

**Când un evreu va conduce lumea.
Adevărul biblic despre rolul Israelului
în planul lui Dumnezeu**

De Joel Richardson

Aprecieri

Joel Richardson a scris o carte foarte importantă și provocatoare. Argumentele sale împotriva teologiei înlocuirii (numită și supersesionism) sunt puternice și solide. Personal, nutresc un optimism mai mare vizavi de sfârșitul veacului și necazul cel mare. Oricum, ideea de bază a cărții este corectă și adevărată și constituie o contribuție minunată.

—DANIEL JUSTER, TH. D. TIKKUN INTERNATIONAL, IERUSALIM

Această ultimă carte a lui Joel Richardson împlinește o nevoie disperată și reprezintă o lectură obligatorie pentru orice creștin serios. De multă vreme era nevoie de o asemenea expertiză și sânguință în abordarea unei perspective de o importanță crucială pentru toți cei ce cheamă Numele lui Cristos. Inevitabila apariție a criticilor nu va face decât să sublinieze realitatea că aceste problematici stau în centrul tuturor doctrinelor credinței creștine și includ o re-examinare crucială a temelor escatologice din orizontul nostru imediat. Cu adevărat, o contribuție fundamentală pentru noi toți.

— CHUCK MISSLER, KOINONIA HOUSE

Cartea aceasta poartă cititorul prin problematici biblice și istorice fundamentale privitoare la restaurarea poporului evreu, precum și la istoria pătată și pe alocuri glorioasă, a Trupului lui Mesia în raport cu destinul Israelului. Profundă, plină de considerație, utilă și edificatoare.

—AVNER BOSKEY, FINAL FRONTIER MINISTRIES, BEERSHEVA, ISRAEL

Sunt mai multe puncte de lumină ce iluminează pânza pe care este redată istoria Bisericii. Însă aceste puncte de lumină își arată strălucirea pe un fundal umbrit într-o nuanță intensă de stacojiu. Veninul și setea de sânge de care multe națiuni au dat dovadă față de poporul în care S-a născut Fiul lui Dumnezeu au estompat lumina lui Dumnezeu și au ascuns calea dragostei pe care Acesta a venit să o dezvăluie. În această lucrare, Joel expune rădăcinile istorice ale acestei uri, descoperind totodată și planul lui Dumnezeu pentru străvechiul Său popor ales – Israelul. Cartea de față îți va deschide ochii și îți va antrena inima să primești dragostea Lui pentru aceia pe care i-a ales mai întâi și i-a chemat potrivit cu planurile Sale.

— BURT YELLIN, PASTOR/RABIN, ROEH ISRAEL, DENVER

Într-o epocă în care delegitimizarea Israelului devine din ce în ce mai populară – în presă, în politică și chiar la amvoanele bisericilor –, își face apariția această carte revigorantă, centrată pe Biblie și edificatoare pentru credința noastră, care va provoca cititorul onest să-și însușească dragostea neschimbătoare pe care Dumnezeu o poartă poporului Său.

—SCOTT VOLK, TOGETHER FOR ISRAEL

CÂND UN EVREU VA CONDUCE LUMEA
ADEVĂRUL BIBLIC DESPRE LOCUL ISRAELULUI ÎN PLANUL LUI DUMNEZEU

De Joel Richardson

Dedic această carte poporului evreu, descendenților lui Avraam, Isaac și Iacov. Mângâiați-vă cu gândul că Domnul Dumnezeu va veni cu putere și brațul Lui va stăpâni pentru El. Răsplata Lui este cu El și recompensa Lui Îi stă înaintea.

CUPRINS

Mulțumiri

Partea I: CE SPUNE BIBLIA CU ADEVĂRAT DESPRE LOCUL ISRAELULUI ÎN PLANUL LUI DUMNEZEU

Capitolul 1. Avertismentul cu privire la ignoranță și aroganță

Capitolul 2. Restauraționism versus supersesionism

Capitolul 3. Legământul avraamic

Capitolul 4. Legământul mozaic și cel davidic

Capitolul 5. Noul legământ

Capitolul 6. Cum să se raporteze credincioșii ne-evrei la evreii necredincioși?

Capitolul 7. Împărăția viitoare a lui Dumnezeu

Capitolul 8. Restaurarea Împărăției evreilor

Partea a II-a: DOUĂ MII DE ANI DE SUPERSESIONISM ȘI ANTISEMITISM

Capitolul 9. Antisemitismul creștin: de la origini până în secolul al IV-lea

Capitolul 10. Antisemitismul creștin: din secolul al IV-lea până la Holocaust

Capitolul 11. Supersesionismul și ura față de evrei

Capitolul 12. Supersesionismul islamic

Capitolul 13. Noul antisemitism creștin

Partea a III-a: ZILELE DIN URMĂ ȘI JUDECATA POPOARELOR

Capitolul 14. Întoarcerea evreilor în țara lor a fost profețită

Capitolul 15. Furia lui Satan față de împlinirea evreilor

Capitolul 16. Necazul lui Iacov

Capitolul 17. Dietrich Bonhoeffer, Corrie ten Boom și judecata popoarelor

Note

Index

Mulțumiri

Cele dintâi și mai de seamă mulțumiri se cuvin, firește, lui Isus din Nazaret, Împăratul împăraților, Domnul Domnilor și tânjetul inimii mele. După Isus, nimeni nu merită recunoștința mea mai mult decât soția mea. Ești o femeie de o frumusețe, o tărie și un caracter atât de profunde! Sunt binecuvântat. Cuvintele „Bine ai lucrat, rob bun și credincios“, pe care le vei auzi din gura Lui, vor întrece orice închipuire de-a ta. Trag mare nădejde că voi putea vedea expresia din ochii tăi în ziua aceea. Va fi nemaipomenit!

Multe mulțumiri și mâini de susținători care m-au binecuvântat în ultimii câțiva ani. Voi sunteți cei care, cu adevărat, ați făcut posibilă această carte.

Mulțumiri și lui Samuel Clough, Paul Blake, Shane Meredith, Stephen Holmes, Julie Loomis, Aaron Maendel, Dax Cabrera, Avner Boskey, Brock Hollett, Nick Uva și Dan McCarthy pentru că v-ați uitat peste primul manuscris și mi-ați împărtășit părerile voastre.

În fine, aș vrea să-mi exprim adâncă recunoștință față de Joseph și Elizabeth Farah, pentru susținerea voastră. Mulțumesc, de asemenea, întregii echipe de la editura WND. Mulțumiri lui Geoff Stone, director editorial, pentru toată munca ta, precum și pentru ideile și sfaturile inspirate de manuscris. Mulțumiri lui Renee Chavez și Kelsey Whited, editorii mei. Mare este răsplata voastră în ceruri! Mulțumiri lui Mark Karis pentru contribuția talentului tău în design. Realizările tale sunt întotdeauna remarcabile. Mulțumiri și lui Michael Thompson și Amanda Prevet, coordonatorii de marketing. A fost o plăcere să lucrez cu o asemenea echipă! Va mulțumesc încă o dată și vă doresc tuturor multe binecuvântări.

PARTEA I.

**CE SPUNE BIBLIA CU ADEVĂRAT DESPRE LOCUL ISRAELULUI ÎN PLANUL
LUI DUMNEZEU**

Capitolul 1.

Avertismentul cu privire la ignoranță și aroganță

Cu doar trei ani înainte de a muri, în 1546, Martin Luther, marele reformator protestant, a scris un tratat antisemit intitulat *Despre evrei și minciunile lor*. Timp de mai bine de o mie de ani, creștinii din lungul și latul Europei dezbătuseră între ei cum să îi trateze pe evreii ce trăiau în mijlocul lor. În zilele lui Luther, unii susțineau că „problema” evreilor necesita o soluție definitivă, iar tratatul lui Luther prezenta, în termeni deloc ambigui, soluția pe care o oferea el. Voi lăsa propriile sale cuvinte să vorbească de la sine:

Ce-ar trebui, deci, să facem noi, creștinii, cu această rasă damnată, lepădată, de evrei?... Mai întâi, ar trebui să dăm foc sinagogilor lor, iar tot ceea ce scapă mistuirii focului să fie acoperit cu țărână, pentru ca nimeni să nu mai vadă vreodată cenușa sau vreo piatră din ele. Iar lucrul acesta trebuie făcut pentru cinstea lui Dumnezeu și a creștinismului, pentru ca Dumnezeu să vadă că suntem creștini...

În al doilea rând, casele lor ar trebui dărâmate și distruse în același fel. Căci săvârșesc în ele aceleași lucruri pe care le fac și în sinagogile lor. De aceea, ar trebui puși sub un singur acoperiș sau într-un grajd, precum țiganii, ca să-și dea seama că nu sunt ei stăpânii în țara noastră, după cum se laudă, ci sunt doar niște captivi mizerabili...

În al treilea rând, ar trebui să fie lipsiți de cărțile lor de rugăciuni și de Talmudurile lor care îi învață atâta idolatrie, minciuni, blesteme și blasfemii...

În al patrulea rând, rabinilor lor să li se interzică, sub amenințarea cu moartea, să mai dea învățătură altora...

Pe scurt, dragi prinți și nobili care aveți evrei pe domeniile voastre, dacă acest sfat al meu nu vă este pe plac, găsiți altul mai bun pentru ca atât voi, cât și noi, să fim eliberați de această povară insuportabilă și drăcească – evreii... În afară de diavol, creștinul nu are dușman mai înverșunat și mai supărător decât evreul.¹

¹ Bruce Delmont, ed., *On the Jews and Their Lies by Martin Luther (1483-1546)* (Lulu.com), 165-66.

Cei mai mulți creștini care citesc pentru prima dată cuvintele lui Luther sunt șocați. În mod tragic, Luther n-a fost nici pe departe singura figură proeminentă a creștinilor care a nutrit o asemenea ură și a înfăptuit un asemenea abuz față de evrei. După cum vom vedea, atitudinea lui era, de fapt, relativ obișnuită printre creștinii din majoritatea copleșitoare a istoriei Bisericii.

În mod și mai tragic, la aproximativ 500 de ani după ce Luther și-a scris odiosul tratat, Adolf Hitler avea să se bizuie într-o bună măsură pe propunerile acestuia pentru a-și formula propria „soluția finală”, care s-a soldat cu moartea a două treimi din cei aproape nouă milioane de evrei ce locuiau în Europa la acea vreme.

Cum s-a ajuns aici? Cum se face că religia creștinismului, ai cărui adepți pretind că urmează un Mesia evreu, a devenit o religie dominată de *păgâni* ce au persecutat evreii pe oriunde îi găseau? Cum se face că acei creștini care pretindeau că îl venerază pe Dumnezeu lui Israel au ajuns să-i urască pe copiii lui Israel atât de profund, cu atâta patimă și înverșunare? Ca să răspundem la această întrebare, trebuie să pornim de la cuvintele apostolului Pavel din Romani 11. În aceste versete, Pavel a emis un avertisment cât se poate de solemn – adresat în mod specific creștinilor ne-evrei. Mai întâi, Pavel i-a avertizat să nu fie *aroganți* față de evrei, amintindu-le de chemarea și alegerea permanentă a lui Israel – *inclusiv a Israelului necredincios* – de a fi poporul lui Dumnezeu. Apoi, i-a avertizat să nu se îngâmfe cu poziția lor înaintea lui Dumnezeu. Dimpotrivă, îi îndemna să „se teamă”. Să citim avertismentul lui Pavel:

...nu te fâli față de ramuri. Dacă te fâlești, să știi că nu tu ții rădăcina, ci rădăcina te ține pe tine. Dar vei zice: „Ramurile au fost tăiate, ca să fiu altoit eu.” Adevărat: au fost tăiate din pricina necredinței lor, și tu stai în picioare prin credință: Nu te îngâmfa dar, ci teme-te! Căci dacă n-a cruțat Dumnezeu ramurile firești, nu te va cruța nici pe tine. Uită-te dar la bunătatea și asprimea lui Dumnezeu: asprime față de cei ce au căzut și bunătate față de tine, dacă nu încetezi să rămâi în bunătatea aceasta; altminteri, vei fi tăiat și tu. (Romani 11: 18-22, sublinierea noastră)

Iată o declarație absolut profundă! Altfel spus, eșecul de a fi deopotrivă informat și umil cu privire la Israelul necredincios ar putea tot atât de bine să aibă ca rezultat „tăierea” de la Dumnezeu a credincioșilor creștini ne-evrei. Cuvântul folosit de Pavel este grecescul *ekkopto*, pe care îl folosește și Ioan

Botezătorul în avertismentul dat celor ce veniseră să fie botezați de el: „Iată că securea a și fost înfiptă la rădăcina pomilor: deci orice pom care nu face rod bun va fi tăiat și aruncat în foc“ (Matei 3: 10, sublinierea noastră). În noaptea în care am venit la credință și mi-am predat viața lui Isus, acestea au fost cuvintele de care S-a folosit Dumnezeu ca să mă confrunte cu păcatul meu, dându-mi convingerea că, dacă nu mă pocăiam, destinul meu veșnic avea să fie în iad. Nu este surprinzător, deci, că Pavel îi chema pe credincioșii ne-evrei să fie conștienți de „asprimea lui Dumnezeu“ și să mediteze la ea.

Pavel și Ioan Botezătorul nu au fost singurii care au emis avertismente atât de severe. Isus Însuși, în predica în care a rostit adevărul că „orice pom care nu face rod bun va fi tăiat și aruncat în foc“ (Matei 7: 19, sublinierea noastră), a făcut uz de același termen pe care îl folosea Ioan.

Astăzi, uitându-ne înapoi la avertismentul dat de Pavel în urmă cu două mii de ani, suntem înconjuțați de o realitate terifiantă. Dacă analizăm cu onestitate istoria Bisericii creștine, dominată de neevrei, vedem că majoritatea credincioșilor au eșuat lamentabil în a da ascultare avertismentelor lui Pavel. Încă de la început, marea majoritate a Bisericii s-a aruncat, dinspre vârf începând, cu capul înainte în idei greșite și într-o atitudine de aroganță față de Israelul necredincios. Cât de repede au dat uitării promisiunile lui Dumnezeu și rolul permanent ce revine Israelului în planul Său! Iar rezultatele au fost de groază.

Un rezultat al ignoranței Bisericii în ce privește rolul Israelului în planul lui Dumnezeu este profunda orbire a celor mai mulți din Biserică cu privire la împlinirea profețiilor. Mulți creștini au auzit de „fiii lui Isahar“, menționați în 1 Cronici 12: 32. Ni se spune că aceștia erau oameni care „se pricepeau la înțelegerea vremurilor și știau ce trebuia să facă Israel“. Astăzi, Biserica are o nevoie disperată de înțelegere privind vremurile și abilitatea de a răspunde corect. Profeții evrei, apostolii și Isus Însuși ne-au făcut un dar atât de însemnat prin faptul că vorbele lor conțin o cantitate enormă de informații despre realitățile la care vom fi martori în zilele ce ne stau în față. Pe toate paginile Scripturii, viitorul, ca și trecutul, este înfățișat în detaliu pe o linie cronologică a timpului pe care Dumnezeu ne-a revelat-o. Înțelegerea vremurilor și recunoașterea punctului în care ne aflăm noi pe această linie cronologică a timpului este un beneficiu strategic extraordinar pentru Biserică, pe măsură ce aceasta caută să-și ducă până la capăt mandatul încredințat de Dumnezeu. Dar atunci când nu acceptă și nu recunoaște faptul că firul poporului și țării lui Israel parcurge cu consecvență această linie cronologică a timpului, Biserica ajunge

numaidecât incredibil de distorsionată, iar urmarea este că viziunea Bisericii este acoperită de un nor gros de confuzie. În această stare se află Biserica în zilele noastre. Această linie cronologică a timpului, acest mare plan strategic pe care Domnul l-a dat poporului Său, a fost supus unor mâzgăleli în locuri esențiale și a devenit ilizibil din cauza doctrinelor eronate ale unei Biserici dominate de ne-evrei. Nu doar că segmente importante ale Bisericii sunt în mod fundamental inconștiente de locul atribuit lor în prezent pe linia cronologică a timpului lui Dumnezeu, ci mulți resping până și ideea că o asemenea axă temporală clară ar exista. Dacă vrea ca ceața confuziei să se împrăștie și să-și recapete vreodată claritatea și spiritul profetic de care are nevoie ca să poată naviga în zilele întunecate ce ne așteaptă, Biserica trebuie deopotrivă să identifice și să respingă în întregime acele doctrine false și idei greșite care s-au strecurat în ea încă de la început. Procesul acesta de curățire trebuie să înceapă cu recunoașterea faptului că Israelul reprezintă firul esențial al promisiunilor și planului lui Dumnezeu de răscumpărare, aflat acum în plină desfășurare. Nădăjduiesc din tot sufletul că această carte va realiza acest lucru într-o manieră ușor de înțeles, luminând mintea oricui este dispus să acorde subiectului considerația pe care o pretinde confuzia acumulată în aproape două mii de ani de istorie.

Un alt rezultat negativ al ignoranței Bisericii cu privire la Israel este relativa ei impotență și incapacitate de a articula corect mesajul deplin al Evangheliei, îndeosebi pentru poporul evreu. Mult prea mulți creștini văd Evanghelia, sau „vestea bună“, în termenii cei mai minimaliști, ceva de genul „Isus a murit pentru păcatele tale pentru ca, după ce mori, să poți să mergi în cer pentru totdeauna“. Realitatea este, însă, că vestea bună proclamată de Isus și de apostoli era mult mai mult de atât. Ea cuprindea întreaga mărturie a lui Dumnezeu, de la creație la legămintele importante încheiate de Dumnezeu, la moartea ispășitoare și învierea lui Mesia, la întoarcerea Sa ca să judece pământul și să restaureze Împărăția lui Israel. Toate aceste lucruri și multe altele sunt părți integrale ale Evangheliei. Însă, din cauza minimalizării și sterilizării mesajului Evangheliei de orice dimensiuni evreiești, Biserica a uitat atât de multe din ceea ce proclamau, de fapt, Isus și apostolii. Ca să o spunem pe șleau, după cum ne amintește și titlul acestei cărți, dacă Evanghelia pe care o predică cineva nu culminează cu un evreu care conduce lumea, atunci ea nu este Evanghelia Noului Testament. Evanghelia de azi a fost redusă la o formulă simplificată prin care o persoană ar putea „fi mântuită“, dar a fost detașată în mod fundamental de Împărăția viitoare în care intrăm prin mântuire. Ori de

câte ori predicau Evanghelia, Petru, Pavel și Ștefan plasau ascultătorii în contextul imaginii biblice de ansamblu, o povestire foarte specific înrădăcinată în creație, în legămintele lui Dumnezeu și în istoria și suferința poporului evreu și care culmina cu Ziua Judecării și cu Împărăția viitoare a lui Dumnezeu. Până când nu recuperează întreaga narațiune biblică ce i-a fost încredințată și până când nu recunoaște rolul central și permanent pe care îl joacă Israelul în această narațiune, Biserica va rămânea relativ lipsită de putere în comunicarea efectivă și deplină a adevăratei Evanghelii, mai ales în mijlocul poporului evreu.

Speranța mea este că această carte va ajuta creștinii să înțeleagă mai bine Evanghelia în contextul ei evreiesc propriu-zis. Poate că tu însuși ești evreu și nu crezi că Isus (Yeshua) este Mesia, dar te-ai poticnit de această carte sau ai primit-o de la cineva. Ai cuvântul meu că dacă o citești până la capăt, vei găsi în ea mult mai multe lucruri cu care vei fi de acord decât ți-ai închipuit.

Un al treilea rezultat al ignoranței și mândriei pe care o afișează Biserica față de Israel este lungă și sângeroasă istorie de antisemitism, demonstrată nu doar de creștini individuali, ci adesea prin acordul oficial al Bisericii. Puțini creștini au dorința sau curajul de a da fi confrunțați cu acest fapt. Și totuși, după cuvintele lui Pavel, alternativa la a fi confrunțați cu acțiunile păcătoase – adică complacerea în ignoranță și a inventa scuze pentru acțiunile rele ale Bisericii – ne pune în pericolul de a fi „tăiați“. Dimpotrivă, dacă Biserica dorește să umble în plinătate și în maturitate, atunci trebuie să înceapă să-și confrunte și să se pocăiască de trecutul ei antisemitic întunecat, căruia îi stau mărturie dovezi copleșitoare. Chemările la pocăință sunt, firește, ușor de lansat, dar nu sunt primite tot atât de lesne. Deși sunt absolut convins că o nevoie prioritară a Bisericii în ceasul acesta, când zilele din urmă sunt chiar la ușă, este o pocăință adâncă, generală și amănunțită pentru îndelunga istorie înțesată de ură și maltratare a poporului evreu, realitatea este că la rădăcina păcatelor noastre colective se află tocmai unele doctrine, idei și teologii foarte specifice, cărora mare parte din Biserica de azi încă le mai dă crezare. Aceste idei greșite nu reprezintă doar fundamentul bisericilor tradiționale din istorie, ci se regăsesc și în însăși fundamentul Reformei Protestante, fiind acceptate din toată inima de aproape toți marii și notabilii reformatori. Aceste doctrine – în mod specific supersesionismul, preterismul și amilenismul, pe care le vom discuta mai târziu – nu vor înceta de la sine să existe și nu vor fi date afară din Biserică fără lupte însemnate. Dar, din nou, trebuie să ne aducem aminte, cu toată seriozitatea, de alternativa despre care vorbește Pavel. Am încredere că, citind această carte pe

îndelete și dându-i toată considerația pe care o merită, vei vedea de ce Biserica are datoria de a respinge în mod categoric aceste doctrine.

Din nefericire, aroganța Bisericii față de Israel are și ea consecințe pe care urmează încă le vedem – fapte de răutate care vor fi comise în viitor. Dumnezeu a rânduit ca, în zilele din urmă, inimile tuturor oamenilor să fie testate prin răspunsul lor la „necazul lui Iacov“, o vreme de suferințe fără precedent pentru poporul evreu (vezi Ieremia 30: 7). Oricât de trist ar fi să ne gândim la asta azi, nimeni nu poate tăgădui faptul că majoritatea copleșitoare a creștinilor europeni a dezamăgit poporul evreu în timpul Holocaustului. De ce ar gândi cineva că vom răspunde diferit în caz că o altă vreme de suferință s-ar abate vreodată asupra evreilor? Până acum, foarte puțini din Biserică și-au luat angajamentul de a se îndeletnici cu dureroasa muncă de introspecție sufletească, atât de necesară pentru a identifica și pentru a smulge din rădăcini doctrinele și atitudinile greșite pe care le-au găzduit vreme atât de îndelungată. Tocmai aceste vederi au îngăduit Bisericii să stea cu mâinile în sân și chiar să dea din cap cu aprobare când aceia pe care Domnul îi numește „lumina ochilor Săi“ (Zaharia 2:8) erau, literalmente, măcelăriți cu milioanele. Scripturile spun răspicat că în zilele din urmă evenimentele mondiale vor culmina cu furia lui Satan dezlănțuită fără opreliști împotriva planului lui Dumnezeu de a restaura națiunea Israelului. Simplu spus, dacă Biserica nu identifică și nu elimină cu conștiinciozitate gândirea care a făcut-o să greșească atât de amarnic în timpul Holocaustului, atunci păcatele și eșecurile viitoare vor întrece cu mult pe cele ale trecutului. Bineînțeles, mă rog ca lucrurile nu să stea așa. Mă rog ca Biserica să se poarte corect în viitor. Rugăciunea mea cea mai fierbinte este ca această carte să îi deștepte pe unii ca să îmbrățișeze o postură umilă înaintea Domnului față de poporul evreu și să-i trezească pe mult mai mulți ca să vadă responsabilitatea pe care o avem, ca urmași ai lui Isus, în grelele zile ce ne stau înaintea. Deși trag nădejde că mulți din cei ce vor parcurge această carte vor fi întăriți în convingerile pe care le au deja asupra acestor chestiuni, găsind o mai mare claritate și hotărâre de a face ce este bine în ochii lui Dumnezeu, mă rog ca și alții să fie mișcați și provocați să-și reconsidere pozițiile pe care le-au adoptat până acum față de poporul evreu și care nu sunt în acord cu Scripturile. Fiindcă, mult dincolo de un schimb de argumente pe seama unor poziții teologice, aș vrea ca această carte să schimbe practicile și acțiunile Bisericii creștine. Dacă un singur cititor este schimbat și o singură inimă, atinsă de dragostea inimii Tatălui față de poporul Său, atunci se va fi meritat din plin să scriu această carte. Dacă un singur suflet aude mesajul acestei cărți și se căiește

sincer de acele credințe despre care Pavel a avertizat că vor duce la „tăiere“, atunci aceasta se va număra printre cele mai de seamă realizări ale mele.

Capitolul 2.

Restauraționism versus supersesionism

În ultimii două mii de ani, majoritatea copleșitoare a Bisericii creștine a împărtășit convingerea că poporul evreu, din cauză că L-a respins pe Isus ca Mesia, a fost, la rândul lui, respins în mod colectiv de Dumnezeu ca popor al Său. Deși au existat, într-adevăr, numeroase grupări, precum moravienii, numeroși puritani și diverși pietiști luterani, care așteptau o restaurare viitoare a Israelului și mântuirea poporului evreu, în cea mai mare parte, aceste grupări sunt minoritare în istoria Bisericii. Una dintre cele mai importante mișcări care aveau să schimbe dramatic acest lucru a început în 1827, când mai multe grupări de creștini anglicani s-au întrunit în Dublin, Irlanda, pentru un studiu biblic informal și împărtășanie cu Cina Domnului. Având convingerea că Biblia este sursa ultimă de autoritate, această grupare a început să țină adunări formale, care au dus, în cele din urmă, la formarea a ceea ce a ajuns să fie cunoscut sub denumirea de Frații de la Plymouth. Gruparea aceasta credea că Biserica Anglicană abandonase multe dintre doctrinele străvechi ale Bisericii apostolice, îndeosebi pe cele referitoare la rolul permanent jucat de Israel în planul lui Dumnezeu și la viitoarea restaurare în glorie a poporului evreu și a Împărăției lor. Această mișcare a traversat oceanul, în cele din urmă, ajungând în Statele Unite ale Americii, unde a devenit extrem de populară. Cu timpul, mari segmente ale lumii creștine au ajuns să respingă ideea, încetățenită de multă vreme, că Israelul a fost tăiat și disprețuit de Dumnezeu și înlocuit cu Biserica creștină. De la renașterea statului Israel, în 1948, rândurile acestora au crescut și mai mult. În ultimii ani, însă, vechea controversă pare să fi fost reaprinsă și va continua, fără îndoială, să mugească până la întoarcerea lui Isus. Capitolul acesta va introduce pe scurt și va explica pozițiile acestor două tabere aflate în conflict.

Tabăra restauraționistă

Înainte de a defini principiile specifice ale conceptului pe care eu îl numesc „restauraționism“, este important să explic cum vede și interpretează Biblia această tabără. Restauraționiștii pornesc de la convingerea că Biblia ar trebui înțeleasă la valoarea ei nominală. Ea susține citirea directă, firească, a Scripturilor – un soi de literalism rațional, dacă vreți. Restauraționiștii cred că, în ciuda faptului că anumite pasaje ale Scripturii sunt uneori greu de înțeles, în mod cert aceasta nu depășește capacitatea de citire și înțelegere a unei

persoane obișnuite. Nu este nevoie de un guru iluminat care să te învețe cum să înțelegi Biblia. Această poziție nu devalorizează importanța învățătorilor și a expertizei responsabile în Trupul lui Cristos – nu încapă îndoială că avem nevoie de mai mulți învățați responsabili. Dar Biblia nu a fost scrisă exclusiv pentru teologi din turnuri de fildeș, care să se coboare apoi cu învățătura ei la omul de rând. Biblia a fost scrisă, în ultimă instanță, pentru orice credincios obișnuit care își pune inima, cu sârguință și umilință, să priceapă cuvintele, contextul și înțelesul ei. Din sânul acestei perspective asupra Scripturilor au luat naștere următoarele trei doctrine escatologice împărtășite de către restauraționiști:

RESTAURAȚIONISMUL.² Această perspectivă crede că promisiunile făcute fiilor lui Israel prin marile legăminte urmează încă să fie împlinite. La întoarcerea lui Isus, tot Israelul va fi mântuit, iar Împărăția lui Israel va fi restaurată în țara care i-a fost promisă lui Avraam. Isus va domni peste poporul evreu ca împărat și va fi suveran peste tot pământul.

FUTURISM. Această perspectivă consideră că accentul copleșitor al profeției biblice are de-a face cu evenimente viitoare, ce gravitează în jurul întoarcerii lui Isus. Aceste evenimente ar putea fi împărțite în următoarele trei categorii: (1) evenimente ce precedă venirea lui Isus; (2) întoarcerea propriu-zisă a lui Isus, și (3) așezarea Împărăției lui Isus pentru o mie de ani. Aceasta era perspectiva împărtășită de profeți, de Isus, de apostoli și de primii creștini.

PREMILENISM. Aceasta este concepția potrivit căreia toate descrierile biblice ale Împărăției viitoare a lui Dumnezeu ce va fi așezată aici, pe pământ, după întoarcerea lui Isus, trebuie înțelese în sens literal. După cum vom vedea, aceasta era, de aseamenea, poziția îmbrățișată de profeți, de Isus, de apostoli și de primii creștini.

---

² Mulți ar folosi termenul de „covenantaliști” (din en. *covenant* – legământ) pentru a-i desemna pe cei ce cred că Dumnezeu urmează încă să îplinească promisiunile pe care le-a făcut în legământul avraamic și în cel davidic. În cartea aceasta, însă, am ales să folosesc termenul de „restauraționism” pentru a evita orice confuzie cu teologia reformată (a legământului), care, în mod ironic, neagă împlinirea viitoare și literală a legămintelor avraamic și davidic.

Restauraționiștii afirmă că Biblia, în general, și profețiile biblice, în particular, prind cu adevărat sens doar prin interpretarea Scripturilor prin lentilele acestor trei perspective. Ori de câte ori pierde înțelegerea israelo-centrică, restauraționistă, futuristă, premilenistă, a Scripturilor, Biserica pierde imediat nu doar vederea corectă a calendarului profetic al lui Dumnezeu, ci și înțelegerea Evangheliei, deviind de la împlinirea mandatului ei primar pe pământ. Toate aceste lucruri le vom discuta mai amănunțit pe parcursul acestei cărți.

Tabăra supersesionistă

Într-un contrast strident cu adepții restauraționismului, futurismului și premilenismului sunt cei ce tind să adopte o abordare mult mai non-literală, alegorică, a înțelegerii Scripturilor. Din sânul acestei perspective asupra Scripturilor au derivat următoarele trei poziții teologice îmbrățișate de această tabără:

SUPERSESIONISM. Cunoscută în mod obișnuit și ca „teologia înlocuirii“, această concepție susține că Biserica creștină a înlăturat sau înlocuit Israelul ca popor al lui Dumnezeu. De fapt, potrivit unui document popular, scris în 2002 și afișat pe site-ul Seminarului Teologic Knox, „promisiunile moștenirii pe care Dumnezeu le-a făcut lui Avraam... nu se aplică unui grup etnic în particular, ci Bisericii lui Isus Cristos, adevăratul Israel.“³ Documentul a fost semnat de sute de lideri, pastori și profesori evanghelici proeminenți.

În formularea lui Albertus Pieters, un supersesionist citat frecvent: „Întrucât Biserica Creștină Vizibilă este acum Israelul Nouului Legământ, aceia pe care îi numim «evreii» sunt intruși, ramuri tăiate, care nu mai au legătură nici cu promisiunile, nici cu profețiile, mai mult decât ar avea oricare alt grup etnic de ne-evrei. Aceia numiți acum «evrei»... nu au... niciun destin profetic, cu excepția continuării stării jalnice și amare în care se găesc... Cartea istoriei Israelului a fost închisă și nu va mai fi deschisă.“⁴

³ Seminarul Teologic Knox, „O scrisoare deschisă către evanghelici și alte părți interesate: Poporul lui Dumnezeu, țara Israelului și imparțialitatea Evangheliei“, *If Americans Knew* (blog), http://www.ifamericansknew.org/cur_sit/wdoor.html; accesat în 10 iulie 2014. Documentul a fost inițial postat pe pagina de web a Seminarului Teologic Knox, în 2002. De atunci, a fost șters.

⁴ Alberus Pieters, *The Ten Tribes in History and Prophecy* (Grand Rapids; Eerdmans, 1934), 109.

Deși nu toți supersesioniștii moderni sunt la fel de direcți sau tranșanți în articularea propriilor convingeri, Pieters a descris cu mare acuratețe poziția supersesionistă istorică. În această perspectivă, în calitatea ei de „Israelul cel nou“, Biserica devine moștenitoarea tuturor promisiunilor și binecuvântărilor (dar nu și a vreunui dintre blesteme) date inițial lui Israel. Supsesionismul afirmă că lipsa de credincioșie a Israelului față de Dumnezeu a fost atât de persistentă încât, în cele din urmă, Domnul a dezbrăcat-o definitiv de chemarea și alegerea unică de care avusese parte în perioada Vechiului Testament. Alți termeni folosiți uneori pentru a descrie supersesionismul (de către cei care au căutat să creeze varietăți mai puțin ofensatoare ale acestuia) sunt „teologia împlinirii“ sau „teologia includerii“. Supsesionismul se află la polul opus restauraționismului.

PRETERISM. Aceasta este convingerea că majoritatea copleșitoare a profețiilor biblice s-a împlinit deja. Preterismul interpretează cele mai multe pasaje care vorbesc despre „zilele din urmă“ sau despre „vremurile din urmă“ ca găsindu-și împlinirea în evenimentele din jurul anului 70, când legiunile romane au distrus Ierusalimul și Templul evreilor. Nici preteriștii nu sunt toți de acord cu privire la cât de multe, mai exact, s-au împlinit deja în trecut, motiv pentru care unii sunt adepți ai „preterismului parțial“, iar alții, ai „preterismului total“. Cel mai adesea, preterismul susține ideea că nu există un „necaz mare“ în viitor, nici „Anticrist“, nici „semnul fiarei“, nici o „lepădare de credință generalizată“, precum nici multe din lucrurile asociate adesea cu zilele din urmă, dinainte de revenirea lui Isus. Toate aceste lucruri sunt văzute adesea ca fiind deja împlinite în anul 70. Preterismul total merge până acolo încât afirmă chiar și că întoarcerea lui Isus a avut loc, în chip metaforic, în acel an. Preterismul se află la polul opus futurismului descris mai înainte.

AMILENISM. Adepții acestei poziții resping ideea că după întoarcerea lui Isus va fi o perioadă de un mileniu (o mie de ani) în care Isus va domni peste națiuni de pe tronul lui David din Ierusalim, împlinind astfel toate promisiunile făcute de Dumnezeu

poporului evreu prin legământul avraamic. Amilenismul interpretează alegoric sau spiritual diversele referințe la perioada mileniului din Scripturi. Întrucât aceste pasaje nu sunt interpretate în sens literal, amilenismul susține că Biserica se află acum, realmente, în mileniu. O versiune mai optimistă și triumfalistă a amilenismului, numită *postmilenism*, susține că Biserica trece, dincolo de persecuția secolului întâi, într-o stare triumfală și victorioasă, cucerind progresiv și creștinizând lumea înainte de revenirea lui Isus. Ambele perspective (amilenismul și postmilenismul) se află în conflict direct cu premilenismul.

Este important să recunoaștem că, deși fiecare dintre aceste poziții doctrinare (supersesionism, preterism și amilenism) se raportează la diferite problematice din Scriptură, în realitate ele sunt legate logic între ele și inseparabile. Cine aderă la supersesionism – dacă este consecvent cu sine însuși – va adera și la preterism și amilenism. De asemenea, este important să înțelegem că, deoarece aceste doctrine sunt atât de conectate între ele, dacă una este dovedită a fi în conflict clar și direct cu Scripturile, atunci toate trei se prăbușesc laolaltă. Să ne îndreptăm atenția asupra relației supersesionismului atât cu preterismul, cât și cu amilenismul.

Rădăcinile supersesioniste ale preterismului

Dacă aderăm la noțiunea că, în esență, Dumnezeu a divorțat de Israel, luându-i statutul de popor ales al Său, după cum cred supersesionistii, se ridică imediat o seamă de dificultăți bătătoare la ochi. De exemplu, toate războaiele și bătăliile profețite în Biblie ce au loc chiar înainte de întoarcerea lui Isus se petrec, în mod specific, în și în jurul Ierusalimului și Israelului. După cum vom vedea pe parcurs, o gamă largă de versete stau mărturie acestui fapt. Aceasta constituie o problemă insurmontabilă pentru supersesionism. La urma urmei, ce rost ar avea ca națiunile pământului, sub conducerea lui Satan, să pornească la război împotriva Israelului, o națiune care nu mai are nicio relevanță specială pentru Dumnezeu? Dacă Dumnezeu și-a încheiat socotelile cu Israelul, atunci de ce ar fi Satan atât de pornit să-i distrugă pe ei, în mod specific? Dacă supersesionismul ar fi adevărat, atunci Satan și-ar îndrepta furia aproape exclusiv împotriva creștinilor, nu împotriva Israelului. Acest lucru nu numai că este dezmințit de prezenta realitate mondială, dar nu este nici pe departe povestea relatată de Scripturi.

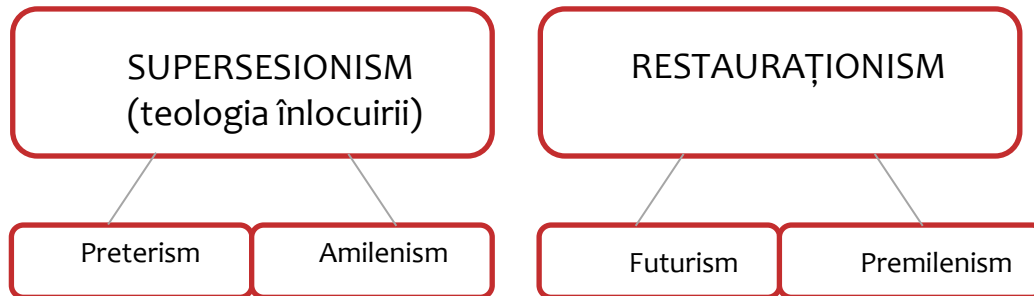
Ca metodă de interpretare a Scripturilor, preterismul a fost creat din necesitatea de a susține supersesionismul. Ea este, pur și simplu, aplicarea supersesionismului la evenimentele ce precedă întoarcerea lui Isus. Preterismul caută să interpreteze scripturile profetice care vorbesc despre strângerea națiunilor, în zilele din urmă, împotriva Ierusalimului ca și când acest eveniment s-ar fi întâmplat deja în istorie, cel mai adesea în anul 70, când trupele romane au distrus Ierusalimul și Templul. În paradigma supersesionistă, evenimentele aceluia an definesc momentul din istorie când Dumnezeu a făcut declarația finală de divorț de națiunea corporată a Israelului și a transferat toată această favoare asupra Bisericii creștine. Dacă vei analiza diversele predici și cărți scrise de nenumărați învățători supersesionisti-preteriști, vei găsi un accent extrem de disproportionat asupra anului 70 și aproape niciunul asupra „binecuvântărilor noastre nădejdi“ (Tit 2:13), întoarcerea lui Isus. În loc să scoată în evidență mântuirea viitoare și restaurarea Israelului (Fapte 1:6-7; Romani 11:26), supersesionistii-preteriști subliniază așa-zisul divorț de Israel și disoluția acestuia. Din acest motiv, dintre diversele denumiri pe care le-am putea folosi pentru a face referire la supersesionism, „teologia divorțului“ ar fi una deopotrivă cinstită și precisă.

Realitatea, firește, nu a ușurat lucrurile pentru adepții supersesionismului preterist. Începând din 1948, aceștia au fost nevoiți să înfrunte stânjenitoarea problemă a renașterii miraculoase a statului Israel. Supersesionistii preteriști trebuie să respingă orice sugestie că Statul modern al Israelului nu are nicio legătură cu suveranitatea sau cu voia lui Dumnezeu. Fără îndoială, Israelul este, cu adevărat, un spin în coasta celor ce susțin această concepție. Vom explora aceste chestiuni mult mai în detaliu în paginile ce urmează.

Rădăcinile supersesioniste ale amilenismului

Amilenismul este și el o prelungire logică a supersesionismului. În vreme ce preterismul este o simplă aplicare a supersesionismului la evenimentele ce se derulează înainte de revenirea lui Isus, amilenismul este aplicarea supersesionismului la evenimentele ce urmează întoarcerii lui Isus. Motivul este, din nou, clar. Cu toate că toți profeții vorbesc în mare detaliu și foarte specific despre o vreme când Isus, Împăratul evreilor, va domni de pe tronul lui David din Ierusalim peste o Împărăție evreiască restaurată, o asemenea realitate nu poate avea absolut niciun loc într-o lume supersesionistă, în care Israelul a fost respins definitiv de Dumnezeu.

Următoarea diagramă arată relația supersesionismului și a restauraționismului cu doctrinele corespunzătoare, pe care le pretind și determină pe cale logică:

Reinterpretează Noul Testament cele spuse în Vechiul Testament?

O diferență esențială între cele două tabere este maniera generală în care interpretează Biblia și văd relația dintre Vechiul și Noul Testament. După cum am afirmat mai înainte, restauraționismul abordează Biblia într-o manieră firească, conform cu modul și ordinea în care a fost revelată. Restauraționiștii înțeleg că pentru a înțelege corect Noul Testament, trebuie să înțelegem mai întâi Vechiul Testament.

Metoda de interpretare supersesionistă, însă, se apropie de Biblie în sens invers. Ea pornește de la Noul Testament, căutând să reinterpreteze sau să revizuiască complet sensul original al Vechiului Testament. Deoarece supersesioniștii pornesc de la ideea că Dumnezeu și-a încheiat socotelile cu evreii, atunci când dau peste multele promisiuni făcute poporului evreu în tot Vechiul Testament, ei văd un conflict clar cu Noul Testament. Ca să îl rezolve, se întorc spre metoda grecească de alegorizare sau de spiritualizare a oricărui pasaj ce contravine paradigmei lor supersesioniste.

Deși supersesionismul afirmă că „Israelul” din Vechiul Testament trebuie reinterpretat ca o metaforă anticipată a Bisericii, procesul acesta de „reinterpretare” se aplică, de fapt, mai multor chestiuni aflate în legătură, precum (1) țara lui Israel, (2) Ierusalimul, și (3) Templul evreiesc. Luați aminte la cuvintele lui N. T. Wright, un proeminent teolog supersesionist, care își discută credința că Isus a alterat sensul țării lui Israel și al Împărăției lui Dumnezeu:

[Isus] nu venise ca să reabiliteze simbolul țării sfinte, ci ca să-l subsumeze unei împliniri diferite a Împărăției, care avea să cuprindă

întreaga creație... Isus Și-a petrecut întreaga lucrare redefinind ce însemna Împărăția. El a refuzat să renunțe la limbajul simbolic al Împărăției, dar l-a umplut cu un *conținut atât de nou* încât, după cum am văzut, *a răsturnat cu putere așteptările evreilor*.⁵

Comentând abordarea interpretativă a lui Wright, Dalton Thomas dezvăluie câteva implicații profunde:

În opinia lui Wright, [promisiunea Vechiului Testament] a fost golită de substanța ei originală și „umplută” cu o alta; ceva „nou”. Ceea ce i-a fost promis lui Avraam n-a avut niciodată menirea de a fi conceput în felul în care a fost declarat, ci mai degrabă ca „un simbol” ce a fost „redefinit”. Această „redefinire” este atât de radicală încât mii de ani de „așteptări evreiești” a împlinirii cuvântului și planului imuabil al lui Dumnezeu au fost „răsturnate cu putere”.⁶

Conform *Merriam-Webster's Dictionary*, sensul de „a răsturna” este „a întoarce pe dos ori a demola din temelii” sau „a perverti ori a corupe printr-o subminare a... credinței”.⁷ Deși foarte puțini supersesioniști admit cu plăcere acest lucru, paradigma la care aderă ei este întocmai asta: *un efort de a răsturna, de a submina și de a demola din temelii promisiunile Vechiului Testament pentru poporul evreu*. Nici nu mai este nevoie să spunem că Isus nu a venit ca să „răstoarne” promisiunile făcute de Dumnezeu în Vechiul Testament. Prima Sa venire a fost cu scopul de a aduce ispășire pentru omenire. La a doua venire, însă, va aduce la împlinire promisiunile făcute lui Avraam, Isaac, Iacov și David, transformându-le din simple promisiuni într-o realitate nestrămutată.

Am convingerea fermă că există o unitate fundamentală a Scripturilor, o consecvență între Vechiul și Noul Testament. Cele două nu sunt nicidecum în conflict. Același Dumnezeu care a inspirat Vechiul Testament a inspirat și Noul Testament. După cum se zice, „Noul în Vechiul este ascuns; Vechiul în Noul, descoperit”. Noul Testament dezvoltă și aduce la o descoperire deplină ceea ce a fost prezentat în Vechiul Testament. Lucrul acesta este absolut adevărat. Dar a spune că ceva ne-a fost prezentat doar prin câteva indicii în Vechiul

⁵ N. T. Wright, *Jesus and the Victory of God* (London: SPCK: 1996), 446, 471; sublinierea noastră.

⁶ Dalton Thomas, *The Divestment Theology of N.T. Wright*, lucrare nepublicată. Folosită cu permisiune.

⁷ *Merriam-Webster Dictionary*, s.v. „subvert”, <http://www.merriam-webster.com/dictionary/subvert>; accesat în 11 iulie 2014.

Testament, dar explicat mai pe îndelete în Noul Testament, este cu totul altceva decât a spune că Noul Testament schimbă, desființează, „redefinește“, „răstoarnă“ sau „demolează“ promisiunile Vechiului Testament pentru Israel. Asupra acestui punct, mă găsesc în deplin acord cu J. C. Ryle, comentatorul reformat din secolul al XVIII-lea, care a articulat perfect problema cu metoda supersesionistă de (re)interpretare a Scripturilor: „Lucrul împotriva căruia protestez eu este obiceiul de a alegoriza afirmații directe ale Cuvântului lui Dumnezeu cu privire la istoria viitoare a națiunii lui Israel și de a desluși plinătatea conținutului astfel încât să fie adaptate la Biserica ne-evreilor. Consider că acest obicei nu este justificat de nimic din Scriptură și atrage după sine un lung șir de consecințe nefaste.“⁸

Vom analiza aceste „consecințe nefaste“ pe parcurs. Deocamdată, însă, ajunge să spunem că slujba oricărui învățător responsabil al Cuvântului lui Dumnezeu este să ajute credincioșii să înțeleagă mai bine și mai clar sensul Scripturii – nu să demoleze, să reinterpreteze și să modifice afirmații evidente. Dați-mi voie să închei cu un alt comentariu din J.C. Ryle. Eu cred că acesta este un îndemn foarte potrivit pentru noi toți și unul la care vom urmări să aderăm în această carte:

Cultivați obiceiul de a citi profețiile cu un singur ochi la sensul literal al numelor proprii. Dați la o parte vechea idee tradițională că Iacov, Israel, Iuda, Ierusalim și Sion trebuie să însemne întotdeauna Biserica ne-evreilor și că predicțiile referitoare la A Doua Venire trebuie luate în sens spiritual, iar cele despre Prima Venire, în sens literal. Fiți corecți, onești și cinstiți. Dacă vă așteptați ca evreii să înțeleagă Isaia 53 în sens literal, asigurați-vă că și voi, la rândul-vă, luați Isaia 54 și 60 și 62 în sens literal.⁹

Altfel spus, dacă ne așteptăm ca evreii să înțeleagă literal profeția din Isaia 53, care vorbește atât de limpede despre un Mesia al suferinței, care face ispășire pentru păcatele poporului Său, atunci avem datoria de a fi consecvenți și de a lua profețiile din Isaia 54, 60 și 62, care vorbesc despre restaurarea viitoare a Împărăției evreilor, în aceeași manieră literală. Supersesionistii se grăbesc să aplice Bisericii toate binecuvântările lui Israel, dar nu aplică Bisericii

⁸ J.C. Ryle, *Are You Ready for the End of Time?* (Fearn, Scotland: Christian Focus, 2001) 107-8; reprint al *Coming Events and Present Duties*.

⁹ *Ibid.*, 157-59.

și judecățile lui Israel – sau măcar amenințarea cu judecata. În acest sens, supersesionismul este o metodă de interpretare a Bibliei profund inconsecventă.

În următoarele trei capitole, vom vedea că tabăra restauraționistă și cea supersesionistă interpretează promisiunile din cadrul marilor legăminte ale lui Dumnezeu în maniere radical diferite.

Capitolul 3. **Legământul avraamic**

Ca să putem înțelege cu adevărat sensul Noului Testament, sunt câteva chestiuni de bază în Vechiul Testament ce trebuie înțelese mai întâi. De departe, locul de frunte în rândul acestora îl ocupă cele patru mari legăminte biblice. Mă refer la (1) legământul avraamic, (2) legământul mozaic, (3) legământul davidic și (4) legământul cel nou. În mod uimitor, deși aceste legăminte constituie fundamentul întregii narațiuni biblice, majoritatea creștinilor cunosc foarte puține lucruri despre ele. Dacă Biserica ar fi informată așa cum se cuvine despre aceste mari legăminte biblice – care sunt scopurile lor, cum se raportează unul la altul și în ce anume sunt diferite – atunci întreaga dezbateră și controversă între restauraționism și supersesionism s-ar dizolva. Vom începe cu legământul dintâi, pe care sunt clădite toate celelalte.

Dumnezeu a făcut o promisiune

Ca să înțelegem nu doar unde a început povestea lui Israel, ci unde a început întregul plan de răscumpărare al lui Dumnezeu, trebuie să ne dăm seama că acesta se rezumă la o afirmație simplă: *Dumnezeu a făcut o promisiune*. Această promisiune, este corect să o spunem, este una dintre temele cele mai semnificative și fundamentale ale întregii Biblii, dominând în egală măsură paginile Vechiului și Noului Testament. Legământul avraamic nu este doar temelia planului de răscumpărare al Domnului, ci a ajuns să fie pivotul istoriei, principala forță motrice din spatele celui mai proeminent conflict spiritual și geopolitic mondial, în zilele noastre.

Promisiunea i-a fost făcută lui Avram, care mai târziu avea să fie numit Avraam – și acesta este și motivul pentru care promisiunea a căpătat denumirea de „legământul avraamic“. Sunt trei aspecte critice ale legământului avraamic ce trebuie recunoscute:

1. Legământul avraamic este o promisiune care a fost făcută în mod specific descendenților lui Avraam, prin Isaac, și mai apoi Iacov (numit ulterior Israel).
2. Accentul principal al promisiunii cade pe o bucată foarte specifică și literală de pământ din lumea aceasta.

3. Promisiunea făcută în legământul avraamic este continuă, irevocabilă și eternă.

Supersesionismul, se cade să menționăm, neagă, într-o măsură sau alta, unul sau chiar toate aceste trei elemente ale legământului avraamic. Dar, după cum vom vedea, mărturia generală a Scripturii cu privire la fiecare dintre aceste trei aspecte este clară, consecventă și completă.

Legământul cu Avraam

Toți cei ce cunosc narațiunea, știu că Domnul l-a chemat pe Avraam să iasă din țara Ur din Haldeea, sau, vorbind în termeni moderni, din Irak. La un moment dat după ce a părăsit ținutul Ur, ni se spune: „Cuvântul Domnului a vorbit lui Avram într-o vedenie și a zis: «Avrame, nu te teme; Eu sunt scutul tău și răsplata ta cea foarte mare.»“ (Geneza 15:1). Firește, auzind că îi va fi dată o răsplată „foarte mare“, Avram l-a întrebat pe Dumnezeu cum o va obține, întrucât nu avea niciun fiu căruia să-i dea mai departe răsplata. Domnul i-a răspuns și l-a asigurat pe Avram că răsplata lui cea mare nu avea să fie dată vreunui simplu servitor din casa lui, ci avea să fie dată fiului născut din carnea și din oasele lui, „care va ieși din tine“ (v. 4). Ce se întâmplă în continuare este de o frumusețe poetică. Domnul l-a scos pe Avram afară, sub cerul nopții, și l-a pus să-și „ridice ochii spre ceruri“ (v. 5). Îmi închipui că, în acea noapte, cerul era inundat de strălucirea a zece milioane de ambasadori scilipitori ai promisiunii. Acum vreo douăzeci de ani, am petrecut câteva nopți cu o familie de arabi beduini din deșertul Iordaniei, în regiunea numită *Wadi Rum*. Numele înseamnă „Valea lunii“, deoarece terasamentele ei reliefate dramatic arătau precum suprafața lunii. Dar deși văzusem stelele nopții din locuri atât de diverse, de la piscuri montane aflate la mare depărtare de luminile orașului, la o depărtare de kilometri întregi de mal, în inima Oceanului Atlantic, cu mult înainte de revărsarea zorilor, niciodată nu mai văzusem un număr atât de spectaculos și minunat de stele ca atunci când stăteam întins pe podeaua deșertului din *Wadi Rum*. Acolo, stelele sunt tot atât de dense precum un fluviu impunător ce se revarsă peste vaduri, potopind în tăcere tot cerul. Îmi închipui că ce a văzut Avram în noaptea aceea nu era diferit. În mijlocul nenumăratelor stele ce străluceau deasupra lui, Domnul i-a zis lui Avram: „cel ce va ieși din tine, acela va fi moștenitorul tău... Uită-te spre cer și numără stelele, dacă poți să le numeri... Așa va fi sămânța ta“ (vv. 4-5).

Conform Scripturilor, în momentul acela, Avram nu doar că L-a crezut pe Dumnezeu că va avea un fiu și mulți urmași, ci a avut încredere în Dumnezeu și și-a pus credința în cel ce va ieși din coapsa lui, împlinind tot ceea ce Dumnezeu tocmai îi făgăduise. Ca rezultat al încrederii lui, Domnul „l-a socotit neprihănit“ (v. 6). Acest episod a fost baza pe care apostolul Pavel și-a construit argumentul, subliniind, în mod copleșitor, de-a lungul tuturor epistolelor sale, faptul că mântuirea se obține prin credință (Romani 4:3; Galateni 3:6).

După aceea, Dumnezeu l-a pus pe Avram să-l aducă „o juncană de trei ani, o capră de trei ani, un berbec de trei ani, o turturea și un pui de porumbel“ (Geneza 15:9). Avram a adus aceste animale și, respectând instrucțiunile, le-a „tăiat în două“ (v. 10), aranjând jumătățile față în față, croindu-și drum printre ele. Când soarele a asfințit, „un somn adânc a căzut peste Avram și iată că l-a apucat o groază și un mare întuneric“ (v. 12). Apoi, din întuneric, Domnul i s-a înfățișat într-o formă foarte ciudată a unui „fum de cuptor“ și niște „flăcări“ (v. 17) și a umblat printre bucățile de animale moarte.

Un aspect foarte important al acestei povestiri, care trebuie cunoscut de toți creștinii, este că numai Dumnezeu a străbătut acel culoar. Pe când se petreceau aceste lucruri, Avram era căzut într-un „somn adânc“ (v. 12). Ideea este că nu a fost un acord bilateral încheiat între două părți, ci o promisiune unilaterală și necondiționată făcută de Dumnezeu descendenților lui Avraam. Ca atare, Dumnezeu va fi credincios promisiunii făcute. Credințioșia Lui nu depinde de credințioșia descendenților lui Avraam, căroră le-a fost dată promisiunea. Mai mult, deși aceasta avea să treacă prin fiul lui, Isaac – și prin fiul acestuia, Iacov – moștenitorul ultim al promisiunilor era, de fapt, Isus, Mesia. El era Acela în care Avraam își pusese credința. Vom discuta mai detaliat acest lucru ulterior în carte.

Este interesant că, deși teologii creștini fac referire cel mai adesea la acest legământ cu denumirea de „legământul avraamic“, între evrei el este numit adesea *Brit bein HaBetarim*, care înseamnă „legământul dintre părți“. Dar cu ce motiv a vrut Dumnezeu ca animalele să fie despicate în două și să umble printre ele? De ce a folosit o imagine atât de grafică și sângeroasă?

Legământul de moarte al lui Dumnezeu

Walter C. Kaiser, Jr., este cu adevărat o lumină strălucitoare în mijlocul erudiților evanghelici conservatori care au scris despre Vechiul Testament. Autor a mai bine de patruzeci de cărți publicate, dr. Kaiser a ocupat și funcția de decan și profesor de Vechiul Testament la Trinity Evangelical Divinity School,

timp de peste douăzeci de ani, și apoi de cea de președinte al Seminarului Teologic Gordon-Conwell. Întrucât se bucură de stima întregii comunități teologice, a fost o mare cinste pentru mine să-l pot vizita și să discut cu el, printre altele, despre supersesionism/teologia înlocuirii și despre legământul avraamic.

Când am ajuns în parcare a fermei familiei Kaiser, aflată la mai puțin de o milă de țărmurile lacului Michigan, Walter și soția lui, Margaret, stăteau de vorbă în veranda din fața casei, bucurându-se de o după-amiază splendidă de vară târzie. Prin curte, hoinăreau mai multe lame colorate care, după câte se părea, erau de-ale casei.

Odată intrat în casă, spre marea mea încântare, Margaret m-a invitat să răsfoiesc biblioteca personală a dr. Kaiser. Cercetând din ochi șirurile de rafturi frumos ordonate, m-am dus cu gândul la impactul profund pe care acest bărbat îl avusese în domeniul studiilor pe Vechiul Testament și la nenumărații studenți care beneficiaseră de îndrumarea lui. Dr. Kaiser a intrat în încăpere, a ocolit în grabă rafturile și și-a făcut din nou apariția cu o copie a ultimelor sale două cărți. În pofida faptului că era pensionat din funcția formală de președinte al Seminarului Gordon-Conwell și ajunsese, de-acum, în a opta decadă a vieții, mintea, agerimea și productivitatea îi rămăseseră tot atât de concentrate ca întotdeauna. Ne-am dus în sufragerie și ne-am așezat.

În scurt timp, conversația s-a îndreptat spre tema legământului avraamic. Cu un surâs, a tras adânc aer în piept și apoi, aidoma unui fascicul de lumină laser, a tăiat direct în inima problemei, adresând maniera extrem de grafică și emfatică în care Dumnezeu i-a făcut promisiunea lui Avraam: „În Geneza 15, Dumnezeu Însuși a trecut printre jumătățile de animale“, a spus el. „Au tăiat un legământ. Cuvântul folosit pentru a încheia un legământ este «a tăia» un legământ. Și au tăiat bucățile, câte o jumătate de animal de o parte și de alta, formând un culoar în mijloc. Erau, așadar, trei animale și două păsări. Iar Dumnezeu a trecut printre ele și a spus, de fapt: «Fie ca Eu, Dumnezeu, să mor precum aceste animale dacă nu mă voi ține de ceea ce am făgăduit aici.» Deci, atunci când Biserica a primit în sânul ei teologia înlocuirii și a îmbrățișat mentalitatea supersesionistă, crezând că ea șade acum pe scaunul ce a aparținut cândva lui Avraam, Isaac și Iacov și descendenților lor, ea a luat ceea ce Dumnezeu făgăduise jurându-Se pe viața Lui!“ S-a oprit o clipă, apoi a încheiat: „Deci, eu cred că Dumnezeu are de gând să împlinească acest lucru.“

Alegând să încheie legământul într-o manieră atât de grafică și sângheroasă, Domnul făcea o declarație profundă și extrem de emfatică. Comentariile dr.

Kaiser au confirmat tot ceea ce simțeam eu. Crezând că Dumnezeu va împlini promisiunile făcute lui Avraam afirm însăși integritatea, credibilitatea și credincioșia lui Dumnezeu față de cuvântul Său și față de promisiunile făcute. Simplu spus, dacă un creștin dorește să fie numit *un copil al lui Avraam*, atunci cerința de bază este să creadă ce credea Avraam. (Vezi Romani 4:6; Galateni 3:7; 1 Petru 3:6). Dumnezeu are de gând să dea țara descendenților lui Avraam. Dacă spunem că Dumnezeu nu-și va împlini, în sens literal, promisiunile făcute rămășiței credincioase din sânul poporului evreu, cum am putea noi, creștinii, să ne întoarcem spatele și să pretindem că avem încredere în El pentru mântuirea noastră? Eu cred că Dumnezeu Își va împlini promisiunile. El Se ține de cuvânt.

Dar ce anume a promis Dumnezeu, mai precis? Astfel, este extrem de important să examinăm cu mare atenție cuvintele Lui cu privire la această promisiune.

Unde este Țara Promisă?

La sfârșitul ceremoniei de încheiere a legământului, Dumnezeu a definit regiunea pe care o dădea lui Avraam și descendenților lui. Granițele țării ce îi era făgăduită erau incredibil de precise și cuprindea o zonă mult mai extinsă decât bucata relativ mică de pământ numită astăzi statul Israel. Iată care era pământul specific promis de Dumnezeu: „de la râul Egiptului până la râul cel mare, râul Eufrat, și anume țara cheniților, a cheniziților, a cadmoniților, a hetitilor, a fereziților, a refaimiților, a amoriților, a canaaniților, a ghirgasiților și a iebusiților“ (Geneza 15:18-21).

Pe baza acestor descrieri și a altor pasaje în care sunt reluate granițele, este lesne să definim „țara promisă“ după indicatorii naționali și naturali moderni. Țara promisă este definită după următoarele granițe:

Granița de nord-vest a țării promise este, pur și simplu, „Marea cea Mare“ sau „Marea de Vest“. Aceasta este, desigur, Mediterana (cf. Numeri 34:6; Ezechiel 47:20).

Granița de sud-vest a țării promise este definită de „râul Egiptului“ (în ebraică: *Nachal Mitzrayim*). Erudiții au păreri împărțite privind identificarea acestui râu. Unele comentarii biblice îl identifică cu Wadi el-Arish, sau „pârâul Egiptului“, iar o seamă de pasaje paralele par a confirma acest lucru (Exodul 23:31; Ezechiel 47:19). Wadi el-Arish curge de la granița sudică a lui Taba, chiar la sud de orașul israelian modern Eilat, și se întinde la nord până la orașul Arish, pe malul Mării Mediterane, la aproximativ patruzeci de mile la vest de Fâșia Gaza, în Peninsula Sinai. În alte cuvinte, asta ar însemna că țara promisă nu include

cea mai mare parte din Peninsula Sinai. Sunt, însă, câteva probleme cu această perspectivă și mult mai probabilă este ideea că pârâul Egiptului este ceea ce se numește brațul peluzian al Nilului – un braț care nu mai are apă. Dacă așa stau lucrurile, atunci țara promisă ar include aproape toată Peninsula Sinai.

Granița nordică a țării promise se întinde de la Marea Mediterană spre nord măcar până la Sidon (probabil până la Beirut), în Liban, și apoi, trecând prin Siria, spre est, până la râul Eufrat (cf. Geneza 15:18; Deuteronom 11:24; Ezechiel 47:17; Iosua 1:4).

Granița estică a țării promise pare a se întinde de la râul Eufrat în nord, spre sud-est prin Siria, de-a lungul coastei Mării Galilee (sau „lacul Kinneret“, tradus uneori și ca „Marea Chinnereth“ sau „marea răsăriteană“), incluzând mare parte din sudul Siriei și în întregime Munții Golan. Din capătul de sud al Mării Galileei, granița urmează râul Iordan până la vărsarea acestuia, la sud, în Marea Moartă (cf. Numeri 34: 11-12; Ezechiel 47: 18).

În diversele pasaje care detaliază granițele țării promise, sunt unele puncte de referință asupra cărora nu putem fi siguri în totalitate, dar parametrii generali sunt relativ clari. Și, deși cei mai mulți cred că „țara promisă“ include doar prezentul Israel modern, adevărul este că promisiunea includea și o parte însemnată din Deșertul Sinai, mare parte din actualul Liban, o bucată însemnată din sudul Siriei, mare parte din Iordania, toate înălțimile Golan, precum și West Bank și Gaza.

Fig. p. 28 Harta teritoriului promis propriu-zis

Când și unde se vor împlini promisiunile?

Toți cei familiarizați cu geografia și granițele naționale ale Orientului Mijlociu știu că, în realitate, poporul evreu n-a deținut niciodată până acum, în istoria lui, tot teritoriul promis de Domnul prin legământul avraamic. În lumina acestei profeții, așadar, credinciosul este pus față în față cu patru concluzii posibile:

1. Domnul, pur și simplu, nu a reușit să-și țină promisiunile.
2. Domnul niciodată n-a avut de gând să îplinească aceste promisiuni în mod literal. Promisiunile privitoare la teritoriu au fost întotdeauna menite a fi înțelese în sens spiritual, ca referiri la binecuvântările ce vin din trăirea în Cristos.
3. Promisiunea nu va fi niciodată împlinită în mod literal după specificațiile date de Domnul, dar se va împlini, în schimb, în sens spiritual, în „cer“ sau într-un soi de „pământ nou“ ceresc, care nu are nicio corelație directă cu pământul actual sau cu vreuna dintre regiunile specificate în legământul propriu-zis.
4. Cu toate că nu și-a împlinit încă promisiunile în sens literal, Domnul rămâne angajat să o facă în viitor, atunci când va reveni.

Dintre aceste opțiuni, singura realizabilă este cea de-a patra. Aceasta este perspectiva adoptată de restauraționism, în care Domnul este văzut a fi un Dumnezeu credincios cu adevărat promisiunilor date. Doar această paradigmă recunoaște că Domnul este un Dumnezeu a cărui integritate și al cărui cuvânt pot fi de încredere. Promisiunile date de Domnul poporului evreu în legământul avraamic își așteaptă încă împlinirea în viitor, pe acest pământ.

Pe pământ sau în cer?

Puși față în față cu promisiunile cât se poate de clare ale lui Dumnezeu cu privire la țara făgăduită, supersesioniștii amileniști trebuie să efectueze un soi de contorsionare teologică. Mulți dintre amileniștii de școală veche susțin că Domnul nu are în plan să dea vreo bucată de pământ cuiva, ci va da „cerul“ celor ce moștenesc promisiunile Lui. Un astfel de teolog „amilenist celest“ este

și Gary M. Burge, profesor la Colegiul Wheaton și propunător vehement al supersesionismului și amilenismului. În cartea sa, intitulată *Jesus and the Land* [Isus și țara, n.tr.], Burge vorbește despre Ierusalimul la care Avraam își avea ațintite privirile ca fiind un loc „în cer – și nu un oraș de pe pământ.”¹⁰ În sprijinul argumentului său, Burge citează Evrei 11:13-16:

În credință au murit toți aceștia, fără să fi căpătat lucrurile făgăduite, ci doar le-au văzut și le-au urat de bine de departe, mărturisind că *sunt străini și călători pe pământ*. Cei ce vorbesc în felul acesta arată deslușit că sunt în căutarea unei patrii. Dacă ar fi avut în vedere pe aceea din care ieșiseră, negreșit că ar fi avut vreme să se întoarcă în ea. Dar doreau o patrie mai bună, adică o *patrie cerească*. De aceea lui Dumnezeu nu-I este rușine să Se numească Dumnezeul lor, căci le-a pregătit o cetate. (sublinierea noastră)

Are Burge dreptate? Ce vrea să transmită acest pasaj prin afirmația că Avraam era străin și călător pe pământ, aflat în căutarea unei patrii „cerești”? Răspunsul este, de fapt, relativ simplu. Paradigma evreiască sau biblică susține că, la întoarcerea Sa, Isus va distruge sistemele păcătoase și corupte actuale, precum și domniile satanice care guvernează și dețin puterea asupra pământului și își va așeza propria domnie divină peste întreaga lume. Eliminarea acestor sisteme rele și întemeierea propriei guvernări divine este ceea ce, în veacul viitor, este numit „ceresc”. Nu este vorba despre locația împărăției viitoare, ci de natura acestei împărății ce va veni. Nu vă înșelați: Scripturile afirmă destul de răspicat că Isus va restaura și va răscumpăra actualul pământ fizic. Gândiți-vă cât de limpede a vorbit apostolul Pavel despre acest lucru:

De asemenea, și *firea [în en. creația] așteaptă cu o dorință înfocată descoperirea fiilor lui Dumnezeu*. Căci *firea a fost supusă deșertăciunii* – nu de voie, ci din pricina celui ce a supus-o – cu nădejdea însă că și ea va fi izbăvită din *robia stricăciunii, ca să aibă parte de slobozenia slavei copiilor lui Dumnezeu*. Dar știm că, până în ziua de azi, toată *firea suspină și suferă durerile nașterii*. Și nu numai ea, dar și noi, care avem cele dintâi roade ale Duhului, *suspinăm în*

¹⁰ Gary M. Burge, *Jesus and the Land* (Grand Rapids: Baker Academy, 2010), 98.

noi și așteptăm înfierea, adică răscumpărarea trupului nostru.
(Romani 8: 19-23, sublinierea noastră)

În cuvintele lui Pavel, *actuala creație fizică* suspină și așteaptă cu nerăbdare vremea în care nu va mai fi supusă „deșertăciunii“, ci va fi, în schimb, „izbăvită... în slava copiilor lui Dumnezeu“. Există o corelație directă între trupurile pe care le deținem în prezent și trupurile nemuritoare pe care le vom avea după întoarcerea lui Isus (vezi 1 Corinteni 15:35-44), după cum există o corelație directă și între actualul pământ și pământul viitor, peste care va domni și pe care îl va „izbăvi“ și răscumpăra Isus. Pământul se va afla sub o nouă conducere; vechile sisteme pământești păcătoase vor lua sfârșit în clipa în care pământul intră sub stăpânirea și controlul Împăratului ceresc. Acesta este înțelesul patriei „cerești“ după care tânjea Avraam. Asta nu înseamnă cătuși de puțin că moștenirea lui Avraam va fi altundeva decât pe această planetă. Cei umili „vor moșteni pământul“, spune Matei 5:5 (sublinierea noastră). Dacă Domnul le-a promis descendenților lui Avraam ținutul propriu-zis cuprins între Râul Egiptului și Eufrate, atunci exact asta le va da în veacul viitor.

Schimbând cuvintele lui Dumnezeu

Deși viziunea celestă a lui Burge cu privire la împărăția viitoare se bucură încă de popularitate în rândurile unor amileniști, mulți alții, care sunt mai la curent cu problemele pe care le ridică amilenismul clasic, se autointitulează „amileniști clasici“. Ei susțin că Domnul va stăpâni, cu adevărat, peste pământ. Problema, însă, este că ei susțin și că pământul peste care Isus va domni va fi *fundamental diferit* de țara pe care a promis-o de fapt. În cartea *Kingdom Come* [Vie Împărăția Ta, n.tr.], Sam Storms, renumitul autor și pastor, afirmă despre legământul avraamic: „Eu cred că promisiunea aceasta va fi împlinită *literalmente*, dar nu doar și nici măcar în primul rând în țara Canaanului.“¹¹ Citind această afirmație, m-am scărpinat în cap. Cum vine că promisiunile vor fi împlinite „în sens literal“, dar *complet diferit* de cum a zis Dumnezeu? Este un oximoron. Amileniști supersesionisti precum Storms cred că, după întoarcerea lui Isus, vom intra imediat într-o „stare eternă“, fără a interveni vreo perioadă de tranziție. Moștenirea, în concepția lui Storms, nu va fi doar țara promisă, ci întregul pământ, fie și unul foarte diferit de cel pe care ne găsim acum. Dar

¹¹ Sam Storms, *Kingdom Come: The Amillennial Alternative* (Ross-shire, Scotland: Christian Focus Publications, 2013), 208. Sam este un fost profesor de-al meu și toți cei ce îl cunosc îl iubesc, inclusiv eu însumi, chiar dacă asupra acestui subiect ne aflăm într-un profund dezacord.

dacă așa stau lucrurile, dacă țara pe care o va da Domnul nu se corelează la modul literal cu ținutul specific promis, atunci de ce oare S-a deranjat Domnul să definească cu atâta precizie teritoriul acela, făcând uz de indicatori atât de literal și naturali ai granițelor, precum Eufrat, Marea cea Mare și Râul Egiptului? De ce ar folosi acești indicatori atât de specifici, dacă ei nici nu vor mai exista? De exemplu, Storms spune că, imediat după întoarcerea lui Isus, nu va mai exista nicio mare propriu-zisă. Atunci, se impune întrebarea: de ce ar folosi Domnul, în mod specific, „Marea cea Mare“ ca graniță distinctă pentru țara promisă, dacă aceasta nici nu va mai exista atunci când vor fi împlinite promisiunile Lui? Acest lucru nu are niciun sens. Am putea da alte câteva astfel de exemple. Acesta nu este decât un exemplu pentru a ilustra faptul că poziția amilenistă pur și simplu nu poate fi reconciliată cu mărturia biblică. Afirmând că Domnul nu va împlini la modul literal ceea ce a promis, amileniștii Îl prezintă pe Dumnezeu ca fiind ori incredibil de derutant, în cel mai bun caz, ori un înșelător și un călcător de cuvânt bun de gură, în cel mai rău.

În apărarea sa, Storms invocă un argument adus de G. K. Beale, un alt amilenist supersesionist de renume. În cartea *The Temple and the Church's Mission* [Templul și misiunea Bisericii, n.tr.], Beale pornește de la descrierea unui tată care, în anii 1900, îi promite tânărului său fiu că, atunci când va crește mare și se va însura, îi va cumpăra un cal și o trăsură. Ani mai târziu, când fiul său crește și se căsătorește, tatăl nu-i cumpără un cal și o trăsură, ci un automobil. Iată unde începe distorsionarea oricărui dram de logică sănătoasă:

În primii ani de așteptare, fiul se gândește la dimensiunea trăsurii, la forma și stilul ei, la neasemuitele canapele din piele și la mărimea și rasa calului care va trage la ea. Pesemne că tatăl avea cunoștință din primele experimente derulate altundeva că la orizont se preconiza invenția automobilului, dar a îmbrăcat promisiunea făcută fiului său în termeni pe înțelesul acestuia. Ani mai târziu, când fiul se așază la casa lui, tatăl le dăruiește celor doi soți un automobil, care între timp fusese inventat și se producea în masă... Nu este oare aceasta o împlinire „literală“ a promisiunii?¹²

Răspunsul este un răsunător *nu!* Aceasta nu poate fi considerată, nici pe departe, o împlinire „la modul literal“ a promisiunii făcute. Dați-mi voie să vă împărtășesc o analogie mai precisă. Dacă i-aș promite, în mod specific, fiului

¹² G. K. Beale, *The Temple and the Church's Mission* (Chicago: IVP, 2004), 352-53.

meu toată zona Colorado Springs, dar i-aș da în loc tot statul Montana, ar însemna că nu mi-am împlinit promisiunea literalmente, chiar dacă darul meu ar fi cu mult mai mare. Dacă i-aș promite fiicei mele, foarte specific, un Ford Focus din 2006, dar i-aș dăruî în schimb un Maserati din 2014, nu mi-aș împlini *la modul literal* promisiunea făcută. A face ceva mai măreț sau mai bine nu înseamnă că e și literal. Dacă Domnul le-a promis descendenților lui Avraam, la modul specific, țara Canaanului „de la Râul Egiptului“ și „Marea cea Mare până la Eufrat“, dar le-ar da în schimb o cu totul altă lume – una în care nici măcar nu există ape –, atunci El nu și-ar împlini promisiunile *în mod literal*. Și totuși, tocmai acest gen de argument înflorat-dar-eronat trece adesea drept unul *profund* în rândul celor ce caute să apere teologia supersesionalismului și amilenismului.

Mai mult, oricât de extraordinară ar fi neobrăzarea amileniștilor de a altera sensul promisiunilor Domnului, mai rău este că, după ce că fac apel la astfel de argumente greșite, mai și privesc cu dispreț citirea directă a Bibliei. Eruditul britanic N. T. Wright batjocorește fără nicio jenă interpretarea literalistă a celor ce caută împlinirea literală a promisiunilor lui Dumnezeu, folosind în derâdere sintagma „literalism cras“.

Cui au fost făcute promisiunile?

Acum că știm *unde* vor fi împlinite promisiunile, trebuie să ne întrebăm *pentru cine* vor ele împlinite? Am văzut deja că promisiunile făcute lui Avraam îi avea în vedere pe descendenții trupești ai acestuia. Dar oare intrau în categoria aceasta *toți*? Nu, întrucât Geneza 25 arată că Avraam a avut opt fii de *toți*. Totuși, potrivit Scripturilor, făgăduințele au fost date doar urmașilor fiului său Isaac (vezi Geneza 17:15-21; 21:9-13). Domnul i-a spus lui Avraam, în mod specific, că descendenții lui aveau să moștenească țara promisă, prin Isaac, nu prin Ismael. Mai târziu, promisiunea a fost extinsă și asupra fiului acestuia, Iacov/Israel (vezi Geneza 28:13), dar nu și asupra fratelui lui Iacov, Esau. Chiar dacă este clar că Domnul îi iubește și pe urmașii lui Ismael, promisiunile legate de pământ incluse în legământul avraamic au fost date în exclusivitate descendenților direcți ai lui Iacov, familiei corporate sau națiunii lui Israel.

În efortul de a submina angajamentul neîntrerupt al lui Dumnezeu față de poporul evreu din zilele noastre, descendenți ai lui Avraam pe linia lui Isaac și a lui Iacov, mulți supersesioniști și activiști anti-Israel caută cu îndârjire să treacă sub tăcere sau să distorsioneze mărturia Scripturii asupra acestor chestiuni. Carl Medearis, un autor popular, vorbitor căutat și propunător fățiș al mișcării anti-Israel, ne oferă un bun exemplu de vandalism neobrăzat al Scripturilor. Pe

blogul lucrării sale, la întrebarea: „Care este poziția dumneavoastră față de Israel?“, Medearis vine cu un răspuns șocant: „Țara a fost dată descendenților lui Avraam – descendenții acestuia sunt Isaac și Ismael. La drept vorbind, în țară locuiesc acum urmașii lui Avraam. Deci Dumnezeu și-a împlinit această promisiune!“¹³

L-am întâlnit pe Carl în câteva rânduri. Este un tip deosebit de arătos și un povestitor pe cîste și am încredere că îl iubește pe Isus. Dar, mă doare să o spun fără ocolișuri, teologia lui este cu adevărat abisală și chiar periculoasă. Din nefericire, comentariul citat mai sus este doar un exemplu pentru genul de distorsiuni ale adevărului biblic, la care mulți supersesioniști sunt nevoiți să recurgă pentru a-și justifica poziția.

Așadar, a promis Dumnezeu, după cum pretinde Medearis, să dea ținutul lui Israel deopotrivă lui Isaac și Ismael? Până și o lectură superficială a pasajelor care abordează aceste subiecte scoate la iveală un răspuns negativ. De fapt, dacă revenim la istorisirea din Geneza 17, vedem că Avraam a stăruit pe lângă Domnul pentru fiul său Ismael, cerându-l ca și acesta să fie făcut părtaș promisiunilor Sale. Însă Domnul i-a respins cererea, categoric:

Și Avraam a zis lui Dumnezeu: „Să trăiască Ismael înaintea Ta!”
Dumnezeu a zis: „Cu adevărat, nevasta ta Sara îți va naște un fiu și-i vei pune numele Isaac. Eu voi încheia legământul Meu cu el, ca un legământ veșnic pentru sămânța lui după el. Dar și cu privire la Ismael te-am ascultat. Iată, îl voi binecuvânta, îl voi face să crească și îl voi înmulți nespuse de mult: doisprezece voievozi va naște și voi face din el un neam mare. Dar legământul meu îl voi încheia cu Isaac, pe care ți-l va naște Sara la anul pe vremea aceasta.” (Geneza 17:18-21, sublinierea noastră)

Ani mai târziu, când Ismael avea 14 ani și Isaac nu era decât un bebeluș, Sara a văzut că Ismael își bătea joc (sau „îl persecuta“, după cum s-a exprimat Pavel în Galateni 4:29) de fratele lui mai mic, Isaac. „Și a zis lui Avraam: «Izgonește pe roaba aceasta și pe fiul ei, căci fiul roabei acesteia nu va moșteni împreună cu fiul meu, cu Isaac.» Cuvintele acestea n-au plăcut deloc lui Avraam, din pricina fiului său“ (Geneza 21:10-11). Dacă Ismael ar fi fost, într-adevăr, co-moștenitorul

¹³ Carl Medearis, „Question #4: What is your position on Israel?“ *Making Jesus Accessible* (blog), 23 iulie 2010, <http://carlmedearis.com/2010/07/question-4-what-is-your-position-on-israel-as-youve-gotten-more-involved-there-im-often-concerned-that-you-may-be-anti-semitic/>.

sau co-recipientul promisiunilor Domnului, atunci se înțelege că Domnul ar fi intervenit împotriva dorințelor Sarei. În schimb, Scripturile arată că El a fost de acord cu Sara și i-a poruncit lui Avraam să-i izgonească atât pe Agar, cât și pe fiul ei, Ismael, pentru totdeauna din tabăra familiei: „Dar Dumnezeu a zis lui Avraam: «Să nu te mârșești de cuvintele acestea, din pricina copilului și din pricina roabei tale; fă Sarei tot ce-ți cere, căci numai din Isaac va ieși o sămânță care va purta cu adevărat numele tău. Dar și pe fiul roabei tale îl voi face un neam, căci este sămânța ta.»“ (Geneza 21:12-13, sublinierea noastră. Vezi și Geneza 28:10-16)

Cu greu am putea fi mai clari de-atât. Domnul i-a spus lui Avraam, în repetate rânduri, că descendenții săi vor moșteni pământul făgăduit, prin Isaac, și nu prin Ismael. Mai târziu, aceeași promisiune este făcută și lui Iacov/Israel (vezi Geneza 28:13), dar nu și fratelui acestuia, Esau. Din nou, chiar dacă este clar că Dumnezeu îi iubește pe toți oamenii, promisiunile legate de pământ din legământul avraamic se adresau doar familiei corporate sau națiunii lui Israel.

Legământul veșnic

După cum am afirmat adineauri, cu greu am putea sublinia proeminența și importanța fundamentală acordată în narațiunea biblică legământului avraamic și promisiunilor cu privire la pământ incluse în acesta. Legământul avraamic este temelia pe care se clădește întregul plan de răscumpărare întocmit de Dumnezeu. Iată de ce, cu mult după moartea lui Avraam, promisiunile Domnului aveau să fie repetate de o mulțime de ori în Scripturi. După ce fiii lui Israel petrecuseră ani de-a rândul ca sclavi în Egipt, Dumnezeu le-a răspuns, în nefericirea lor, din credințioșie față de legământul Său. În mijlocul suferinței lor, El s-a prezentat lui Moise ca fiind Cel ce „li s-a înfățișat lui Avraam, Isaac și Iacov“ și a încheiat „legământul Meu cu ei ca să le dau țara Canaan, țara călătoriilor lor sfinte, în care au locuit ca străini“ (Exodul 6:3-4). Și apoi, într-o manieră foarte clară și directă, Domnul a promis să le dea aceeași țară „fiilor lui Israel“ ca să o ia în stăpânire pentru totdeauna (vv. 5-8). Ulterior, în 1 Cronici 16:13-18 și Psalmul 105:6-12, ni se spune că legământul avraamic a fost încheiat cu „fiii lui Iacov, aleșii Săi“. Mai important, legământul este descris ca fiind „făgăduințele Lui făcute pentru o mie de neamuri de om... legământ veșnic pentru Israel“. În 1 Regi 8:35-36, Israel este prezentat drept poporul Domnului, căruia El i-a dat țara Lui de moștenire. În Isaia 14:1-3, se specifică că promisiunea referitoare la pământ a fost făcută întregii „case a lui Iacov“ și „casei lui Israel“. În Ezechiel 11, Domnul vorbește „întregii case a lui Israel, tuturor“ – dintre care

mulți trăiau în exil – și le promite: „Vă voi strânge din mijlocul popoarelor, vă voi aduna iarăși din țările în care sunteți risipiți și vă voi da țara lui Israel “ (vv. 15, 17). Prin profetul Amos, Domnul a vorbit despre o restaurare escatologică a „poporului Meu Israel“ în „țara pe care le-am dat-o lor“ (Amos 9:14-15), din care nu vor mai fi smulși niciodată.

Ideea este că orice analiză a Vechiului Testament va da la iveală claritatea, specificitatea și accentuarea viguroasă a promisiunilor lui Dumnezeu, pe care le-a repetat la nesfârșit. În concluzie, doar în cartea Deuteronom, Domnul a reiterat față de Israel de aproape șaptezeci de ori promisiunile referitoare la pământ. În total, acestea sunt repetate, într-un fel sau altul, de mai bine de două sute de ori pe paginile Scripturii. Nu încapе îndoială asupra faptului că promisiunile legate de țară, făcute copiilor lui Israel, se numără printre realitățile repetate și subliniate temeinic în Biblie.

Înțelegând, așadar, proeminența legământului avraamic în cadrul mărturiei biblice, suntem încă o dată uluiți și mâhniți de comentariile lui Carl Medearis, ale cărui opinii provin mai degrabă dintr-un articol publicat online de CNN și intitulat: „My Take: Jesus would support Palestinian statehood bid“ [Părerea mea: Isus ar susține pretențiile de suveranitate statală ale palestinienilor, n.tr.]. Vorbind despre promisiunile incluse în legământul avraamic, care, după cum tocmai am văzut, domină mărturia biblică, Medearis întreabă: „În loc să dăm voie unor *promisiuni obscure ale Vechiului Testament* să ne dicteze politica externă, ce-ar fi să rămânem la poruncile clare date de Dumnezeu – iubește-ți aproapele, dușmanul și pe străinul din mijlocul tău – care apar în Exod, Levitic și în trei din cele patru evanghelii?“

În înțelegerea lui Medearis, legământul avraamic, în care Dumnezeuul cerurilor și al pământului s-a legat cu limbă de moarte, în mod literal, nu este decât ceva mai mult decât o „promisiune obscură din Vechiul Testament“. O astfel de declarație este cu adevărat deplorabilă. Dacă punem preț pe adevărul biblic și pe cuvintele lui Dumnezeu, atunci promisiunile Domnului față de Avraam nu sunt deloc „obscure“. Din nou, ele reprezintă fundamentul întregului plan de răscumpărare. De asemenea, Medearis urmărește să stârnească un conflict acolo unde nu există unul. Legământul avraamic și poruncile de a ne iubi aproapele și dușmanii nu se bat cap în cap. A sugera că o fac este, pur și simplu, o falsă dihotomie. Același Dumnezeu care a încheiat legământul avraamic a dat și poruncile de a ne iubi aproapele. La o adică, comentariile lui Medearis nu ar trebui să ne surprindă, întrucât, după cum am amintit și la începutul acestui capitol, majoritatea creștinilor sunt în mare

măsură ignoranți în ceea ce privește legământele. Chiar dacă legământul avraamic le-ar putea părea multor creștini „obscur“, accentul pus pe această promisiune fundamentală a lui Dumnezeu arată că numai obscur nu este. Iată de ce este atât de esențial ca Biserica să recupereze o înțelegere solidă a acestor chestiuni de o importanță atât de vitală.

Concluzie

Rezumând, Dumnezeu Însuși a făcut o promisiune printr-un legământ cu Avraam. Ulterior, a reiterat-o de sute de ori de-a lungul Scripturilor. Promisiunea fundamentală pe care a făcut-o era foarte specifică. Nu era abstractă, nici obscură și nici formulată în termeni greu de înțeles. Dumnezeu a promis țara cuprinsă între Marea Mediterană la vest, râul Eufrat la nord-est și Râul Egiptului la sud-vest. Promisiunea a fost dată descendenților trupești de care Avraam avea să aibă parte prin fiul său, Isaac, și apoi prin fiul fiului său Isaac, Iacov/Israel. În ciuda faptului că Dumnezeu a făcut acest jurământ pe viața Lui, amileniștii supersesioniști pretind că El n-a avut niciodată de gând să Se țină de cuvânt. În schimb, susțin că Dumnezeu va oferi ceva foarte diferit de ceea ce a specificat sau că niciodată nu a avut în plan să dea „țara“ urmașilor lui Avraam, ci unui cu totul alt popor. Am început acest capitol afirmând cât de important este pentru toți credincioșii să înțeleagă legământul avraamic. Urmează acum să vedem ramificații dramatice ale complacerii în ignoranță asupra acestui element fundamental al imaginii biblice de ansamblu.

Capitolul 4.

Legământul mozaic și legământul davidic

Legământul mozaic

La 430 de ani după ce a încheiat legământul cu Avraam, Dumnezeu a mai făcut un legământ cu Israel, de astă dată prin intermediul lui Moise. Legământul mozaic a fost profund diferit de cel avraamic. Dacă legământul avraamic era o promisiune unilaterală și necondiționată din partea lui Dumnezeu, cel mozaic semăna foarte mult cu un acord legal bilateral între Domnul și întregul Israel. Dacă legământul avraamic este definit de repetatele declarații „Eu voi...” ale Domnului, cel mozaic se definește printr-o suită de afirmații de tip „Dacă voi... atunci Eu...”.

Unii cred, în mod eronat, că în legământul încheiat cu Moise, Domnul a renegat cumva promisiunea țării pe care o făcuse în legământul avraamic. Această credință nu este câtuși de puțin întemeiată. Legământul mozaic cuprinde reglementări și cerințe nu doar pentru a intra în posesia țării, ci și pentru a rămâne în ea: „Acum, Israele, ascultă legile și poruncile pe care vă învăț să le păziți. Împliniți-le, pentru ca să trăiți și să intrați în stăpânirea țării pe care v-o dă Domnul, Dumnezeul părinților voștri. Să n-adăugați nimic la cele ce vă poruncesc eu și să nu scădeți nimic din ele, ci să păziți poruncile Domnului Dumnezeului vostru, așa cum vi le dau eu” (Deuteronom 4:1-2).

Dacă, pe de altă parte, israeliții încălcau diversele legi prezentate amănunțit în legământul mozaic, atunci Domnul avea să-i scoată pentru o vreme din țară. De exemplu, în Deuteronom 4, Moise i-a avertizat pe fiii lui Israel că dacă se poartă corupt în țară și se dedau la idolatrie, atunci „veți pieri de o moarte repede din țara pe care o veți lua în stăpânire dincolo de Iordan și nu veți avea zile multe în ea, căci veți fi nimiciți de tot. Domnul vă va împrăștia printre popoare și nu veți rămâne decât un mic număr în mijlocul neamurilor unde vă va duce Domnul” (vv. 26-27). Dar, după o astfel de perioadă de exil, declara Moise, cu timpul Domnul avea să-și aducă aminte de promisiunea pe care le-o făcuse prin legământul cu Avraam și avea să-i aducă din nou în țara lor: „Și după ce ți se vor întâmpla toate aceste lucruri în strâmtorarea ta, în zilele de pe urmă, te vei întoarce la Domnul, Dumnezeul tău, și vei asculta glasul Lui, căci Domnul, Dumnezeul tău, este un Dumnezeu plin de îndurare, care nu te va părăsi și nu te va nimici; El nu va uita legământul pe care l-a încheiat prin jurământ cu părinții tăi” (vv. 30-31, sublinierea noastră). Acest punct este de o importanță absolut critică. Cu toate că rezidența permanentă a evreilor în țară

depindea de supunerea lor față de legile date în legământul mozaic, Domnul *niciodată nu și-a luat înapoi* darul țării, pe care îl făcuse inițial poporului Său Israel prin legământul cu Avraam. Dar ce se întâmpla dacă aceștia erau neascultători și Domnul îi izgonea din țară? Însemna că țara nu mai era a lor? Nicidecum. Chiar dacă deveneau neascultători și Domnul îi scotea afară din țară, „necredința lor va nimici ea credincioșia lui Dumnezeu?... Nicidecum!“, scria apostolul Pavel. „Dimpotrivă, Dumnezeu să fie găsit adevărat și toți oamenii să fie găsiți mincinoși“ (Romani 3:3-4).

Ideea expusă de Pavel aici este simplă. Dumnezeu a făcut o promisiune necondiționată, iar El nu poate să mintă. Țara făgăduită aparține fiilor lui Israel, nu din cauza bunătății sau a credincioșiei lor, ci datorită credincioșiei lui Dumnezeu. În ciuda prevederilor legământului mozaic, Domnul nu s-a răzgândit *niciodată* cu privire la promisiunile Lui și nici nu le-a uitat. Istoria biblică arată că, prin invaziile asiriene și babiloniene, descendenții lui Avraam au avut parte, într-adevăr, de multe suferințe ca urmare a neascultării lor și au fost alungați din țară, dar în timp s-au întors în ea. Mai târziu, în anul 70, prin romani, evreii au fost din nou exilați din țara lor. Am văzut, însă, chiar în zilele noastre, cum poporul evreu s-a întors încă o dată în țara lui.

„Vechiul legământ“

Una din cele mai comune dovezi de ignoranță a Bisericii cu privire la legămintele este combinarea legământului avraamic și a celui mozaic într-unul singur, generalizat, mixt, denumit „vechiul legământ“. Treceți în revistă câteva discuții supersesioniste ale legămintelor și veți da peste multe afirmații vagi cum că noul legământ înlocuiește „vechiul legământ“. Astfel de declarații, însă, trădează o fundamentală lipsă de cunoaștere a legămintelor propriu-zise. Să analizăm doar două exemple.

Alex Awad este pastor la Biserica Baptistă din Ierusalimul de Est, profesor la Colegiul Biblic Bethlehem și unul dintre principalii organizatori ai conferinței bianuale *Christ at the Checkpoint* [Cristos la punctul de control, n.tr.]. Întrebat fiind „Care este problema cu evanghelicii americani?“, Awad a răspuns: „Sunt mai interesați să susțină statul Israel ca instrument profetic al lui Dumnezeu decât să denunțe nedreptățile făcute poporului palestinian. Mesajul creștinismului este universal și nu ține cont de etnie sau teritoriu. Noul

legământ instituit prin venirea lui Mesia a făcut ca vechiul legământ să fie depășit.”¹⁴

Observați referința vagă la faptul că „vechiul legământ” a devenit învechit din cauza celui nou. Gary Burge, profesor de Noul Testament la Colegiul Wheaton, vorbește în termeni similari despre „noul legământ care îl abrogă pe cel vechi”, fără a enunța ce înțelege prin „vechi”.¹⁵ Nici Burge, nici Awad nu disting între legământul avraamic și cel mozaic – acestea sunt, pur și simplu, combinate într-un „vechi legământ”. Oricum, întrucât atât Awad, cât și Burge discutau în mod specific problema teritoriului și a lui Israel, și nu reglementările legământului mozaic, trebuie să presupunem că ceea ce spun ei de fapt este că noul legământ l-a făcut pe cel avraamic să fie învechit. După cum am văzut deja, orice afirmație de acest gen este, pur și simplu, absurdă. Scriptura nu permite în niciun fel o asemenea interpretare. Și totuși, tocmai acest soi de analfabetism biblic este atât de des întâlnit în rândul celor ce sunt priviți drept voci conducătoare în sânul mișcării supersesioniste, anti-Israel, aflată în plină dezvoltare.

S-ar putea spune, pe bună dreptate, că prin noul legământ reglementările legate de neprihănire din legământul mozaic sunt „învechite” (vezi Evrei 7:22; 8:13), dar Noul Testament nu lasă nicăieri loc pentru ideea că legământul avraamic a fost înlăturat sau abrogat. De fapt, Pavel a respins categoric și foarte specific o astfel de poziție: „Iată ce vreau să zic: un testament pe care l-a întărit Dumnezeu mai înainte nu poate fi desființat, așa ca făgăduința să fie nimicită de Legea venită după patru sute treizeci de ani. Căci dacă moștenirea ar veni din Lege, nu mai vine din făgăduință; și Dumnezeu printr-o făgăduință a dat-o lui Avraam” (Galateni 3:17-18).

Dincolo de aceasta, după cum vom vedea în capitolul următor, noul legământ afirmă până la capăt legământul avraamic. Prin acest nou legământ va fi împlinit legământul avraamic, dar vremea aceea nu a sosit încă. Înainte de a trece, însă, la noul legământ, este esențial să ne oprim întâi asupra a ceea ce spune Biblia despre legământul davidic.

Legământul davidic

¹⁴ Carl Medearis, „My Take: Jesus would support Palestinian statehood bid”, *Belief* (blog), 21 septembrie 2011, <http://religion.blogs.cnn.com/2011/09/21/my-take-jesus-would-support-palestinian-statehood-bid/>, sublinierea noastră.

¹⁵ Robert W. Nicholson, „Evangelicals and Israel: What American Jews Don’t Want to Know (but Need to)”, *Mosaic*, octombrie 2013, <http://mosaicmagazine.com/essay/2013/10/evangelicals-and-israel/>.

Legământul davidic a fost transmis prin profetul Natan regelui David. Ca și cel mozaic, legământul davidic începe și el cu o reiterare a promisiunii legate de țară pe care o făcuse Dumnezeu prin legământul avraamic: „...am dat un loc poporului Meu, lui Israel, și l-am sădit ca să locuiască în el și să nu mai fie tulburat, ca să nu-l mai apese cei răi ca mai înainte și ca pe vremea când pusesem judecători peste poporul Meu, Israel. Ți-am dat odihnă izbăvindu-te de toți vrăjmașii tăi“ (2 Samuel 7: 10-11).¹⁶

Dar cum va da Domnul odihnă lui Israel, izbăvindu-l de toți vrăjmașii ei în țara pe care i-a promis-o? Aceasta va veni doar prin Isus, Mesia. Căci imediat în continuarea cuvintelor de mai sus, Domnul a promis că un descendent al lui David va moșteni dinastia regală care va dăinui pentru totdeauna:

„Și Domnul îți vestește că-ți va zidi o casă. Când ți se vor împlini zilele și vei fi culcat cu părinții tăi, Eu îți voi ridica un urmaș după tine, care va ieși din trupul tău, și-i voi întări împărăția. El va zidi Numelui Meu o casă și voi întări pe vecie scaunul de domnie al împărăției lui. Eu îi voi fi Tată și el Îmi va fi fiu. Dacă va face răul, îl voi pedepsi cu o nuia omenească și cu lovituri omenești; dar harul Meu nu se va depărta de la el, cum l-am depărtat de la Saul, pe care l-am îndepărtat dinaintea ta. Ci casa ta și împărăția ta vor dăinui veșnic înaintea Mea și scaunul tău de domnie va fi întărit pe vecie»“ (vv. 11b-16).

Mai târziu, legământul a fost rezumat în 1 Cronici 17:11-14 și 2 Cronici 6:16. E de prisos să mai spun că acest legământ își va găsi împlinirea când Isus, descendent pe linia lui David, va prelua tronul lui David din Ierusalim. Din acest motiv Evanghelia după Matei începe cu declarația că Isus este „fiul lui David“ (Matei 1:1). Petru a predicat și el că Isus este împlinirea legământului încheiat de Dumnezeu cu David (Fapte 2:29-36). Prin Isus, Mesia, promisiunile teritoriale din legământul avraamic și cele despre un rege davidic își vor găsi împlinirea laolaltă. Astăzi, noi continuăm să așteptăm această împlinire viitoare.

Ar trebui să evidențiem, de asemenea, faptul că și legământul davidic este, precum cel avraamic, necondiționat. Nu a fost anulat sau „împlinit“. Certitudinea promisiunilor rezidă în exclusivitate în credințioșia lui Dumnezeu și nu depinde deloc de ascultarea lui David sau a lui Israel. Împlinirea

¹⁶ În en. versetele sunt la viitor, nu la trecut. (n.tr.)

promisiunilor lui Dumnezeu este ceva ce El va înfăptui potrivit cu nesfârșita Lui credincioșie.

Rezumat

În concluzie, legământul avraamic și cel davidic sunt promisiuni necondiționate, unilaterale, făcute de Dumnezeu omului, în vreme ce legământul mozaic este un acord condiționat, bilateral, între Dumnezeu și om. Este absolut esențial ca Biserica să ajungă să recunoască diferență profundă dintre promisiunile făcute de Dumnezeu în legământul avraamic și în cel davidic și contractul bilateral din legământul mozaic. În cuvintele lui Carl Medearis, „făgăduințele date de Dumnezeu lui Israel în Deuteronom și prin profeți au fost întotdeauna condiționate.”¹⁷ Lucrul acesta pur și simplu nu este adevărat. Promisiunile pe care le-a făcut Dumnezeu lui Avraam, Isaac, Iacov și David – poporului Israel – nu sunt condiționate. Atunci când face o promisiune, Dumnezeu Se și ține de cuvânt. Acordurile bilaterale pot fi condiționate, dar promisiunile unilaterale ale lui Dumnezeu nu sunt. Cerul și pământul pot trece, dar promisiunile lui Dumnezeu nu dau greș niciodată.

Promisiunea inițială cu privire la teritoriu, făcută în legământul avraamic, a devenit fundamentul pe care se clădește orice alt legământ de atunci încolo. Legământul mozaic îi pune lui Israel la dispoziție condițiile și reglementările necesare pentru menținerea ocupației neîntrerupte a țării. Legământul davidic, zidit pe cel avraamic, promite un rege care va domni peste Israel la vremea când ea va intra în posesia moștenirii țării. După cum vom vedea în capitolul următor, noul legământ este zidit pe temelia legămintelor avraamic și davidic și a fost încheiat, de asemenea, în mod specific, cu poporul Israel.

La finalul acestui capitol, prezentăm o schiță simplă a deosebirilor dintre cele trei legăminte pe care le-am analizat până acum:

LEGĂMÂNTUL	ÎNCHEIAT CU	CE	CONDIȚIONAT SAU NECONDIȚIONAT	UNILATERAL SAU BILATERAL
Avraamic	Avraam și descendenții săi	Dumnezeu va da țara lui Israel poporului Israel pentru totdeauna și toate națiunile de ne-evrei vor fi	Necondiționat	Promisiune unilaterală

¹⁷ Gary Burge, *Whose Land? Whose Promise? What Christians Are Not Being Told about Israel and the Palestinians* (Cleveland: Pilgrim, 2004), 167.

		și ele binecuvântate		
Mozaic	Națiunea întreagă a lui Israel	Dumnezeu a emis condițiile ce reglementează menținerea neîntreruptă a ocupației țării de către Israel	Condiționat	Acord bilateral
Davidic	Regele David	Dumnezeu va ridica un urmaș al regelui David care să șadă pe tronul lui Israel	Necondiționat	Promisiune unilaterală

Capitolul 5.

Noul legământ

Acum că am trecut în revistă legămintele avraamic, mozaic și davidic, să ne îndreptăm atenția asupra legământului final, cunoscut sub denumirea de „noul legământ“. După cum vom vedea, noul legământ este punctul culminant a tuturor celorlalte legăminte. Noul legământ nu-l înlocuiește pe cel avraamic și nici pe cel davidic; dimpotrivă, el este clădit pe ele și le consolidează. Prin noul legământ, Domnul va da poporului Său Israel o inimă nouă și un duh nou pentru a putea primi făgăduințele necondiționate făcute în legământul avraamic și în cel davidic.

Deși mulți ar putea presupune că noul legământ se găsește doar în Noul Testament, în realitate, acesta a fost vestit și amintit de multe ori în Vechiul Testament de către profeți precum Isaia, Ieremia și Ezechiel.

Noul legământ în Isaia

Prima vestire a noului legământ se găsește în cartea profetului Isaia. În acest pasaj fascinant, înainte de a fi anunțat, noul legământ este precedat de o descriere apocaliptică în mare măsură a vremii întoarcerii Domnului, când Domnul va face dreptate poporului Său Israel și Se va răzbuna pe popoarele nedrepte: „Se îmbracă cu neprihănire ca și cu o platoșă, Își pune pe cap coiful mântuirii, ia răzbunarea ca o haină și Se acoperă cu gelozia ca și cu o manta. El va răsplăti fiecăruia după faptele lui, va da potrivnicilor Săi mânia, va întoarce la fel vrăjmașilor săi și va da ostroavelor plata cuvenită!“ (Isaia 59:17-18).

Primul element al profeției care ar trebui evidențiat este faptul că aceasta cuprinde timpul „răzbunării“ și „răsplătirii“ Domnului față de „vrăjmașii Săi“. În Isaia, limbajul acesta este folosit întotdeauna pentru a face referire, în ultimă instanță, la întoarcerea Domnului și la Ziua Domnului (vezi Isaia 34:8; 35:4; 61:2; 63:3-4). Răzbunarea Domnului față de națiuni, însă, va avea un efect în bună parte răscumpărător. Isaia ne înștiințează că, în urma pedepselor Sale, națiunile se vor întoarce la El și se vor teme de Numele Lui: „Atunci se vor teme de Numele Domnului cei de la apus și de slava Lui cei de la răsăritul soarelui. Când va năvăli vrăjmașul ca un râu, Duhul Domnului îl va pune pe fugă“ (Isaia 59:19). Din acest context Scripturile anunță pentru prima dată noul legământ. Deși nu este numit în mod specific „noul legământ“, este, categoric, un legământ nou și viitor din perspectiva lui Isaia, eliminând astfel posibilitatea de a se referi la oricare din legămintele anterioare. Acest nou legământ era diferit de celelalte,

în primul rând pentru că avea legătură cu viitorul Mesia, Răscumpărătorul care avea să vină pe Muntele Sion, și, în al doilea rând, pentru că avea ca urmare rămânerea Duhului Domnului pentru totdeauna cu poporul Israel. Acordați o atenție specială acestui pasaj, întrucât vom reveni asupra lui la sfârșitul capitolului:

„Da, va veni un Răscumpărător pentru Sion, pentru cei ai lui Iacov, care se vor întoarce de la păcatele lor”, zice Domnul. „Și iată legământul Meu cu ei, zice Domnul: «Duhul Meu, care Se odihnește peste tine, și cuvintele Mele, pe care le-am pus în gura ta, nu se vor mai depărta din gura ta, nici din gura copiilor tăi, nici din gura copiilor copiilor tăi, de acum și până-n veac»,” zice Domnul. (Isaia 59:20-21)

După cum vom vedea, atât profetul Ieremia, cât și profetul Ezechiel elaborează pe seama acestui legământ, descriindu-l în amănunt. Și de fiecare dată când amintesc sau fac aluzie la noul legământ, ei repetă anumite teme, legate de faptul că Domnul așază Duhul Lui, cuvintele Sale sau inima Sa în Israel pentru mântuirea ei.

Noul legământ în Ieremia

Prin profetul Ieremia, Domnul a dezvăluit că motivul ultim din spatele încheierii legământului Său cu Avraam avea de-a face cu mult mai mult decât simpla posesiune a teritoriului. În profețiile date lui Ieremia, Domnul a folosit pentru prima oară, în mod specific, sintagma „noul legământ“. În acest nou legământ, descoperim că motivul cu care Domnul a dat promisiunea țării poporului evreu a fost acela de a le oferi un loc în care să poată trăi într-o părtășie neîntreruptă cu El. Dar pentru ca acest lucru să devină realitate, Domnul a promis să scrie Legea Lui în inimile lor astfel încât ei să-L poată sluji cu o supunere absolută și completă. Să citim pasajul în întregime, întrucât este unul dintre cele mai importante din tot Vechiul Testament:

„În vremea aceea, zice Domnul, Eu voi fi Dumnezeuul tuturor semințiilor lui Israel, și ei vor fi poporul meu. ...Iată, vin zile, zice Domnul, când voi face cu casa lui Israel și cu casa lui Iuda un legământ nou. Nu ca legământul pe care l-am încheiat cu părinții lor în ziua când i-am apucat de mână să-i scot din țara Egiptului,

legământ pe care l-au călcat, măcar că aveam drepturi de soț asupra lor, zice Domnul. Ci iată legământul pe care-l voi face cu casa lui Israel după zilele acelea, zice Domnul: Voi pune Legea Mea înăuntrul lor, o voi scrie în inima lor, și Eu voi fi Dumnezeul lor, iar ei vor fi poporul Meu. Niciunul nu va mai învăța pe aproapele sau pe fratele său, zicând: «Cunoaște pe Domnul!» Ci toți Mă vor cunoaște, de la cel mai mic până la cel mai mare, zice Domnul, căci le voi ierta nelegiuirea și nu-Mi voi mai aduce aminte de păcatul lor.” (Ieremia 31:1, 31-34)

Este esențial să observăm că receptorii specifici ai acestui nou legământ sunt „toate semințiile lui Israel“, „casa lui Israel“ și „casa lui Iuda“, la care Domnul mai face referire și prin „poporul Meu“. Dacă ne gândim la starea evreilor la nivel mondial în zilele noastre, când atâția trăiesc în răzvrătire față de Dumnezeu și marea majoritate nu-L slujesc pe Mesia al lor, este clar că această promisiune încă nu s-a împlinit. Domnul spune, specific, că noul legământ nu va fi precum cel mozaic, în care casa lui Israel a fost necredincioasă. Ci, ca și legământul avraamic, noul legământ va fi ceva ce Domnul Însuși va veghea și va împlini în sânul poporului Său. Ca și legămintele avraamic și davidic, noul legământ era și el o promisiune necondiționată făcută de Dumnezeu lui Israel. Domnul Însuși urma să așeze legea Lui în inimile lor. Apoi, avea să le ierte păcatele și să le uite neleguirile. Ca atare, avea să „Îl cunoască pe Domnul... de la cel mai mic la cel mai mare“. Prin noul legământ, Domnul dădea putere poporului Său ca să trăiască în acord cu sfințenia cerută de părtășia cu Dumnezeu.

În următorul capitol, Ieremia a profețit încă o dată despre vremea când Israel avea să fie strâns din nou în țara lor:

„Iată, îi voi strânge din toate țările unde i-am izgonit în mânia Mea, în urgia Mea și în marea Mea supărare; îi voi aduce înapoi în locul acesta și-i voi face să locuiască în liniște acolo. Ei vor fi poporul Meu, și Eu voi fi Dumnezeul lor. Le voi da o inimă [LXX: „inimă nouă“] și o cale ca să se teamă de Mine totdeauna, spre fericirea lor și a copiilor lor după ei. Voi încheia cu ei un legământ veșnic, că nu Mă voi mai întoarce de la ei, ci le voi face bine și le voi pune în inimă frica de Mine, ca să nu se depărteze de Mine. Mă voi bucura să le fac bine, îi voi sădi cu adevărat în țara aceasta, din

toată inima și din tot sufletul Meu». Căci așa vorbește Domnul: «După cum am adus peste poporul acesta toate aceste mari nenorociri, tot așa voi aduce peste ei tot binele pe care li-l făgăduiesc.» (Ieremia 32:37-42, sublinierea noastră)

Luați aminte la puterea și relevanța acestei profeții particulare. Ieremia descrie o revenire în țară, care nu poate fi corelată cu starea în care se afla Israelul după întoarcerea din exilul babilonian sau chiar cu starea actuală a Israelului. În cuvintele lui Ieremia, va avea loc o strângere a evreilor în țara lui Israel, care va fi însoțită, în mod specific, de următoarele condiții:

- Israelul va locui „în liniște“.
- Vor primi o „inimă nouă“ (LXX).
- Se vor teme de Domnul întotdeauna.
- Domnul va „pune frica de El în inimile lor“.
- Domnul Se va „bucura să le facă bine“ și îi va „sădi cu adevărat în țara aceasta, din toată inima și din tot sufletul Meu“.

Deși în Israelul de azi există o rămășiță tot mai numeroasă de evrei credincioși (mesianici), majoritatea copleșitoare nu au primit „o inimă nouă“ și, mai mult, națiunea nu are azi o inimă unită care se teme de Domnul. De fapt, când merg în Țara Sfântă pentru prima dată, vizitatorii sunt adesea uluiți să o găsească atât de similară altor națiuni în crunta ei lipsă de sfințenie. Unii ar putea fi surprinși, de exemplu, să iasă din taximetru în Tel Aviv și să se trezească înconjurați de cluburi de noapte, cluburi de striptease, tineri smintiți de droguri și prostituție. Nu mă înțelegeți greșit, nu condamn Israelul ca fiind mai deplorabil în această privință decât propria mea națiune sau decât atâtea altele; pur și simplu, scot în evidență faptul că starea în care se găsește Israelul azi, la mai bine de 65 de la nașterea lui, nu se corelează nicicum cu revenirea în țară de care vorbește Ieremia. Profeția lui Ieremia legată de strângerea evreilor este făcută într-un context în mare parte escatologic, în care oamenii au primit o inimă nouă și, ca atare, Domnul spune că va „face cu ei un legământ veșnic“. Ziua aceasta se află încă în viitor. Profetul Ieremia lega, în mod specific, posesiunea permanentă a țării făgăduite lui Israel cu promisiunea unei inimi noi. În aceste pasaje, legământul avraamic și cel nou sunt înfățișate ca îmbinându-se într-un singur și ultim scop al planului magnific întocmit de Domnul pentru răscumpărarea poporului Său.

Noul legământ în Ezechiel

Mai târziu, profetul Ezechiel a vorbit și el despre această vreme când națiunea lui Israel avea să primească deopotrivă un duh nou și o inimă nouă, precum și dorința și abilitatea de a umbla într-o supunere și sfințenie totale înaintea lui Dumnezeu: „Le voi da o altă inimă și voi pune un duh nou în ei. Voi lua din trupul lor inima de piatră și le voi da o inimă de carne, ca să urmeze poruncile Mele, să păzească și să împlinească legile Mele, și ei vor fi poporul Meu, iar Eu voi fi Dumnezeul lor“ (Ezechiel 11: 19-20).

Apoi, în capitolul 36, Ezechiel repetă încă o dată aceeași făgăduință. De astă dată, însă, precum Ieremia, Ezechiel leagă și el, în mod clar, promisiunea teritoriului din legământul avraamic cu cea a inimii noi din noul legământ. Și observați, din nou, această făgăduință i se adresează „casei lui Israel“:

De aceea, spune casei lui Israel: „Așa vorbește Domnul, Dumnezeu: «Nu din pricina voastră fac aceste lucruri, casa lui Israel, ci din pricina numelui Meu celui sfânt, pe care l-ați pângărit printre neamurile la care ați mers. De aceea voi sfinți Numele Meu cel mare, care a fost pângărit printre neamuri, pe care l-ați pângărit în mijlocul lor. Și neamurile vor cunoaște că Eu sunt Domnul, zice Domnul, Dumnezeu, când voi fi sfințit în voi sub ochii lor. Căci vă voi scoate dintre neamuri, vă voi strânge din toate țările și vă voi aduce iarăși în țara voastră. Vă voi stropi cu apă curată și veți fi curățiți; vă voi curăți de toate spurcăciunile voastre și de toți idolii voștri. Vă voi da o inimă nouă și voi pune în voi un duh nou; voi scoate din trupul vostru inima de piatră și vă voi da o inimă de carne. Voi pune Duhul Meu în voi și vă voi face să urmați poruncile Mele și să păziți și să împliniți legile Mele. Veți locui în țara pe care am dat-o părinților voștri; voi veți fi poporul Meu și Eu voi fi Dumnezeul vostru.»“ (Ezechiel 36: 22-28)

Acest pasaj aduce o înțelegere cu adevărat profundă asupra conceptului noului legământ în Noul Testament și asupra interpretării pe care i-au dat-o apostolii și primii credincioși evrei. În timp ce atâția teologi creștini văd noul legământ făcut prin sângele lui Isus ca unul ce aduce doar iertare de păcate, acest pasaj dă la iveală cu putere faptul că noul legământ se leagă integral de promisiunea teritorială din legământul avraamic. Inima cea nouă și duhul cel

nou promise prin noul legământ vor împuternici poporul Israel să umble într-o manieră vrednică de moștenirea țării promise lui Avraam. Scopul ultim al lui Dumnezeu a fost întotdeauna să aibă un popor care să-L iubească cu toată inima și să-L slujească cu veselie și bucurie, în mod specific în țara pe care El a promis să le-o dea. Aceasta continuă să fie intenția lui Dumnezeu și azi, iar în zilele ce ne stau în față, Domnul va avea grijă ca toate aceste promisiuni să fie împlinite pe deplin.

Noul legământ în Noul Testament

Deși vestit încă din Vechiul Testament, inaugurarea propriu-zisă a noului legământ este consemnată în Noul Testament, atunci când trupul lui Isus, Mesia, a fost frânt pentru păcatele poporului Său:

Și a luat un pahar, a mulțumit lui Dumnezeu și a zis: „Luați paharul acesta și împărțiți-l între voi, pentru că vă spun că nu voi mai bea de acum încolo din rodul viței, până când va veni Împărăția lui Dumnezeu.” Apoi a luat pâine și, după ce a mulțumit lui Dumnezeu, a frânt-o și le-a dat-o zicând: „Acesta este trupul Meu, care se dă pentru voi; să faceți lucrul acesta spre pomenirea Mea.” Tot astfel, după ce au mâncat, a luat paharul și li l-a dat, zicând: „Acest pahar este legământul cel nou, făcut în sângele Meu, care se varsă pentru voi.” (Luca 22: 17-20)

În noul legământ, avem marele apogeu profetic al făgăduințelor și legămintelor încheiate de Domnul până atunci. Dacă Dumnezeu Însuși a încheiat un legământ cu Avraam până la moarte, declarând cu emfază că El nu-Și va retrage cuvântul dat, în noul legământ Domnul Însuși a îndurat moartea, dându-Și trupul omenesc ca jertfă și făcând astfel posibilă împlinirea făgăduinței. Deși Dumnezeu a folosit diversele jertfe din legământul mozaic ca să-i ajute pe cei penitenți să vadă înfiorătorul rezultat al păcatului și prețul vieții necesar pentru îndepărtarea acestuia, la cruce, Domnul Însuși a făcut plata supremă pentru păcatele poporului Său Israel.

Taina includerii ne-evreilor

Până în acest punct, am văzut că toate legămintele – inclusiv noul legământ – au fost făcute specific cu și pentru Israel. Niciunul din pasajele pe care le-am examinat până acum nu afirmă direct că neamurile ar fi recipienții primari ai

promisiunilor. Deși a fost întotdeauna posibil pentru neamuri să găsească mântuire (vezi Ezechiel 18:20-21), înainte de era apostolică, în afară de alăturarea la poporul Israel, ar fi fost extrem de rar. Descriind starea spirituală a neamurilor înainte de momentul crucii, apostolul Pavel a spus că aceștia erau „vase ale mâniei, făcute pentru piere” (Romani 9: 22) și erau „fără drept de cetățenie în Israel, străini de legământele făgăduinței, fără nădejde și fără Dumnezeu în lume” (Efeseni 2: 12). Iată, așadar, de ce deschiderea Evangheliei față de neamuri, așa cum este aceasta consemnată în Noul Testament, a fost un concept atât de revoluționar pentru mulți. Iată de ce Petru și toți credincioșii evrei de la început au fost atât de șocați când Duhul a fost turnat peste Corneliu și casa lui de ne-evrei (vezi Faptele Apostolilor 10-11). Cu toate că mulți dintre evreii credincioși erau plini de îndoieli la început, după ce Petru le-a explicat că Duhul Sfânt fusese dat întregii case de ne-evrei a lui Corneliu, potrivit făgăduinței noului legământ, ni se spune că scepticii „s-au potolit, au slăvit pe Dumnezeu și au zis: «Dumnezeu a dat deci și neamurilor pocăință, ca să aibă viața.»” (Faptele apostolilor 11: 18). Chiar dacă profeții făcuseră aluzii la adunarea neamurilor în legământul cel nou, până în acel moment nu fuseseră deschise cu adevărat porțile. Iată de ce Pavel vorbește despre includerea ne-evreilor ca fiind „*taina...* care n-a fost făcută cunoscută fiilor oamenilor în celelalte veacuri, în felul cum a fost descoperită acum sfinților apostoli și proroci ai lui Hristos, prin Duhul. Că adică neamurile sunt împreună-moștenitoare cu noi, alcătuiesc un singur trup cu noi și iau parte cu noi la aceeași făgăduință în Hristos Isus, prin Evanghelie” (Efeseni 3:4-6, sublinierea noastră).

Vestea bună este că orice individ, fie el evreu sau ne-evreu, este binevenit în familia lui Dumnezeu prin pocăință și încrederii în Isus (Marcu 1:15, 6:12; Ioan 3:16; Fapte 2:21, 2:38, 3:19, 10:42-43, 17:30, 26:20). Convertirea la iudaism, circumcizia și respectarea legii lui Moise nu sunt cerințe obligatorii în vederea mântuirii (Fapte 15).

Romani 11: Taina lui Israel

În acest punct, mulți creștini devin confuzi în înțelegerea locului pe care îl ocupă Israelul în planurile lui Dumnezeu. Și poate că e de înțeles să fie, căci, potrivit Scripturilor, la momentul de față există două realități spirituale care ar putea părea în conflict. Mai întâi, Scripturile afirmă răspicat că doar o rămășiță a lui Israel va fi mântuită (vezi Romani 9:27). Dar în același timp, mai este și realitatea că „tot Israelul va fi mântuit” (Romani 11:26). Doar o rămășiță va fi

mântuită, și totuși tot Israelul va fi mântuit? Cum se rezolvă aceste două întrebări aparent contradictorii? Pavel a abordat problema oarecum direct în Romani 9-11, care sunt cele mai importante pasaje din Scriptură ce tratează în mod specific această chestiune. Soluția lui Pavel la aceste două realități aparent contradictorii este a recunoaște că, încă de pe vremea lucrării publice a lui Isus, Domnul a ales să împietrească parțial și temporar majoritatea evreilor pentru ca aceștia să nu primească Evanghelia și să nu recunoască identitatea propriului lor Mesia. La vremea cuvenită, însă – mai specific, la întoarcerea lui Isus Însuși – această împietrire parțială și temporară va fi înlăturată definitiv și „tot Israelul“, la acel moment, va fi mântuit. Explicația lui Pavel culminează cu o explicare critică a „tainei“ acestei realități în desfășurare. Romani 11: 25-27 se numără printre versetele cele mai importante din toată Scriptura și trebuie pricepute pentru a înțelege corect planurile lui Dumnezeu atât pentru evrei, cât și pentru ne-evrei. Pavel a început cu un avertisment pentru neamuri să nu cumva să rămână neinformați cu privire la această „taină“:

Fraților, pentru ca să nu vă socotiți singuri înțelepți, nu vreau să nu știți taina aceasta: o parte din Israel a căzut într-o împietrire care va ține până va intra numărul deplin al neamurilor. Și atunci tot Israelul va fi mântuit, după cum este scris: „Izbăvitorul va veni din Sion și va îndepărta toate nelegiuirile de la Iacov. Acesta va fi legământul pe care-l voi face cu ei, când le voi șterge păcatele.”

Sunt cinci componente importante ale mesajului lui Pavel pe care trebuie să le distingem:

1. Împietrirea lui Israel este parțială – nu afectează toți evreii.
2. Această împietrire parțială a Israelului este temporară – nu este permanentă.
3. Această împietrire va fi ridicată la un moment foarte specific din viitor.
4. Ea va fi ridicată, în mod specific, atunci când „va intra numărul deplin al neamurilor“.
5. Atunci, „tot Israelul va fi mântuit“.

Obiecții supersesioniste

În cartea „Kingdom Come“ [Vie Împărăția, n.tr.], Sam Storms, prezentând perspectiva supersesionistă tradițională, încearcă să demoleze ideea că asta

vrea Pavel să spună cu adevărat și susține că, prin „tot“, Pavel se referă doar la procentul relativ scăzut de evrei care au venit la credință de-a lungul istoriei. El neagă orice „viitoare restaurare în masă a evreilor etnici“.¹⁸ Storms își rezervă un întreg capitol – *treizeci și două de pagini* – ca să-și susțină pledoaria.

Grosul argumentului lui Storms gravitează în jurul învățaturii lui Pavel potrivit căreia nu tot poporul evreu reprezintă adevăratul Israel: „căci nu toți cei ce se coboară din Israel sunt Israel“ (Romani 9:6). Argumentul său este că, deși ar putea avea loc cândva o trezire între evrei, starea lor prezentă, cu doar o mică rămășiță de credincioși, va fi, după toate probabilitățile, una permanentă. Storms susține că este puțin probabil ca împietrirea Israelului să fie înlăturată la un moment specific de timp. În mod specific, el discută faptul că Pavel nu învață că „o întoarcere în masă a evreilor la credința în Cristos va avea loc în același timp cu revenirea lui Cristos la încheierea istoriei“.¹⁹

Există câteva probleme de netrecut cu acest argument al supersesioniștilor. Peste tot în Romani 9-11, apostolul Pavel repudiază fără echivoc, sistematic și categoric, orice afirmație cum că Dumnezeu a respins Israelul ca națiune și afirmă concepția că, la întoarcerea lui Isus, va avea loc o convertire masivă a „întregului Israel“. Să analizăm câteva dintre argumentele de inspirație divină pe care le dă Pavel.

Dilema lui Pavel

Ca să înțelegem Romani 11, trebuie să admitem că Pavel a urmărit să explice problema evidentă – *ba chiar scandalul* – condiției poporului evreu în zilele lui, când majoritatea îl respinseseră pe Isus, Mesia al lor cel profețit. În timp ce mulți indivizi evrei veneau la credință, legămintele propriu-zise vorbesc despre faptul că Domnul va mântui tot *Israelul în sens corporat*. Pavel a avut de gând să abordeze dificultatea reconcilierii limbajului legămintelor cu scandalul necredinței evreilor, discutând diferența dintre condiția evreilor din zilele lui și condiția lor la sfârșitul veacului, când Se va întoarce Isus. Să luăm drept punct de plecare pentru această discuție problema chemării și mântuirii individuale față de cea colectivă.

Ca să înțelegem cu adevărat „taina lui Israel“, este absolut critic să înțelegem că, în zilele lui Pavel, ca și în ale noastre, *oricine* – fie el evreu sau ne-

¹⁸ Carl Medearis, „Question #4: What is your position on Israel?“ *Making Jesus Accessible* (blog), 23 iulie 2010, <http://carlmedearis.com/2010/07/question-4-what-is-your-position-on-israel-as-youve-gotten-more-involved-there-im-often-concerned-that-you-may-be-anti-semitic/>.

¹⁹ Sam Storms, *Kingdom Come: The Amillennial Alternative* (Ross-shire, Scotland: Christian Focus Publications, 2013), 333-34.

evreu – vine la Domnul cu pocăință și își pune încrederea în Isus va fi mântuit și adus în familia lui Dumnezeu. De fapt, aceasta este singura cale prin care cineva se poate salva. Dar Pavel mai știa și că formularea specifică a legămintelor vorbește despre o chemare adresată Israelului la nivel corporat, colectiv, național. Această chemare se bazează pe descendenții fiziologici ai lui Avraam, Isaac și Iacov, întocmai după promisiunile date de Domnul în legămintele avraamic și davidic și în noul legământ. Promisiunile lui Dumnezeu n-au fost făcute unor indivizi, ci întotdeauna întregii națiuni a lui Israel. În următoarele exemple, observați cui au fost făcute, mai exact, promisiunile:

- „fiilor lui Israel“ (Exodul 6: 2-8; Ezechiel 43:7; 44: 9)
- „tuturor semințiilor lui Israel“ (Ieremia 31:1)
- „casei lui Israel“ și „casei lui Iuda“ (Isaia 14:1-3; Ieremia 31:1; Evrei 8:8)
- „întregii case a lui Israel, tuturor“ (Ezechiel 11:15; 20:40; 39: 25;45: 6)
- „fiilor lui Iacov, aleșilor Săi“ (1 Cronici 16:13-18; Psalmul 105:6-12)
- Casei lui David și locuitorilor Ierusalimului (Zaharia 12:10-11).

Ar putea fi citate numeroase alte exemple. În sutelor de ori în care Dumnezeu S-a jurat să îndeplinească mântuirea viitoare a lui Israel, cuvintele Sale erau îndreptate întotdeauna către întregul popor. Răspunsul lui Pavel la această problemă a fost să traseze o linie de demarcație între zilele în care trăia el, când o mână de indivizi intrau în trupul lui Mesia, și zilele din urmă, când Isus Se va întoarce și întreaga casă a lui Israel va fi mântuită.

Când va fi mântuit „tot“ Israelul?

Structura argumentului lui Pavel din Romani 11 creează un contrast clar între starea prezentă a evreilor din zilele lui și starea lor viitoare, la revenirea lui Isus. Așadar, azi, putem spune și noi împreună cu Pavel că „în vremea de față este o rămășiță datorită unei alegeri prin har“ (v. 5). Cursul gândirii lui merge mai departe, însă, la un punct culminant clar, în care Pavel declară jubilând că, după ce va fi ridicată împietrirea temporară, „tot Israelul“ va fi mântuit! Să discutăm câteva dintre motivele din cauza cărora știm că Pavel avea în minte o întoarcere masivă a copiilor lui Israel, în mod specific, la revenirea lui Isus.

Răscumpărătorul va ieși din Sion

Mai întâi, știm că Pavel se referea la vremea întoarcerii lui Isus pentru că a citat din Isaia 59:17-18, unde Dumnezeu a încheiat un legământ cu Israel, promițând să pună Duhul Său înăuntrul lor și cuvintele Lui în gurile lor pentru totdeauna. Când a citat din acest pasaj, Pavel l-a legat direct de mântuirea întregului Israel. În Romani 11:26, după ce spune că tot Israelul va fi mântuit, Pavel citează imediat din Isaia 59:20-21, care, parțial, spune că: „va veni un Răscumpărător pentru Sion, pentru cei ai lui Iacov, care se vor întoarce de la păcatele lor”, zice Domnul“. Această secțiune a profeției din Isaia la care a făcut aluzie Pavel vorbește despre: (1) întoarcerea lui Isus; (2) izbăvirea de după aceea a Israelului de amândoi dușmanii ei; (3) izbăvirea lui Israel de păcatele lor; și, cel mai important, (4) Dumnezeu încheie un legământ cu Israel, promițând că Duhul Său se va odihni peste ei și nu va mai pleca niciodată. Acest legământ este, desigur, noul legământ, prin care Dumnezeu va da întregii case a lui Israel o inimă nouă și un duh nou. Nici nu-i de mirare că Pavel a citat din acest pasaj!

Împărăția restaurată a Israelului

Profeția, însă, nu se sfârșește aici. În capitolul 60, imediat următor, profeția continuă să curgă direct transformându-se într-o descriere a *restaurării viitoare a împărăției lui Israel!* Ați citit bine. Imediat după ce Mesia Răscumpărătorul va veni în Sion, Isaia prezintă o împărăție a lui Israel restaurată și glorificată, ce va fi centrul domniei mondiale, la a cărei conducere vor fi atrase alte națiuni: „neamuri vor umbla în lumina ta și împărați în strălucirea razelor tale“(v. 3). Popoarele de ne-evrei de pe tot pământul sunt înfățișate ca venind să-și plătească tributul, să arate cinste și să aducă daruri împărăției lui Israel: „Când vei vedea aceste lucruri, vei tresări de bucurie și îți va bate inima și se va lărgi, căci bogățiile mării se vor întoarce spre tine și vistierile neamurilor vor veni la tine“(v. 5). Neamurile sunt descrise chiar punând umărul la însăși restaurarea împărăției, oferindu-se ca muncitori pentru restaurarea și glorificarea ei: „Străinii îți vor zidi zidurile și împărații lor îți vor sluji, căci te-am lovit în mânia Mea, dar, în îndurarea Mea, am milă de tine. Porțile tale vor sta veșnic deschise, nu vor fi închise nici zi, nici noapte, ca să lase să intre la tine bogăția neamurilor și împărații cu alaiul lor. Căci neamul și împărăția care nu-ți vor sluji vor pieri și neamurile acelea vor fi în totul nimicite“(vv. 10-12).

Națiunile învecinate vor ajuta până și la reconstruirea Templului evreilor, unde ni se spune că Domnul va fi prezent în mod fizic: „Slava Libanului va veni la tine, chiparosul, ulmul și merisorul (cimișurul), cu toții laolaltă, ca să

împodobească locul sfântului Meu Locaş, căci Eu voi proslăvi locul unde se odihnesc picioarele Mele“ (v. 13). Cei ce înainte fuseseră duşmani ai Israelului vor veni şi se vor prosterna, recunoscând că Israelul este, cu adevărat, poporul ales al Domnului: „Fiii asupritorilor tăi vor veni plecaţi înaintea ta şi toţi cei ce te dispreţuiau se vor închina la picioarele tale şi te vor numi *Cetatea Domnului, Sionul Sfântului lui Israel*“ (v. 14).

Ajungând la dramatica concluzie a pledoariei sale pentru mântuirea viitoare a întregului Israel, Pavel a legat ridicarea viitoare a împietririi temporare a Israelului şi mântuirea lui viitoare de descrierile lui Isaia despre următoarele lucruri:

- Întoarcerea lui Isus
- Izbăvirea Israelului de duşmanii ei şi ai Domnului
- Izbăvirea Israelului de păcatele sale
- Aşezarea Duhului Domnului peste ei pentru totdeauna
- Mântuirea întregului Israel
- Restaurarea de către Dumnezeu a împărăţiei lui Israel şi a poporului evreu.

Toate aceste evenimente vor avea loc în aceeaşi perioadă de timp. Pavel nu putea să sublinieze mai bine această idee. Orice evreu din vremea aceea ce avea oarece educaţie asupra Vechiului Testament ar fi înţeles pe deplin argumentul lui.

Se vor uita la Cel pe care L-au străpuns

Un alt motiv fundamental pentru care ştim că Pavel plasa mântuirea întregului Israel în viitor este că mântuirea corporată, escatologică, a evreilor fusese deja proclamată de către profetul Zaharia şi de către Isus Însuşi! Altfel spus, chiar dacă n-ar exista capitolul 11 din Romani, învăţătura potrivit căreia întregul Israel va fi mântuit la întoarcerea lui Isus este coroborată fără niciun dubiu de alte pasaje ale Bibliei.

Să începem cu profeţia lui Zaharia. În primul pasaj, Zaharia vorbeşte despre o „odraslă“, care, în înţelegerea tuturor comentatorilor creştini, face referire la Isus ca fiind Mesia. Zaharia merge mai departe declarând că această Odraslă va face ca păcatele ţării lui Israel să fie curăţite şi ispăşite într-o singură zi, după care imediat ni se spune că ziua aceea, acea perioadă specifică de timp, coincide cu mileniul de pace în Israel: „Ascultă dar, Iosua, mare preot, tu şi tovarăşii tăi de slujbă, care stau înaintea ta – căci aceştia sunt nişte oameni care

vor sluji ca semne. Iată, voi aduce pe Robul Meu, Odrasla. Căci iată că numai spre piatra aceasta pe care am pus-o înaintea lui Iosua sunt îndreptați șapte ochi; iată, Eu Însumi voi săpa ce trebuie săpat pe ea, zice Domnul oștirilor, și într-o singură zi, voi înlătura nelegiuirea țării acesteia. În ziua aceea, zice Domnul oștirilor, vă veți pofti unii pe alții sub viță și sub smochin“ (Zaharia 3:8-10).

Ulterior în profeție, profetul prezintă în amănunt pocăința care va avea loc în rândul locuitorilor Ierusalimului și „casei lui David“, pe măsură ce Îl recunosc pe Acela pe care L-au străpuns: „Atunci voi turna peste casa lui David și peste locuitorii Ierusalimului un duh de îndurare și de rugăciune și își vor întoarce privirile spre Mine, pe care L-au străpuns. Îl vor plânge cum plânge cineva pe singurul lui fiu și-L vor plânge amarnic, cum plânge cineva pe un întâi născut. În ziua aceea, va fi jale mare în Ierusalim...“ (Zaharia 12:10-11).

Profeția lui Zaharia continuă descriind o pocăință colectivă care se răspândește în toată națiunea lui Israel, la fiecare clan și familie. Apoi, în aceeași direcție, capitolul 13 Îl arată pe Domnul îndepărtând păcatele Israelului: „În ziua aceea, se va deschide casei lui David și locuitorilor Ierusalimului un izvor pentru păcat și necurăție“ (v. 1). Acesta este un mesaj profund. Poporul lui Israel se va uita la Cel pe care ei (și noi toți) l-au străpuns și vor jeli, fapt care va avea ca rezultat revărsarea duhului harului peste ei și deschiderea unei fântâni spre iertarea păcatelor! Chiar dacă Pavel n-ar fi scris niciodată Romani 9-11, Zaharia ar fi stabilit deja faptul că, în mod specific la vremea întoarcerii lui Isus, porțile pocăinței, iertării și harului vor fi revărsate peste Israel!

Și totuși, dacă s-ar găsi ceva dispus să susțină că Zaharia nu vorbea despre aceste lucruri, atunci interpretarea pe care o dă Isus Însuși acestui pasaj ar trebui să rezolve disputa. El a preluat profeția lui Zaharia în predica de pe munte și, încă o dată, în cartea Apocalipsei, nelăsând absolut nicio urmă de îndoială asupra situației în timp a acesteia. Mai întâi, Isus a spus: „Atunci se va arăta în cer semnul Fiului omului, toate semințiile pământului se vor boci și vor vedea pe Fiul omului venind pe norii cerului cu putere și cu o mare slavă. El va trimite pe îngerii Săi cu trâmbița răsunătoare și vor aduna pe aleșii Lui din cele patru vânturi, de la o margine a cerurilor până la cealaltă“ (Matei 24:30-31, sublinierea noastră).

Observați că, vorbind de revenirea Lui, Isus a citat un pasaj din Zaharia 12, care amintea faptul că toate semințiile pământului, sau țării, vor boci când Îl vor vedea venind pe norii cerului. Observați, de asemenea, că Isus a rostit aceste

cuvinte înainte de răstignirea Sa. Ba chiar dinainte de a fi arestat, El a știut că El era Acela înfățișat în profeția lui Zaharia drept Cel „pe care ei L-au străpuns“.

Cuvintele lui Isus din cartea Apocalipsei leagă și mai profund profeția lui Zaharia de întoarcerea lui Isus: „Iată că El vine pe nori. Și orice ochi Îl va vedea; și cei ce L-au străpuns. Și toate semințiile pământului se vor boci din pricina Lui! Da, Amin“ (Apocalipsa 1:7). Luată împreună, aceste trei pasaje dezvăluie faptul că următoarele evenimente sunt intercorelate:

- Isus va reveni pe nori (Matei 24:30; Marcu 13:26; Luca 21:27; Faptele apostolilor 1:9-11);
- Toate semințiile lui Israel Îl vor vedea revenind în glorie;
- Toate semințiile lui Israel vor recunoaște că Isus este Cel pe care ei (și noi toți) L-au străpuns;
- Semințiile lui Israel se vor pocăi și se vor boci;
- Duhul harului va fi revărsat peste ei;
- Domnul va curăți păcatele acelei națiuni „într-o singură zi“.

Apostolul Pavel cunoștea profețiile din Zaharia și faptul că Isus le legase de întoarcerea Sa. Mai știa și că întoarcerea lui Cristos va avea ca rezultat revărsarea unui duh de pocăință și har peste toate semințiile lui Israel și curățirea națională a păcatelor într-o singură zi (Isaia 27:9). Nu încapă îndoială că, în Romani 11, Pavel prezenta, pur și simplu, aceste adevăruri scripturale stabilite cu multă vreme înainte!

Dezamăgitor este că, în toate discuțiile sale pe marginea acestei chestiuni și a capitolului 11 din Epistola către Romani, Storms nu face referire nici măcar o dată la pasajele din Zaharia 12, Matei 24:30 sau Apocalipsa 1:7. Nu sunt oare toate aceste texte extrem de relevante pentru discuția aceasta?

Logica deficitară a lui N. T. Wright

În lumea evanghelică, academicianul britanic Tom „N.T.“ Wright este o vedetă veritabilă. Nu încapă îndoială că este un gânditor profund elocvent, înzestrat și inovator. Dar până și mintea cea mai strălucită se află într-un dezavantaj profund atunci când apără ceva ce nu este adevărat. Din nefericire, Wright este un supersesionist neclintit, deși, în mod ciudat, în diverse ocazii a respins această etichetă, iar în altele a apărut cu multă vigoare această poziție. Provocat fiind cu privire la supersesionismul său, Wright a făcut apel la Filipeni 3:3, unde Pavel afirma: „Căci cei tăiați împrejur suntem noi, care slujim lui Dumnezeu prin Duhul lui Dumnezeu, care ne lăudăm în Hristos Isus și care nu ne punem încrederea în lucrurile pământești.“ Pornind de la această afirmație,

a declarat triumfător: „Spre uimirea noastră, Pavel smulge sintagma «tăiere împrejur» de la Israelul etnic și o revendică pentru cei ce sunt în Mesia... Acesta, că tot veni vorba, este miezul răspunsului corect pe care îl dau celor ce sugerează că eu și alții ne facem vinovați de a-i impune lui Pavel ceva numit «supersesionism». Dacă acești critici ar dovedi că au citit Filipeni 3:3... poate că ar merita să fie luați mai în serios.”²⁰

Depășind minimalizarea pe care o face Wright celui ce s-ar încumeta să-i pună sub semnul întrebării propria perspectivă și trecând în revistă poziția exprimată de Pavel în Romani 11, care ați spune că este problema flagrantă a logicii lui Wright aici? Răspunsul este simplu. Wright a aplicat mustrarea pe care o adresase Pavel unui grup particular de evrei din vremea lui întregului „Israel etnic”. Pavel însuși cataloghează o asemenea pretenție drept „aroganță”, lăudăroșenie a mlădițelor de măslin sălbatic (neamuri), care au primit harul de a fi fost altoiți, față de mlădițelor naturale, cultivate, care au fost tăiate (Israelul etnic). El a avertizat că o asemenea atitudine arongantă are potențialul de a conduce la tăierea de la promisiunile lui Dumnezeu. De ce continuă Biserica, cu atâta îndârjire și perseverență, să refuze să ia seama la avertismentul lui Pavel? Deși este adevărat că mulți, dar nu toți, dintre evreii din zilele lui Pavel L-au respins pe Isus, acea împietrire colectivă a inimilor evreilor față de adevăr, după cum am văzut, este doar *parțială și temporară*. Wright a manipulat mustrarea adresată de Pavel *unora* dintre evreii din vremea lui, dându-i înțelesul că *tot* „Israelul etnic” a fost respins pentru totdeauna, până în cea din urmă zi, și că *însăși identitatea* acestuia i-a fost „smulsă”. Oricât de ofensator și, în mod transparent, nebiblic ar fi acesta, cu o răsturnare, o învârtire și cu dibăcie de interpretare a scripturilor, mulți cad cu adevărat în minciună josnică și satanică cunoscută sub numele de supersesionism.

Preaiubiții dușmani ai lui Dumnezeu și chemarea lor irevocabilă

Să mai afirmăm o dată, mai întâi, că nimeni nu va fi mântuit în afara credinței în Isus. Și, apoi, că Domnul nu face nicio distincție între evreu și neamuri în ceea ce privește oferta mântuirii Sale. Aceasta este valabilă și pusă în mod liber la dispoziția tuturor: „...după cum zice Scriptura: «Oricine crede în el nu va fi dat de rușine.» În adevăr, nu este nicio deosebire între iudeu și grec, căci toți au același Domn, care este bogat în îndurare pentru toți cei ce-L cheamă. Fiindcă oricine va chema Numele Domnului va fi mântuit” (Romani 10:11-13). Dar tot Pavel ne înștiințează și că, deși majoritatea evreilor de azi sunt „vrăjmași”

²⁰ Ibid., 334.

Evangeliei, din cauza credincioșiei lui Dumnezeu față de legămintele făgăduinței Sale, aceștia „sunt iubiți“. Rămâne totuși o chemare specială, unică și irevocabilă făcută Israelului în mod colectiv, ca popor: „În ce privește Evanghelia, ei sunt vrăjmași, și aceasta spre binele vostru, dar în ce privește alegerea, sunt iubiți din pricina părinților lor. Căci lui Dumnezeu nu-I pare rău de darurile și de chemarea făcută“ [în en. ...căci chemarea și darurile lui Dumnezeu sunt irevocabile] (Romani 11:28-29).

Pavel nici că se putea să fie mai limpede de-atât. El a declarat în mod specific că alegerea Israelului este „irevocabilă“. Nu vă înșelați: în conflict direct și nerușinat cu vorbele lui Pavel, supersesioniștii susțin că, în realitate, Dumnezeu și-a revocat chemarea și alegerea făcută Israelului etnic în mod colectiv. De fapt, un alt termen pe care ar fi cu totul cinstit să-l folosim pentru supersesionism sau teologia înlocuirii ar putea fi și „teologia revocării (anulării)“, fiindcă asta și este.

Restauraționiștii afirmă în mod categoric cuvintele rostite de apostolul Pavel în recunoașterea unei restaurări viitoare a Israelului. Noi negăm că alegerea Israelului a fost revocată. În Romani 11, Pavel a repetat, în mai multe rânduri, că Dumnezeu nu și-a încheiat socotelile cu Israelul ca popor: „Întreb dar: «A lepădat Dumnezeu pe poporul Său?» Nicidecum! Căci și eu sunt israelit, din sămânța lui Avraam, din seminția lui Beniamin. Dumnezeu n-a lepădat pe poporul Său, pe care l-a cunoscut mai dinainte... Întreb dar: «S-au poticnit ei ca să cadă?» Nicidecum!“ (Romani 11:1, 2, 11).

Când a scris de două ori „Nicidecum!“ (*mē ginomai*), Pavel a folosit de fapt cea mai puternică construcție posibilă în limba greacă pentru a confrunta absolutul ridicol al pretenției supersesioniste că poporul evreu ca întreg, ca națiune, a fost lepădat. În mintea lui Pavel, noțiunea că *Dumnezeul lui Israel* a lepădat pentru totdeauna *Israelul* era o absurditate totală.

Sămânța lui Avraam

Supersesioniștii obiectează, în mod repetat, că promisiunile nici măcar n-au fost făcute Israelului, ci exclusiv lui Isus. În sprijinul acestei idei, aproape întotdeauna vor cita din Galateni 3:16: „Acum, făgăduințele au fost făcute «lui Avraam și seminței lui». Nu zice: "Și semințelor" (ca și cum ar fi vorba de mai multe), ci ca și cum ar fi vorba numai de una: "Și seminței tale", adică Hristos.“

Înainte de a explica ce spune cu adevărat Pavel, este important să explicăm ce nu spune. Pavel nu spune, în niciun caz, că ar trebui să ne uităm la fiecare din ocaziile din Vechiul Testament în care promisiunile lui Dumnezeu au fost

exprimate față de „descendenții” lui Avraam și să citim la singular „descendent” sau „sămânță”, cu referire doar la Isus. De fapt, eu chiar am întâlnit un om care susținea că, pe baza acestor cuvinte ale lui Pavel, am putea, pur și simplu, să căutăm numeroasele relatări din Vechiul Testament în care Dumnezeu a făcut promisiuni patriarhilor și ori de câte ori găsim cuvântul „sămânță” sau „urmaș” să-l înlocuim cu numele lui Isus. Gândiți-vă ce absurd ar fi acest lucru dacă chiar l-am pune în aplicare!

Când a încheiat legământul cu Avraam, Dumnezeu a profețit despre o vreme viitoare când „urmașii” lui Avraam pe linia lui Isaac și Iacov aveau să fie sclavi în Egipt: „Să știi hotărât că *sămânța* ta [urmașii tăi] va fi străină într-o țară care nu va fi a ei; acolo va fi robită, și o vor apăsa greu, timp de patru sute de ani. Dar pe neamul căruia îi va fi roabă, îl voi judeca Eu, și pe urmă va ieși de acolo cu mari bogății” (Geneza 15:13-14; sublinierea noastră). Ce-ar fi dacă am introduce, pur și simplu, numele lui Isus în loc de „sămânța ta”? Ar fi o prostie. Isus nu a fost sclav în Egipt, ci fiii din vechime ai lui Israel. Sau când Domnul i-a spus lui Avraam: „Uită-te spre cer și numără stelele, dacă poți să le numeri... Așa va fi *sămânța* ta” (Geneza 15: 5), vorbea El doar de Isus sau de urmașii lui Avraam în mod colectiv? Răspunsul este evident. Ar putea fi citate nenumărate alte exemple.

Pavel în niciun caz nu zice că Domnul nu le-a făcut niciodată promisiuni lui Avraam, Isaac și numeroșilor descendenți biologici ai lui Iacov – adică Israelului național, colectiv. Este cât se poate de clar că El a făcut tocmai acest lucru, în multe rânduri. Am citat mai multe exemple. Ca un evreu deprins temeinic cu scripturile Vechiului Testament, apostolul Pavel era pe deplin conștient de acest lucru.

Așadar, ce spune Pavel aici?

Mai întâi, Pavel stabilește care dintre descendenții specifici ai lui Avraam erau destinatarii promisiunii și care nu. Învățații sunt de acord asupra faptului că Pavel interpreta cuvântul ebraic *zera* („descendent” sau „sămânță”) ca un *singular colectiv*. Asta înseamnă că, deși Avraam a avut un total de opt fii (Geneza 25), promisiunea lui Dumnezeu se adresa doar descendenților pe linia fiului său Isaac (Geneza 17:15-21; 21:9-13) și apoi descendenților fiului lui Isaac, Iacov, adică Israel. Ca atare, când Pavel a spus că promisiunile au fost făcute „sămânței” lui Avraam, și nu „semințelor”, primul său gând era de a-i scoate din ecuație, în mod specific, pe ceilalți descendenți ai lui Avraam, cum ar fi fiul său Ismael sau nepotul său Esau, și de a le aminti cititorilor cui îi fuseseră date promisiunile, și anume, „casei lui Israel”.

În al doilea rând, Pavel a elaborat pornind de la această limitare a promisiunilor și evidențiind faptul că promisiunile date lui Israel vor fi primite, în ultimă instanță, doar de cei ce au credință în Isus (descendent al lui Avraam, Isaac și Iacov), care va domni ca Împăratul evreilor peste poporul evreu atunci când aceștia vor intra, în sfârșit, în posesia moștenirii teritoriale pe care Dumnezeu le-a promis-o în repetate rânduri. Așadar, descendenții lui Avraam vor moșteni promisiunile legate de țară, prin Isus, „sămânța“ ultimă.

În cele din urmă, Pavel sublinia ideea că oricine poate veni să ia parte la bucuria binecuvântărilor Împărăției evreiești viitoare dacă dă dovadă de același fel de credință pe care a avut-o Avraam, punându-și încrederea și credința în Isus, Sămânța făgăduită.

Interpretarea supersesioniștilor versus Interpretarea restauraționiștilor

Pe măsură ce continuăm cu trecerea în revistă a diferențelor izbitoare dintre narațiunea supersesionistă și cea restauraționistă, trebuie să ne punem întrebarea care dintre acestea două depune mărturia cea mai corectă despre caracterul lui Dumnezeu. Care dintre ele surprinde mai bine credincioșii, perseverența și îndurarea lui Dumnezeu?

Dacă este un lucru pe care cartea Faptelor Apostolilor îl exprimă cu claritate este acela că noul legământ a deschis ușile Împărăției viitoare a lui Dumnezeu și a pus moștenirea fără opreliști la dispoziția tuturor oamenilor. Atât supersesioniștii, cât și restauraționiștii sunt de acord asupra acestui aspect. Restauraționiștii afirmă, însă, că, deși este adevărat că Domnul Și-a deschis promisiunile și binecuvântările față de toți oamenii, a făcut acest lucru fără a respinge poporul Israel în mod colectiv. La o adică, ei sunt cei cărora le-au fost făcute aceste promisiuni de la bun început.

Restauraționiștii afirmă că noul legământ reprezintă o extindere și o înflorire a planurilor inițiale ale lui Dumnezeu de a include și neamurile. Promisiunile depășesc cu mult imaginația noastră! În niciun caz, însă, nu putem spune că noul legământ reprezintă o abrogare sau o schimbare a planurilor Sale originale față de Israelul colectiv. Din nefericire, supersesionismul, deși recunoaște universalizarea binecuvântărilor, consideră și că noul legământ aduce o abrogare radicală a promisiunilor legământului avraamic față de Israel. Să ne întrebăm cu toată onestitatea care dintre cele două viziuni îl reprezintă mai bine pe Dumnezeu, care vorbește despre Sine ca fiind Dumnezeul lui Israel de mai bine de două sute de ori în Scripturi, și care poziție portretizează un Dumnezeu credincios și demn de încredere? După cum am afirmat deja, prin

afirmația că Dumnezeu a respins Israelul ca națiune, supersesioniștii, fără intenție, Îl acuză pe Dumnezeu ca fiind necredincios, capricios, unul care se răzgândește și care își încalcă cuvântul dat. Dacă citești aceste rânduri și ești adeptul vreunei forme de supersesionism, apelez la tine cu toată sinceritatea să reconsideri care este adevăratul mesaj transmis despre caracterul lui Dumnezeu, atunci când îmbrățișezi concepția că Dumnezeu nu a vorbit serios când a spus ce a spus și că vorbele Lui trebuie fundamental reinterpretate sau citite în limbaj figurativ ca să fie înțelese corect. Încearcă să-ți imaginezi cum te-ar face să te simți asemenea presupunerii dacă ai fi evreu. Te îndemn să iei în calcul poziția restauraționismului, simplă și directă, cu mesajul ei despre un Dumnezeu credincios, care spune ceea ce gândește și care poate fi absolut demn de crezare că va împlini tot ce a promis.

Supsesioniștii sunt nevoiți să reinterpreteze nu doar cuvintele Vechiului Testament, ci și să minimalizeze sau chiar să nege cuvintele lui Pavel privitoare la mântuirea întregului Israel și să le reducă sensul la nimic altceva decât numărul neînsemnat al credincioșilor evrei care au pătruns în Biserică de-a lungul istoriei. Pentru ei, aceștia ajung să însemne „tot Israelul“. Ce reflecție fadă și goală a splendorilor descrise de Isaia! Cât de tristă ar fi fost interpretarea supersesionistă pentru cel ale cărui așteptări și viziuni asupra răscumpărării ar fi fost modelate de cuvintele deosebit de puternice ale profeților, care vorbeau despre o restaurare nespuse de glorioasă a Împărăției evreilor! Contrastul dintre magnifica viziune a restauraționismului și satisfacția tristă cu statusul quo-ul supersesionismului nu este nicăieri mai izbitor decât în interpretarea pe care o dă fiecare dintre acestea acestui capitol. Pe de o parte, după ce își rezervă un întreg capitol pentru a argumenta că actuala rămășiță a evreilor este, probabil, tot ce vom vedea vreodată intrând în Împărăția lui Dumnezeu, spre sfârșitul argumentării, concluzia cea mai izbutită la care ajunge Storms este aceasta:

Romani 11 nu sprijină în mod explicit așteptarea ciudată ca numărul evreilor etnici ce vor fi în viață la cea de-a doua venire a lui Cristos să fie adus în Împărăția lui Dumnezeu... Așa cum înțeleg eu acest capitol, Romani 11 tace, pur și simplu, asupra chestiunii dacă o asemenea întoarcere masivă a evreilor la credința în Cristos va avea loc în legătură cu întoarcerea lui Cristos la finele istoriei sau nu. Putem, ba chiar *ar trebui* cu siguranță, să ne rugăm ca acest lucru să se întâmple (așa cum ar trebui să ne rugăm și pentru convertirea tuturor

grupurilor etnice din lume). Dar nu cred că Romani 11 ne dă un temei biblic pentru declarația că așa se va întâmpla.²¹

Ce uriașă dezamăgire! Nicăieri în cuvintele lui Pavel nu vom găsi pesimismul și resemnarea lui Storms. Dimpotrivă, după ce anunță vestea cea bună că, într-adevăr, „tot Israelul va fi mântuit“, Pavel izbucnește într-o doxologie triumfătoare: „O, adâncul bogăției, înțelepciunii și științei lui Dumnezeu! Cât de nepătrunse sunt judecățile Lui și cât de neînțelese sunt căile Lui! Și în adevăr, «cine a cunoscut gândul Domnului? Sau cine a fost sfetnicul Lui? Cine l-a dat ceva întâi, ca să aibă de primit înapoi?» Din El, prin El și pentru El sunt toate lucrurile. A Lui să fie slava în veci! Amin“ (Romani 11:33-36).

Orice credincios ar trebui să strige de bucurie alături de Pavel: „Amin și amin!“

Concluzie

Astăzi, Dumnezeu îi cheamă pe toți oamenii la pocăință prin Isus Cristos, fie ei evrei sau neamuri. Și mai minunat, însă, este faptul că în zilele ce ne stau în față, la întoarcerea lui Isus, El Își va împlini făgăduințele făcute poporului evreu și aceștia vor fi „toți“ mântuiți, *întocmai după cum a spus El că se va întâmpla*. Domnul îi va lua pe cei care, de-a lungul istoriei, au fost, în atâtea feluri, „misiunea Sa imposibilă“, „preaiubiții Săi dușmani“, și prin ei, Își va arăta credincioșia înaintea tuturor națiunilor. De fapt, Pavel ne informează că venirea evreilor la credință va avea ca rezultat o trezire mondială, milenară: „dacă, deci, alunecarea lor a fost o bogăție pentru lume și paguba lor a fost o bogăție pentru neamuri, ce va fi plinătatea întoarcerii lor?... Căci, dacă lepădarea lor a adus împăcarea lumii, ce va fi primirea lor din nou, decât viață din morți?“ (Romani 11:12, 15).

Iată care va fi tiparul: Vom vedea mai întâi numărul deplin al neamurilor din acest veac intrând în Împărăția lui Dumnezeu, apoi revenirea lui Isus, apoi mântuirea întregului Israel, după care va veni răscumpărarea întregului pământ. Contemplați frumusețea, măreția și înțelepciunea planurilor Domnului! Deși în prezent ar putea părea a fi un dans oarecum prelungit și chiar confuz, dirijat de Dumnezeu, până la urmă nu doar tot Israelul, întâiul Său născut, poporul Său ales, Îl va sluji pe El, ci lor li se va alătura și un număr nesfârșit de neamuri și Îl vor sluji pe Domnul împreună. *O, cât de mult doresc ziua aceea!*

²¹ N. T. Wright, *Justification: God's Plan and Paul's Vision* (Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 2009), 120.

Capitolul 6.

Cum ar trebui să se raporteze credincioșii dintre neamuri la evreii necredincioși?

Înainte de a continua, este foarte important să ne oprim să medităm și să discutăm o problemă crucială, și anume cum să se raporteze creștinii ne-evrei la poporul evreu de azi, mai cu seamă la evreii care nu cred în Isus. Pavel a depus mari eforturi atât să-i îndemne, cât și să-i pună în gardă pe credincioșii dintre neamuri cu privire la comportamentul pe care să-l aibă față de poporul evreu, fie ei evrei credincioși sau necredincioși. Redând pe scurt sfatul lui, voia ca neamurile să fie smerite, să fie informate și să arate cinste acolo unde se cuvenea cinste.

În Efeseni, Pavel a avertizat neamurile credincioase să-și aducă întotdeauna aminte și să fie conștienți de unde au venit. Ca să poată aprecia la adevărata valoare ceea ce au acum în Cristos, orice creștin trebuie să știe bine de unde a venit, precum și sacrificiile care au fost făcute pentru a i se deschide o cale de intrare în Împărăție. Pavel a surprins în profunzime acest lucru în Epistola către Efeseni, unde a scris că ne-evreii creștini fuseseră „despărțiți de Cristos, fără drept de cetățenie în Israel, străini de legămintele făgăduinței, fără nădejde și fără Dumnezeu în lume“ (Efeseni 2: 12). Eu cred că azi foarte puțini creștini înțeleg pe deplin că, înainte de a veni Cristos, în afara cazului în care se alipea de Dumnezeul lui Israel, un ne-evreu nu avea nicio „nădejde“ de salvare și era „fără Dumnezeu“. Înțelegând acest adevăr de fond, putem aprecia pe deplin darul mântuirii fără plată și viața veșnică pe care le avem acum.

În Romani 11, Pavel a avertizat neamurile să dea cinste poporului evreu, care, deși în majoritate erau (și continuă să fie) „vrăjmași“ ai Evangheliei, în planul suveran al lui Dumnezeu, erau împietriți de Dumnezeu tocmai pentru ca neamurile să poată intra în Împărăție. Neamurile aveau, deci, datoria de a da cinste acolo unde se cuvenea cinste și să nu se uite de sus la evreii ce fuseseră „tăiați“. A nu proceda astfel însemna „aroganță“, „mândrie“ și nerecunoștință pentru harul nemeritat de care li se făcuse parte. Printr-o astfel de purtare, riscau să fie „tăiați“ din Cristos. A da cinste cui se cuvine este o chestiune pe care Dumnezeu o ia foarte în serios.

Într-o vizită pe care am întreprins-o de curând în Israel, am participat la sărbătoarea Cincizecimii (*Şavuot* în ebraică), chiar la ieșirea din Ierusalim. La această adunare națională care se ține în fiecare an, credincioșii mesianici din toată țara se strâng laolaltă pentru închinare și celebrare. În toiul festivităților,

am avut oportunitatea de a sta de vorbă cu Avner Boskey. Avner este un respectat conducător al evreilor mesianici din Israel, care deține nu doar o profundă claritate teologică, o perspicacitate și un intelect deosebit, ci și un simț al umorului ascuțit și fin cum la puțini am întâlnit. De asemenea, Avner mi-a fost profesor și lui i se datorează, mai mult decât oricui altcuiva, faptul că mi-am deschis ochii să văd caracterul profund israelo-centric al Scripturilor. În mijlocul conversației noastre, am ajuns să vorbim despre cum ar trebui credincioșii ne-evrei să se raporteze la poporul evreu. Comentariile lui Avner au surprins în chip izbutit simplitatea problemei: „Alegerea poporului evreu de către Dumnezeu și purtarea neamurilor față de evrei este, de fapt, o problemă ce ține de ceva ce eu numesc «eticheta de la curte»“, mi-a zis el. „Așa se cuvine să ne purtăm în curțile regelui. Prin urmare, atunci când dăm cinste lucrurilor cărora Dumnezeu le dă cinste, suntem de partea Lui; ne aliniem ordinii lucrurilor în ceea ce privește realitățile Împărăției.“

Oare nu asta ar trebui să ne dorim cu toții? Oare scopul fiecăruia dintre noi n-ar trebui să fie acela de a fi de partea Domnului, de a îmbrățișa lucrurile care Lui îi produc plăcere și de a da cinste celor cărora El Însuși le dă cinste?

Vorbind în continuare despre situația actuală a Israelului și a Bisericii în perspectivă, aș dori să vă împărtășesc o pildă. Mi-am dat silința să o redectez după modelul multora dintre pildele lui Isus din Noul Testament. Nădăjduiesc că pe unii îi va ajuta să înțeleagă mai bine ce comunica Pavel și ce anume continuă să le scape multora dintre creștinii de azi.

O poveste despre doi fii

A fost odată ca niciodată un tată care avea un fiu. Încă de la o vârstă fragedă, tatăl și-a crescut fiul în căile Domnului. Pe când era bebeluș, se ruga peste el și îl adormea cu cântece spirituale din Scripturi. Când băiatul a crescut, tatăl i-a citit istorisiri biblice și l-a învățat din Scripturi. L-a învățat cum să discearnă binele și răul. Fiul a ajuns un elev priceput la Cuvântul Domnului, încă de mic.

Când băiatul avea șaisprezece ani, tatăl a auzit de un alt tânăr care avea o nevoie disperată de un cămin și de o familie. Cu toate că știa că acest băiat avusese o viață foarte grea și continua să aibă multe probleme, după ce a cântărit lucrurile în rugăciune, a simțit că trebuia să-l înfieze. Dar abia după ce a trăit o vreme cu familia lui, tatăl a aflat totul despre trecutul noului său fiu. A descoperit că, la unsprezece ani, fiul său adoptat pătrunsese deja în cultura

drogurilor. La treisprezece ani, se droga în fiecare zi. La cincisprezece, folosea și vindea aproape orice drog la îndemână. Și, desigur, mai erau furțișagurile, vandalismul, violența și multe, multe altele. Până să vină în casa lui, la vârsta de optsprezece ani, băiatul fusese arestat de mai multe ori.

Apoi, însă, s-a întâmplat ceva neașteptat. După ce a auzit Cuvântul lui Dumnezeu pentru prima dată, fiul adoptat s-a pocăit de păcatele lui, de viața lui trecută, și, crezând în Isus Cristos, și-a dedicat în întregime viața Domnului. Era o minune să-i vezi transformarea și inima tatălui s-a umplut până la refuz de bucurie. Dar acesta nu a fost singurul lucru neașteptat care s-a întâmplat.

În același timp când fiul adoptat a venit la credință, fiul natural, care fusese crescut în căile Domnului, a plecat de acasă, pe nepusă masă. A început să bea și să ia droguri și, în scurt timp, se purta ca și când îmbrăcase cu totul fosta viață a fratelui său adoptiv. Nu a durat mult și depravarea lui a întrecut-o chiar pe cea a fratelui său. A devenit nesăbuit în păcatele lui și a mers până acolo încât a început să se prostitueze. Când tatăl a auzit despre toate aceste lucruri, inima i-a fost cuprinsă de o durere nespusă. Aflând de răutatea fratelui său, fiul adoptiv, convertit nu de multă vreme, i-a luat urma, l-a muștruluit pentru păcatele lui și i-a ținut o morală zdravănă pentru purtarea lui. Dar când fratele său a refuzat să se pocăiască, într-un acces de furie și neprihănire de sine, fiul adoptat l-a omorât în bătaie pe fiul natural.

Tatăl s-a mâhnit în inima lui. Mai întâi, a îndurat durerea negrăită de a-și vedea fiul în care își vărsase însăși inima și sufletul, întorcându-se la căile lumii și dedându-se la o reprobare totală și apoi murind într-o stare de adâncă depravare. Totodată, a fost devastat pentru fiul său adoptiv. Căci, deși se bucurase nespus când acest fiu al său se căise de păcatele lui, mâhnirea i-a fost îndoită când, după ce avusese parte de o iertare, o îndurare și un har atât de mari, băiatul devenise atât de plin de neprihănire de sine și aroganță încât își omorâse propriul frate. Tatăl a pus ca fiul adoptiv să fie arestat și acesta a fost condamnat la închisoare pe viață. A rămas în închisoare pentru tot restul vieții lui, mistuit de cele mai amarnice regrete.

Bineînțeles, această pildă nu reprezintă decât încercarea mea cea mai bună de a crea o poveste care să reflecte relația dintre Dumnezeu Tatăl, Israel și Biserica alcătuită în majoritate din ne-evrei, de-a lungul ultimilor două mii de ani. În ce privește Israelul, Biblia numește evreii întâiul născut al Domnului (vezi Exodul 4:22; Ieremia 31:9). Ei au fost poporul pe care Domnul îl ridicase și căruia îi dăduse promisiunile legământului, Legea Lui, Templul și propria lor țară. Ei au avut minunile, istoria, instruirea, până și pe Mesia Însuși! Dacă înțelegeți fundamentul și istoria tratativelor duse de Dumnezeu cu Israelul, veți putea vedea cât de profund șocant, scandalos și dureros este faptul că, în majoritatea lui, poporul evreu l-a respins pe Isus și a ales să nu-și urmeze propriul Rege. Avner Boskey mi-a prezentat acest lucru în felul următor: „Dacă regina Elizabeta ar fi respinsă în propria ei țară, ar fi o tragedie. Chiar dacă ar fi acceptată în America, asta tot i-ar produce o mâhnire profundă. La fel stau lucrurile și cu Yeshua, cu Isus. Isus este Mesia poporului evreu. Termenul de Mesia este evreiesc, *Mashiah*. Doar tradus în greacă obținem termenul de *Hristos* sau *Cristos*. Dar acesta este, în fapt, un titlu semnificând un descendent al familiei lui David. Iar David este dinastia noastră regală.“

Iată de ce Pavel era atât de adânc mâhnit de situație încât și-a exprimat dorința de a putea fi tăiat el în locul Israelului: „Căci aproape să doresc să fiu eu însumi anatema, despărțit de Hristos, pentru frații mei, rudele mele trupești. Ei sunt israeliți, au înfierea, slava, legămintele, darea Legii, slujba dumnezeiască, făgăduințele, patriarhii, și din ei a ieșit, după trup, Hristosul, care este mai presus de toate lucrurile, Dumnezeu binecuvântat în veci. Amin!“ (Romani 9:3-5).

De asemenea, putem înțelege acum de ce Pavel a muștrat neamurile care se uitau de sus la Israelul necredincios, ba chiar i-a avertizat că, nutrind astfel de sentimente de nerecunoștință și aroganță, riscă să fie tăiați din Dumnezeu:

Iar dacă unele din ramuri au fost tăiate și dacă tu, care erai dintr-un măslin sălbatic, ai fost altoit în locul lor și ai fost făcut părtaș rădăcinii și grăsimii măslinului, nu te făli față de ramuri. Dacă te fălești, să știi că nu tu ții rădăcina, ci rădăcina te ține pe tine. Dar vei zice: „Ramurile au fost tăiate, ca să fiu altoit eu.” Adevărat: au fost tăiate din pricina necredinței lor, și tu stai în picioare prin credință: Nu te îngâmfa dar, ci teme-te! Căci dacă n-a cruțat Dumnezeu ramurile firești, nu te va cruța nici pe tine. Uită-te dar la bunătatea și asprimea lui Dumnezeu: asprime față de cei ce au căzut și

bunătate față de tine, dacă nu încetezi să rămâi în bunătatea aceasta; altminteri, vei fi tăiat și tu. (Romani 11:17-22)

Totuși, în loc să ia aminte la avertismentele lui Pavel, cea mai mare parte a Bisericii Creștine, de-a lungul istoriei, a îmbrățișat supersesionismul și, în fapt, s-a uitat de sus la poporul evreu, de mult prea multe ori adoptând o conduită violentă și chiar criminală față de evrei. Îndelungata istorie de antisemitism creștin este marea pată a creștinătății ce nu poate fi ștearsă. Dar, deși creștinii de azi nu pot schimba trecutul, putem lua aminte la avertismentele lui Pavel, pocăindu-ne de toate formele de supersesionism și raportându-ne la evrei așa cum așteaptă Domnul de la noi: arătând îndurare, dragoste și cinste. Toate acestea vor veni oarecum firesc dacă vom recunoaște și accepta de unde venim.

Se cuvine să precizez că, în multe feluri, eu însumi sunt fiul adoptiv din parabolă. Ca urmare a divorțului părinților mei și a unei supravegheri minimale, la vârsta de unsprezece ani deja consumam droguri. Întreaga mea preadolescență și adolescență a fost un coborâș abrupt spre distrugere. Până la nouăsprezece ani, fusesem arestat de șapte ori. Nici nu mai pot număra de câte ori am amestecat mai multe feluri de droguri, alcool și chiar și gaze inhalante laolaltă în corpul meu, sau de câte ori am ajuns să fiu atât de beat încât nu-mi aminteam nici cum am condus spre casă ori încăierările în care mă vârâsem în noaptea precedentă. Nu voi zăbovi asupra tuturor detaliilor. Știu că mulți alții dintre cei ce citesc aceste rânduri au propriilor lor povești întunecate de culise și că unele sunt *cu mult* mai groaznice decât a mea. Ce vreau să spun, însă, este că, atunci când mă uit în urmă la începutul vieții mele, chiar și acum, după mai bine de douăzeci de ani de când am devenit credincios, continui să fiu deplin conștient de faptul că, cu adevărat, ar fi trebuit să mor la o vârstă foarte fragedă. Dacă aș fi cules, cu adevărat, roadele propriilor mele alegeri din primii ani de viață, m-aș găsi acum ori în închisoare, ori în fundul iadului. Dar, în loc să-mi găsesc sfârșitul înainte de vreme, la vârsta de nouăsprezece ani L-am găsit pe Domnul. Asta nu pentru că Îl căutam. Dimpotrivă, El a ales să mi se descopere. Eu sunt întruchiparea vie a pasajului din Isaia (citată de Pavel în Romani 10:20) în care Domnul spune: „M-am lăsat să fiu găsit de cei ce nu Mă căutau“ (Isaia 65:1). Chiar în clipa când ar fi trebuit să fiu trimis drept în închisoare, în mormânt sau în iad, aproape ca din senin, Domnul a intervenit, m-a invitat să fiu ucenicul Său și mi-a oferit viața veșnică. Iar eu am acceptat oferta Lui. *Din acel moment, El a continuat să-mi arate o îndurare atât de mare!*

Ce legătură au toate acestea cu poporul evreu? Foarte simplu. Când mă uit la marea majoritate a evreilor de azi care nu-L cunosc pe Domnul, nu pot decât să le fiu recunoscător și adânc îndatorat, știind că, dacă n-ar fi fost istoria lor, dacă n-ar fi fost Dumnezeu lor, Mesia al lor, și chiar împietrirea lor, din nenumăratele lor sacrificii și pierderea de nepătruns, eu însumi n-aș fi avut cum să intru în binecuvântările de care mă bucur acum. Și desigur că îmi doresc ca și ei să ajungă să-L cunoască pe Dumnezeu lor, tot așa cum am ajuns și eu să-L cunosc. Nu încap în inima mea că faptul că acum ei nu-L slujesc pe Domnul îndurerează inima Lui dincolo de orice închipuire a noastră. Așa că mă rog să primesc măcar un strop din durerea aceea din inima Domnului, ca să cad în genunchi și să mă rog pentru protecția și mântuirea lor. Îi cer Domnului ca inima Lui să mă motiveze la acțiunile convenite și să-mi umple gura cu vorbele necesare ca să trezesc, poate, măcar pe câțiva, înainte de vremea când toți vor veni la El. Însă aceasta nu este doar o revelație personală pentru mine. Eu am convingerea că asta nu este decât o foarte mică parte din cum vrea Domnul să se raporteze toți creștinii dintre neamuri la poporul evreu. Tatăl dorește ca noi toți să rămânem smeriți, să fim informați corect asupra acestor chestiuni și să arătăm cinstea cuvenită acolo unde se cuvine cinste. În ce mă privește, acest lucru mi se pare rezonabil și sunt încredințat că și voi considerați la fel.

Susținerea evreilor mesianici

Cred că este necesar, de asemenea, să spun și că credincioșii dintre neamuri au datoria să arate sprijin evreilor mesianici. Dacă apostolul Pavel are dreptate că credincioșii ne-evrei ar trebui să dea cinste evreilor necredincioși (acelor ramuri care au fost rupte), atunci cu cât mai multă cinste ar trebui noi să dăm evreilor credincioși (ramurilor naturale ale măslinului)? Credincioșii ne-evrei trebuie să înțeleagă că în Trupul lui Mesia există, la nivel mondial, o minoritate importantă de evrei credincioși. În lume există aproximativ 2 miliarde de creștini și doar 1 milion dintre aceștia sunt credincioși evrei mesianici.²² Din cei 6 milioane de evrei din Israel, doar aproximativ 20.000 sunt evrei mesianici.²³ Indiferent unde ar fi, evreii mesianici sunt în minoritate. Credincioșii evrei sunt adesea persecutați de evrei și neînțeleși de mulți creștini ne-evrei. Mulți evrei nici nu-i socotesc „evrei adevărați“ pe evreii mesianici. Mulți evrei ortodocși ar merge până acolo încât să susțină că termenul de „evreu mesianic“ este un

²² Jack Zavada, „What is Messianic Judaism?“ About.com, accesat în 15 iulie 2014; <http://christianity.about.com/od/messianicjewishmovement/a/What-Is-Messianic-Judaism.htm>.

²³ Statistics, „Current Estimates of the number of Messianics [sic] (Jews proclaiming belief in Jesus) in Israel“, Jewish Israel, 2014, <http://jewishisrael.ning.com/page/statistics-1>.

oximoron, întrucât evrei sunt doar cei ce practică iudaismul.²⁴ Ei au mare nevoie de înțelegerea și sprijinul comunității mai largi a creștinilor ne-evrei.

Evreii credincioși au un rol unic în trupul lui Mesia, pe care nimeni altcineva nu-l poate juca. Credincioșii evrei sunt calificați în mod unic, printre altele, să-i ajute pe credincioșii ne-evrei să înțeleagă mai bine rădăcinile evreiești ale credinței lor, să practice o religie înrădăcinată mai mult în Biblie și să înțeleagă natura viitoareii Împărății mesianice. Mai mult, ei servesc drept ambasadori locali pentru comunitatea de evrei și sunt capabili să împlinescă chemarea de a predica evreilor Evanghelia mult mai bine decât ar face-o cei mai mulți ne-evrei. Eu sunt absolut convins că orice congregație ar trebui să adopte cel puțin o lucrare sau congregație de evrei mesianici pe care să o susțină prin rugăciune, finanțe și încurajare.

În încheierea profeției din Maleahi, în ultimele două versete ale Vechiului Testament, Domnul a făcut următoarea promisiune: „Iată, vă voi trimite pe prorocul Ilie înainte de a veni ziua Domnului, ziua aceea mare și înfricoșată. El va întoarce inima părinților spre copii și inima copiilor spre părinții lor, ca nu cumva, la venirea Mea, să lovesc țara cu blestem!” (Maleahi 4:5-6). Deși există diverse sugestii legate de ceea ce este profețit aici, eu cred că una dintre principalele intenții din inima Domnului este restaurarea deplină a unei relații sănătoase și a unui echilibru sănătos între „tați”, acei evrei credincioși din istoria Trupului lui Mesia, și „copii”, numărul mare al credincioșilor ne-evrei de pe tot pământul. Să așteptăm cu nerăbdare zilele lui Ilie, când va avea loc această restaurare deplină, dar, în același timp, să nu așteptăm până atunci ca să arătăm cinstea cuvenită taților (și mamelor) noștri și care a lipsit vreme atât de îndelungată din Biserică.

---

²⁴ „Evreii mesianici nu sunt evrei”, de Rabbi Jonathan Waxman, la <http://israeljudaism.blogspot.com/2011/04/messianic-jews-are-not-jews.html> și „Nu există evreu mesianic”, la <http://5ptsalt.com/2013/01/02/there-is-no-such-thing-as-a-messianic-jew/>.

Capitolul 7.

Împărăția viitoare a lui Dumnezeu

Când Și-a început lucrarea publică, Isus „străbătea toată Galileea, învățând pe norod în sinagogi, propovăduind Evanghelia Împărăției“ (Matei 4:23; 9:35). Mai târziu, în ultima Sa predică dinainte de a fi răstignit și de a muri, a profetizat că „Evanghelia aceasta a Împărăției va fi vestită în toată lumea, ca să slujească de mărturie tuturor neamurilor. Atunci va veni sfârșitul“ (Matei 24:14). Cuvântul „Evanghelie“ este grecesul *euaggelion* și este tradus adesea și, simplu, ca „vestea cea bună“. Care este, mai exact, această veste bună privitoare la Împărăția proclamată de Isus? Care este, mai precis, „vestea bună a Împărăției“? Aș sugera că mulți din Biserica de azi nu ar ști să dea un răspuns adecvat la această întrebare. Pentru mult prea mulți creștini, Evanghelia este, în esență, aceasta: *Isus Cristos a murit pentru păcatele tale, pentru ca, după moarte, tu să mergi în cer*. Dar, în realitate, nu aceasta este învățătura Bibliei. Deși rămâne adevărat că, dacă un credincios ar muri astăzi, duhul său s-ar ridica la ceruri ca să fie cu Isus (vezi 2 Corinteni 5:8 și Apocalipsa 20:4), adevărata „nădejde“ a tuturor creștinilor nu este aceea de a exista veșnic într-o stare lipsită de trup, în cer. Speranța oricărui credincios este că va avea parte de învierea trupului și de o Împărăție pământească, fizică, care urmează să vină, descrisă peste tot în Biblie. În acest capitol, ne vom întoarce la Scripturi ca să examinăm ce au ele de spus cu exactitate despre această împărăție fizică, pământească, viitoare. Să vedem despre ce a vorbit Isus când a vestit oamenilor *Evanghelia Împărăției*.

Împărăția dreptății

Putem lesne afirma că una dintre problemele cele mai arzătoare din inima lui Dumnezeu este cea a dreptății. Deși sunt multe mari nedreptăți comise în lungul și-n latul pământului, să vorbim doar de două exemple dintre cele mai strigătoare la cer. Conform statisticilor Organizației Mondiale a Sănătății, în fiecare zi, aproximativ 125.000 dintre cei mai inocenți mieluși pe care îi are de oferit lumea aceasta, însăși definiția celor „lipsiți de apărare“, sunt măcelăriți încă dinainte de a lua prima gură de aer.²⁵ Asta înseamnă 40-50 milioane de avorturi pe an. În zilele noastre, sunt aproape 30 milioane de oameni, în majoritate femei foarte tinere și copii, prizonieri în comerțul de sclavi pentru

²⁵ „Avortul în lume – surse și metode“, Worldometers, accesat în 15 iulie 2014, <http://www.worldometers.info/abortions/>.

sex. În fiecare zi, aceste fete sunt supuse unor abuzuri greu de închipuit: sexuale, fizice, psihologice. Ca tată a patru fete, nu-mi pot imagina furia ce aprinde inima lui Dumnezeu Tatăl față de această necruțătoare răutate. Fiecare hohot de plâns, fiecare vaiet, fiecare strigăt de durere, Domnul îl aude. Scripturile mărturisesc despre faptul că Domnul este plin de compasiune pentru cei înrobiți, violați, frânți, suferinzi, oprimați, deprimați, izgoniți, respinși, chinuiți, uitați, bolnavi, săraci și slabi. Acestea sunt lucrurile despre care Domnul spune, în repetate rânduri, că le va vindeca și le va pune capăt pentru totdeauna la întoarcerea Lui. Să analizăm pe scurt câteva pasaje ce vorbesc despre dreptatea pe care Domnul o va înfăptui, în mod specific, la întoarcerea Lui – în Ziua Domnului:

- „Iată Robul Meu, pe care-L sprijin, Alesul Meu, în care Își găsește plăcere sufletul Meu. Am pus Duhul Meu peste El; El va vesti neamurilor judecata.“ (Isaia 42:1)
- „...ci va judeca pe cei săraci cu dreptate și va hotărî cu nepărtinire asupra nenorociților țării; va lovi pământul cu toiagul cuvântului Lui și cu suflarea buzelor Lui va omorî pe cel rău.“ (Isaia 11:4)
- „În ziua aceea, zice Domnul, voi aduna pe cei șchiopi, voi strânge grămadă pe cei izgoniți și pe aceia pe care-i chinuisem.“ (Mica 4:6)
- „Cei nenorociți se vor bucura tot mai mult în Domnul și săracii se vor veseli de Sfântul lui Israel.“ (Isaia 29:19)
- „Atunci se vor deschide ochii orbilor, se vor deschide urechile surzilor; atunci șchiopul va sări ca un cerb și limba mutului va cânta de bucurie, căci în pustie vor țâșni ape și în pustietate pâraie.“ (Isaia 35:5-6)
- „Iată, în vremea aceea, voi lucra împotriva tuturor asupritorilor tăi; voi izbăvi pe cei șchiopi și voi strânge pe cei ce au fost izgoniți și îi voi face o pricină de laudă și de slavă în toate țările unde sunt de ocară acum.“ (Țefania 3:19, NKJV)
- „Va avea milă de cel nenorocit și de cel lipsit și va scăpa viața săracilor“ (Psalmii 72:13)
- „Voi căuta pe cea pierdută, voi aduce înapoi pe cea rătăcită, voi lega pe cea rănită și voi întări pe cea slabă. Dar voi păzi pe cele

grase și pline de vlagă: vreau să le pasc cum se cade.”(Ezechiel 34:16)

Inutil să mai spun că lista ar putea continua la nesfârșit. Ziua Domnului este o zi a dreptății! Mă gândesc la numărul mare de tineri creștini de azi care sunt atât de pasionați de dreptate, dar care nu au absolut niciun interes față de subiectul vremurilor din urmă. Și totuși, punctul focal al vremurilor din urmă este Ziua Domnului și însăși esența acestei zile este dreptatea! Nu doar că ziua Domnului va urmări dreptatea, ci, mai mult, dreptatea va fi chiar esența Împărăției pe care El o va așeza când Se întoarce. Nu va mai fi plâns, nu va mai fi jale, nu va mai fi oprimare, nu va mai fi sclavie, nu va mai fi trafic de ființe umane, nu va mai fi avort, nu va mai fi exploatare, nu va mai fi război. Aceasta este vestea cea bună despre care vorbea Isus când străbătea toată Galileea proclamând „Evanghelia Împărăției”.

O nouă guvernare mondială

Isus nu Se va mulțumi să ridice din cenușă pe aceia ale căror vieți au fost călcate în picioare, ci îi va lua pe cei ce i-au asuprit și nedreptățit pe alții, pe cei ce s-au înălțat pe ei înșiși și au călcat peste alții ca să ajungă în vârf și îi va doborî la pământ. Potrivit Scripturilor, la întoarcerea Sa, Isus îi va umili pe cei mândri și îi va da jos pe cei ce s-au înălțat singuri: „Ochii celui arogant vor fi smeriți și mândria oamenilor înjosită, Domnul singur va fi înălțat în ziua aceea. Domnul Atotputernicul are pregătită o zi pentru toți cei mândri și trufași, pentru tot ce este înălțat (și aceștia vor fi smeriți)” (Isaia 2:11-12, NIV).

Principalul scop al oricărei poziții de conducere, mai ales în guvern sau în Biserică, este acela de a sluji. Și totuși, cred că este cinstit să spunem că mulți, dacă nu cei mai mulți, politicieni și conducători de biserici umblă după poziții de autoritate și se țin de ele nu cu scopul de a-i sluji cu adevărat pe alții, ci ca să acumuleze mai multe averi, putere și control. Nu toți, dar cu siguranță majoritatea. Lucrul acesta rămâne adevărat oriunde ne-am întoarce privirea. Sunt, însă, categoric, și cazuri extreme. Mă gândesc la bogăția fabuloasă și la excesul deșănțat al conducătorilor regatului Arabiei Saudite. Mă gândesc la tot atât de deșănțata și de-a dreptul îngreșoșătoarea exaltare a lui Kim Jung-un, actualul dictator al Coreei de Nord, care este tratat ca un zeu, în vreme ce poporul său zace în condiții groaznice de trai. Chiar și în Statele Unite ale Americii, ascensiunea la funcția de președinte a ajuns să fie garanția unei mari averi, din care se poate trăi toată viața. Abuzul de putere pentru un câștig

egoist în detrimentul, și adesea pe spinarea, oamenilor de rând este o problemă frecvent întâlnită peste tot în lume, în aproape orice sferă a societății. Cum va răspunde Isus atunci când Se va întoarce? Mulți cunosc Psalmul 110 datorită profeției profund mesianice pe care o conține: „Domnul a zis Domnului meu: «Șezi la dreapta Mea până voi pune pe vrăjmașii Tăi sub picioarele Tale.»“ (Psalmii 110:1). Dar rareori se discută de la amvoane ultima parte a profeției, care spune că, atunci când Se va întoarce, Mesia îi va omorî pe conducătorii și politicienii nedrepti ai pământului: „Domnul, de la dreapta Ta, zdrobește pe împărați în ziua mâniei Lui. El face dreptate printre neamuri: totul este plin de trupuri moarte; El zdrobește capete pe toată întinderea țării“ (vv. 5-6).

Da, chiar așa! La întoarcerea Sa, Isus va omorî, de-adevăratelea, o armată de politicieni, dictatori și lideri nedrepti, care și-au slujit propriile interese. Și nu Se va mulțumi doar să curețe pământul de conducătorii lui opresivi și egoiști, ci îi va înlocui cu aceia ce s-au dovedit credincioși și umili în lucrurile mici ale vieților lor. „Bine lucrat, rob bun și credincios! Pentru că ai fost vrednic de încredere în lucruri de foarte mică însemnătate, ia în stăpânire zece cetăți,“ va declara El (Luca 19:17, NIV). Iată o altă parte a mesajului pe care îl proclama Isus când străbătea Galileea și predica „vestea bună a Împărăției“!

Marea inversare

Deoarece venirea Împărăției lui Dumnezeu presupune înălțarea celor umili și smerirea celor înălțați, eu numesc Ziua Domnului „marea inversare“. Astăzi, pământul este atât de fundamental îmbibat în nedreptate încât doar printr-o inversare de asemenea anvergură mai poate fi îndreptat. Prin urmare, Ziua Domnului va fi ziua când toate relele vor fi îndreptate și mare parte din actualul sistem va fi răsturnat cu susul în jos. Iată de ce fiecare creștin sincer trebuie să pună la inimă îndemnul apostolului Pavel:

Nu faceți nimic din duh de ceartă sau din slavă deșartă; ci, în smerenie, fiecare să privească pe altul mai presus de el însuși. Fiecare din voi să se uite nu la foloasele lui, ci și la foloasele altora.

Să aveți în voi gândul acesta, care era și în Hristos Isus: El, măcar că avea chipul lui Dumnezeu, totuși n-a crezut ca un lucru de apucat să fie deopotrivă cu Dumnezeu, ci S-a dezbrăcat pe Sine Însuși și a luat un chip de rob, făcându-Se asemenea oamenilor. La

înfățișare a fost găsit ca un om, S-a smerit și S-a făcut ascultător până la moarte, și încă moarte de cruce. (Filipeni 2:3-8)

Cei ce au luat în serios sfatul lui Pavel în veacul acesta și, călcând pe urmele lui Cristos, aleg să slujească, vor fi înălțați. Aceia care resping îndemnul lui Pavel și se înalță pe ei înșiși, vor fi smeriți și poate chiar și aruncați în iazul de foc. Împărăția ce va fi întemeiată la venirea lui Isus va fi zidită pe temelia dreptății. Mesajul proclamat de Isus era un avertisment serios pentru cei mândri, pentru cei încrezători în propriile forțe și pentru cei ce îi asupreau pe alții. Însă pentru cel umil, pentru cel zdrobit, pentru cel asuprit, care și-a pus nădejdea doar în Dumnezeu, el constituia în întregime o veste bună.

Rezidirea pământului

Biblia spune că, în timpul necazului celui mare, vor avea loc dezastre naturale terifiante, inclusiv cutremure mari de pământ ce vor duce la prăbușirea unor orașe întregi și vor determina schimbări topografice importante:

Și au urmat fulgere, glasuri, tunete și s-a făcut un mare cutremur de pământ, așa de tare cum, de când este omul pe pământ, n-a fost un cutremur așa de mare. Cetatea cea mare a fost împărțită în trei părți și cetățile neamurilor s-au prăbușit. Și Dumnezeu și-a adus aminte de Babilonul cel mare, ca să-i dea potirul de vin al furiei mâniei Lui. Toate ostroavele au fugit și munții nu s-au mai găsit. O grindină mare, ale cărei boabe cântăreau aproape un talant, a căzut din cer peste oameni. Și oamenii au hulit pe Dumnezeu din pricina urgiei grindinei, pentru că această urgie era foarte mare. (Apocalipsa 16:18-21)

Așadar, acesta este contextul în care, după întoarcerea lui Isus, cei neprihăniți vor începe renovarea pământului: „Ei vor zidi iarăși vechile dărâmături, vor ridica iarăși năruirile din vechime, vor înnoi cetăți pustiite, rămase pustii din neam în neam“ (Isaia 61:4). Acum, mai mult ca sigur îți zici în sinea ta: „Cum? Trebuie să rezidim pământul? Pare a fi vorba de o *grămadă* de muncă!“ Dar oprește-te o clipă și gândește-te la minunea a ceea ce transmite textul aici. Câți dintre cei ce citești aceste rânduri ați accepta fără rezerve oportunitatea de a intra în echipa oficială a arhitecților și inginerilor Împărăției lui Isus ori în comitetul Său de planificare a grădinilor? Ce stil dominant de

arhitectură va fi folosit atunci? Ne va instrui oare Isus să construim case simple din beton, în stilul tradițional al Orientului Mijlociu, sau îi va fi pe plac să ridicăm conace în stil victorian, cu ornamente elaborate, ori castele gotice, ori poate case ca ale hobiștilor, cu un aer de Art Nouveau organic? Sau poate vom folosi o formă arhitecturală cu totul nouă, una pe care omenirea n-a văzut-o încă? Toate acestea pot părea speculații oarecum prostești, însă eu chiar cred că am face bine să ne pierdem în soiul acesta de visare atunci când medităm la natura veacului viitor. Fiindcă, de fapt, această realitate a participării noastre la renovarea pământului, în parteneriat cu Împăratul împăraților, este tot atât de reală pe cât sunt acum poverile noastre de zi cu zi. Soiul acesta de visare se pliază foarte bine pe nădejdea Evangheliei.

Dar cât de des sunt discutate în bisericile noastre aceste realități fizice și substanțiale ale veacului ce va veni, atunci când este predicată Evanghelia? Din experiența mea, cel puțin, aproape niciodată. Și totuși, adevărul este că, auzind aceste lucruri, ceva tresaltă în inimile noastre și ne cuprinde veselia. Faptul de a fi liberi să ne folosim întregul potențial așa cum ne-a făcut Creatorul nostru și de a crea cele mai ametoare și regești grădini și case și peisaje ne încântă mult mai mult decât ideea de a pluti veșnic într-un tărâm celest cu norișori, cu care, în realitate, nu prea rezonăm. Și nici nu se poate să ne extazieze cu adevărat o stare fără trup, tocmai pentru că am fost creați ca să avem trupuri nemuritoare și glorificate și să trăim pe un pământ slăvit și dezrobot! Iată de ce asemenea descrieri fizice, substanțiale și reale rezonază profund în sufletul nostru! Pentru asta am fost creați. Iar dacă ne întoarcem la Isus ca să primim curățirea de păcatele noastre și rămânem hotărâți în credința noastră, asta vom și moșteni. Despre aceste lucruri vorbea Isus când le predica galileenilor vestea bună a Împărăției!

Va exista grădinărit

Dacă ai întreba pe oricare dintre cunoscuții tăi ce ar prefera – să se ducă la slujbele lor de zi cu zi sau să lucreze în grădină – marea majoritate ar prefera să se „jocă” în grădină. Există ceva profund liniștitor în grădinărit. O satisfacție primară, adâncă, ce vine din a te bucura de roadele propriei munci și din a te întovărăși cu creația pentru a produce frumusețe și dulceață.

În urmă cu câțiva ani, am luat câțiva pari din lemn, lungi cam de douăzeci de picioare fiecare și am încropit o colibă indiană masivă, la o aruncătură de băț de geamul din spatele casei noastre. Am sădit un amestec de rochița-rândunicii și fasole agățătoare de jur împrejurul colibeii, mai puțin în partea din față, unde ar

fi trebuit să fie intrarea. Planul era ca, la sfârșitul verii, să avem o piramidă de flori care să slujească totodată și ca fortăreață pentru copiii mei. Și, ascunși fiind înăuntru, aceștia puteau să mănânce oricâte boabe de fasole verde doreau. Era, după mintea mea, planul perfect. Problema a fost că, în anul acela, dintr-un motiv oarecare, nimic nu a crescut de treabă și „piramida mea de glorie“ era doar un succes parțial, în cel mai bun caz. Așa este viața în veacul acesta. Poate că voi mai încerca și altădată, cu mai mult succes. În veacul viitor, însă, profetul Amos ne înștiințează că toate aventurile noastre în ale grădinăritului vor avea un succes deplin:

Iată, vin zile, zice Domnul, când plugarul va ajunge pe secerător și cel ce calcă strugurii, pe cel ce împrăștie sămânța, când mustul va picura din munți și va curge de pe toate dealurile. Voi aduce înapoi pe prinșii de război ai poporului Meu Israel; ei vor zidi iarăși cetățile pustiite și le vor locui, vor sădi vii și le vor bea vinul, vor face grădini și le vor mânca roadele. Îi voi sădi în țara lor și nu vor mai fi smulși din țara pe care le-am dat-o, zice Domnul, Dumnezeul tău! (Amos 9:13-15)

Imaginea plugarului care îl ajunge pe secerător înseamnă, pur și simplu, că va fi un asemenea belșug de fructe și legume de cules încât cel ce culege roadele nu va fi terminat de cules până la vremea aratului câmpurilor pentru recolta din anul următor. Nu va mai fi niciun an de pauză, în care căldura sau ploaia sau umiditatea sau orice altceva va fi în cantitate prea mare sau prea mică. Domnul va insufla și va binecuvânta fiecare pas al procesului. Locuitorii țării sunt înfățișați sădind vii și bucurându-se de vinul lor, sădind grădini și veselindu-se de roadele lor: „În ziua aceea, zice Domnul oștirilor, vă veți pofti unii pe alții sub viță și sub smochin“ (Zaharia 3: 10). Când predica vestea cea bună, Isus nu făcea decât să expună ceea ce fusese deja proclamat prin scrierile profeților evrei. El explica toate lucrurile bune pe care Domnul le are pregătite pentru oricine se căiește de păcat și se întoarce la El. Despre acestea vorbea Isus când proclama *Evanghelia Împărăției!*

Gata cu războaiele!

Eu nu sunt pacifist. Am convingerea că, într-o lume plină de rele, din nefericire, este o vreme când războaiele și recurgerea la violență sunt necesare. Dar mai știi și că războiul nu este un lucru căruia să-i duci vreodată dorul sau de

care să te bucuri. Când mă gândesc la numărul veteranilor de război din America suferinzi de sindromul stresului post-traumatic sau la numărul celor ce se sinucid într-o zi, urăsc războiul. Când mă uit la carnagiul și moartea ce au loc neîntrerupt în națiuni precum Irak și Siria, îl detest. Iată de ce toată lumea, soldați și pacifiști deopotrivă, ar cădea de acord că toți ne putem bucura de veacul viitor, când „[Cristos] va judeca între multe popoare, va hotărî între neamuri puternice, depărtate. Din săbiile lor își vor făuri fiare de plug și din sulilele lor, cosoare; niciun neam nu va mai trage sabia împotriva altuia și nu vor mai învăța să facă război“ (Mica 4:3).

Isus Însuși va fi împăratul pământului. El va rezolva disputele dintre națiuni și nu vor mai fi războaie. În loc să fabrice proiectile, oamenii pământului vor strânge unelte pentru cultivarea pământului. Niciun copil nu va mai dormi în patul său tremurând de frică în vreme ce pământul geme sub el din cauza vreunui bombardament de artilerie destinat vreunei ținte din apropiere. Niciun tată și nicio mamă nu vor mai pleca la război ca să nu se mai întoarcă niciodată. Nu vor mai exista picioare și mâini prostetice sau vătămări traumatice ale creierului. Nu vor mai exista „dispozitive explozive improvizate“. Toate ororile războiului vor fi, pentru totdeauna, de domeniul trecutului. Aceasta este natura veacului viitor. Când Isus le vestește oamenilor Evanghelia Împărăției, toate acestea făceau parte din mesajul Său.

Învierea trupului

Pentru mulți, ideea unei eternități petrecute în mod fizic pe pământ este un concept cu totul nou. Însă, învierea trupului și răscumpărarea pământului sunt, amândouă, învățături ale Bibliei. O viață de apoi care include o plutire perpetuă în tărâmul spiritului este o învățătură a filosofiei grecești. Chiar dacă a ajuns să fie, în multe feluri, gândirea dominantă în Biserică, această convingere este, în realitate, o pervertire a adevăratei nădejdi biblice. Deși ideea unei învieri fizice viitoare este diferită de învățătura pe care au primit-o mulți, ceva rezonază profund în sufletele noastre atunci când vorbim despre lucruri precum grădinaritul într-o creație glorificată, răscumpărată și restaurată. Ceva în lăuntru nostru tresaltă cu înfocată anticipare atunci când discutăm despre asemenea idei, cu mult mai mult ca atunci când vorbim despre plutirea veșnică într-o stare netrupească, printre norișori. Randy Alcorn, autorul cărții *Heaven [Cerul]*, prezintă cu acuratețe această dinamică:

N-am întâlnit, în toată viața mea, pe nimeni care să vrea să fie fantomă. Isus cel înviat și-a asigurat ucenicii cuprinși de teamă: „Atingeți-Mă, nu sunt un duh.“ Și totuși, noi ne închipuim o viață de apoi în care devenim duhuri – adică tocmai lucrul de care ucenicilor le era frică și care Isus a promis că nu era.

Trupurile noastre cu apetitele și papilele noastre gustative, date de Dumnezeu, nu ne permit să ne dorim să mâncăm pietriș. De ce? Pentru că n-am fost făcuți ca să mâncăm pietriș. Încercarea de a dezvolta un apetit pentru o stare lipsită de trup, într-un Cer de natură non-fizică, seamănă cu încercarea de a dezvolta un apetit pentru pietriș. Nu are cum să funcționeze. Și nici nu ar trebui.

Ce ne-a făcut Dumnezeu să dorim, și ca atare ceea ce și dorim, este exact ceea ce promite Dumnezeu celor ce Îl urmează pe Isus: o viață renăscută într-un trup înviat, împreună cu Cristos cel înviat, pe un pământ renăscut. Dorințele noastre corespund cu precizie planurilor lui Dumnezeu. Nu este ca și cum vrem ceva și pe urmă plonjăm într-o visare cu ochii deschiși încercând să ne convingem că ce vrem noi există. Este exact invers – vrem lucrul acela tocmai pentru că el există sau va exista cândva. Ideea unor oameni înviați care trăiesc într-un univers renăscut nu este a noastră – ci a lui Dumnezeu.²⁶

Când proclama Evanghelia Împărăției, Isus făcea referire întocmai la aceste lucruri. Isus chema pe toată lumea la pocăință, în lumina Zilei Judecării, când toți vom moșteni ori învierea celor dreپți pentru viață, ori învierea celor răi pentru condamnare eternă.

Pervertirea mărturiei biblice de către amileniști

În cea mai mare parte din istoria Bisericii, creștinii au fost învățați două lucruri despre veacul viitor. Mai întâi, li s-a spus că nădejdea și destinul creștinilor este obținerea unei stări fără trup, undeva în cer, nu pe pământ. În al doilea rând, au fost învățați că, întrucât Dumnezeu și-a încheiat socotelile cu evreii, Împărăția viitoare a lui Dumnezeu nu va avea niciun fel de caracteristici specific evreiești. Această credință se numește *amilenism* și a fost convingerea predominantă a celor mai mulți creștini, în cea mai mare parte a istoriei Bisericii.

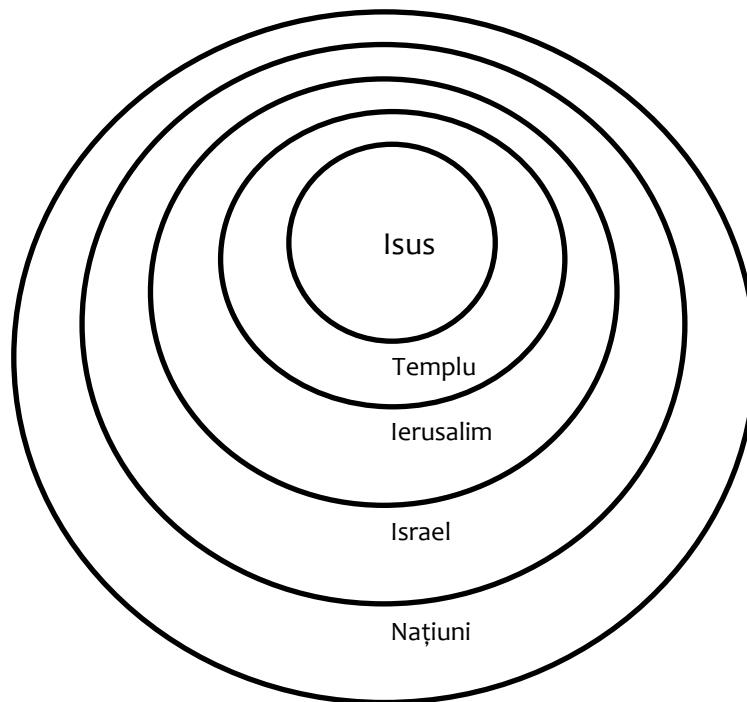
²⁶ Randy Alcorn, „Cerule: Groază de el sau anticipare?“ Eternal Perspective Ministries, 1 martie 2004, <http://epm.org/resources/2004/Mar/1/heaven-dreading-it-or-anticipating-it/>.

De la lucrarea eruditului Anthony Hoekema (mort în 1988), însă, mulți teologi creștini au început să-și vadă eroarea propriilor căi și admit acum că Împărăția lui Dumnezeu va fi, de fapt, pe pământ. Asta e bine! Este minunat să vedem teologi creștini care se leapădă de pervertirea adusă de greci teologiei creștine și care se întorc la mărturia Scripturii. Dar nu ajunge. Pentru că, în ciuda faptului că își recunosc eroarea propriilor căi cu privire la natura materială, pământească a împărăției viitoare, amileniștii susțin în continuare că este cu neputință ca Împărăția viitoare a lui Dumnezeu să fie una a evreilor. În capitolul următor, vom discuta ce spune Biblia despre natura *foarte* evreiască a Împărăției ce va veni.

Capitolul 8. Restaurarea Împărăției evreilor

Așa minunate și glorioase cum sunt, toate diversele descrieri ale Împărăției viitoare pe care le-am trecut în revistă în capitolul precedent nu reprezintă decât o mică parte din imaginea prezentată de Biblie. Dincolo de Edenul restaurat, o utopie agrară glorificată, este absolut esențial să recunoaștem că Biblia prezintă și o împărăție evreiască glorificată. După cum vom vedea, mărturia scripturală este temeinică, consecventă și limpede în privința faptului că, după întoarcerea lui Isus, Israelul va exista ca împărăție națională și că multe alte națiuni distincte ale pământului se vor strânge în jurul ei ca în jurul unui lider mondial. În inima națiunii Israelului va fi Ierusalimul și Templul, din care Isus, Împăratul evreilor, va domni peste poporul Său. Cu toate că națiunile lumii vor primi și vor beneficia din plin de toate binecuvântările acelei epoci, numeroase pasaje ce descriu acea vreme plasează în centrul lumii o națiune compusă cu precădere și în mod distinct din evrei. Următoarea diagramă înfățișează ordinea mondială din timpul mileniului, așa cum este ea descrisă în Scripturi.

Fig. Structura Împărăției milenare

Chiar dacă următoarea trecere în revistă nu este nicicum comprehensivă, vă invit să examinăm câteva dintre cele mai proeminente pasaje care tratează natura specific evreiască a veacului viitor.

Tronul lui David

Cea dintâi caracteristică a veacului viitor care se cuvine pusă în lumină, întrucât este o temă repetată de nenumărate ori pe paginile Scripturii, este faptul că Isus, Mesia, șade pe „tronul lui David“, care se află pe Muntele Sionului din Ierusalim. Sigur că, peste tot în Scripturi, termenul de „tron al lui David“ se referă, după cum este și evident, la scaunul de autoritate al dinastiei regale a evreilor. Cuvântul *Sion*, trimițând inițial la muntele de pe coasta de sud-est a Ierusalimului, unde se afla „cetatea lui David“ (vezi 2 Samuel 5:7-9), a ajuns, până la urmă, să fie folosit ca un sinonim alternativ pentru Templu, întregul Ierusalim sau chiar întregul Israel.

Orice demers pentru înțelegerea acestor termeni ca făcând referire la orice altceva în afară de dinastia regală davidică (evreiască, deci) ar însemna să ratăm sensul comunicat limpede peste tot în Scripturi. Am recapitulat deja legământul davidic, în care Dumnezeu i-a promis regelui David că tronul său va dăinui pentru totdeauna și că de pe el va domni veșnic „urmașul“ făgăduit:

Și Domnul îți vestește că-ți va zidi o casă. Când ți se vor împlini zilele și vei fi culcat cu părinții tăi, Eu îți voi ridica un urmaș după tine, care va ieși din trupul tău, și-i voi întări împărăția. El va zidi Numelui Meu o casă și voi întări pe vecie scaunul de domnie al împărăției lui. Eu îi voi fi Tată și el Îmi va fi fiu. Dacă va face răul, îl voi pedepsi cu o nuia omenească și cu lovituri omenești; dar harul Meu nu se va depărta de la el, cum l-am depărtat de la Saul, pe care l-am îndepărtat dinaintea ta. Ci casa ta și împărăția ta vor dăinui veșnic înaintea Mea și scaunul tău de domnie va fi întărit pe vecie. (2 Samuel 7:11-16)

Legământul davidic, promisiunea restaurării împărăției evreilor, este reluat de multe ori în Scripturi. În Psalmul 110, Dumnezeu Îi spune lui Mesia: „Șezi la dreapta Mea până voi pune pe vrăjmașii Tăi sub picioarele Tale.” – Domnul va întinde din Sion toiagul de cârmuire al puterii Tale, zicând: „Stăpânește în mijlocul vrăjmașilor Tăi!“ (vv.1-2).

O altă cunoscută profeție mesianică din Isaia ne informează că se va naște un copil făgăduit care va domni veșnic pe tronul lui David:

Căci un Copil ni S-a născut, un Fiu ni s-a dat și domnia va fi pe umărul Lui; Îl vor numi: Minunat, Sfetic, Dumnezeu tare, Părintele veșnicilor, Domn al păcii. El va face ca domnia Lui să crească și o pace fără sfârșit va da scaunului de domnie al lui David și împărăției lui, o va întări și o va sprijini prin judecată și neprihănire, *de acum și-n veci de veci*. Iată ce va face râvna Domnului oștirilor. (Isaia 9:6-7, sublinierea noastră)

Ulterior, Isaia mai declară și că „un scaun de domnie se va întări prin îndurare și se va vedea șezând cu credincioșie, în casa lui David, un judecător, prieten al dreptului și plin de râvnă pentru dreptate“ (Isaia 16: 5).

O altă repetare importantă a promisiunilor făcute lui Israel și lui David se găsește în profețiile lui Ieremia:

„Iată, vin zile, zice Domnul, când voi împlini cuvântul cel bun pe care l-am spus despre casa lui Israel și despre casa lui Iuda. În zilele acelea și în vremurile acelea voi face să răsară lui David o Odraslă neprihănită, care va înfăptui dreptatea și judecata în țară. În zilele acelea, Iuda va fi mântuit și Ierusalimul va locui în liniște. Și iată cum Îl vor numi: «Domnul, Neprihănirea noastră.»“ (Ieremia 33:14-16)

Pasajul acesta conține elemente importante atât din legământul avraamic, cât și din cel davidic. Mai întâi, referirea la „casa lui Israel și casa lui Iuda“ poate fi atribuită ambelor legăminte. Și, în al doilea rând, sintagma „Odrasla lui David“ este o altă trimitere clară la urmașul promis regelui David, care va domni în mod specific peste întregul Israel și peste Iuda și va păzi aceste teritorii. Trebuie să observăm referințele la cele două regate, cel nordic și cel sudic. Isus nu va domni doar peste „casa lui Israel“, ci și peste „casa lui Iuda“, care, împreună, vor constitui „întreaga casă a lui Israel“, restaurată pe deplin și unificată.

Amilenismul și legământul davidic

Amilenismul, trebuie să înțelegem, interpretează toate aceste profeții privitoare la o viitoare împărăție evreiască restaurată, în cheie alegorică sau non-literală. De exemplu, în concepția lui N. T. Wright, cetatea Ierusalimului,

„fusese doar o metaforă-avans“²⁷. Fie că vorbim despre Israel, țară, Templu, Ierusalim sau împărăția evreiască, în viziunea amilenistă, niciunul dintre acestea nu trebuie înțeles în sens literal. Ele sunt aproape toate interpretate drept metafore ce trimit la ceva mult mai bun, sigur, dar diferit de omoloagele lor istorice. Deși rămâne adevărat, bineînțeles, că lucrurile ce vor veni vor fi mult mai bune decât, de exemplu, Templul evreiesc din istorie sau decât împărăția străveche a evreilor, a spune că ele vor fi ceva cu totul diferit de ceea ce a promis Dumnezeu este, la drept vorbind, totuna cu a-L acuza pe Dumnezeu de lipsă de onestitate. Dumnezeu va face întocmai ce a promis. Prin asta, nu vreau să spun că Biblia nu apelează la metafore sau la un limbaj simbolic. Dar când vedem cât de departe sunt nevoiți să meargă amileniștii ca să reinterpreteze astfel de teme biblice comune într-o manieră simbolică și golită de orice caracteristici distinct evreiești, este clar că încep să fie de domeniul absurdul. Mai bine să luăm în serios comentariile lui David Baron, exegetul evreu mesianic din secolul al XVIII-lea, care a avertizat asupra exagerării cu „spiritualizarea profețiilor astfel încât Israelul și Sionul să însemne Biserica“:

Mărturisesc că acest sistem de interpretare nu are niciun fel de consecvență și transformă Cuvântul lui Dumnezeu în cartea cea mai lipsită de semnificație și neinteligibilă din lume. De exemplu, citim aici: „Iată, vin zile, zice Domnul, când voi aduce înapoi prinșii de război ai poporului Meu Israel și Iuda, zice Domnul; îi voi aduce înapoi în țara pe care am dat-o părinților lor...” (Ieremia 30:3). Dacă Israelul este Biserica, cine este Iuda? Dacă Iuda este Biserica, cine este Israel? Ce este „robia“ pe care a îndurat-o Biserica? Și unde este „țara“ din care a fost izgonită Biserica și în care se va întoarce?²⁸

Sute de alte asemenea exemple ar putea fi luate în calcul, iar pe unele dintre ele le vom examina pe parcurs. Simplu spus, perspectiva amilenistă nu poate fi reconciliată nicicum cu oricare citire directă a Scripturilor, care afirmă în mod repetat o restaurare viitoare a împărăției evreilor. Nicăieri în Noul Testament nu găsim nici cea mai vagă aluzie la ideea că noul legământ înlocuiește sau

²⁷ Tom Wright, „Ierusalimul în Noul Testament“ (publicat inițial în *Jerusalem Past and Present in the Purposes of God*, P. W. L. Walker, ed., ed. a II-a. [Carlisle: Paternoster; Grand Rapids: Baker], 53-77), http://ntwrightpage.com/Wright_Jerusalem_New_Testament.pdf, 11.

²⁸ David Baron, *The Jewish Problem: Its Past, Present and Future* (1981; domeniu public), disponibilă online la http://preceptaustin.org/the_jewish_problem-david_baron.htm.

anulează promisiunile făcute regelui David privitoare la o viitoare restaurare a împărăției lui.

Acceptând în sens literal aceste profeții ce vorbesc despre Mesia, care într-o bună zi avea să domnească, ca împărat al evreilor, de pe tronul lui David, magii din Răsărit au venit și au întrebat: „Unde este *împăratul* de curând născut *al iudeilor*? Fiindcă i-am văzut steaua și am venit să ne închinăm Lui“ (Matei 2:2, sublinierea noastră). Bineînțeles, magii aveau dreptate. Împăratul iudeilor se născuse! Mai târziu, chiar înainte de răstignire, „Isus S-a înfățișat înaintea dregătorului. Dregătorul L-a întrebat: «Ești Tu Împăratul iudeilor?» «Da», i-a răspuns Isus, «sunt»“ (Matei 27: 11). Da, Isus înțelegea pe deplin și afirma că El era Împăratul poporului evreu, care avea să domnească într-o zi peste o împărăție restaurată a evreilor – una care avea să dăinuie „*de acum și până-n vecie*“. Nu putem avea pretenția că proclamăm Evanghelia pe care o înțelegeau și vesteau apostolii dacă nu predicăm venirea viitoare a Împăratului evreilor, care va stăpâni lumea din Ierusalim. Orice alt mesaj înseamnă diminuarea și distorsionarea Evangheliei.

Israelul va fi înălțat peste națiuni

Nu doar că Cel ce Se va întoarce să stăpânească lumea este un evreu, ci, mai mult, ca Împărat al poporului evreu, El va domni peste o împărăție evreiască restaurată, care, la rândul ei, va fi înălțată mai presus de toate celelalte națiuni. În profeția lui Isaia, găsim cel puțin două dintre cele mai importante și substanțiale profeții ce descriu venirea împărăției evreilor. Prima se află în capitolul 2, începând cu: „Prorocia lui Isaia, fiul lui Amoț, asupra lui Iuda și asupra Ierusalimului.“ Substanța profeției începe:

Se va întâmpla în scurgerea vremurilor că muntele Casei Domnului va fi întemeiat ca cel mai înalt munte; se va înălța deasupra dealurilor și toate neamurile se vor îngrămădi spre el. Popoarele se vor duce cu grămada la el și vor zice: „Veniți, să ne suim la muntele Domnului, la Casa Dumnezeului lui Iacov, ca să ne învețe căile Lui și să umblăm pe cărările Lui.” Căci din Sion va ieși Legea și din Ierusalim, Cuvântul Domnului. El va fi Judecătorul neamurilor, El va hotărî între un mare număr de popoare; așa încât din săbiile lor își vor făuri fiare de plug și din sulitețele lor, cosoare: niciun popor nu va mai scoate sabia împotriva altuia și nu vor mai învăța războiul. (Isaia 2:1-4)

Fraza-cheie asupra căreia trebuie să ne concentrăm atenția este: „în scurgerea vremurilor, muntele Casei Domnului va fi întemeiat ca cel mai înalt munte.“ Peste tot în Scripturi, „munte“ se folosește pentru a desemna o împărăție sau o națiune (vezi Ieremia 51:25; Daniel 2:35; Obadia; Psalmii 30:7; 72:3, și Apocalipsa 17:9-11). Așadar, împărăția Casei Dumnezeului YHVH (care până atunci era identificată cu Iuda și Ierusalimul) va fi conducătoarea tuturor celorlalte națiuni ale pământului, care vor veni șuvoaie sau se vor „îngrămădi“ la Ierusalim. Legea întregului pământ va ieși din Israel. Pasajul acesta arată destul de clar că, în timpul mileniului viitor, vor continua să existe națiuni distincte și că Israelul va fi pus în conducere peste ele.

Și profetul Amos descrie viitoarea restaurare a împărăției evreilor (davidice), care va „poseda“ (stăpâni peste) multe alte națiuni: „În vremea aceea voi ridica din căderea lui cortul lui David, îi voi drege spărturile, îi voi ridica dărâmăturile și-l voi zidi iarăși cum era odinioară, ca să stăpânească rămășița Edomului și toate neamurile peste care a fost chemat Numele Meu, zice Domnul, care va împlini aceste lucruri“ (Amos 9:11-12). („Stăpânirea“ sau posedarea altor națiuni este aici, pur și simplu, o referire la exercitarea conducerii peste acestea.)

Ultimele șapte capitole din profeția lui Isaia au, de asemenea, multe de spus despre veacul viitor. Capitolul 60, vorbind despre împărăția evreiască viitoare, începe cu o chemare însuflețită la bucurie: „Scoală-te, luminează-te, căci lumina ta vine și slava Domnului răsare peste tine! Căci iată, întunericul acoperă pământul și negură mare, popoarele, dar peste tine răsare Domnul și slava Lui se arată peste tine“ (vv. 1-2). Și, din nou, Israelul este descris ca aflându-se în centrul pământului, iar alte națiuni sunt atrase de conducerea sa: „Neamuri vor umbla în lumina ta și împărați în strălucirea razelor tale“ (v. 3). După aceea, străinii sunt înfățișați aducând evreii dintre națiuni înapoi în casa lor din Israel: „Ridică-ți ochii împrejur și privește: toți se strâng și vin spre tine! Fiii tăi vin de departe și fiicele tale sunt purtate pe brațe“ (v. 4). Urmează apoi o imagine glorioasă a neamurilor din toată regiunea și de pe tot pământul care vin să plătească tribut, să arate cinste și să aducă daruri împărăției lui Israel:

Când vei vedea aceste lucruri, vei tresări de bucurie și îți va bate inima și se va lărgi, căci bogățiile mării se vor întoarce spre tine și vistieriile neamurilor vor veni la tine. Vei fi acoperit de o mulțime de cămile, de dromadere din Madian și Efa; vor veni toți din Seba, aducând aur și tămâie, și vor vesti laudele Domnului. Toate turmele

Chedarului se vor aduna la tine, berbecii din Nebaiot vor fi în slujba ta; se vor sui pe altarul Meu ca jertfă plăcută Mie și casa slavei Mele o voi face și mai slăvită. Cine sunt aceia care zboară ca niște nori, ca niște porumbei spre porumbarul lor? Căci pe Mine Mă așteaptă ostroavele, și corăbiile din Tarsis sunt în frunte, ca să aducă înapoi, de departe, pe copiii tăi, cu argintul și aurul lor, pentru Numele Domnului, Dumnezeului tău, pentru Numele Sfântului lui Israel, care te proslăvește. (vv. 5-9)

Dar, dincolo de aducerea evreilor împrăștiați printre popoare înapoi în ținutul lor de baștină, împreună cu bogății și daruri de neînchipuit, neamurile vor ajuta și la construirea însăși a împărăției, oferindu-se ca lucrători pentru slăvirea ei:

Străinii îți vor zidi zidurile și împărății lor îți vor sluji, căci te-am lovit în mânia Mea, dar, în îndurarea Mea, am milă de tine. Porțile tale vor sta veșnic deschise, nu vor fi închise nici zi, nici noapte, ca să lase să intre la tine bogăția neamurilor și împărății cu alaiul lor. Căci neamul și împărăția care nu-ți vor sluji vor pieri și neamurile acelea vor fi în totul nimicite. Slava Libanului va veni la tine, chiparosul, ulmul și merișorul (cimișirul), cu toții laolaltă, ca să împodobească locul sfântului Meu Locaș, căci Eu voi proslăvi locul unde se odihnesc picioarele Mele. (vv. 10-13)

Până și cei mai de temut dușmani ai Israelului vor veni și se vor prosterna înaintea lui, recunoscând că evreii sunt, cu adevărat, poporul ales al lui Dumnezeu, prin care El Își va glorifica Numele. Închipeți-vă o mare de reprezentanți din Liban, Arabia Saudită, Siria, Iordania, Iran și din alte națiuni din întreaga regiune venind și „plecându-se“ înaintea Israelului, declarând că Ierusalimul este, într-adevăr, cetatea Dumnezeului Atotputernic, a lui YHWH: „Fiii asupritorilor tăi vor veni plecați înaintea ta și toți cei ce te disprețuiau se vor închina la picioarele tale și te vor numi *Cetatea Domnului, Sionul Sfântului lui Israel*. De unde erai părăsită și urâtă și nimeni nu trecea prin tine, te voi face o podoabă veșnică, o pricină de bucurie pentru oameni din neam în neam“ (vv. 14-15).

Nu demult, vorbeam cu doi musulmani ai căror copii participă la o clasă împreună cu una dintre fiicele mele. Ședeam acolo citind o carte intitulată *Defending Christian Zionism* [În apărarea sionismului creștin, n. tr.], scrisă de

David Pawson, un învățător biblic britanic. Cartea mea a atras atenția acestor doi musulmani și așa a început o conversație prietenoasă, deși ușor stânjenitoare. Amândoi mi-au atras atenția asupra faptului că, pentru musulmani, cuvântul *Sion* este încărcat cu o conotație extrem de negativă. De fapt, este cel mai urât cuvânt pe care îl cunosc ei. Bineînțeles, am încercat să le explic adevăratul sens pe care îl are în Biblie termenul de *Sion*, vrând să le înăbuș temerile iraționale și să le împărtășesc și câte ceva din Evanghelie între timp, dar efortul meu nu le-a potolit câtuși de puțin angoasa ce îi încerca vâzând cuvântul *Sionism* de pe coperta cărții din mâinile mele. Din vorbă în vorbă, am sesizat ura pe care o stârnea în ei acest cuvânt și mi-a venit în minte acest pasaj din Isaia și cât de profund adevărat este el. Imaginați-vă un nor de (foști) musulmani pocăiți venind în Israel, la poporul evreu, și declarând că Ierusalimul este „cetatea Domnului, Sionul Sfântului lui Israel“. Iată un lucru cu adevărat profund! Va fi minunea minunilor, un moment de adâncă reconciliere! Și totuși, aceasta este întocmai ceea ce Isaia spune că se va întâmpla în veacul viitor, după întoarcerea lui Isus. *Vino, Doamne Isuse!*

În sfârșit, în Isaia 61, ni se spune din nou că, în timpul acesta, evreii, împreună cu cei ce vor fi venit din națiunile învecinate, vor reconstrui Israelul, mare parte din care va fi fost distrus sau grav deteriorat în urma necazului din ultimii trei ani și jumătate (vom discuta mult mai amănunțit acest subiect în capitolele ulterioare):

Ei vor zidi iarăși vechile dărâmături, vor ridica iarăși năruirile din vechime, vor înnoi cetăți pustiite, rămase pustii din neam în neam. Străinii vor sta și vă vor paște turmele și fiii străinului vor fi plugarii și vierii voștri. ar voi vă veți numi preoți ai Domnului și veți fi numiți slujitori ai Dumnezeului nostru, veți mânca bogățiile neamurilor și vă veți făli cu fala lor. (Isaia 61:4-6)

După cum puteți vedea, „străinii“ (termen desemnând în Biblie neamurile) vor asista Israelul în reconstrucția împărăției. Israelul este înfățișat ca având un statut privilegiat, primind din partea națiunilor bogăția acestora și bucurându-se de ea.

Pelerinajul din mileniu

După ce a descris strângerea militară a națiunilor împotriva Ierusalimului, în zilele din urmă, urmată de întoarcerea lui Isus pe Muntele Măslinilor, profeția

lui Zaharia continuă prezentând în detaliu pelerinajul magnific ce va avea loc în fiecare an și cu prilejul căruia multe națiuni vor călători până la Ierusalim ca să se închine lui Isus și să ia parte la Sărbătoarea Corturilor (ebraică: Sukkot). An de an, mulțimi de oameni provenind din toate națiunile se vor sui la Ierusalim cu acest scop. Gândiți-vă la această imagine de o profundă putere ilustrativă a împărăției evreiești din veacul viitor:

Toți cei ce vor mai rămâne din toate neamurile venite împotriva Ierusalimului se vor sui în fiecare an să se închine înaintea Împăratului, Domnul oștirilor, și să prăznuiască Sărbătoarea Corturilor. Dacă unele din familiile pământului nu vor voi să se suie la Ierusalim ca să se închine înaintea Împăratului, Domnul oștirilor, nu va cădea ploaie peste ele. Dacă familia Egiptului nu se va sui, dacă nu va veni, nu va cădea ploaie nici peste ea; va fi lovită cu aceeași urgie cu care va lovi Domnul neamurile care nu se vor sui să prăznuiască Sărbătoarea Corturilor. (Zaharia 14:16-18)

Și Isaia tratează această temă, vorbind despre gloria națiunilor ce se vor revărsa șuvoaie către Ierusalim: „Iată, voi îndrepta spre el pacea ca un râu și slava neamurilor ca un pârâu ieșit din matcă, și veți fi alăptați; veți fi purtați în brațe și desmierdați pe genunchi“ (Isaia 66:12). În timpul acesta, „popoarele se vor duce cu grămada la el și vor zice: «Veniți, să ne suim la muntele Domnului, la Casa Dumnezeului lui Iacov, ca să ne învețe căile Lui și să umblăm pe cărările Lui.» Căci din Sion va ieși Legea și din Ierusalim, Cuvântul Domnului“ (Isaia 2:3). Printre toate lucrurile minunate despre care a vorbit Isus, probabil, atunci când a vestit *Evangelia Împărăției*, se număra și pelerinajul anual la Ierusalim, „cetatea marelui Rege“ (Matei 5:35), din veacul de apoi.

Marea falsificare din islam

Bineînțeles, îmi vine greu să mă gândesc la această imagine a națiunilor ce se revărsa șuvoaie înspre Ierusalim, în fiecare an, ca să-l aducă închinare lui Isus, fără ca mintea să-mi fugă la ceea ce, în multe privințe, constituie marea contrafacere din veacul în care ne aflăm: *hajj*-ul islamic la Mecca. Unul dintre cei cinci piloni ce stau la baza islamului este că fiecare credincios musulman capabil să facă rost de banii necesari are datoria de a face, măcar o dată în viață, un pelerinaj religios la Mecca. Ca urmare a numărului colosal de musulmani ce

pornesc, an de an, într-un *hajj* la Mecca, Moscheea cea Mare din orașul Mecca este locul cel mai vizitat din lume.

Există o serie de tradiții (arabă: *ahadeeth*), ce implică un drum la Mecca pentru a săruta o piatră neagră, încastrată pe colțul altarului cunoscut sub numele de Kaaba („cubul“). Tradiția musulmană pretinde că această piatră neagră a căzut din cer: „Solul lui Allah (pacea și binecuvântările lui Allah fie peste el) a spus: «Piatra cea neagră a căzut din Paradis».”²⁹ Aceasta seamănă în mod izbitor cu tradiția ce exista în Efes, în primul secol, în legătură cu imaginea lui Artemis: „Totuși logofătul a potolit norodul și a zis: «Bărbați efeseni, cine este acela care nu știe că cetatea efesenilor este păzitoarea templului mării Diane și a chipului ei căzut din cer?»” (Faptele apostolilor 19:35). Nu este câtuși de puțin surprinzător faptul că statuia lui Artemis avea capul cioplit dintr-un meteorit de culoare neagră, întocmai ca piatra neagră încastrată într-un colț al Kaaba.

Musulmanii cred că piatra are abilitatea de a absorbi și de a ispăși păcatele celor ce o sărută sau o ating: „Când Piatra cea Neagră a coborât din Paradis, era mai albă decât laptele, dar păcatele fiilor lui Adam au înnegrit-o.”³⁰

Și astfel, potrivit acestor tradiții sacre, atunci când un musulman vine să atingă piatra cea neagră, în timpul pelerinajului său, toate păcatele comise în viața lui până în acea clipă sunt șterse: „Solul lui Allah... a spus: «Atingerea [Pietrei Negre] este ispășire pentru păcate».”³¹

În mod straniu, se spune că Piatra Neagră va deveni însuflețită, căpătând ochi și gură și va depune mărturie în Ziua Învierii și a judecății, fie spre condamnarea, fie spre achitarea celor ale căror păcate le-a absorbit: „Solul lui Allah... a spus privitor la Piatră: «Pe Numele lui Allah, Allah o va aduce la Ziua Învierii și aceasta va avea doi ochi cu care să vadă și o gură cu care să vorbească și va depune mărturie în favoarea celor ce au atins-o în sinceritate.»”³²

Așadar, pe de o parte, Biblia spune că vine ziua când toți oamenii vor face un pelerinaj anual la Ierusalim ca să se închine lui Isus, care va ședea în centrul Templului, în mijlocul Ierusalimului. Și pe de altă parte, aici, astăzi, musulmani din toate națiunile se duc, an de an, la Mecca pentru a săruta Piatra Neagră, care se află în centrul Al-Masjid Al-Haram, Moscheea cea Mare sau Sacră. Aceasta, bineînțeles, este pură idolatrie, reprezentând o reminiscență clară a rădăcinilor păgâne ale islamului. *Hajj*-ul islamic este, fără îndoială, marea

²⁹ Narată de al-Tirmidhi, 877; al-Nasaa'i, 2935.

³⁰ Ibid.; Ahmad, 2792.

³¹ Al-Tirmidhi, 959.

³² Al-Tirmidhi, 961; Ibn Maajah, 2944.

falsificare scornită de Satan a adevăratului pelerinaj pe care Dumnezeu l-a rânduit pentru toate națiunile, care vor veni grămadă la Ierusalim, în fiecare an, ca să aducă închinare Regelui Isus!

Templul evreilor va fi reconstruit

Probabil unul dintre cele mai detaliate și uimitoare pasaje din Scripturi ce descriu viitoarea împărăție mesianică și milenară a Israelului – în mod specific, Templul evreiesc reconstruit – se găsește în Ezechiel 40-48. Textul acesta, constituind o profeție unitară, este totodată unul dintre cele mai dificile, în mod evident, pentru amileniști, care neagă faptul că va exista o împărăție mesianică, viitoare, literală, în Israel, în mileniu. Deoarece aceste nouă capitole abundă în detalii meticuloase, orice efort de a le interpreta simbolic sau metaforic va avea ca rezultat, în mod inevitabil, un cerc de interpretări bizare și speculative care l-ar face până și pe Origene să roșească.

Prima parte a viziunii începe în capitolele 40-43, unde lui Ezechiel i se face un tur, sub călăuzirea unui înger, al Templului evreiesc din Ierusalim. Vom reda aici doar următoarele câteva versete:

Un zid înconjura Templul pe dinafară de jur împrejur. În mâna omului aceluia era o prăjină de măsurat lungă de șase coți, fiecare cot având o palmă mai mult decât cotul obișnuit. A măsurat lățimea zidului, care era de o prăjină, și înălțimea, care era tot de o prăjină. A mers la poarta de răsărit și i-a suit treptele. A măsurat pragul porții, care era lat de o prăjină, și celălalt prag, care era lat de o prăjină. Fiecare odaie de pază era lungă de o prăjină și largă tot de o prăjină. Între fiecare două odăi de pază era un loc gol de cinci coți. Pragul porții, de lângă tinda porții dinăuntru, era de o prăjină. (Ezechiel 40:5-7)

Avem aici un plan uimitor de detaliat al unui templu, schița trasată în mod divin a ceva ce se va ridica, cândva, peste cetatea milenară a Ierusalimului. Dar dacă această scurtă descriere tot nu ajunge să vă inspire, sunt încredințat că frumusețea următoarelor descrieri o va face.

În capitolul 44, există o referire peste care mulți ar putea trece cu ușurință. Vorbind de îndatoririle celor ce sunt chemați să fie preoți din seminția lui Levi, versetul 11 spune: „ei vor fi în Locașul Meu cel Sfânt ca slugi, vor păzi porțile casei și vor face slujbă în casă; vor junghia pentru popor vitele rânduite pentru

arderile-de-tot și pentru celelalte jertfe și vor sta înaintea lui ca să-i slujească.“ Înțeleg de ce toate acestea ar putea să nu fie foarte atrăgătoare pentru oricare alți cititori, dar, în ce mă privește, aroma unui grătar bine făcut este ceva cu adevărat glorios. Unul dintre vecinii mei are ceea ce se numește un *Big Green Egg* – în esență, un aparat de gătit din porțelan verde, de mari dimensiuni, care poate fi folosit deopotrivă ca grătar, cuptor sau afumătoare. Uneori, vecinul meu afumă cărnuri la foc mic de dimineață și până noaptea târziu. Binecuvântata mireasmă ce învăluie cartierul nu este decât o neînsemnată aducere-aminte a mireasmelor ce vor emana zi și noapte din viitorul Templu evreiesc. Toți vegetarienii să strige: „Aleluia!“

Dar, dincolo de mirosul de carne friptă, aerul va fi plin, de asemenea, de aroma tămâiei. Rețeta specifică pentru obținerea tămâiei ce va fi adusă pe altar este descrisă în Exod: „Domnul a zis lui Moise: «Ia mirodenii, stacte, onice mirositoare, halvan și tămâie curată în aceeași măsură. Cu ele să faci tămâie, o amestecătură mirositoare, alcătuită după meșteșugul făcătorului de mir; să fie sărată, curată și sfântă.»“ (Exodul 30:34-35).

De când mă știu, am avut o slăbiciune aparte pentru parfumurile din rășină autentică folosite de călugării și preoții din bisericile și mânăstirile ortodoxe sau catolice. Deși tămâia este rășina folosită cel mai adesea și în cantitatea dominantă în cele mai multe amestecuri, în realitate sunt folosite zeci de rășini și mirodenii delicate și complexe. Oricât de mult se străduiesc oamenii, cu toate cunoștințele lor avansate de compoziție chimică, arome artificiale și mirosuri sintetice, pur și simplu nu ajung la delicatețea, complexitatea și varietatea aromelor și parfumurilor pe care Domnul le face să iasă din pământ. Cine poate replica aroma unică de usturoi, ghimbir, galangă sau scorțișoară jamaicană, ori mireasma iasomiei sau a gardeniei? Bineînțeles, avem tendința să credem că cele mai puternice simțuri sunt văzul și auzul. Știm cu toții că o fotografie, oricât de izbutită ar fi, nu poate surprinde pe deplin senzația de a vedea pe viu un apus încărcat de culori glorioase în deșert. Tot așa cum nici o înregistrare audio nu poate surprinde vreodată cu adevărat toate nivelurile și vibrațiile rezonanței muzicii tale favorite, cântată sau interpretată pe viu. Parfumurile și aromele au aceeași putere de a evoca amintiri și emoții și de a ne stârni imaginația precum oricare dintre aceste alte lucruri. Îmi place la nebunie să-mi imaginez și să-mi las mintea să zburde contemplând gloria cetății viitoare, unde mireasma foarte reală de cărnuri fripte și parfumul tămâiei obținute după o rețetă dată direct de Dumnezeu vor umple văzduhul în permanență în vecinătatea Templului, amestecându-se cu cântecele de închinare ale

mulțimilor ce fredonează în cor melodiile cerului, slăvindu-L la nesfârșit pe Domnul. *Toate aceste lucruri ar trebui să ne facă inima să tresalte de bucurie!* În pasaje precum acestea, avem nu doar o descriere a împărăției viitoare pe care toți o putem aprecia și de care ne putem bucura cu toții, ci și o descriere a unei împărății cu desăvârșire evreiești. Când Isus predica *Evanghelia împărăției*, aceasta era o parte fundamentală a mesajului proclamat de El.

Râul din Ierusalim

În Ezechiel 47, găsim din nou un pasaj pe care mulți ar putea să-l desconsidere, dar care pe mine mă emoționează profund, la un nivel personal. Se cuvine să vă ofer ceva mai mult context. Eu am crescut într-o zonă aflată la aproximativ 25 de mile la sud de Boston, la doar 14 mile depărtare de Oceanul Atlantic. Toată viața mea, tatăl meu a fost un pescar ce prindea pește cu undița și îl vindea. De când mă știu, am mers cu tata pe apă. Am pescuit împreună în toată zona Golfului Cape Cod Bay, Buzzard's Bay, Nantucket Sound și până la Stellwagen Bank.

După cum am amintit și mai devreme, am fost un adolescent extrem de dificil. Când, la vârsta de 19 ani, am venit la credință, dramatica și subita transformare din viața mea a fost unul din factorii principali care au contribuit la convertirea tatălui meu, la vârsta de 52 de ani. Domnul a fost atât de îndurător și plin de har cu familia mea! La un an și jumătate după ce am venit la credință, m-am mutat în Vestul Mijlociu al Statelor Unite ca să frecventez o școală biblică. Dar ceea ce era menit să fie o mutare temporară durează, de-acum, de mai bine de douăzeci de ani. Deși, de la prima plecare, m-am întors de mai multe ori în vizită, niciodată n-am mai putut merge la pescuit împreună cu tatăl meu.

În urmă cu mai mulți ani, tatăl meu m-a anunțat că suferă de degenerare maculară într-un stadiu avansat și că își pierde vederea. Zilele sale de pescuit se apropie cu repeziciune de sfârșit. Având o familie numeroasă (am, împreună cu soția mea, cinci copii) și un program extrem de aglomerat, mă îndoiesc că voi mai putea ieși din nou pe apă împreună cu tata. Și numai când mă gândesc la asta mi se rupe inima. Dar, acestea fiind spuse, atunci când citesc următoarea parte a profeției lui Ezechiel, care vorbește despre venirea împărăției mesianice, în care un râu va curge din Ierusalim spre miazăzi, prefăcând Marea Moartă într-un lac de apă proaspătă plin de pești, inima îmi tresaltă de bucurie. Am avut binecuvântarea să-i împărtășesc tatălui meu că, în veacul viitor, *va exista pescuit!*

Cu prilejul unei călătorii întreprinse de curând în Iordania, pentru a vizita câțiva prieteni misionari, am făcut o excursie până la țărmurile estice ale Mării Moarte. Și, cum ședeam acolo, în saramura aceea fierbinte și uleioasă, scrutând cu privirea lacul acesta enorm, în care nu există nici urmă de pește, m-am gândit la profeția lui Ezechiel. *Într-o bună zi, eu și tata ne vom duce să pescuim acolo împreună*, mi-am zis. Tuturor celor ce iubesc pescuitul, le lansez provocarea să citească următorul pasaj fără să se lase cuprinși de exaltare vizavi de natura împărăției mesianice viitoare:

Apa aceasta curge spre ținutul de răsărit, se coboară în câmpie și se varsă în mare și, vărsându-se în mare, apele mării se vor vindeca. Orice făptură vie, care se mișcă, va trăi pretutindeni pe unde va curge râul și va fi o mulțime de pești, căci pe oriunde va ajunge apa aceasta, apele se vor face sănătoase și pretutindeni pe unde va ajunge râul acesta va fi viață. Pescarii vor sta pe malurile lui, de la En-Ghedi până la En-Eglaim, și vor întinde mrejele; vor fi pești de felurite soiuri, ca peștii Mării celei Mari, și vor fi foarte mulți. (Ezechiel 47:8-10)

Nici nu mai este nevoie să mai spun că vestea aceasta bună mă unge la suflet într-un mod aparte, edificându-mi duhul, întărindu-mi nădejdea în veacul viitor. Când mă gândesc la *Evanghelie – vestea bună* – împărăției, pasajul acesta îmi vine întotdeauna primul în minte. Aceasta era Evanghelia împărăției pe care o predica Isus.

Împărăția mesianică în Noul Testament

Deși supersesioniștii susțin că Noul Testament „reinterpretează” (a se citi: *schimbă*) conceptele comune întâlnite peste tot în Vechiul Testament, adevărul este că de fiecare dată când se face trimitere în Noul Testament la împărăția viitoare a lui Dumnezeu, ea reflectă și se construiește cu desăvârșire pe tema regăsită în Vechiul Testament.

Chiar de la începutul relatării Evangheliei după Luca, îngerul Gabriel o înștiințează pe Maria despre fiul pe care avea să îl poarte în pântec și să-l nască. Și, vorbindu-i, face apel în mod exclusiv la termeni și descrieri evreiești: „Și iată că vei rămâne însărcinată și vei naște un fiu, căruia îi vei pune numele Isus. El va fi mare și va fi chemat Fiul Celui Preaînalt; și Domnul Dumnezeu îi va da scaunul de domnie al tatălui Său David. Va împărăți peste casa lui Iacov în

veci, și Împărăția Lui nu va avea sfârșit“ (Luca 1:31-33). Observați că Gabriel i-a spus tinerei Maria că fiul ei avea să primească „tronul tatălui Său, David“ și că avea „să domnească peste casa lui Iacov pe vecie“.

Mult mai târziu, când le-a vorbit ucenicilor despre vremea întoarcerii Sale și a încoronării Sale ca Împărat, Isus a folosit și El descrieri cu un caracter puternic evreiesc. În Matei 19, vedem un exemplu perfect al faptului că Isus predica *Evanghelia împărăției*:

Isus le-a răspuns: „Adevărat vă spun că, atunci când va sta Fiul omului pe scaunul de domnie al măririi Sale, la înnoirea tuturor lucrurilor, voi, care M-ați urmat, veți ședea și voi pe douăsprezece scaune de domnie și veți judeca pe cele douăsprezece seminții ale lui Israel. Și oricine a lăsat case sau frați, sau surori, sau tată, sau mamă, sau nevastă, sau feciori, sau holde pentru Numele Meu va primi însutit și va moșteni viața veșnică.“ (vv. 28-29)

Pasajul acesta exprimă implicit faptul că fiecare din cei doisprezece ucenici va reprezenta unul dintre cele douăsprezece seminții. Se poate mai evreiesc decât? Faptul că Isus vorbea despre restaurarea tuturor celor douăsprezece seminții în veacul viitor arată că, într-adevăr, El aștepta o împărăție evreiască restaurată pe deplin.

Restaurarea Împărăției lui Israel

În final, am ajuns la un alt pasaj ce demonstrează cu adevărat că Evanghelia lui Isus era centrată în jurul Împărăției viitoare a evreilor. După ce Isus a înviat din morți și umbla alături de ucenicii Săi în trupul Său nemuritor, înviat, ucenicii L-au întrebat: „«Doamne, în vremea aceasta ai de gând să așezi din nou Împărăția lui Israel?» El le-a răspuns: «Nu este treaba voastră să știți vremurile sau soroacele; pe acestea Tatăl le-a păstrat sub stăpânirea Sa.»“ (Faptele apostolilor 1:6-7)

Observați că Isus nu i-a muștrat pe ucenici pentru această întrebare (lucru pe care îl mai făcuse, de altfel, de multe ori când aceștia îi puseseră întrebări greșite). În schimb, refuzând să abordeze chestiunea timpului, i-a încredințat că, la vremea potrivită, stabilită de Tatăl, El Însuși avea să Se întoarcă și să restaureze împărăția lui Israel. Isus nu a re-imaginat împărăția. Nu a re-interpretat-o. El a venit ca să facă posibilă restaurarea ei în viitor.

La scurtă vreme după aceea, după Cincizecime, când predica evreilor Evanghelia, Petru a făcut aluzie, în mod specific, la cuvintele acestea ale lui Isus și a vorbit despre „o vreme a restaurării tuturor lucrurilor despre care Dumnezeu a vorbit prin gura sfinților Săi proroci încă din vechime“ (Faptele apostolilor 3: 21). Cuvântul „restaurare“ în grecește este *apokatastasis*, care, conform *Thayer's Greek Lexicon*, înseamnă „restaurarea nu doar a adevăratei teocrații, ci și a stării perfecte ce exista înainte de Cădere.“³³ Însuși cuvântul „a restaura“ implică o întoarcere la o stare preexistentă. O împărăție viitoare golită de orice caracteristici evreiești nu ar fi o restaurare. De fapt, distincția dintre restauraționism și teologia înlocuirii nu este nicăieri mai pronunțată ca în interpretarea acestor pasaje din Faptele apostolilor. Dacă citim comentariile scrise de teologi ai înlocuirii pe marginea Faptelor apostolilor 1:6-7, găsim o atitudine de dispreț față de ucenici, considerați a fi fost atât de „stupizi“, „neștiutori“ sau „pe lângă subiect“ și având o perspectivă atât de fundamental greșită. După cum o spune Gary Burge, „[ucenicii] au priceput totul exact pe dos.“³⁴ Până și Jean Calvin, în comentariul pe care îl face acestui pasaj, lasă să se înțeleagă că, după toate probabilitățile, Isus S-a uitat la ucenici și S-a gândit: *Cât de proști puteți fi?*³⁵ De ce atunci, doar două capitole mai târziu, Petru, aflat sub ungera Duhului Sfânt, predica în continuare despre o restaurare a teocrației davidice? Dacă abordezi aceste pasaje în mod simplu, din perspectiva unuia la curent cu multele promisiuni pe care Dumnezeu le-a făcut pe paginile Vechiului Testament, așa cum erau, de altfel, ucenicii lui Isus, atunci ele vorbesc foarte direct și sunt lesne de înțeles. Când Se va întoarce, la vremea stabilită de Tatăl, Isus va restaura împărăția davidică a lui Israel, conform promisiunilor neschimbate și vrednice de crezare pe care Dumnezeu le-a făcut. Tocmai despre această împărăție a evreilor vorbea Isus când străbătea Galileea predicând vestea cea bună a împărăției viitoare!

„*Osana! Binecuvântat este Cel ce vine în Numele Domnului! Împăratul lui Israel!*“ (Ioan 12: 13, NKJV).

³³ THAYER'S GREEK LEXICON, Electronic Database, Copyright ©2002, 2003, 2006, 2011 by BibleSoft, Inc. Toate drepturile rezervate. Folosit cu permisiune. BibleSoft.com, la <http://biblehub.com/greek/605.htm>.

³⁴ Gary Burge, Conferința Christ at the Checkpoint, februarie 2014.

³⁵ *Commentaries, Acts of the Apostles*, vol. 18, repr. (Grand Rapids: Baker, 1981), 43-44. Citatul este o traducere și parafrază aparținând Dr. William Mallard, de la Candler School of Theology, pe marginea comentariului lui Calvin.

PARTEA A II-A

DOUĂ MII DE ANI DE SUPERSESIONISM ȘI URĂ FAȚĂ DE EVREI

Capitolul 9.

Ura creștinilor față de evrei: de la început până în secolul al IV-lea

Orice creștin care studiază istoria Bisericii își dă repede seama că, încă de la început, s-a întâmplat ceva profund greșit. Ceea ce a început ca o grupare a iudaismului care primea în rândurile ei și neamuri, a ajuns să fie, în scurt timp, o grupare dominată de Neamuri care se uitau cu un profund dispreț la orice evreu care nu se convertea la credința creștină lăsându-și definitiv în urmă identitatea de iudeu. Scopul acestui capitol este să demonstrăm relația și legătura clară dintre supersesionism și istoria continuă de ură, persecuție și suferință de care a avut parte Israelul, poporul legământului lui Dumnezeu.

Anti-semitism sau ură față de evrei?

Astăzi, când se vorbește de ura față de poporul evreu, se folosește termenul de „antisemitism“, cel ce urăște evreii fiind caracterizat drept „antisemit“. Termenul a fost popularizat pentru prima dată în 1881, de către Wilhelm Marr, un german radical, naționalist, care se autointitula drept o persoană ce ura evreii. De atunci încoace, termenul n-a făcut decât să înlocuiască cuvântul german *Judenhass*, care înseamnă, pur și simplu, „urător de evrei“. Deși *antisemitism* poate avea o conotație mai științifică, tehnic vorbind, poate infera și sentimentul de ură față de toate popoarele semitice, între care se numără, în mod necesar, și arabii. Am auzit cu urechile mele arabi musulmani pretinzând, în mai multe rânduri, că este cu neputință ca ei să fie antisemiți, întrucât ei înșiși sunt semiți. Ca să evităm astfel de non-sensuri și să folosim termeni mult mai direcți, am ales sintagme precum „ura față de evrei“, „anti-iudaic“ și altele asemenea.

Promovează Noul Testament ura față de evrei?

Când veți studia subiectul urii față de evrei, veți întâlni afirmația, comună în rândul scriitorilor necreștini, potrivit căreia această ură își are rădăcinile în Noul Testament. În literatura seculară, este o concluzie inevitabilă aceea că Noul Testament promovează, în fapt, ura față de evrei. Însă, această afirmație prezintă o problemă bătătoare la ochi. Ce avem în Noul Testament este, în esență, o dispută interfamilială. Există, fără îndoială, câteva pasaje care conțin

unele acuzații foarte puternice și cuvinte aspre. Dar, toate aceste cazuri sunt exemple ale unui individ, ale unei secte, școli sau grupări evreiești care lansează acuzații împotriva altor evrei sau care muștră pe alți evrei. Tot atât de ușor putem găsi acuzații similare lansate de profeții evrei în tot Vechiul Testament, unde, însă, acestea nu sunt interpretate niciodată ca o promovare a vreunei urii față de evrei. Disputele familiale sunt ceea ce sunt, și anume dispute familiale. Cu totul altceva este, când, mai târziu, creștinii ne-evrei încep să folosească aceste pasaje sau un limbaj foarte similar în sprijinul propriilor agende procreștini ne-evrei și contra evreilor. Scrierile primilor creștini fac apel nu doar la Noul Testament, ci și la Vechiul Testament, cu scopul de a lansa acuzații și polemici anti-iudaice. În toate cazurile, lucrul acesta trebuie recunoscut drept un abuz fundamental al Scripturilor de către neamuri cu scopul de a promova o agendă anti-evreiască. Problema nu este în Noul Testament (sau în Vechiul, de altfel), ci în folosirea greșită și abuzivă a acestuia de către unii care au căzut în păcatul unei aroganțe de cea mai joasă speță, nesocotind în cel mai înalt grad avertismentele cuprinse în aceleași Scripturi (Romani 11:20-25).

Supersesionismul, fundamentul urii față de evrei

Niciunul dintre abuzurile comise în istorie împotriva evreilor n-ar fi fost posibil dacă Biserica nu ar fi respins avertismentele lui Pavel. După cum vom vedea, supersesionismul constituie însăși temelia și ideea conducătoare din spatele celor mai multe dintre persecuțiile și sentimentele de ură îndreptate împotriva poporului evreu, pe tot pământul, în ultimii două mii de ani. În continuare, redăm ideile de bază ce definesc supersesionismul teologic creștin. Deși diverși învățători vor căuta să le exprime în moduri diferite, conceptele de bază sunt împărtășite, în esență, de toți supersesioniștii:

- Biserica este Israelul cel nou și adevărat.
- Israelul nu mai este poporul lui Dumnezeu.
- Distrugerea Templului și a Ierusalimului, în anul 70, a fost demonstrația publică divină a faptului că Dumnezeu a lepădat Israelul ca popor al Său.
- Respingerea națională a Israelului este permanentă.
- Israelul a suferit pe bună dreptate și continuă să sufere blestemele neascultării.
- Suferința evreilor, începând din anul 70, este rezultatul dreptei judecăți a lui Dumnezeu pentru vina lor colectivă, pentru necredința de care au dat dovadă respingându-L și omorându-L pe Isus.

- Evreii se află sub blestemele divine ale lui Dumnezeu pentru neascultarea lor.
- Suferința evreilor este, deci, auto-provocată.
- Cei ce azi se numesc evrei sunt inamicii Evangheliei și ai Bisericii.

Pornind de la aceste idei teologice, logica periculoasă a supersesionismului este oarecum directă. Deși nu orice supersesionist duce, în mod necesar, aceste credințe până la concluziile lor logice, după cum vom vedea, odată ce au îmbrățișat supersesionismul, un număr mare de creștini mărturisitori din istorie au mers până la manifestarea unor comportamente dintre cele mai necreștinești imaginabile față de poporul evreu. Trecând în revistă nenumăratele comentarii aparținând unor conducători și teologi proeminenți din istoria Bisericii, vom vedea toate aceste idei exprimate oarecum direct, în repetate rânduri și adesea în maniera cea mai abjectă și dușmănoasă. Realitatea este că, de la a pretinde că un întreg popor a fost respins și blestemat de Dumnezeu pentru totdeauna și până la urî și a înfăptui acte de ură și violență împotriva acestuia, nu este decât un mic pas. Cel mai adesea, este nevoie doar de o măsură oarecare de putere politică în mâinile celor ce cred sau acceptă aceste convingeri și, în scurt timp, urmează cele mai haine fapte. Să aruncăm o privire la următoarea listă, care deși parțială, are aceeași putere de condamnare.

Supsesionismul creștin și ura față de evrei, pe axa timpului

115 - În epistola sa către magnezieni, Ignațiu, episcop al Antiohiei, a susținut că orice formă de iudaism este incompatibilă cu credința în Isus ca Mesia. „Căci dacă și acum trăim după felul iudaismului, mărturisim fățiș că nu am primit harul.”³⁶

Nu putem decât să ne imaginăm șocul și mâhnirea pe care le-ar fi simțit apostolul Pavel, care a continuat să practice în mod public iudaismul fariseic de-a lungul vieții și lucrării sale (cf. Faptele apostolilor 18:18; 21: 26; 23: 6; Filipeni 3.6), când ar fi citit o asemenea condamnare a oricărei forme de expresie evreiești.

Pavel a afirmat răspicat că, înainte să se pocăiască de păcatele lor și să-și pună credința în Dumnezeu și în Isus ca Mesia al Său, neamurile erau „fără

---

³⁶ Ignațiu al Antiohiei, Scrisoare către magnezieni, 8: 1, 10: 3, trad. J. B. Lightfoot, disponibilă online în limba engleză pe site-ul Early Christian Writings, la <http://www.earlychristianwritings.com/text/ignatius-magnesian-lightfoot.html>.

Hristos, fără drept de cetățenie în Israel, străini de legămintele făgăduinței, fără nădejde și fără Dumnezeu în lume“ (Efeseni 2:12). De asemenea, el a prezentat începuturile Bisericii în termenii unei povești în care neamurile credincioase, care fuseseră cândva păgâni, primesc cetățenia în Israel și sunt altoiți într-un măslin foarte evreiesc (Romani 11:17-19). Folosind analogia măslinului, Pavel le-a amintit neamurilor că „nu tu ții rădăcina, ci rădăcina te ține pe tine“ (Romani 11:18, sublinierea noastră). Și, în ciuda acestui lucru, în cuvintele lui Ignațiu, evreii sunt cei ce au venit în Biserica creștină. Ignațiu a inversat, în mod fundamental, ecuația: „Este o monstruoasă să vorbim despre Isus Cristos și să practicăm iudaismul. Căci creștinismul nu crede în iudaism, ci iudaismul în creștinism.“³⁷

„Legământul nostru“

120 – În Epistola lui Barnaba, găsim deja exprimarea unui puternic sentiment supersesionist. Sunt referințe repetate la creștini ca fiind „noul popor“, iar la evrei ca fiind cei lepădați pentru totdeauna. Ba chiar unul din pasaje declară că noul legământ este „legământul nostru“, care nici măcar n-a fost dat evreilor. După cum am văzut în capitolul precedent, însă, prin profetul Ieremia, Dumnezeu a spus: „Iată, vin zile, zice Domnul, când voi face *cu casa lui Israel și cu casa lui Iuda* un legământ nou“ (Ieremia 31:31, sublinierea noastră). În ciuda acestui lucru, Barnaba pretindea nu doar că noul legământ nu a fost încheiat cu Israelul, ci și că, la momentul când Moise a coborât de pe Muntele Sinai și a sfărâmat tablele, evreii „l-au pierdut... pentru totdeauna“:

Unii care adună păcat peste păcat, spunând că legământul nostru rămâne și al lor. Al nostru este; dar ei l-au pierdut în felul acesta pentru totdeauna, când Moise abia îl primise. Căci Scriptura spune: Și Moise era pe munte postind patruzeci de zile și patruzeci de nopți și a primit legământul de la Domnul și tablele de piatră scrise de degetul mâinii Domnului. Dar ei l-au pierdut întorcându-se către idoli. Căci așa vorbește Domnul: Moise, Moise, coboară degrabă, căci poporul tău, pe care l-ai scos din țara Egiptului, s-a datat la nelegiuire. Și Moise a înțeles și a zvârlit din mâini cele două table, iar legământul lor a fost sfărâmat în bucăți, pentru ca

---

³⁷ Ibid.

legământul preaiubitului Isus să poată fi pecetluit în inimile noastre, în nădejdea ce izvorăște din credința în El.³⁸

„Noi suntem adevărata rasă israelită“

150 – În opera „Dialog cu Trypho, evreul“ a lui Iustin Martirul, începem să găsim o teologie supersesionistă mult mai bine conturată. Vorbindu-i lui Trypho, Iustin a spus: „Dat fiindcă Dumnezeu binecuvântează acest popor [Biserica] și îl numește Israel și îl declară a fi moștenirea Lui, cum se face că voi nu vă căiți de înșelarea pe care o practicați asupra-vă, ca și când numai voi ați fi Israelul, și vorbiți de rău pe poporul pe care Dumnezeu îl binecuvântează?“³⁹

Nedumerit de sugestia lui Iustin, Trypho întreabă: „Cum? Voi sunteți Israelul? Și despre voi vorbește El aceste lucruri?“, la care Iustin răspunde mai târziu: „Cristos este Israel și Iacov, și la fel și noi, care am fost scoși din măruntaiele lui Cristos, suntem adevărata rasă israelită.“⁴⁰

În doar o sută și ceva de ani de la lucrarea lui Isus, creștinii ne-evrei începuseră deja să se vadă pe ei înșiși ca fiind „adevărata rasă israelită“. Iată o gândire cu adevărat periculoasă! Gândiți, vă rog, această chestiune pe îndelete, împreună cu mine. Dacă Biserica este „adevărata rasă israelită“, atunci sunt evreii o rasă israelită falsă? Sau nici măcar nu sunt o rasă? Dacă evreii nu mai sunt Israelul, atunci cine sunt ei? Odată ce gruparea mea etnică a fost despuiată de identitatea și existența ei în teorie, nu este decât o chestiune de timp până când se va găsi cineva să o deposedeze de însăși existența ei *propriu-zisă*. Așa tragică cum este, în următorii două mii de ani, credința că Biserica creștină alcătuită în majoritate din neamuri este noul sau adevăratul Israel a dominat gândirea unei părți însemnate a Bisericii și continuă să o facă până și în zilele noastre. Ramificațiile doctrinei supersesioniste au produs cu consecvență, timp de o mie opt sute de ani, formele cele mai rele de ură și abuzuri imaginabile.

„Voi suferiți acum pe drept“

Iustin nu susținea doar că evreii au fost înlocuiți de Biserică, ci propunea și o reinterpretare radicală a semnului legământului avraamic. Circumcizia, desigur, era un semn pe care Dumnezeu îl dăduse fiilor lui Israel ca să indice punerea lor deoparte prin legământul pe care îl încheiase cu ei. Iustin reinterpreta în sens negativ acest semn, precum și Sabatul, ca fiind nu semne ale promisiunilor lui

³⁸ Epistola lui Barnaba, 4: 6-8, trad. în en. J. B. Lightfoot, <http://www.earlychristianwritings.com/text/barnaba-lightfoot.html>; sublinierea noastră.

³⁹ Iustin Martirul, *Dialog cu Trypho evreul*, cap. 135.

⁴⁰ Ibid.

Dumnezeu față de Israel, ci având scopul de a-i identifica în permanență pe evrei în vederea „dreptei suferințe“:

Căci circumcizia potrivit cărnii, care este din legământul avraamic, a fost dată ca un semn; ca să puteți fi separați de alte popoare și de noi; și ca doar voi să suferiți ceea ce acum suferiți pe bună dreptate; și ca pământul vostru să fie pustiit și cetățile voastre arse de foc, și ca străinii să mănânce roadele voastre sub ochii voștri și ca niciunul dintre voi să nu se mai poată sui la Ierusalim. Căci voi nu sunteți recunoscuți în rândul celorlalți bărbați prin alt semn decât circumcizia în carnea voastră... După cum am mai spus, păcatele voastre și păcatele strămoșilor voștri au fost motivul pentru care, printre altele, Dumnezeu v-a impus respectarea sabatului ca un însemn.⁴¹

Iată unde se manifestă logica periculoasă a supersesionismului. Odată ce evreii sunt văzuți ca fiind deopotrivă respinși de Dumnezeu și pe drept pedepsiți, atunci aproape orice formă de abuz devine acceptabilă. La urma urmei, abuzatorii nu fac decât să instituie însuși voia lui Dumnezeu. În foarte scurt timp, asemenea abuzuri au devenit o parte normală a relaționării creștinilor la poporul evreu.

Poporul anulat

165 – Melito din Sardes, episcop de Sardes, lângă Smirna, în regiunea Turciei moderne, a scris o predică intitulată „Despre Pascha“ (Paște). În aceasta, Melito a articulat la modul desăvârșit teologia respingerii divine a poporului evreu: „Poporul lui Israel a fost prețios înainte de ridicarea Bisericii, iar legea a fost minunată înainte ca Evanghelia să fie elucidată. Dar când a luat naștere Biserica și Evanghelia a căpătat prioritate, modelul a fost anulat, cedând-și puterea realității... poporul a fost făcut nul când s-a ridicat Biserica.“⁴²

Este vital să observăm articularea pe care o face Melito supersesionismului. Dacă Dumnezeu Însuși a hărăzit trecutului Templul lui Israel, legea și națiunea Israelului, urmarea logică este că Dumnezeu Însuși a făcut „nul“ poporul care se definește prin înseși aceste lucruri – l-a făcut un nimic, un spațiu gol. În scurt

⁴¹ Ibid., cap. 16.

⁴² R. Kendall Soulen, *The God of Israel and Christian Theology* (Minneapolis: Fortress, 1996), 29.

timp, ideea că Israelul nu mai era un popor și, mai rău de-atât, *efortul de a realiza această idee* au devenit o componentă normală a misiunii Bisericii.

Respiși de Dumnezeu pentru eternitate

210 – Hipolit din Roma, considerat adesea drept cel mai important teolog al secolului al III-lea, a scris polemicul său „Tratat expozitiv împotriva evreilor“. Hipolit a dezvoltat tema potrivit căreia, fiindcă sunt vinovați în mod colectiv pentru uciderea lui Isus (deicid), evreii au fost lepădați în mod corporativ și veșnic de Dumnezeu, deopotrivă în veacul acesta și în cel viitor:

Acum, deci, apleacă-ți urechea către mine și ascultă cuvintele mele și ia aminte, iudeule. De multe ori te lauzi că l-ai condamnat pe Isus din Nazaret la moarte și i-ai dat oțet și fiere să bea; și te fălești din cauza aceasta. Vino, deci, și să ne gândim împreună dacă nu cumva lauda ta este neîntemeiată, o, Israele, (și) dacă acea mică porție de oțet și fiere n-a atras asupra ta această amenințare de temut, (și) dacă nu cumva aceasta este cauza condiției tale actuale când ai parte de o mulțime de neazuri... Și apoi, ascultă ce urmează: „Ochii să le fie întunecați, ca să nu vadă.“ Și, categoric, ai fost orbit în ochii sufletului tău cu un întuneric adânc și veșnic... Apelez acum la profeția lui Solomon, care vorbește despre Cristos și anunță cât se poate de limpede lucruri privitoare la evrei; și nu doar cele ce cad asupra lor în veacul acesta, ci și cele care vor cădea asupra lor în veacul viitor, din pricina îndărătniciei și obrăzniciei de care au dat dovadă față de Prințul Vieții.⁴³

Hipolit nu s-a mulțumit să prezinte așa-zisa lepădare a evreilor de către Dumnezeu ca fiind „veșnică“, ci a susținut și că suferința și pedeapsa lor colectivă erau perpetue.

Cât de repede a uitat Biserica cuvintele lui Pavel, care a spus că, deși, da, evreii îl respinseseră pe Mesia al lor și „s-au poticnit“, starea lor căzută nu era cătuși de puțin una permanentă: „Întreb dar: «A lepădat Dumnezeu pe poporul Său?» Nicidecum! Căci și eu sunt israelit, din sămânța lui Avraam, din seminția lui Beniamin. Dumnezeu n-a lepădat pe poporul Său, pe care l-a cunoscut mai dinainte... Întreb dar: „S-au poticnit ei ca să cadă?” Nicidecum!...“ (Romani 11:1, 2, 11). Potrivit spuselor lui Pavel, evreii au fost *parțial și temporar* împietriți, dar,

⁴³ Hippolit, „Tratat expozitiv contra evreilor“, pars. 1, 5, <http://www.newadvent.org/fathers/0503.htm>.

la vremea cuvenită, toți vor fi întorși cu totul la Dumnezeu lor (vv. 25-26). Rezultatul restaurării lor va fi „bogății pentru lume“ și „viață din morți“ (vv. 12, 15). Și totuși, Biserica s-a grăbit să susțină că evreii au fost respinși definitiv de Dumnezeu. Iar dacă cercetăm scrierile supersesioniștilor din zilele noastre, găsim cu ușurință aceeași eroare repetată de mii de ori.

„Ei L-au ucis pe Fiul“

Ce păcat grozav putea comite o rasă întreagă care să-i condamne la o suferință perpetuă? Răspunsul, desigur, este că o suferință de asemenea proporții putea să vină doar din cauza păcatului suprem și impardonabil de a-L fi ucis pe Isus. Hipolit a exprimat acest lucru în felul următor:

Dar de ce, profetule, spune-ne, din ce motiv, a fost pustiit Templul? A fost oare din cauza cioplierii aceluia vițel din vechime? A fost oare din cauza idolatriei poporului? A fost din cauza sângelui profeților? A fost din cauza idolatriei și adulterului lui Israel? Nicidecum, spune el; căci, în toate aceste greșeli, întotdeauna au găsit iertare la îndemâna lor și bunăvoință; ci a fost din cauză că ei L-au ucis pe Fiul...⁴⁴

Ideea că tot poporul evreu poartă o vină colectivă pentru crima uciderii lui Isus și că această vină este transmisă genetic mai departe a fost susținută de Biserică în mare parte a istoriei sale. Exemplele liderilor, teologilor și „sfinților“ Bisericii ce urmează în această linie cronologică a timpului sunt nenumărate. Ideea ar putea fi înrădăcinată parțial în aplicarea greșită a unui pasaj din Evanghelia după Matei, unde citim că evreii din vremea lui Isus au cerut ca sângele lui Isus să cadă asupra lor și asupra copiilor lor:

Când a văzut Pilat că n-ajunge la nimic, ci că se face mai multă zarvă, a luat apă, și-a spălat mâinile înaintea norodului și a zis: „Eu sunt nevinovat de sângele neprihănitului acestuia. Treaba voastră!” Și tot norodul a răspuns: „Sângele Lui să fie asupra noastră și asupra copiilor noștri.” Atunci, Pilat le-a slobozit pe Baraba; iar pe Isus, după ce a pus să-L bată cu nuiiele, L-a dat în mâinile lor, ca să fie răstignit. (Matei 27:24-26)

---

⁴⁴ Ibid.

Firește, căutând să așezăm vina pentru moartea lui Isus asupra unei rase particulare, întâmpinăm o dublă problemă. Mai întâi, Isus a afirmat cu privire la propria Sa viață: „Nimeni nu Mi-o ia cu sila, ci o dau Eu de la Mine. Am putere s-o dau și am putere s-o iau iarăși; aceasta este porunca pe care am primit-o de la Tatăl Meu“ (Ioan 10:18). Altfel spus, deși răstignirea lui Isus a fost urmarea unui efort cumulat din parte evreilor și a romanilor, în ultimă instanță a fost decizia Lui și planul Lui. A doua problemă evidentă pe care o ridică blamarea poporului evreu pentru moartea lui Isus este că vina colectivă aparține întregii omeniri.

Cine L-a ucis pe Isus, de fapt?

Potrivit cuvintelor profetului Isaia, păcatele tuturor, nu doar ale poporului evreu, au cerut în mod specific ca Isus să-Și dea viața ca ispășire: „Noi rățăceam cu toții ca niște oi, fiecare își vedea de drumul lui, dar Domnul a făcut să cadă asupra Lui nelegiuirea noastră, a tuturor“ (Isaia 53:6). Îndelunga istorie a acuzațiilor și condamnării îndreptate de către creștini asupra poporului evreu pentru așa-zisa vină colectivă pentru moartea lui Isus este o demonstrație a fundamentalei lipse de înțelegere de care dă dovadă Biserica în ce privește propriile ei păcate și propria ei vină. Aceasta trădează o desăvârșită lipsă de cunoaștere a îndurării pe care o pretinde pentru sine. În ironia cea mai mare ironie profetică, persecutând poporul legământului lui Dumnezeu, Biserica a răstignit, în esență, evreul, atrăgând asupra sa o vină de sânge pentru o măsură neînchipuită de suferință și moarte. Nu încapă îndoială că, în ochii lui Dumnezeu, în tot acest timp, creștinii au îndreptat degetul acuzator înspre ei înșiși. Astăzi, Biserica trebuie să cadă în genunchi și să strige după îndurare pentru păcatele trecutului. Chiar dacă nu noi înșine am luat parte la aceste păcate, toți trebuie să ne rugăm ca să nu umblăm pe calea rușinoasă a strămoșilor noștri.

„Isus al nostru“

220 – Următorul exemplu rușinos de supersesionism care a avut ca rezultat disprețul față de evrei se găsește în scrierile lui Origen, care scria, în secolul al III-lea, despre „deplina încredere“ că evreii erau lepădați pentru totdeauna de Dumnezeu: „Putem, așadar, conchide cu deplină încredere că evreii nu se vor întoarce la starea lor dinainte, căci au comis crima cea mai odioasă dintre toate, formând această conspirație împotriva Salvatorului rasei omenești.“⁴⁵ Origen a continuat: „Din acest motiv, cetatea în care a suferit Isus a fost inevitabil

⁴⁵ Leon Poliakov, *The History of Anti-Semitism* (New York, Schocken, 1965), 23.

distrusă, națiunea evreilor a fost izgonită din țara lor și un alt popor [Biserica] a primit chemarea lui Dumnezeu la binecuvântata alegere.”⁴⁶

Vom găsi, în mod repetat, tema distrugerii divine a Ierusalimului, a Templului evreiesc și a întregii națiuni a evreilor ca fiind dovada că Dumnezeu a respins permanent evreii ca popor ales al Său. Foarte adesea, vom întâlni afirmația că aceștia vor rămâne veșnic în aceste circumstanțe. Dar dacă distrugerea Națiunii și a Templului erau dovezi ale lepădării poporului evreu de către Dumnezeu, atunci nu ar indica oare renașterea statului Israel faptul că Dumnezeu nu și-a încheiat socotelile cu poporul evreu? Tocmai din acest motiv, supersesioniștii din zilele noastre au căutat ori să diminueze multele dovezi ale restabilirii miraculoase și suverane a statului Israel, ori au mers până acolo încât au militat cu sârguință pentru delegitimizarea lui.

Origen a continuat folosind cadrul supersesionist ca fundament în baza căruia să emită remarci abuzive și condamnatoare despre evrei la nivel corporativ, ca popor, dintre care toate au venit ca urmare a păcatelor comise nu împotriva lui Isus al lor, ci împotriva lui Isus *al nostru*: „Și toate aceste calamități groaznice le-au suferit pentru că erau cea mai josnică națiune, care, deși se făcuse vinovată de multe alte păcate, totuși nu a fost pedepsită pentru niciunul cu severitatea cu care a fost pedepsită pentru cele comise împotriva lui *Isus al nostru*.”⁴⁷

Din nou, nu putem decât să ne imaginăm durerea apostolului Pavel în fața acestor comentarii. Ca să nu mai amintim de mâhnirea lui Isus însuși în fața încercării lui Origen de a jefui poporul evreu de orice pretenție la propriul lor Mesia, deși Isus S-a autointitulat „Împăratul iudeilor” (Matei 27:11).

Restricții legale

Deja la începutul secolului al IV-lea, separarea dintre Biserică și comunitatea evreiască devenise atât de clar delimitată încât Biserica a început să impună restricții asupra diverselor forme de interacțiune socială între cele două grupuri. Cu timpul, restricțiile și decretele aveau să devină mult mai prohibitive.

306 – Sinodul bisericesc de la Elvira a pus restricții asupra diverselor forme de interacțiuni comunitare sau sociale între creștini și evrei. Sub amenințarea pierderii comuniunii, canonul 16 interzicea creștinilor să se căsătorească cu evrei. Canonul 48 stipula că era un act păcătos să binecuvântezi holdele unui

⁴⁶ Ibid.

⁴⁷ Origen, *Contra lui Celsus*, cartea a II-a, cap. 8, sublinierea noastră.

evreu, iar canonul 50 le interzicea creștinilor să mănânce împreună cu evreii.⁴⁸ Iată că ajunsese să fie interzis de legea bisericească până și să stai la masă împreună cu un evreu!

De îndată ce au fost emise aceste restricții de către Biserică, au început să fie adăugate și restricțiile legale. Odată ce creștinii au căpătat putere politică, decretul emise de autoritățile legale în baza prejudecății lor supersesioniste față de evrei aveau să fie la ordinea zilei.

315 – Împăratul Constantin a publicat Edictul de la Milano, prin care evreii nu mai aveau voie să locuiască în Ierusalim. Cu toate că Domnul Însuși dăduse orașul Ierusalim poporului evreu (vezi Deuteronom 1:8), iată că Biserica le interzicuse până și să trăiască acolo. De asemenea, evreilor le era interzis să încerce să descurajeze pe cei ce părăseau iudaismul, sub amenințarea de a fi arși de vii. Creștinii care se converteau la iudaism erau amenințați cu pedepse grele:

Dorim să le facem cunoscut evreilor și bătrânilor lor și patriarhilor lor că, dacă, după intrarea în vigoare a acestei legi, vreunul dintre ei îndrăznește să atace cu pietre sau să aibă vreă manifestare de mânie de orice fel față de oricine a părăsit periculoasa lor sectă și s-a atașat la închinarea înaintea lui Dumnezeu [creștinism], acesta trebuie dat neîntârziat flăcărilor și ars împreună cu toți complicii lui. Mai mult, dacă vreunul din popor se alătură acestei odioase secte și participă la întrunirile lor, va suporta împreună cu ei pedepsele meritate.⁴⁹

325 – Conciliul de la Niceea a hotărât să separe pentru totdeauna sărbătoarea creștină a Paștelui de rădăcinile ei evreiești în Paștile evreilor. Uitând, după toate aparențele, că Isus și ucenicii Săi au sărbătorit Paștile evreiești, Conciliul a stabilit:

⁴⁸ „Conciliul de la Elvira, can. 306“, <http://faculty.cua.edu/pennington/Canon20Law/ElviraCanons.htm>.

accesat în 16 iulie 2014.

⁴⁹ *Jewish History Sourcebook: Evreii și Legea Romană Târzie 315-531 d.Cr.*, „Legile lui Constantin cel Mare, 18 octombrie 315: Privitoare la evrei, închinători la cer și samariteni“, Fordham University, <http://www.fordham.edu/halsall/jewish/jews-romanlaw.asp>.

Este cu totul și cu totul nepotrivit ca, cu prilejul acestei cea mai sfântă dintre sărbători, să urmărim obiceiurile evreilor. Prin urmare, să nu mai avem nimic în comun cu acest popor odios... Nu se cade, deci, să avem nimic în comun cu evreii... Închinarea noastră urmează un... curs mai convenabil... Dorim, dragi frați, să ne separăm de detestabila companie a evreilor... Cum, deci, am putea noi urma pe acești evrei, care sunt aproape sigur orbiți.⁵⁰

330 – În anul acesta, Tertulian, un teolog al Bisericii primare, și-a scris tratatul intitulat *Adversus Judaeos* [Contra evreilor], un argument elaborat pe seama Bibliei pentru respingerea evreilor și înlocuirea lor de către Biserică. Printre alte afirmații mai generale, el a argumentat pe îndelete că Biserica este acum moștenitoarea promisiunilor făcute poporului evreu în legământul avraamic, în cel davidic și în cel nou. Pornind de la Daniel 9, Tertulian a susținut că distrugerea Templului și a Ierusalimului, în anul 70, a fost profețita ștampilă a respingerii lui Dumnezeu pusă pe poporul evreu. Astăzi, aceasta este o credință fundamentală în rândurile supersesioniștilor. În loc să vadă anul 70 ca fiind încă un exil temporar al evreilor din țară și o *muștrare de scurtă durată* din partea Domnului pentru poporul legământului Său, în direct acord cu blestemele găsite în legământul mozaic, aproape toți supersesioniștii îl văd ca fiind un eveniment definitoriu prin care evreii au fost *permanent* lepădați de Dumnezeu, pierzând orice drept la o viitoare reclamare a promisiunilor legământului.

Cerul este pentru noi, nu pentru voi!

320 – Ciprian, episcopul Cartaginei, a scris *Trei cărți de mărturie împotriva evreilor*, în care sunt reiterate toate argumentele ce ajunseseră, la data aceea, să fie larg acceptate în sânul Bisericii. În mod specific, Ciprian declară că neamurile, și nu evreii, aveau să moștenească „împărăția cerului“:

Evreii au căzut sub mânia grea a lui Dumnezeu din cauză că L-au părăsit pe Domnul și au mers după idoli... A fost prezis dinainte că ei nu-L vor cunoaște pe Domnul, nici nu-L vor înțelege, nici nu-L vor primi... Evreii nu aveau să înțeleagă Sfintele Scripturi, dar că acestea aveau să fie inteligibile în vremurile din urmă, după ce Cristos va fi venit... Evreii vor pierde Ierusalimul și vor pierde țara

⁵⁰ „Două milenii de persecuții ale evreilor: anti-iudaismul din anii 70 până la 1200 d. Cr.“, site-ul Religious Tolerance, http://www.religioustolerance.org/jud_pers1.htm; accesat în 16 iulie 2014.

pe care au primit-o. De asemenea, vor pierde lumina Domnului. Două popoare au fost prezise, poporu străvechi al evreilor, și cel mai nou, care va consta din noi. Neamurile mai curând decât evreii ajung în Împărăția cerului.⁵¹

341 – Conciliul din Antiohia a interzis creștinilor să sărbătorească Paștile împreună cu evreii.⁵²

350 – Împăratul creștin Constantin a interzis căsătoriile între bărbați evrei și femei creștine. Până și căsătoriile deja existente trebuiau dizolvate. Bărbații creștini care se căsătoreau cu femei evreice erau chiar amenințați cu pedeapsa cu moartea.⁵³

343-381 – Sinodul din Laodiceea a aprobat canonul 38, care afirma: „Este împotriva legii [pentru creștini] să primească pâine nedospită de la evrei sau să ia parte la necuviința lor.”⁵⁴

„O mare movilă de gunoi de curve“

380 – Cea mai josnică, inflamatorie și veninoasă polemică anti-iudaică din primele secole este o serie de discursuri cunoscute ca Omiliile Sfântului Ioan Gură de Aur împotriva evreilor. Hrisostom, mai bine poate decât cei mai mulți lideri creștini, înțelegea logica supersesionismului, susținând că, deoarece Dumnezeu ura evreii cu atâta înverșunare, creștinii aveau datoria „să-i urască și să le vrea sângele”.⁵⁵ Deși s-a scris mult despre retorica încărcată de ură a lui Hrisostom împotriva poporului legământului lui Dumnezeu, mă voi mulțumi să citez aici un singur exemplu:

Evreii sunt adunături corale, iubitori de plăceri și o mare movilă de gunoi de curve.⁵⁶

⁵¹ Ciprian, *Three Books of Testimonies against the Jews*, în *Ante-Nicene Fathers*, vol. 5, *The Writings of the Fathers Down to AD 325* (Grand Rapids: Eerdsman).

⁵² „Anti-iudaismul și Conciliul de la Niceea“, <http://www.petahtikvah.com/Articles/ANTIJUDAISM.htm>; accesat în 17 iulie 2014.

⁵³ *Jewish History Sourcebook*.

⁵⁴ „Scurtă istorie a anti-semitismului creștinilor“, JewishRoots.Net, accesat în 17 iulie 2014, <http://jewishroots.net/library/anti-semitism/a-brief-history-of-anti-semitism-2.html>.

⁵⁵ Ronald Diprose, *Israel and the Church: The Origins and Effects of Replacement Theology* (Waynesboro, GA: Authentic Media, 2004), 22.

⁵⁶ Ioan Hrisostom, *Contra evreilor*, Omilia 1.2.7, http://www.tertullian.org/fathers/Chrysostom_adversus_judaeos_01_homily1.htm.

Ei [evreii] trăiesc pentru pânțele lor, cască gura la lucrurile lumii, starea lor nu este mai bună decât cea a porcilor sau a caprelor din pricina căilor lor destrăbălate și a lăcomiei lor excesive. Nu știu decât un singur lucru: să-și umple pânțele și să se îmbete.⁵⁷

Ce este boala aceasta? Sărbătorile nenorociților și jalnicilor iudei ne vor lua în curând cu asalt, una după alta și într-o succesiune rapidă: Sărbătoarea Trâmbițelor, Sărbătoarea Corturilor, posturile. Sunt mulți în rândurile noastre care spun că gândesc ca noi. Și totuși, unii dintre aceștia se vor uita la sărbători, iar alții se vor alătura iudeilor în ținerea sărbătorilor lor și în respectarea posturilor lor. Doresc să alung acest pervers obicei afară din Biserică, chiar în clipa aceasta.⁵⁸

Dar să nu vă surprindă că îi numesc pe iudei nenorociți jalnici. Cu adevărat sunt vrednici de dispreț și miserabili... Deși evreii fuseseră chemați la înfiere, ei s-au înrudit cu câinii.⁵⁹

Evreii sunt mai sălbatici decât oricare tâlhari de la drumul mare și le fac mai mare rău celor ce cad în mijlocul lor. Ei nu se mulțumesc să sfâșie veșmintele victimei lor și nici să-i umple trupul de răni, cum au făcut tâlharii pe drumul spre Ierihon. Dimpotrivă, evreii rănesc de moarte sufletul victimei lor, umplându-l de zece mii de răni și lăsându-l să zacă într-o groapă a spurcăciunii.⁶⁰

În sfârșit, este important să observăm că omul acesta care a ajuns recunoscut ca „sfânt“ de către bisericile tradiționale demoniza, la propriu, poporul evreu:

Sinagoga nu este doar un bordel și un teatru; este și un cuib de hoți și o vizuină de fiare sălbatice... Dar când Dumnezeu părăsește un popor, ce nădejde de salvare mai rămâne? Când Dumnezeu părăsește un loc, locul acela ajunge să fie locuința dracilor.⁶¹

Într-adevăr, sinagoga este vrednică de mai puțină cinste decât oricare han. Ea nu este doar un sălaș al hoților și al înșelătorilor, ci și

⁵⁷ Ibid., Omilia 1.4.1.

⁵⁸ Ibid., Omilia 1.1.5.

⁵⁹ Ibid., Omilia 1.2.1.

⁶⁰ Ibid., Omilia 8.3.10, http://www.tertullian.org/fathers/chrysostom_adversus_judaeos_o8_homily8.htm.

⁶¹ Ibid., Omilia 1.3.1., http://www.tertullian.org/fathers/chrysostom_adversus_judaeos_o1_homily1.htm.

al dracilor. Lucrul acesta este valabil nu doar despre sinagogi, ci și despre sufletele evreilor, după cum voi încerca să demonstrez la sfârșitul omiliei mele.⁶²

Nici nu mai este nevoie să spunem ce se întâmplă atunci când cineva dezumanizează o întreagă rasă, socotindu-i pe toți dobitoace îndrăcite. Dacă Ioan Hrisostom îi numește pe evrei curve, capre, porci și câini îndrăciți, Hitler se referă la ei ca la niște paraziți. Unul a fost încoronat ca sfânt de către Biserica Creștină, în timp ce numele celuilalt va trăi pe veci, și pe drept cuvânt, în infamie. Autorul Steven Katz numește polemica lui Ioan Gură de Aur împotriva evreilor drept „turnura decisivă din istoria anti-iudaismului creștin, turnură a cărei consecință ultimă desfiguratoare a fost pusă în scenă prin antisemitismul politic al lui Adolf Hitler.”⁶³

Începe teroarea de stat creștină

379-395 – În istoria urii creștinilor față de evrei, perioada aceasta a fost un important punct de cotitură, când împăratul Teodosie a instituit creștinismul drept religia oficială de stat a Imperiului Roman. Mariajul dintre Biserică și stat a fost complet, iar întreaga putere a statului a căzut acum în mâinile supersesioniștilor.

388 – În anul acesta, creștinii au ars din temelii o sinagogă în cetatea Callincum, pe râul Eufrat, în apropierea orașului modern Ar-Raqqaḥ, din nordul Siriei centrale. Episcopul locului a încurajat incendierea. Când conducătorul civil al cetății i-a trimis împăratului Teodosie I o scrisoare, cerându-i să emită un decret prin care episcopul să plătească daunele produse și să rezidească sinagoga, arhiepiscopul Ambrozie al Milanului, cunoscut adesea și ca Sfântul Ambrozie, a intervenit și i-a trimis împăratului propria scrisoare, pledând pentru invalidarea ordinului de restituție. Acesta a argumentat spunând că, dacă episcopul se supunea împăratului și făcea evreilor dreptatea pe care aceștia o căutau, devenea astfel un apostat. De asemenea, a mai susținut că, dacă sinagoga era reconstruită, aceasta ar fi însemnat că evreii ieșeau triumfători împotriva creștinilor locului, lucru cu totul inacceptabil. Scrisoarea lui Ambrozie cuprinde și următoarele rânduri:

⁶² Ibid., Omilia 1.4.2.

⁶³ Steven Katz, „Ideologie, putere de stat și crime de masă/genocide“, în Peter Hayes, ed., *Lessons and Legacies: The Meaning of the Holocaust in a Changing World* (Evanston, Northwestern Univ. Press, 1991), 52.

Ambrozie, episcop, către Cel mai clement dintre Prinți și Binecuvântatul Împărat, Teodosie Augustus. A fost întocmit un raport de către contele militar de la Răsărit potrivit căruia o sinagogă a fost incendiată și aceasta s-a făcut prin autoritatea episcopului. Tu ai poruncit ca vinovații să fie pedepsiți și sinagoga să fie reconstruită de către însuși episcopul cu pricina... Nu te temi tu, oare, Împărate, că acesta s-ar putea supune sentinței tale; nu ți-e teamă că ar putea da greș în credința lui?... Ce este, deci, de mai mare importanță, manifestarea disciplinei legii sau cauza religiei? Este nevoie ca cenzura legală să se supună religiei. Nu există, prin urmare, nicio cauză adecvată pentru o asemenea mișcare, pentru ca oamenii să fie pedepsiți cu atâta asprime pentru incendierea unei clădiri; și cu atât mai puțin cu cât este vorba de incendierea unei sinagogi, un cămin al necredinței, o casă a nelegiurii, un receptacol al nebuniei pe care Dumnezeu Însuși îl condamnă... Vei da oare evreilor acest triumf asupra Bisericii lui Dumnezeu? Această victorie asupra poporului lui Cristos? Această exaltare, o, Împărate, necredincioșilor? Această veselie a sinagogii, această mâhnire a Bisericii?

Ambrozie și-a încheiat declarația prin cuvintele: „Dumnezeu interzice să se facă mijlocire pentru acei [evrei].”⁶⁴

După cum am afirmat adineauri, de îndată ce autoritatea Bisericii a devenit infuzată cu putere statală, încălcarea fățișă a drepturilor evreilor și abuzurile asupra lor s-au normalizat. Ura și maltratarea, care până atunci fuseseră exprimate în principal prin declarații și insulte teologice, au devenit cu repeziciune de-a dreptul violente și militante. Pentru cel puțin următoarea mie de ani, creștinismul a fost sponsorul terorii de stat și sursa cea mai însemnată de persecuție, la nivel mondial, a poporului evreu.

410 – Teodosie al II-lea a emis A Treia Lege Nouă, care le interzicea evreilor să dețină vreo poziție sau funcție onorifică în statul roman. Evreii erau constrânși, însă, să-și asume sau să rămână în acele funcții publice care rezultau

⁶⁴ Ambrozie al Milanului, „Scrisori despre incendierea unei sinagogi“, august 388, Council on Centers on Jewish Relations, <http://www.ccjr.us/dialogika-resources/primary-texts-from-the-history-of-the-relationship/248-ambrose-of-milan-qletters-about-a-synagogue-burningq-aug-388>.

într-o pierdere financiară pentru ei. A Treia Lege Nouă interzicea, de asemenea, construirea de noi sinagogi. Această interdicție avea să fie ulterior preluată și implementată de către guvernele musulmane și, în mod ironic, a fost pusă în aplicare adesea și în cazul bisericilor creștine. Astăzi, rămășițele acestor legi sunt vizibile încă în națiuni precum Arabia Saudită, care interzice construirea de noi biserici. Redăm mai jos un fragment din A Treia Lege Nouă a lui Teodosie:

...rânduim prin această lege care să fie validă în toate timpurile: Niciun evreu... nu va obține funcții sau demnități publice; niciunui nu îi este îngăduită vreo slujbă în administrația cetății; și niciunul nu va exersa funcția de apărător al cetății. Într-adevăr, noi considerăm că este un păcat ca inamicii Maiestății cerului și ai legilor romane să ajungă să fie executorii legilor noastre – administrarea cărora au obținut-o prin șiretenie și prin care, întăriți prin autoritatea rangului obținut, ar avea puterea să judece sau să hotărască după cum doresc împotriva creștinilor, da, în mod frecvent chiar asupra episcopilor înșiși ai sfintei noastre religii și, ca atare, să ne insulte credința. Mai mult, din același motiv, interzicem și ridicarea vreunei clădiri noi de sinagogă. Consolidarea sinagogilor vechi care sunt amenințate în prezent cu ruina este, însă, permisă.⁶⁵

415 – Imediat după ce a intrat în funcție, Chiril, patriarhul Alexandriei, a inițiat o serie de măsuri ce au dus la expulzarea tuturor evreilor din Alexandria. Toate sinagogile orașului au fost dărâmate, iar casele și afacerile evreilor au fost arse din temelii. Edward Gibbon, autorul operei *Declinul și căderea Imperiului roman*, a descris situația astfel:

Fără a dispune de vreo sentință legală sau de vreun mandat împărătesc, patriarhul, la ivirea zorilor, s-a pornit în fruntea unei gloate de răzvrătiți să atace sinagogile. Neînarmați și luați pe nepregătite, evreii au fost incapabili să opună rezistență; casele lor de rugăciune au fost făcute una cu pământul, iar războinicul episcopal, după ce și-a răsplătit trupele din prada bunurilor lor, a izgonit din oraș rămășița națiunii necredincioase... În acest ultraj

⁶⁵ Edward Gibbon, *The Decline and Fall of the Roman Empire*, vol. 4, cap. 47, <http://www.sacred-texts.com/cla/gibbon/04/dafo4038.htm>.

dezordonat, inocenții au fost confundați cu vinovații, iar Alexandria a fost secătuită prin pierderea unei colonii înstărite și muncitoare.⁶⁶

415 – Augustin din Hippo, considerat probabil cel mai important teolog din istoria Bisericii, a articulat cu putere supersesionismul prin insultele aruncate în dreptul poporului evreu: „Mai degrabă creștinii sunt Israelul... Dar mulțimea aceea de evrei, care a fost pe merit reprobata pentru perfidia ei, pentru plăcerile cărnii și-a vândut dreptul de la naștere, astfel încât ei aparțin nu lui Iacov, ci mai degrabă lui Esau. Căci știm că, cu acest înțeles ascuns, s-a spus: «Pentru ca cel dintâi să slujească pe cel mai tânăr.»»⁶⁷

Este important să observăm că, afirmând că evreii fuseseră „reprobați“, Augustin se referea la doctrina alegerii necondiționate, în baza căreia unii oameni (cei aleși) sunt predestinați de Dumnezeu la mântuire, în timp ce alții sunt aleși pentru damnare. Problema evidentă, firește, cu poziția lui Augustin este că aplica reprobarea aceasta nu unui individ particular, ci întregii rase. Mai rău încă, aplica termenul de *reprobat* în mod specific poporului evreu, despre care apostolul Pavel a declarat destul de limpede că, deși *unii* vor fi lepădați pentru necredința lor, alegerea lor corporativă pentru mântuire rămâne veșnică (vezi Romani 9-11).

Reluând această temă, în comentariul pe marginea Psalmilor, Augustin a comparat, în repetate rânduri, poporul evreu cu Iuda Iscarioteanul, care rămâne vinovat pentru totdeauna de moartea lui Isus:

Iuda îi reprezintă pe acei evrei care erau dușmanii lui Cristos, deopotrivă pe cei ce atunci Îl urau pe Cristos și pe cei ce acum, în linia succesiunii lor, continuând această specie a răutății, Îl urăsc. Cu privire la acești oameni, la acest popor, să înțelegem în mod convenabil nu doar ceea ce citim descoperit mai pe față în acest Psalm, ci și acele lucruri ce sunt exprimate mai expres cu privire la Iuda însuși.

Psalmul [109] continuă apoi: „Îi plăcea blestemul: să cadă asupra lui!“ (v. 17). Chiar dacă Iuda îi plăcea blestemul, atât prin faptul că fura din pungă cu bani, cât și că L-a vândut și trădat pe Domnul, totuși, poporul acela a iubit mai pe față blestemul,

⁶⁶ *Jewish History Sourcebook*, „III. A Law of Theodosius II, January 31, 439: Novella III: Concerning Jews, Samaritans, Heretics and Pagans.“

⁶⁷ Philip Schaff, ed., *Nicene and Post Nicene Fathers*, series 1, vol. 8 (Christian Classics Ethereal Library, 2009), Expunerea lui Augustin asupra Psalmului 114.

spunând: „Sângele Lui să cadă asupra noastră și asupra copiilor noștri... Nu-i plăcea binecuvântarea: să se depărteze de el!“ Și așa era, cu adevărat, Iuda, întrucât nu L-a iubit pe Cristos, în care se găsește binecuvântarea veșnică; dar poporul evreu a refuzat binecuvântarea cu și mai multă înverșunare.⁶⁸

Augustin a vorbit, în mod specific, despre Ziua Judecării ca fiind timpul când damnarea veșnică avea să fie împărțită poporului evreu: „«Când Fiul Omului va veni în slava Lui, împreună cu sfinții Săi îngeri, și înaintea Lui se vor strânge toate popoarele»; și tot ceea ce este prezis despre judecata de apoi în locul acela, până la ultima propoziție. Iar evreii, dat fiind că vor fi pedepsiți la acea judecată pentru perseverența în răutatea lor, după cum este scris în altă parte, «se vor uita la Cel pe care L-au străpuns».”⁶⁹

Problema este, din nou, că Augustin a sucit în mod fundamental cuvintele lui Zaharia, aducându-le în sprijinul ideii opuse celei pe care o enunța, de fapt, profetul. Augustin a citat doar un fragment din Zaharia 12:10, folosindu-l ca să argumenteze că poporul evreu, la nivel corporativ, va fi condamnat în Ziua Judecării. De fapt, versetul întreg spune că, atunci când se va uita la Cel pe care L-au străpuns, poporul evreu se va pocăi și va primi „Duhul harului“. Augustin a ignorat, de asemenea, trimiterea explicită pe care o face Pavel la faptul că, la întoarcerea lui Cristos, „tot Israelul va fi mântuit“ (Romani 11:26). Este clar că supersesionismul și prejudecata sa față de poporul evreu l-au orbit pe Augustin și l-au făcut incapabil să prezinte aceste texte în mod responsabil și cu onestitate. Câți alți profesori și teologi, altminteri excelenți, nu se află azi sub aceeași vrajă a supersesionismului, fiind schilodiți în abilitatea lor de a interpreta corect atâtea fragmente de o importanță critică din Scriptură!

Sinagoga este „refugiul Diavolului, fortăreața Satanei“

418 – Ieronim, părintele Bisericii Latine, vorbind despre sinagogile evreilor, a folosit descrierile cele mai inflamatorii imaginabile: „Dacă le numești bordurile, cuiburi de vicii, refugii ale Diavolului, fortărețe ale Satanei, locuri ale depravării sufletești, abisuri ale tuturor dezastrelor imaginabile sau oricum altfel, tot spui mai puțin decât merită.”⁷⁰ În altă parte, și-a proslăvit propria ură viscerală față de evrei: „Dacă este potrivit să urâm vreun om și să detestăm vreo rasă, eu am

⁶⁸ Ibid., expunerea lui Augustin asupra Psalmului 109.

⁶⁹ Augustine, „Despre Sfânta Treime“, în Philip Schaff, ed., *Nicene and Post Nicene Fathers*, series 1, vol. 3 (Christian Classics Ethereal Library, 2009).

⁷⁰ „Două milenii de persecuții ale evreilor: anti-iudaismul începând din anii 70 și până în 1200 d.Cr.“

o stranie antipatie față de poporul circumciziei. Căci până în zilele noastre, ei Îl persecută pe Domnul nostru Isus Cristos în sinagogile Satanei.⁷¹

În ochii Bisericii, evreii deveniseră de-acum cu totul demonizați ca popor, iar sinagogile lor ajunseseră să fie săli de întrunire pentru lucrarea Satanei pe pământ. Cât de departe de cuvintele lui Ieronim se află strigătul încărcat de durere al apostolului Pavel pentru mântuirea evreilor, când a declarat: „Căci aproape să doresc să fiu eu însumi anatema, despărțit de Hristos, pentru frații mei, rudele mele trupești“ (Romani 9:3).

489-519 – În această perioadă, gloate de creștini au distrus numeroase sinagogi din cetățile Antiohiei, Daphne și Ravenna.⁷²

531 – Împăratul Iustinian a legiferat Codul Iustinian, interzicând evreilor să construiască sinagogi, să citească Biblia în ebraică, să se adune în public, să sărbătorească Paștele evreilor înainte de Paștele creștinilor, sau să depună mărturie împotriva creștinilor la tribunale: „Noi... decretăm că niciun eretic, nici măcar cei ce prețuiesc superstiția evreiască, nu poate să depună mărturie împotriva creștinilor ortodocși care sunt implicați în litigiu, dacă una sau cealaltă dintre părți este un creștin ortodox.“⁷³

535 – Sinodul de la Clarendon a decretat că evreii nu puteau să ocupe funcții publice sau să aibă vreo formă de autoritate peste creștini.⁷⁴

538 – Al Treilea și Al Patrulea Concilii de la Orleans interziceau evreilor să se înfățișeze în public în perioada Paștilor. Canonul 30 decreta că „începând din joia dinainte de Paști și timp de patru zile, evreii nu au voie să se înfățișeze în compania creștinilor.“ Căsătoriile între creștini și evrei au fost interzise și creștinilor le era interzis să se convertească la iudaism.⁷⁵

⁷¹ „Jerome, Ep. LXXXIV, 3; *Corpus scriptorium ecclesiasticorum latinorum*, citat în James Everett Seaver, *The Persecution of the Jews in the Roman Empire* (Lawrence: University of Kansas, 1952), 51.

⁷² „Două milenii de persecuții ale evreilor: anti-iudaismul începând din anii 70 și până în 1200 d.Cr.“

⁷³ *Jewish History Sourcebook*, „IV. A Law of Justinian, July 28, 531: Concerning Heretics and Manichaeans And Samaritans“.

⁷⁴ Fritz B. Voll, „Scurtă recapitulare a unei istorii tulburate“, site-ul Jewish Christian Relations, accesat în 17 iulie 2014, http://www.jcrelations.net/A_Short_Review_of_a_Troubled_History.2267.0.html?id=720&L=3&searchText=a+short+review+of+a+troubled+history&searchFilter=%2A&page=0.

⁷⁵ Ibid.

Concluzie

În perioada de la începutul secolului al II-lea și până la sfârșitul secolului al IV-lea, am urmărit dezvoltarea unui curent de gândire supersesionist și consolidarea lui fermă în sânul Bisericii. După aceea, pe măsură ce autoritatea Bisericii a fost infuzată de putere statală, poporul evreu a fost supus în mod consecvent unei serii continue de abuzuri, persecuții și, pe alocuri, expulziei masive a unor comunități întregi. Putem lesne face legătura între supersesionism și eforturile propriu-zise de deposedare a poporului evreu de proprietatea lor, de mijloacele lor de trai, de fericirea lor, de pacea lor, de demnitatea lor și, în ultima instanță, de înseși identitatea și dreptul lor la viață.

O, Doamne, ajută-ne pe aceia ce căutăm să Te urmăm să învățăm din greșelile înaintașilor noștri. Să ne pocăim de orice formă de prejudecată, fie ea în atitudine sau teologică, față de fiii lui Israel. Pe măsură ce proclamăm Evanghelia Ta, ajută-ne să arătăm cu adevărat dragostea lui Isus, Mesia, față de poporul legământului Tău.

Capitolul 10.

Ura creștinilor față de evrei: Din secolul al IV-lea până la Holocaust

În capitolul precedent, am legat începuturile supersesionismului în Biserica primară de ura, abuzurile și persecuțiile larg răspândite împotriva poporului evreu, care s-au intensificat exponențial odată ce autoritatea Bisericii a fost insuflată de puterea statală. Începând din acest punct, în toată lumea creștină, poporul evreu a fost supus persecuțiilor, aproape neîntrerupt, timp de trei sute de ani. După secolul al V-lea, antisemitismul a ajuns să fie întipărit în înseși fundamentul și natura culturii europene creștine. Această perioadă a fost marcată de persecuții sporadice, de răpirea copiilor de evrei, de botezuri și convertiri forțate, de presiuni economice dure, de confiscarea proprietăților, expulzări, înrobire forțată și chiar de multiple masacre ale unor comunități întregi de evrei.

Înainte de a supune considerației aceste consemnări incriminatorii, vreau să avertizez împotriva citirii superficiale a acestui material. Înțeleg că, din cauza redundanței lui, putem lesne ajunge desensibilizați la gravitatea a ceea ce ni se transmite. Nu este ușor să citim, episod după episod, relatare după relatare, cum creștinii persecută, abuză, trădează, înrobesc, omoară sau masacrează evrei. Este important să nu ne sustragem emoțional și să nu ne împietrim în fața acestui material. Vă încurajez să vă opriți și să îi cereți Domnului să vă arate ce simte El vizavi de aceste orori și să facă să izvorască în inimile voastre aceeași pasiune din inima Lui pentru poporul Său. Încurajez cititorul să își îngăduie o repulsie autentică și o pocăință din toată inima pentru grozăvia a ceea ce unii creștini mărturisitori au permis, cu bună știință, în ultimii două mii de ani, să propășească în Numele lui Isus. Doar printr-o asemenea pocăință va putea Biserica să evite repetarea întocmai a aceluiași greșeli, în cazul în care ne pândesc din nou asemenea zile întunecate.

558 – În Franța, Ferréol, episcopul de Uzès, i-a adunat pe toți evreii din dioceza lui în Biserica Sf. Teodosie ca să audă o predică de botez. Toți evreii care nu s-au convertit au fost izgoniți din districtul său.⁷⁶

613 – În Spania, au izbucnit persecuții foarte serioase. Evreilor li s-a dat opțiunea de a se converti la creștinism sau de a fi izgoniți din țară. Mulți copii

⁷⁶ Enciclopedia iudaică, s.v. „Franța“, accesată în 17 iulie 2014, <http://jewishencyclopedia.com/articles/6262-france>.

evrei cu vârsta peste 6 ani au fost luați de la părinții lor și re-educați ca și creștini.⁷⁷

692 – Un conciliu bisericesc ținut în timpul lui Iustinian al II-lea, la Constantinopol, cunoscut drept Sinodul Quinisext sau Conciliul de la Trullo, a căutat să rupă orice interacțiune socială între creștini și evrei: „Nimeni... să nu mănânce pâinea nedospită a evreilor și să nu aibă nicio legătură de familie cu ei, nici să nu-i cheme când sunt bolnavi, nici să nu primească medicamente de la ei, nici să nu se spele cu ei... Oricine cheamă doctori evrei sau se spală cu ei va fi dat afară.”⁷⁸ Conform *Catholic Encyclopedia*, „La conciliu au luat parte sute de episcopi atât de la răsărit, cât și de la apus.”⁷⁹

694 – Al Șaptesprezecelea Conciliu Bisericesc de la Toledo, poruncit de regele Egica al Spaniei, stipula, în canonul al optulea: „Evreii... vor fi lipsiți de proprietățile lor pentru beneficiul visteriei statului și vor fi făcuți robi pentru totdeauna. Cei la care regele îi trimite ca sclavi trebuie să aibă grijă ca aceștia să nu mai practice uzanțele iudaice, iar copiii lor să fie separați de ei la vârsta de 7 ani și căsătoriți ulterior cu creștini.”⁸⁰

Bineînțeles, această înrobire a poporului evreu și-a găsit sprijinul, neîndoielnic, în scrierile a diverși creștini renumiți, precum Hrisostom, Origen și Ieronim, toți aceștia argumentând că Dumnezeu hărăzise evreilor o viață de perpetuă sclavie din cauza vinei lor colective pentru uciderea lui Isus.

722 – Leon al III-lea a scos iudaismul în afara legii. Mulți evrei de pe cuprinsul Europei au fost botezați cu forța, împotriva voinței lor.⁸¹

1078 – Papa Grigore al VII-lea a decretat că evreii nu puteau ocupa funcții în care să fie superiori creștinilor.⁸²

⁷⁷ „Două milenii de persecutare a evreilor. Anti-iudaismul din anul 70 și până în anul 1200“, website-ul Religious Tolerance, http://religioustolerance.org/jud_pers1.htm, accesat în 16 iulie 2014.

⁷⁸ Philip Schaff, Henry Wace, ed., *A Select Library of Nicene and Post-Nicene Fathers of the Christian Church*, vol. 14 (New York: Charles Scribner's Sons, 1900), 370.

⁷⁹ Charles Herbermann, ed., *The Catholic Encyclopedia*, vol. 4 (New York: Robert Appleton, 1908), 294.

⁸⁰ Charles Joseph Hefele, *A History of the Councils of the Church from the Original Documents*, vol. 5, trad. în en. de William R. Clark (Edinburg: T&T Clark, 1896), 248.

⁸¹ Warren Treadgold, *A History of the Byzantine State and Society* (Stanford: University of Stanford Press, 1997), 350, 352-53.

⁸² Fritz B. Voll, „O scurtă recapitulare a unei istorii tulburi“, website-ul Jewish Christian Relations, accesat în

Primul holocaust

1096 –În anul acesta a fost lansată cea dintâi cruciadă. A fost prima din opt și a durat mai bine de două sute de ani. Deși scopul principal al cruciadei era acela de a elibera Ierusalimul de sub controlul musulmanilor, evreii au devenit o țintă secundară importantă. Pe măsură ce soldații au străbătut Europa în drum spre Țara Sfântă, numere însemnate de evrei din Germania, Franța și Anglia au fost uciși, fapt pentru care unii istorici au denumit această perioadă „cel dintâi holocaust”.⁸³ În timpul Celei Dintâi Cruciate, doar în Valea Rinului au fost masacrați 12.000 mii de evrei.

1099 – la Ierusalim, cruciații au silit toți evreii din cetate să intre într-o sinagogă din centru, căreia i-au dat apoi foc. Cei ce încercau să se salveze au fost mânați cu forța înapoi în clădirea cuprinsă de flăcări.⁸⁴

Fiare sălbatice inumane

1120 – Petru Venerabilul, un stareț francez cu influență, a creat, prin tratatul său *Contra împietririi înrăite a evreilor*, unul dintre exemplele cele mai extreme din istoria Bisericii de abuz comis de creștini împotriva poporului evreu. Prologul acestei critici răutăcioase supersesioniste relativ întinse începe: „Pe voi vă abordez, evreilor. Și vă zic, vouă care, până în zilele noastre, îl tăgăduiți pe Fiul lui Dumnezeu. Până când, nenorociților, veți refuza să credeți adevărul?”⁸⁵

Petru i-a socotit pe evrei animale inumane, al căror unic scop era să fie puși la defilare înaintea lumii ca exemple de reprobare spirituală: „... dacă, totuși, sunteți oameni. De fapt, nu mă încumet să recunosc că sunteți oameni, de teamă ca nu cumva să mint, deoarece îmi dau seama că facultatea rațiunii ce separă omul de alte animale sau dobitoace sălbatice... este dispărută sau, mai degrabă, îngropată, în cazul vostru... Conduc, așadar, monstruoasa bestie afară din bârlogul ei și o împing răsând pe scena întregii lumi, în văzul tuturor popoarelor... O, evrei, o, jivine sălbatice...”⁸⁶

Short_Review_of_a_Troubled_History.2267.0.htm?id=720&L=3&searchText=a+short+review+of+a+troubled+hi story&searchFilter=%2A&page=0.

⁸³ Jonathan Riley Smith, *The Crusades: A History* (Yale University press, 2005), 50.

⁸⁴ „Două milenii de persecutare a evreilor. Anti-iudaismul din anul 70 până în anul 1200.”

⁸⁵ Petru Venerabilul, *Against the Inveterate Obduracy of Jews*, trad. În en. Irven M. Resnick (Catholic University of America Press, 2013), 49.

⁸⁶ Ibid., 211-12.

1121 – Evreii au fost izgoniți din Flandra, o regiune ce aparține acum Belgiei. Nu aveau voie să se întoarcă și nici nu erau tolerați decât dacă se pocăiau de a-L fi ucis pe Isus Cristos.⁸⁷

1146 – A început A Doua Cruciadă. Prin predicile sale și condamnarea evreilor, Radulphe, un călugăr francez, a inspirat mai multe masacre în Renania, Köln, Mainz, Worms și Speyer. Acesta a instigat în mod deschis la masacrarea evreilor, spunând: „Evreii ar trebui omorâți fiindcă sunt inamicii religiei creștine.”⁸⁸ Din Germania, ideea lui Radulphe de a „începe cruciadele de acasă” a ajuns până în Franța, iar drept urmare, evreii au fost masacrați în Carentan, Rameru, Sully și Boemia.⁸⁹

1180-1181 – Regele francez Filip Augustus a confiscat toate proprietățile evreilor și i-a expulzat pe evrei din țară. Toate casele lor au ajuns în proprietatea regelui.⁹⁰ Un călugăr numit Rigord ne-a lăsat următoarea consemnare:

[Filip] a auzit că evreii care locuiau în Paris erau deprinși ca, în fiecare an, în ziua de Paști, sau în timpul săptămânii sacre a patimilor Domnului nostru, să coboare în taină în galerii subterane și să omoare un creștin, ca un fel de jertfă în bătaie de joc față de religia creștină. Au stăruit multă vreme în această răutate, inspirată de diavolul, iar pe vremea tatălui lui Filip, mulți dintre ei fuseseră prinși și arși în foc... în același an în care a fost învestit la Reims cu sfânta guvernare a regatului francezilor, într-o zi de Sabat, a șaisprezecea zi din Februarie [anul 1180], la porunca lui, evreii de pe tot cuprinsul Franței au fost prinși în sinagogile lor și apoi prădați de aurul, argintul și veșmintele lor... Acesta a fost un vestitor al expulziei lor, care, prin voia lui Dumnezeu, a urmat la scurt timp după aceea.⁹¹

1182 – Regele Filip a publicat următorul edict privitor la expulzie: „Proprietățile imobile, însă, precum case, câmpuri, vii, hambare și prese de vin,

⁸⁷ „Două milenii de persecutare a evreilor.”

⁸⁸ Richard Gottheil și Joseph Jacobs et al., ed., *Enciclopedia iudaică*, s.v. „Cruciadele”.

⁸⁹ Will Durant, *Story of Civilization*, vol. 4: *The Age of Faith* (New York: Simon & Schuster, 2014), 391.

⁹⁰ *Jewish History Sourcebook*, „Expulzarea evreilor din Franța, anul 1182”, Fordham University, <http://fordham.edu/halsall/jewish/1182-jewsfrance1.asp>.

⁹¹ Ibid.

le-a confiscat el... În iulie, evreii au fost obligați să părăsească Franța, iar toate sinagoglele lor au fost convertite în biserici.”⁹²

1189 –La încoronarea regelui Richard Inimă de Leu, în ciuda faptului că evreilor li s-a interzis să ia parte la ceremonie, unii conducători evrei s-au înfățișat cu daruri înaintea noului rege. Curtenii regelui i-au deposedat de ele și i-au biciuit zdravăn. Acest fapt a dat naștere la zvonuri cum că Richard ar fi ordonat ca toți evreii să fie uciși, lucru care a avut ca rezultat masacrarea evreilor pretutindeni în Londra. Mulți evrei au fost omorâți în bătaie, jefuiți și arși de vii. Multe case de-ale evreilor au fost arse până la pământ, iar evreii au fost botezați cu forța.⁹³

Sclavi lepădați de Dumnezeu

1205 – „Prin propria lor vină“, le scria papa Inocențiu al II-lea la doi dintre arhiepiscopii săi, „evreii sunt sortiți unei servituți perpetue din cauză că L-au crucificat pe Domnul... Ca sclavi lepădați de Dumnezeu, la a cărui moarte au conspirat cu răutate, ca efect al înseși acestei acțiuni, se vor recunoaște pe ei înșiși drept sclavii celor pe care moartea lui Cristos i-a făcut liberi.”⁹⁴

Este important să ne oprim și să medităm cu seriozitate asupra efectelor pe care declarații de soiul acesta le-au avut asupra culturii generale a Europei. Papa însuși, figura cu cea mai mare autoritate spirituală din toată lumea creștină, așa-numitul *vicar* al lui Cristos, a declarat că toți evreii, prin propria lor vină, sunt irecuperabil de răi și sortiți de Dumnezeu să fie veșnic sclavii creștinilor. La acea dată, avertismentele lui Pavel fuseseră, de multă vreme, nu numai date uitării, ci călcate cu totul în picioare, creștinismul însuși ajungând să fie aproape sinonim cu ura față de evrei și umilirea, privarea și subjugarea poporului evreu. *Cât de adânc decăzuse Biserica!*

Insigna

Puțini știu că infama marcă a evreilor din Germania nazistă fusese o practică de mult consolidată în istoria Europei creștine. Potrivit *Enciclopediei iudaice*, „Ideea unei asemenea discriminări pare să fi fost derivată din islam, în care îmbrăcămintea evreilor se distinge printr-o culoare diferită de cea a

⁹² Ibid.

⁹³ Jean Flori, *Richard the Lionheart: Knight and King*, trad. Jean Birrell (Edinburgh: Edinburgh University Press, 1999), 95.

⁹⁴ „O scurtă istorie a anti-semitismului «creștin»“, JewishRoots.Net, accesat în 17 iulie 2014, <http://jewishroots.net/library/anti-semitism/a-brief-history-of-anti-semitism-2.html>.

adevăratului credincios, încă de la Pactul lui Omar (640), prin care evreilor li se poruncea să poarte o cusătură galbenă peste veșmintele de deasupra. Aceasta era o anticipare distinctă a Insignei.⁹⁵

Conform lui Bernard Lewis, un erudit al istoriei islamice, atât creștinii, cât și evreii erau forțați, sub stăpânirea islamică, să poarte pe haine embleme distincte. Insigna galbenă, în mod specific, pare să fi fost introdusă pentru prima dată în secolul al IX-lea, de un calif din Bagdad, de unde s-a răspândit în Occident în perioada medievală.⁹⁶

Cu toate că această practică își are obârșia în islam, ea a fost folosită alternativ atât de musulmani, cât și de creștini și, în scurt timp, a ajuns să fie o practică obișnuită în Europa. În 1269, Ludovic al IX-lea al Franței a impus o amendă tuturor evreilor prinși în public fără să poarte insigna. Legea a fost întărită de diverse concilii locale din orașele franceze Arles, în 1234 și 1260, Beziers în 1246, Albi în 1254, Nîmes în 1284 și 1365, Avignon în 1326 și 1337, Rodez în 1336 și Vanves în 1368.⁹⁷ Insigna fost folosită în Anglia (în forma a două table de piatră), în Franța (în forma unui inel de material), precum și în Spania, Italia și peste tot în Europa. Acest semn dezonorant a fost folosit, cu intermitențe, în diverse locații, vreme de șase secole, expunând evreii la disprețul publicului peste tot pe unde mergeau în Europa. Atunci când a venit la putere, Hitler n-a făcut decât să adopte o practică creștină veche, schimbând ceea ce era o insignă ovală de culoare galbenă cu Steaua lui David.

1215 – Al Patrulea Conciliu Lateran a aprobat legile canonice care stipulau că „[evreii], bărbați sau femei, trebuie să se distingă, în toate țările creștine, de restul populației, în locurile publice, printr-o îmbrăcăminte specială.“ De asemenea, trebuia să poarte insigna sau o îmbrăcăminte specială care să-i deosebească de creștini.⁹⁸

1218 – Papa Honorius al III-lea a emis o bulă papală prin care cerea aplicarea celui de-Al Patrulea Conciliu Lateran, conform căruia evreii trebuia să poarte îmbrăcăminte care să-i deosebească și să fie obligați să plătească o zecime din

⁹⁵ Enciclopedia iudaică, s.v. „Insigna“, <http://jewishencyclopedia.com/articles/2317-badge>, accesat în 17 iulie 2014.

⁹⁶ Bernard Lewis, *The Jews of Islam* (Princeton, Princeton University Press, 1987), 25-26.

⁹⁷ Enciclopedia iudaică, s.v. „Insigna“.

⁹⁸ Wikisource, s.v. „Enciclopedia catolică (1913), Al Patrulea Conciliu Lateran“, accesat în 17 iulie 2014, [http://en.wikisource.org/wiki/Catholic_Encyclopedia_\(1913\)/Fourth_Lateran_Council_\(1215\)](http://en.wikisource.org/wiki/Catholic_Encyclopedia_(1913)/Fourth_Lateran_Council_(1215)).

tot venitul lor către bisericile locale.⁹⁹ Amândouă aceste stipulări au fost repetate frecvent de papii următori.

1227 – Sinodul de la Narbonne, canonul 3, prevede: „Pentru ca evreii să fie deosebiți de alții, decretăm și poruncim insistent ca la mijlocul pieptului veșmintelor lor să poarte o insignă ovală, lată de un deget și înaltă de o jumătate de palmă.”¹⁰⁰

1239 – Papa Grigore al IX-lea a ordonat conducătorilor bisericilor din Anglia, Franța, Portugalia și Spania să confiște cărțile evreiești în prima sâmbătă din Postul Paștelui. Talmudul și toate celelalte cărți iudaice suspectate de blasfemie la adresa lui Isus și a creștinismului au fost arse. Arderea cărților evreiești a fost poruncită de mai multe ori între secolele al XIII-lea și al XVI-lea.¹⁰¹

1259 – Un sinod al arhidiecezei din Mainz, Germania, a ordonat tuturor evreilor dintre granițele sale să poarte insigne galbene.¹⁰²

1285 – Întreaga comunitate evreiască din Munich, cuprinzând aproximativ 180 de inși, a fost arsă de vie din cauza unei acuzații de omor ritual.¹⁰³

1288 -1293 – Cele mai multe comunități evreiești din Regatul de Neapole, pe atunci leagănul culturii europene evreiești, au fost distruse. În alte părți ale Italiei, evreii au fost expulzați sau convertiți cu forța la creștinism.¹⁰⁴

1290 – În 18 iulie, regele Eduard I a emis porunci șerifilor din toate cantoanele engleze, ordonându-le să scoată cu forța din țară pe toți evreii care nu părăseau Anglia de bunăvoie până în Ziua Tuturor Sfinților din acel an. Acestora li se îngăduia să ia cu ei toate posesiunile pe care le puteau duce, restul proprietăților intrând în posesia regelui. Au fost expulzați 16.000 de

⁹⁹ Mortiz Stern, *Urkundliche Beiträge über die Stellung der Päpste zu den Juden* (Kiel, Germany: H. Fiencke, 1893), 13.

¹⁰⁰ *Medieval Sourcebook*, „Al Doisprezecelea Conciliu Ecumenic: Lateran IV 1215“, Fordham University, <http://www.fordham.edu/halsall/basis/lateran4.asp>.

¹⁰¹ Enciclopedia iudaică, s.v. „bule, papale“, http://jewishvirtuallibrary.org/jsource/judaica/ejud_0002_0004_o_03728.html, accesat în 17 iulie 2014.

¹⁰² *Encyclopedia Judaica*, vol. 7, ed. II (Farmington, MI: Keter, 2007), 522.

¹⁰³ Ibid.

¹⁰⁴ Conform axei temporale compilate de Elizabeth D. Malissa pe pagina intitulată „Lumea evreiască virtuală: Italia“ pe siteul Jewish Virtual Library, accesat în 17 iulie 2014, <http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/History/italytime.html>.

evrei. Mulți au fost jefuiți de autoritățile locale, iar alții s-au înecat în drum spre Franța. Evreii nu s-au întors, oficial, în Anglia, până în 1655 – aproape patru sute de ani mai târziu.¹⁰⁵

1298 – Evreii au fost persecutați în Austria, Bavaria și Franconia. 140 de comunități evreiești au fost distruse și mai mult de 100.000 de evrei au fost omorâți în decursul a șase luni.¹⁰⁶

1306 – 100.000 de evrei au fost exilați din Franța, având cu ei doar hainele de pe ei.¹⁰⁷

1337 – Evreii din Belgia au fost anihilați într-o serie de masacre. Conform *Enciclopediei iudaice*:

Evreii din Belgia din vremea aceea au fost, asemenea fraților lor de pe tot cuprinsul Europei, persecutați sub acuzația de a fi pângărit anafura, de a fi ucis sugari și de a fi otrăvit fântâni. Furtuna care a măturat evreii din Belgia i-a anihilat și atât de completă a fost lucrarea de distrugere încât abia dacă a mai rămas vreo urmă din existența lor. O serie de masacre pare să fi avut loc de-a lungul unei perioade de douăzeci de ani, care a culminat, în cele din urmă, cu masacrul din Bruxelles, în 1370.¹⁰⁸

1338 – Consilierii din Freiburg au interzis jucarea de scene anti-evreiești în piesele jucate de Paști în oraș, din cauza reacțiilor sângeroase și letale ale creștinilor împotriva evreilor, care urmau adesea după acele reprezentații.¹⁰⁹

1347 – După ce au fost învinovați pentru Moartea Neagră, evreii au fost uciși în masă. În Bavaria, au fost masacrați 12.000; în orașelul Erfurt, 3.000; lângă Tours, a fost săpat un șanț imens, care a fost umplut cu lemne aprinse de

¹⁰⁵ *Enciclopedia iudaică*, s.v. Anglia, <http://jewishencyclopedia.com/articles/5764-england>.

¹⁰⁶ „Privire de ansamblu asupra a 2.000 de ani de persecutare a evreilor: anti-iudaismul din 1201 până în 1800“, siteul Religious Tolerance, http://religioustolerance.org/jud_pers3.htm; accesat în 17 iulie 2014.

¹⁰⁷ Ibid.

¹⁰⁸ *Enciclopedia iudaică*, s.v. Belgia, <http://www.jewishencyclopedia.com/articles/2803-belgium>.

¹⁰⁹ A. James Rudin, „O perspectivă iudaică asupra «Patimilor» lui Gibson. Filmul ar putea transmite atitudini, stereotipii și caricaturi negative ale evreilor“, Beliefnet, 2004, <http://www.beliefnet.com/News/2004/02/A-Jewish-View-Of-Gibsons-Passion.aspx>.

foc și 160 de evrei au fost arși de vii. În Strassburg, au fost arși 2.000 de evrei. În Mainz, 6.000; în Worms, 400.¹¹⁰

1366 – O mare persecuție a izbucnit în Spania: „Când Henry de Trastamara a urcat pe tron ca Henry al II-lea, pentru evreii castelani a început o epocă de suferință și intoleranță care a culminat cu expulzia lor.“ Henry „a cerut ca evreii... să nu fie lăsați în funcții publice, să trăiască separat de creștini, să nu poarte veșminte scumpe și nici să nu călărească pe măgari, să poarte insigna și să nu aibă voie să poarte nume creștine.“¹¹¹

1394 – Evreii au fost exilați, pentru a doua oară, din Franța.

1431 – Conciliul de la Basel le-a interzis evreilor să meargă la universități, le-a interzis să acționeze ca agenți legali în contracte care implicau creștini și le-a cerut să participe la slujbele bisericești ca să audă predici creștine.¹¹²

1434 – Bărbații evrei din Augsburg au fost obligați să-și coase nasturi galbeni la haine. Peste tot în Europa, evreii au fost forțați să poarte un fel de cămașă lungă de corp, pe deasupra o haină cu un petic galben, clopoței și pălării ascuțite și înalte de culoare galbenă cu un nasture mare pe ele.

1453 – Călugărul franciscan Capistrano l-a convins pe regele Poloniei să anuleze drepturile civile ale evreilor.

1478 – Evreii spanioli fuseseră aspru persecutați încă din secolul al XIV-lea. Mulți se convertiseră de formă la creștinism. Inchiziția spaniolă a fost înființată de către Biserică cu scopul de a-i detecta pe cei ce se convertiseră în nesinceritate. Au fost date legi care interziceau descendenților evreilor sau musulmanilor să frecventeze universitățile, să se alăture ordinelor religioase, să dețină poziții publice sau să intre într-o lungă listă de profesii.

1490 – În mijlocul iernii, toți evreii din orașul Geneva au fost forțați să părăsească orașul și regiunea înconjurătoare.¹¹³

¹¹⁰ *Enciclopedia iudaică*, s.v. „Bavaria“, <http://www.jewishencyclopedia.com/articles/2677-bavaria>.

¹¹¹ *Ibid.*, s.v. „Spain“, <http://www.jewishencyclopedia.com/articles/13940-spain>.

¹¹² *Ibid.*, s.v. „Basel“, <http://www.jewishencyclopedia.com/articles/2609-basel>.

¹¹³ Gerhard Falk, *The Jews in Christian Theology* (Jefferson, NC: McFarland, 1992), 83.

1492 – În Spania, Ferdinand și Isabella au emis Edictul de Expulzie. Acesta le ordona tuturor evreilor, indiferent de vârstă, să părăsească regatul până în ultima zi a lunii iulie (cu o zi înainte de Tisha B'Av). Evreilor li se dădea opțiunea de a fi creștinați prin botez sau de a fi izgoniți din Spania. Estimările evreilor exilați în acest timp variază între 165.000 și 800.000.¹¹⁴

1497 – În Portugalia, Manuel cel Mare „a emis un decret inuman potrivit căruia, într-o anumită zi, toți copiii evrei, indiferent de sex, care ajunseseră la vârsta de 4 ani, dar nu depășiseră vârsta de 12 ani, să fie smulși din familiile lor și dați să fie crescuți în credința creștină, pe cheltuiala regelui.”¹¹⁵

Auzind de acest plan, aproximativ 20.000 de mii de evrei au fugit din țară, ca să nu fie creștinați. Mulți alții s-au sinucis sau au murit ca martiri pentru credința lor:

Mulți părinți și-au sufocat copiii în ultima îmbrățișare de rămas-bun sau i-au aruncat în fântâni și râuri și apoi s-au sinucis. „Am văzut cu ochii mei“, scria nobilul Coutinho, „cum un tată, cu capul acoperit, și-a însoțit fiul, cu durere și mâhnire, până la vasul de botez și l-a chemat pe Atotputernicul ca martor că ei, tată și fiu, doreau să moară împreună ca mărturisitori ai credinței mozaice. Am văzut mult mai multe lucruri groaznice ce li s-au făcut.“ Isaac ibn Zachin, fiul lui Abraham ibn Zachin, s-a omorât pe sine și pe copiii săi pentru că dorea să-i vadă murind ca evrei.¹¹⁶

Nașterea ghetoului evreiesc

1516 – Guvernatorul Republicii Veneția a hotărât ca evreilor să li se îngăduie să trăiască doar într-o zonă a orașului. Acesta a fost primul ghetou din Europa.

Ghetoul roman a fost înființat mai târziu de către papa Paul al IV-lea. Evreii au fost trimiși cu forța să locuiască acolo, în 26 iulie 1556. Ghetoul roman consta în câteva străduțe înguste și noroioase, care în scurt timp au devenit supraaglomerate. Această secțiune a orașului era inundată anual de râul Tibru. An de an, evreii erau nevoiți să treacă printr-o ceremonie umilitoare, în cadrul căreia trebuia să pledeze în public pentru dreptul de a continua să trăiască acolo în cursul anului următor. După aceea, plăteau o taxă exorbitantă.

¹¹⁴ *Enciclopedia iudaică*, s.v. „Spania“.

¹¹⁵ *Ibid.*, s.v. „Portugalia“, <http://www.jewishencyclopedia.com/articles/12299-portugal>.

¹¹⁶ *Ibid.*

Ceremonia aceasta a avut loc până la sfârșitul anilor 1850. Întregul eveniment degradant seamănă în mod izbitor cu practica islamică a impunerii *jizyaa* (taxă) evreilor și creștinilor ce trăiau sub stăpânirea musulmanilor, cunoscuți sub numele de *dhimmis*, sau popoare supuse. Este cu adevărat trist faptul că umilințe și degradări atât de josnice au fost înfăptuite de către creștini mărturisitori. Mai târziu, folosirea ghetourilor evreiești a fost adoptată de Adolf Hitler.¹¹⁷

1540-1550 – Evreii au fost izgoniți din Neapole, Genova și Veneția.¹¹⁸

Martin Luther

1543 – Pe fondul acestei atmosfere a o mie de ani de ură și persecuții regulate a evreilor, răspândite și înrădăcinate în cultura europeană, a urcat pe scena lumii Martin Luther, marele reformator protestant. La început, după transformarea dintr-un călugăr catolic într-un reformator protestant, a făcut eforturi pentru convertirea evreilor la creștinism. Când acestea au eșuat, și-a schimbat repede atitudinea și s-a înfuriat pe poporul evreu, compunând unul dintre cele mai rele exemple de literatură a urii și anti-iudaice din toată istoria.

Acesta a fost anul când Luther și-a scris tratatul intitulat *Despre evrei și minciunile lor*. În cartea aceasta, printre multe alte insulte, Luther îi descria pe evrei ca fiind „un popor josnic, adulterin, care nu este nicidecum poporul lui Dumnezeu, iar lauda lor cu descendența, circumcizia și legea lor trebuie socotită un gunoi.“ De asemenea, a mai scris că „evreii cei orbi sunt cu adevărat niște nebuni idioți“, „niște haimanale leneșe“, „nimic altceva decât niște hoți și tâlhari“, „mizerabili și blestemați“ și „un popor lepădat și condamnat“. Sinagogile lor, spunea el, erau „un cuib de diavoli în care [au loc] numai slăvire de sine, trufie, minciuni, blasfemii și defăimare la adresa lui Dumnezeu.“¹¹⁹

Luther a mers mai departe reducând poporul evreu la nivelul unei pandemii: „Evreii aceștia, care în ultimele paisprezece secole au fost și continuă să fie ciuma, molima și nenorocirea noastră, sunt un neam din cale-afară de deznădăjduit, plin de răutate, otrăvitor și diavolesc.“¹²⁰

¹¹⁷ Ibid., s.v. „ghetou“, <http://www.jewishencyclopedia.com/articles/6653-ghetto>.

¹¹⁸ „Privire de ansamblu asupra a 2.000 de ani de persecuție a evreilor“.

¹¹⁹ Citat în Robert Michael, *Holy Hatred: Christianity, Antisemitism and the Holocaust* (New York: Palgrave Macmillan, 2006), 111.

¹²⁰ Martin Luther, *Despre evrei și minciunile lor*, în *Luther's Works*, vol. 47, trad. Martin H. Bertram (Philadelphia: Fortress, 1971).

Gândiți-vă cât de adânc și-a permis Luther să se scufunde în dezumanizarea și demonizarea poporului iubit și ales de Dumnezeu: „Sunt înveninați, plini de amărăciune, răzbunători, șerpi vicleni, asasini și copii ai diavolului, care înțeapă și înfăptuiesc răul pe ascuns oriunde nu pot pe față... Acești șerpi veninoși și pui de drac... pe lângă diavolul, creștinul nu are dușman mai amarnic și mai înverșunat decât evreul.“

Dincolo de această devalorizare de cea mai joasă speță a întregii rase iudaice, Luther continuă încheindu-și tratatul cu propria sa versiune a „soluției finale“. Pe măsură ce citiți următoarele extrase, observați cât de bine elaborată este teologia supersesionistă ce impregnează comentariile sale. Fiecare creștin din zilele noastre ar trebui să se familiarizeze cu această pată importantă de pe mărturia Bisericii Creștine:

Ce-ar trebui, deci, să facem noi, creștinii, cu această *rasă damnată, lepădată, de evrei*? Întrucât trăiesc în mijlocul nostru și noi știm despre minciunile, blasfemiile și blestemele lor, nu-i putem tolera, dacă nu dorim să luăm parte la minciunile, blestemele și blasfemia lor. În felul acesta, *nu putem stinge focul de nestins al urgiei divinei* și nici să-i convertim pe evrei. Trebuie, în rugăciune și cu reverență, să practicăm o asprime îndurătoare. Poate îi putem scăpa pe câțiva din focul și flăcările [iadului]. Nu trebuie să căutăm răzbunare. *Cu siguranță, sunt pedepsiți de o mie de ori mai mult decât le-am putea dori noi.* Dați-mi voie să vă dau un sfat onest.

Mai întâi, ar trebui să dăm foc sinagogilor lor și tot ceea ce scapă mistuirii flăcărilor să fie acoperit sau presărat cu țărână, pentru ca nimeni să nu mai poată vedea vreodată cenușa sau vreo piatră din ele. Și lucrul acesta trebuie să se facă spre slava lui Dumnezeu și a creștinismului, pentru ca Dumnezeu să vadă că noi suntem creștini și că nu am tolerat sau aprobat în cunoștință de cauză astfel de minciuni publice, blesteme și blasfemia la adresa Fiului Său și a creștinilor Săi.

În al doilea rând, casele lor ar trebui dărâmate și distruse în același fel. Căci săvârșesc în ele aceleași lucruri pe care le săvârșesc și în sinagogile lor. De aceea, ar trebui puși sub un singur acoperiș sau într-un grajd, precum țigani, ca să-și dea seama că nu sunt ei stăpânii în țara noastră, după cum se fălesc, *ci niște prinși de război*

nenorociți, după cum se plâng fără încetare înaintea lui Dumnezeu în vaietele lor amarnice.

În al treilea rând, ar trebui lipsiți de cărțile lor de rugăciuni și de Talmudurile lor, care îi învață atâta idolatrie, minciuni, blesteme și blasfemii.

În al patrulea rând, rabinilor lor ar trebui să li se interzică, sub amenințarea cu moartea, să mai dea învățătură altora...

În al cincilea rând, evreilor ar trebui să le fie absolut interzise pașaportul și privilegiile de călătorie. Căci ce treabă au ei în părțile rurale, de vreme ce nu sunt nici nobili, nici oficiali, nici negustori sau altceva de soiul acesta? Să stea acasă... Dacă voi, prinților și nobililor, nu închideți drumurile prin lege acestor exploatatori, atunci o trupă ar trebui să le taie drumul, fiindcă vor afla din acest pamflet cum sunt evreii și cum să-i țină în frâu și că aceștia nu se cuvine să fie apărați. Nu se cuvine, nu îi puteți apăra, decât dacă vreți ca, în ochii lui Dumnezeu, să luați parte la urâciunile lor...

Pe scurt, dragi prinți și nobili care aveți evrei pe domeniile voastre, dacă acest sfat al meu nu vă este pe plac, găsiți altul mai bun pentru ca voi și noi să fim cu toții eliberați de această povară insuportabilă și drăcească – evreii.¹²¹

Planurile lui Luther au fost mai mult decât simple amenințări. În câteva rânduri, a izbutit să obțină expulzarea evreilor din diverse regiuni. Lucrul acesta s-a petrecut la instigarea lui, în Saxonia, în 1537, iar în 1540, adepții lui i-au alungat pe evrei din mai multe orașe germane. După o încercare nereușită de a-i izgoni pe evrei din Brandenburg, ucenicii lui de acolo au prădat sinagoga din Berlin, în 1572. În anul următor, evreii au fost izgoniți din întreaga țară.¹²²

Jean Calvin

1560 – Jean Calvin, celălalt reformator cu o influență comparabilă cu a lui Luther, este adesea înfățișat ca fiind mult mai tolerant și chiar prietenos cu poporul evreu. De fapt, însă, Calvin a scris foarte puțin despre contemporanii săi evrei pentru că, după toate probabilitățile, nu cunoștea niciunul. El trăia în Geneva, situată astăzi în Elveția, lângă granițele cu Franța și Italia, oraș din care evreii fuseseră forțați să plece în urmă cu 70 de ani. Cu toate acestea, ca atâția

¹²¹ Ibid., sublinierea noastră.

¹²² Paul Johnson, *A History of the Jews* (New York: Harper Collins, 1987), 242.

dintre predecesorii și contemporanii lui, Calvin a scris despre evrei într-o manieră tipic abjectă, instigatoare la ură și condamabilă. În lucrarea sa, „Răspuns la întrebările și obiecțiile unui anumit evreu“, scria: „pentru îndărătnicia lor putredă și rigidă merită să fie asupriți la nesfârșit și fără măsură și să moară în nenorocirea lor, lipsiți de mila tuturor.“¹²³

După Reformă, același tipar general a continuat să se repete în multe cercuri. Oricât de mult le-ar plăcea protestanților să spună că, odată cu respingerea autorității Bisericii Catolice, a apărut, deodată și imediat, o creștere a dragostei față de evrei în rândul creștinilor europeni, lucrul acesta este adevărat doar într-un sens limitat. Deși au existat diverse grupări, precum cea a moravienilor, a puritanilor și a diverșilor pietiști luterni, care s-au deșteptat și au admis chemarea și alegerea continuă a poporului evreu din Scriptură, din nefericire au mai trecut încă vreo două sute de ani până când aceste idei au început să predomine cu adevărat în Biserică. Această recunoaștere a chemării și alegerii perpetue a Israelului au devenit mai pronunțate în secolul al XIX-lea, în Anglia, în sânul unei mișcări cunoscute sub numele de Frații de la Plymouth. Această grupare, mai mult ca oricare alta dinainte, s-a întors la escatologia Bisericii din primul secol – restauraționism, futurism și premilenism. În această mișcare a existat nu doar o înțelegere mai corectă cu privire la zilele din urmă, ci și o tandrețe și o smerenie larg răspândite vizavi de poporul evreu. În capitolul 13, vom discuta despre mai mulți dintre bărbații ce s-au ridicat din rândurile ei, precum și despre modul în care teologia lor a schimbat raportarea Bisericii la poporul evreu.

Problema evreiască

1750 – După cincisprezece secole de persecuții persistente împotriva evreilor din Europa, s-a ivit controversa răspunsului sau „soluției“ adecvate la prezența evreilor în societatea europeană creștină. În 1750, întâlnim pentru prima dată sintagma „problema evreiască“, în Marea Britanie. La scurt timp după aceea, ea a fost dezbătută în Franța („*la question juive*“) și în Germania („*die Judenfrage*“). De bună seamă, problema nu era una nouă. După cum am văzut, Luther oferise deja propria sa „soluție“ la problema evreiască.

După ce ideea problemei evreiești a fost introdusă în mod oficial în societatea creștină europeană, s-au scris sute de pamflete, articole de ziar și cărți pe acest subiect, fiecare cântărind-o și venind cu propriile „soluții“. Cel mai

¹²³ Jean Calvin, „Ad Quaelstriones et Objecta Juaei Cuiusdam Responsio“, în Gerhard Falk, *The Jews in Christian Theology* (Jefferson, NC, and London: McFarland, 1992), 96.

adesea, între acestea se număra deportarea comunității evreiești. De cealaltă parte, s-au scris sute de alte pamflete și articole care se opuneau acestor „soluții” și propuneau idei precum simpla acceptare și integrare a evreilor. Din nefericire, răspunsul mai omenos nu a predominat și, la mijlocul secolului al XIX-lea, în Germania, mai mulți erudiți și filosofi pledau pentru, și chiar pretindeau, „de-iudeizarea” presei, a educației, a statului, a economiei și a culturii. Condamnarea căsătoriilor mixte între evrei și ne-evrei a fost, de asemenea, o temă proeminentă în această perioadă.

După cum afirmă, atât de corect, Gerhard Falk, autorul cărții *Evreul în teologia creștină*, „Firește că nu există nicio problemă evreiască. Ideea că însăși existența evreilor se cuvine pusă sub semnul întrebării este *ipso facto* problema pentru care soluția poate fi doar o atitudine schimbată din partea creștinilor.”¹²⁴

Pogromurile rusești

În urma unei istorii atât de îndelungate de ură și violență anti-iudaică pe tot cuprinsul Europei, mulți evrei s-au stabilit în Rusia. Dar istoria ne arată că ura avea să-i găsească și acolo. Începând cu sfârșitul secolului al XIX-lea, evreii ce locuiau în Rusia au fost supuși din ce în ce mai mult la ceea ce istoria denumesc „pogromuri”, care erau mai mult decât niște revolte anti-evreiești și conduceau adesea la expulzarea forțată sau la masacrarea comunităților evreiești dintr-o întreagă regiune. Pogromul din 1905 de la Odessa, din Ucraina modernă, a fost cel mai serios din acea perioadă, raportând până la 25.000 de evrei uciși.¹²⁵ *The New York Times* a descris un pogrom antievreiesc care a avut loc de Paști, în 1903:

Revoltele anti-evreiești... sunt mai rele decât permite cenzura să se publice. A existat un plan bine întocmit pentru masacrarea generală a evreilor în ziua următoare Paștelui ortodox. În fruntea mulțimii s-au aflat preoții, iar strigătul general „Omorâți evreii!” a fost răspândit în toată cetatea. Evreii au fost luați cu totul pe nepregătite și au fost măcelăriți precum oile. Numărul morților a fost de 120 de inși, iar al răniților, în jur de 500. Scenele de groază ce au însoțit acest masacru întrec orice descriere. Bebelușii au fost, literalmente, sfâșiați în bucăți de către gloata înnebunită și însetată

¹²⁴ Robert Weinberg, *The Revolution of 1905 in Odessa: Blood on the Steps* (Indiana Univ. Press, 1993), 164.

¹²⁵ „Masacrul evreilor denunțat”, *New York Times*, 2 aprilie 1903.

de sânge. Poliția locală nu a depus niciun efort să oprească domnia terorii. La asfințit, străzile erau pline de movile de trupuri neînsuflețite și răniți. Cei ce și-au putut găsi scăparea au fugit cuprinși de groază, iar cetatea este acum practic golită de evrei.¹²⁶

Asemenea „pogromuri“ s-au repetat în mai multe orașe rusești pe o perioadă de câțiva ani.

Holocaustul

După ce am revăzut ceea ce este, de fapt, o trecere în revistă foarte parțială a istoriei și dezvoltării urii și persecutării poporului evreu de către creștini, putem înțelege mai bine cum a fost posibil ceea ce a realizat Hitler. Pe parcursul celei mai mari părți a istoriei Bisericii, din cauza faptului că Biserica a acceptat de timpuriu o teologie a lepădării poporului evreu, ura față de evrei și creștinismul au ajuns să fie aproape sinonime. Hitler nu a dat buzna pe scena lumii cu o ură nouă sau unică față de poporul evreu. Foarte puțini creștini din zilele noastre înțeleg cu adevărat că ura lui Hitler era, de fapt, o atitudine foarte tipică creștinilor. Sunt multe dezbateri pe seama a ce a fost cu adevărat filosofia sau inspirația nazismului. Era Hitler creștin sau păgân? Sunt multe declarații pe care le putem aduce în sprijinul oricăreia dintre aceste poziții. Dar când creștinii consideră acțiunile lui Hitler ca și când ar fi cu totul străine de credința creștină istorică, fie ea romano-catolică, ortodoxă răsăriteană sau protestantă, dau dovadă de ignoranță în ce privește istoria și eșecul nostru colectiv de a recunoaște ideile preponderent „creștine“, care l-au inspirat pe Hitler să-și ducă la îndeplinire planul cu asistența voluntară a unei națiuni preponderent creștină.

Deși Heinrich Himmler a fost mintea ce a gândit arhitectura planului, cel ce l-a numit „soluția finală la problema evreilor“ (*die endlösung der Judenfrage*) a fost Hitler însuși. Ura față de evrei a creștinilor europeni, ce dăduse cu consecvență, timp de cincisprezece veacuri, roade abominabile, dădea acum în vileag, fără cale de întoarcere, rezultatele supreme ale unei teologii supersesioniste a depozedării. Când s-au spus și s-au făcut toate, roadele a șaptesprezece secole de ură creștină nedomolită, neîntreruptă, manifestă la scară largă față de poporul evreu, au dus la moartea a șase milioane de evrei,

---

¹²⁶ O versiune a acestei diagrame a apărut inițial în Raul Hilberg, *Destruction of the European Jews* (New York: Holmes & Meier, 1985).

pe tot cuprinsul Europei aflate sub ocupație nazistă – număr ce reprezenta, la vremea aceea, două treimi din totalul populației evreiești europene.

La momentul scrierii acestei cărți, ne aflăm la doar 70 și ceva de ani după Holocaust. Mulți dintre cei ce au trăit ororile acelor zile mai sunt și astăzi în viață. Numărul lor, firește, scade în mod rapid. Pentru omul de rând care are acum douăzeci sau treizeci de ani, ceea ce s-a întâmplat în urmă cu 70 de ani poate părea istorie antică, dar, în imaginea de ansamblu a lucrurilor, toate acestea s-au petrecut doar ieri.

Fundamentul creștin al nazismului și al holocaustului

<i>Lege sau decret bisericesc</i>	<i>Lege sau măsură nazistă</i>
Interzicerea căsătoriilor între creștini și evrei. (Sinodul de la Elvira, canonul 15, 306)	„Căsătoriile între evrei și cetățenii Germaniei sau rude de sânge sunt interzise. Căsătoriile încheiate în pofida acestei legi sunt nule.“ (Legea pentru protecția sângelui și a onoarei Germaniei, secțiunea 1, 15 septembrie 1935)
Evreii și creștinii nu au voie să ia masa împreună. (Sinodul de la Elvira, canonul 50, 306)	Evreilor le este interzis să ia masa în vagoane-restaurant. (30 decembrie 1939)
Evreilor le este interzis să dețină funcții publice. (Conciliul de la Clermont, 535)	Toți evreii au fost înlăturați din slujbe guvernamentale. (Legea pentru restabilirea serviciului civil profesional, 7 aprilie 1933)
Evreilor le este interzis să angajeze servitori creștini sau să aibă sclavi creștini. (Al Treilea Conciliu de la Orleans, 538)	„Evreilor nu li se va permite să angajeze cetățence germane sau înrudite ca servitoare în casă.“ (Legea pentru protecția și onoarea sângelui german, 15 septembrie 1935)
Timp de patru zile începând din Joia Mare a Săptămânii Patimilor, evreii nu au voie să se înfățișeze în mijlocul creștinilor. (Al Treilea Conciliu de la Orleans, 538)	Decret prin care autoritățile locale sunt autorizate să interzică evreilor să iasă pe stradă în numite zile (de exemplu, de sărbătorile naziste). (3 decembrie 1933)
S-a ordonat arderea cărților „eretice“ evreiești. (Al XII-lea Conciliu de la Toledo, 681)	Naziștii au inițiat la scară largă campanii de ardere a cărților evreilor. (1933)
Papa Grigore al IX-lea l-a convins pe regele francez să ordoneze arderea tuturor copiilor Talmudului și a cărților evreiești din Paris. Au fost arse aproximativ 12.000 copii. (1242)	„Epoca intelectualismului evreiesc extrem este acum la sfârșit.“ (Joseph Goebbels)
Papii ce au urmat au poruncit arderea	

<p>Talmudului. Între aceștia se numără Inocențiu al IV-lea (1243-1254), Clementiu al IV-lea (1256-1268), Ioan al XXII-lea (1316-1334), Paul al IV-lea (1555-1559), Pius al V-lea (1566-1572) și Clementiu al VIII-lea (1592-1605).</p> <p>Martin Luther a scris: „Ar trebui lipsiți de cărțile lor de rugăciune și de Talmudele lor, care îi învață atâta idolatrie, minciuni, blesteme și blasfemii.“ (1543)</p>	
Creștinilor le este interzis să patroneze doctori evrei. (Sinodul Trulanic, 692)	Doctorilor evrei le este interzis să trateze ne-evrei. (Legile rasiale de la Nuremberg, Decretul din 25 iulie 1938)
Creștinilor nu le este permis să locuiască sub același acoperiș cu un evreu. (Sinodul de la Narbonne, 1050)	Directiva lui Hermann Wilhelm Göring stipulând concentrarea evreilor în propriile lor case. (28 decembrie 1938)
Evreii sunt obligați să plătească zeciuieli ca să susțină Biserica, precum creștinii. (Sinodul de la Gerona, 1078)	„Sozialausgleichsabgabe“, stipulând ca evreii să plătească o taxă specială pe venit în locul donațiilor către partidul nazist, impuse asupra naziștilor. (24 decembrie 1940)
Evreilor li se interzice să depună plângere sau să depună mărturie împotriva creștinilor în tribunale. (Al Treilea Conciliu de la Lateran, canonul 26, 1179)	Propunere din partea Cancelariei Partidului ca evreilor să nu li se permită să instituie procese civile. (9 septembrie 1942)
Evreilor li se interzice să oprească moștenirea de la descendenții ce s-au convertit la creștinism. (Al Treilea Conciliu de la Lateran, canonul 26, 1179)	Ministrul Justiției anulează toate testamentele care ofensau „judecata sănătoasă a poporului“. (31 iulie 1938)
A fost implementată insigna evreiască. (Al Patrulea Conciliu de la Lateran, canonul 68, 1215)	Evreii sunt obligați să poarte banderola galbenă cu Steaua lui David. (Decretul din 1 septembrie 1941)
Interzisă construcția de noi sinagogi. (Conciliul de la Oxford, 1222)	Distrugerea sinagogilor din teritoriile ocupate de naziști. (10 noiembrie 1938)
Creștinilor li se interzice să participe la vreo ceremonie evreiască. (Sinodul de la Viena, 1267)	Relațiile de prietenie cu evreii au devenit interzise. (24 octombrie 1941)
„Trecerea în siguranță pe drumurile principale ar trebui abolită complet pentru evrei.“ (Martin Luther, 1543)	Naziștii le interzic evreilor să aibă permis de conducere, cerându-le în schimb să aibă o carte de identificare evreiască. (Judenkarte) (1935)
Evreii au fost constrânși să trăiască în ghetouri. (Sinodul de la Breslav, 1267)	Evreii au fost forțați să trăiască în ghetouri. (21 septembrie 1939)
Creștinilor le era interzis să vândă sau să	Decret stipulând vinderea obligatorie a

închirieze evreilor orice fel de proprietate imobilă. (Sinodul din Ofen, 1279)	imobilelor evreilor. (3 decembrie 1938)
Adoptarea religiei iudaice de către un creștin sau întoarcerea la iudaism a evreilor creștinați este definită drept erezie. (Sinodul de la Mainz, 1310)	Adoptarea religiei iudaice de către un creștin îl pune pe acesta în pericolul de a fi tratat ca un evreu. Decizie luată la Oberlandesgericht Königsberg, Al patrulea Zivilsenat. (26 iunie 1942)
Evreilor le este interzis să acționeze ca agenți în încheierea de contracte între creștini, îndeosebi în contractele de căsătorie. (Conciliul de la Basel, sesiunea 19, 1434)	Lichidarea agențiilor imobiliare evreiești, a agențiilor de brokeri și a agențiilor de căsătorie ce deserveau ne-evrei. (Decretul din 6 iulie 1938)
Evreilor le este interzis să obțină diplome academice. (Conciliul de la Basel, sesiunea 19, 1434)	Legea împotriva supraaglomerării școlilor și universităților germane. (25 aprilie 1933)
„Sinagogile lor ar trebui incendiate... casele lor ar trebui dărâmate și distruse în același fel.“ (Martin Luther, 1543)	119 sinagogi și nenumărate magazine și case evreiești au fost arse până la pământ. (Kristalnacht, 9-10 noiembrie 1938) Sinagogile din Riga, Latvia, au fost arse. Mulți evrei închiși în sinagogi au murit în flăcări. (1941)
„Să fie izgoniți precum câinii turbați afară din țară.“ (Martin Luther, 1543)	Atunci când o mamă evreică ce era transportată într-un vagon și-a aruncat copilul mic învelit într-o pătură și ceva bani către un spectator din apropiere, un bărbat din SS a „desfăcut numaidecât perna, a înșfăcat copilul de picioare și i-a sfărâmat capul de roata trenului“, sub ochii mamei acestuia. ¹²⁷
„Ar trebui puși sub un singur acoperiș sau într-un grajd, precum țigani, ca să-și dea seama că nu sunt ei stăpânii în țara noastră, după cum se fălesc, ci niște prinși de război nenorociți... Aruncați smoolă pe ei; dacă cineva ar putea azârli asupra loc focul iadului, cu atât mai bine... iar aceasta ar trebui să se facă pentru Dumnezeu și pentru creștinism, ca să vadă Dumnezeu că noi suntem creștini.“ (Martin Luther, 1543)	Naziștii au înființat mai mult de 300 de lagăre de concentrare, în care evreii au reprezentat cel mai mare procent al popoarelor încarcerate. Din cei 9 milioane de evrei ce trăiau pe atunci în Europa, mai mult de 6 milioane au fost masacrați sistematic. (1938 - 1945)

¹²⁷ Martin Gilbert, *The Holocaust* (New York: Henry Holt, 1985), 399.

În 1961, istoricul Raul Hilberg a scris *Distrugerea evreilor europeni*, recunoscută a fi cel dintâi studiu istoric comprehensiv asupra Holocaustului. În această lucrare masivă, Hilberg a realizat o diagramă comparând diversele legi și decrete emise de Biserică cu legi sau decrete naziste similare. De atunci, aceasta a fost republicată la scară largă în diverse lucrări și pe Internet. Deși m-am bazat pe lucrarea originală a lui Hilberg, am adus modificări importante și am adăugat „soluțiile” propuse de Martin Luther. Încurajez cititorul să analizeze cu atenție cât de mult se apropie legile și acțiunile naziștilor de multele legi și acțiuni ale creștinilor din Europa.

Concluzie

Această relatare a urii și a persecuțiilor inițiate de creștini împotriva evreilor nu este decât o cronică trunchiată a tot ceea ce s-a întâmplat cu adevărat în ultimii două mii de ani. Dacă ar fi să includem aici toate exemplele de ură față de evrei și persecuții deschise la adresa acestora comise de creștini sau de Biserică, nu ar încăpea pe paginile acestei cărți. Ce am urmărit, însă, a fost să arăt cât de larg răspândită și cât de comună a fost, pe tot cuprinsul lumii creștine, în aproape toată istoria Bisericii, aplicarea de rele tratamente poporului evreu mai mult decât în cazul oricărui alt grup etnic. Aceasta este o idee de bază. Nu este vorba de un caz de abuz obișnuit. Poporul evreu a fost ținta primară a *urii celei mai focalizate manifestate vreodată de creștini*. Oricât de dureros ar fi să admitem acest lucru, în cea mai mare parte a istoriei Bisericii, „urârea și abuzarea evreului” și „creștinismul” au fost aproape sinonime. Timp de aproape optsprezece secole, ura față de evrei a făcut parte din doctrina și cultura creștină tot atât de mult ca și doctrina Trinității sau întruparea lui Dumnezeu în Cristos. În următorul capitol, vom explica mai pe îndelete de ce lungă și rușinoasă istorie a anti-iudaismului are de-a face direct cu doctrina supersesionismului, sau a teologiei înlocuirii.

Capitolul 11.

Supersesionismul și ura față de evrei

Deși nu toți supersesioniștii din istorie au nutrit o ură profundă față de poporul evreu, majoritatea copleșitoarea a celor ce i-au urât și îi urăsc pe evrei au fost și sunt supersesioniști. De fapt, vă lansez provocarea de a vă apleca asupra scrierilor tuturor marilor teologi creștini din istoria Bisericii și de a vedea ce lipsă de exemple de iubire creștinească față de poporul evreu găsiți în ele. Dacă ura față de evrei este relativ obișnuită în mijlocul creștinilor, dragostea față de evrei este o raritate. Cel mai adesea, aceasta din urmă va lua forma, în cel mai bun caz, a unor apeluri la evitarea violenței și la tratarea cu omenie a evreilor. Aceasta, însă, este departe de adâncă dragoste emoțională exprimată de apostolul Pavel – fără îndoială, ca o extensie a înseși inimii lui Dumnezeu. Deși puțini dintre cei ce acceptă sau aderă la supersesionism vor recunoaște acest lucru, nu există nicio îndoială că ceea ce a început ca o serie de teze teologice privitoare la lepădarea poporului evreu de către Dumnezeu a condus nemijlocit la respingerea și maltratarea lor de către creștini. Cele optsprezece veacuri de ură și abuzuri ale creștinilor față de evrei se datorează, în ultimă instanță, doctrinei supersesionismului. În acest capitol, aș vrea să dezvolt mai departe relația de cauzalitate dintre supersesionism și ura și persecuțiile îndreptate împotriva poporului evreu.

Teologia deposedării

Deși istoria Bisericii este înțesată de o ură neprefăcută față de evreu, cei mai mulți supersesioniști moderni vor să ascundă adevărata natură a convingerilor lor. Ca atare, în loc să vorbească despre poziția pe care și-au asumat-o folosind sintagma „teologia înlocuirii“, apelează adesea la termeni precum „teologia includerii“ sau „teologia împlinirii“. Aceasta, însă, este o mare disimulare. Pentru creștinul de rând, care nu a dedicat ani de studiu acestui subiect, folosirea unui limbaj saturat de Isus, precum „Promisiunile făcute de Dumnezeu poporului evreu și-au găsit acum împlinirea spirituală în Cristos“, nu fac decât să aducă și mai multă confuzie. Asemenea comentarii au o alură de spiritualitate creștină, mascând însă latura întunecată a supersesionismului. Din nefericire, un limbaj precum „teologia includerii“, lozinci precum „dreptate socială“ și chiar și Numele lui Isus au ajuns să fie aroma de gumă de mestecat care atenuează amăreala pastilei rasiste și nebiblice a supersesionismului și a teologiei anti-Israel.

În interviul pe care mi l-a acordat eruditul israelian Avner Boskey în Ierusalim, am abordat, în cele din urmă, și acest subiect. „Teologia înlocuirii“, începu Avner. „Știi, unii nu agreează acest termen, așa că folosesc sintagmele «teologia includerii», «teologia realizată» sau «teologia împlinirii.»“ Apoi, pe neașteptate, a pus punctul pe i: „Dar asta este ca și când aș intra în casa ta și ți-aș fura masa și aș spune: «Ei bine, masa aceasta îmi realizează visele; îmi împlinește speranțele de a avea o sufragerie frumoasă». Oricum aș numi-o eu, este furt. Pentru că, ce spune Pavel? Sunt făgăduințele date evreilor? Ei bine, Romani 11: 28-29 spune că darurile pe care Dumnezeu le-a dat poporului evreu și chemarea pe care El a făcut-o poporului evreu sunt *irevocabile*.“

Nici că ar fi putut avea mai multă dreptate. Orice credință care are pretenția de a elimina Israelul de chemarea și alegerea sa colectivă și permanentă și care respinge concepția unei restaurări viitoare a împărăției lui Israel este, cu adevărat, furt teologic. Indiferent de cum ar numi-o unii sau alții, teologie a „înlocuirii“, a „împlinirii“ sau a „includerii“, atâta vreme cât în ecuație intră înlăturarea unuia dintre aceste două lucruri și înlocuirea lui cu altceva, diferit, este vorba, pur și simplu, de teologia înlocuirii.

Pentru ca o teologie să fie cu adevărat o „teologie a includerii“, ar trebui să vadă o împărăție evreiască viitoare care primește și include pe oricine spune da Dumnezeului lui Israel. Adevărata „teologie a împlinirii“ ar susține că Dumnezeu Își va *împlini* promisiunile făcute poporului evreu. Dar, dincolo de toate perdelele de fum, „teologia includerii“ și „teologia împlinirii“ propagate de supersesioniștii din zilele noastre sunt, pur și simplu, o re-editare a aceleiași străvechi teologii a înlocuirii.

Misionarul și autorul Dalton Thomas a propus, de asemenea, un termen util pentru descrierea supersesionismului sau a teologiei înlocuirii: „În încercarea de a mă sustrage din această ciorovăială de lungă durată pe seama semanticii, care are potențialul de a ne distrage de la miezul problemei, aleg să folosesc sintagma *teologia deposedării* și îi încurajez și pe alții să procedeze la fel. Dacă aducem toate definițiile la punctul de fierbere, în esență avem de-a face cu o ceartă de bază asupra chestiunii deposedării.“

Thomas continuă citând definiția pe care o găsim în Merriam Webster pentru „deposedare“:

- A priva sau lipsi, îndeosebi de proprietate, autoritate sau titlu;
- A dezbrăca sau despuia, îndeosebi de îmbrăcăminte, ornamente sau echipament;
- A dezbăra sau elibera;

- A lua de la o persoană...

Și conchide:

În centru [perspectivei supersesioniste] stă ideea că speranța națională de mult consolidată a poporului evreu a fost abrogată și „redefinită“ astfel încât să constituie „o împlinire diferită“. Ce fel de împlinire? O împlinire prin care, pe de o parte, este inclusă „întreaga creație“ și, pe de alta, Israelul este *despuat* de destinul și speranța sa națională.¹²⁸

Comentariile lui Thomas sunt în întregime corecte. Chiar dacă am include „toată creația“ în ecuația celor ce sunt primiți în „poporul lui Dumnezeu“, dacă susținem că Dumnezeu a lepădat Israelul la nivel corporativ și național și că nu își va împlini în adevăr promisiunile făcute lui David de a restaura împărăția evreilor, tot am continua să jefuim evreii de nădejdea lor. De fapt, deși Thomas accentuează ideea că Israelul este deposedat de speranța și destinul său național, în realitate este mult mai mult de-atât. Ce face, de fapt, supersesionismul este să răpească poporului evreu însăși identitatea lui, însuși dreptul său la existență ca popor. Să analizăm împreună logica vătămătoare a supersesionismului. Conform supersesionistilor Gary Demar și Peter Leithart, unul dintre primele scopuri ale celei dintâi veniri a lui Cristos a fost acela de a distruge statul Israel propriu-zis: „Un exemplu clar al domniei lui Cristos peste națiuni pentru Biserica Sa a fost distrugerea statului evreu care persecuta Biserica primară (Matei 24; Luca 21; cf. Faptele apostolilor 6:8-15). *Distrugând Israelul*, Cristos a transferat binecuvântările împărăției de la Israel asupra unui nou popor, Biserica. Aceasta este o temă importantă în Evanghelii.“

Perspectiva lui Demar și Leithart nu este deloc o credință periferică, ci ține chiar de supersesionismul standard. Nu uitați că vorbim despre o distrugere permanentă, nu doar de una temporară. După cum explică eruditul german Martin Noth, în anul 70, „Ierusalimul încetase să mai fie simbolul țării de baștină, Israelul încetase să existe și istoria Israelului ajunsese la capăt.“¹²⁹

Acum, să supunem considerației noastre implicațiile acestei afirmații. Dacă distrugerea permanentă a Israelului era, cu adevărat, voia lui Dumnezeu și dacă istoria Israelului și-a atins sfârșitul, atunci ce să gândească creștinul despre

¹²⁸ Dalton Thomas, „Teologia deposedării la N.T.Wright“, lucrare nepublicată, folosită cu permisiune.

¹²⁹ Eva Fleischner, *Judaism in German Christian Theology*, republ. (1975), 31.

actualul stat Israel? Dacă istoria Israelului natural s-a sfârșit în anul 70, iar Biserica a devenit noul Israel (sau, după cum s-a exprimat Iustin Martirul, „adevărata rasă israelită“), atunci cine sunt cei ce se numesc azi Israel? Sunt cumva oamenii aceștia și statul lor o non-entitate? Dacă da, ce să ne facem cu cele optsprezece secole de istorie a evreilor cuprinse între acel moment și zilele noastre? Și, lucrul cel mai important, ce să înțelegem pentru viitorul lor? Dacă ducem mai departe logica supersesionismului, prin distrugerea permanentă a Templului și a statului în jurul căruia poporul evreu își regăsesc însăși identitatea, Domnul distrugea, de fapt, poporul evreu. Căci tocmai aceste lucruri – sau, cel puțin, nădejdea în restaurarea lor viitoare – îi conferă poporului evreu identitatea. Iată concluzia la care a ajuns supersesionistul Albert Pieters:

Dumnezeu a vrut ca, după instituirea Noului Legământ, să nu mai fie niciun popor evreu în lume – și totuși, el este încă aici! Acesta este un fapt – un fapt foarte trist, un rezultat al răzvrătirii lor nelegiuite împotriva lui Dumnezeu; dar nu este oare o monstruoasă să susținem că, din cauza acestei răutăți nedorită și indezirabilă grupare etnică amintită mai sus este acum moștenitoarea multelor promisiuni, nespuse de prețioase, făcute de Dumnezeu? Să fim oare acuzați de antisemitism pentru că vorbim astfel despre evrei?... Cum este cu putință să credem că mai sunt promisiuni ale harului divin ce urmează să-și găsească împlinirea într-un grup de oameni asupra căruia urgia lui Dumnezeu „a ajuns la culme“?¹³⁰

Deși supersesionistii sunt rareori atât de tranșanți precum Pieters, comentariile acestuia reprezintă, de fapt, cu mare acuratețe logica foarte firească, dar mortală, a supersesionismului. Simplul adevăr este că teologia, doctrinele și credințele noastre ne influențează atitudinile și acțiunile. Relația dintre credință și acțiune, în ceea ce privește supersesionismul și privarea poporului evreu de dreptul lor la o națiune, o istorie, o nădejde și la însăși identitatea lor, este una pe care multora dintre supersesionistii moderni nu le face plăcere să o admită. Și, cu toate acestea, orice analiză onestă a istoriei Bisericii dă la iveală faptul că îndelunga acceptare a supersesionismului mult prea adesea a avut ca rezultat atitudini rasiste neobrăzate și, de multe ori,

¹³⁰ Albertus Pieters, *The Seed of Abraham* (Grand Rapids, Eerdmans, 1950), 123-124.

izbucniri violente și criminale împotriva evreilor. Iată de ce găesc că sintagma propusă de Dalton, „teologia deposedării“ este atât de precisă. Pentru că supersesionismul nu răpește Israelului doar „destinul și speranța națională“, ci și însăși identitatea lui, însuși dreptul său de a exista. Dacă nu mai are nicio nădejde națională, nicio chemare sau niciun viitor ca națiune, poporul evreu ajunge să fie o simplă fantomă a unui popor care a existat cândva și care acum se află în proces de disoluție. Așadar, determinarea înverșunată a poporului evreu nu doar de a continua să existe, ba chiar mai rău, de a-și restabili propriul stat în țara promisă propriu-zisă – această determinare poate fi văzută ca fiind o simplă manifestare a voinței a unor oameni lipsiți de Dumnezeu sau, după cum se exprimă Pieters, un act de răutate și răzvrătire, situat cu totul în afara voii lui Dumnezeu.

Bineînțeles, vreau să clarific că nu inferez în niciun fel că orice creștin care îmbrățișează perspectiva supersesionismului urăște evreii. Fără îndoială, puțini dintre profesorii care acceptă aceste idei în zilele noastre nutresc vreun soi de ură emoțională față de poporul evreu. În majoritatea lor copleșitoare, aceștia sunt foarte bine intenționați, îl iubesc pe Isus, cred cu sinceritate că transmit altora adevărul și poate chiar îi încearcă sentimente de iubire față de poporul evreu. În orice caz, însă, asemenea bune intenții nu diminuează câtuși de puțin legea, foarte reală, de altfel, a consecințelor neintenționate. Ura crâncenă și genocidală a islamului radical sau a nazismului și efectele mai subtile, dar inerent subminatoare, ale supersesionismului există, cu adevărat, în același spectru. Toate sprijină sau conlucrează în vederea atingerii aceluiași scop, și anume subminarea, deposedarea și, în ultimă instanță, distrugerea statului și a poporului evreu.

Gândiți-vă din nou la comentariile lui Pieters. Mai întâi, acesta a afirmat că este „un fapt foarte trist“ acela că „există un popor evreu în lume“. Apoi, că este „o monstruozitate“ să susții că evreii „sunt acum moștenitori ai multelor promisiuni, nespuse de prețioase, făcute de Dumnezeu“. Acum, luați în calcul și faptul că scria aceste lucruri în 1950, la doar câțiva ani după Holocaust! Cât de orb și de insensibil trebuie să fii ca să emiți asemenea comentarii?

Vă rog să mă auziți când spun că ideile au consecințe, fie că le intenționăm sau nu, și cu atât mai mult când vorbim de chestiuni legate de rasă și identitate și, în mod special, în contextul acestei celei mai vechi bătălii spirituale. Cine ar putea nega că de la a crede că voia lui Dumnezeu a fost să distrugă definitiv Israelul, deopotrivă ca stat și ca popor, la a dori ca lucrurile să stea în felul acesta și, în cele din urmă, la a-i da lui Dumnezeu o mână de ajutor făcând din

aceasta o realitate, nu a fost nevoie decât de câteva salturi dramatice de la o idee la alta? Dacă suntem onești ca și creștini, trebuie să recunoaștem că există o corelație foarte directă între acceptarea acestor doctrine în Biserică și lunga istorie de atitudini instigatoare la ură, dușmănie și abuzuri și chiar acțiuni de-a dreptul violente și criminale împotriva poporului evreu.

Concluzie

Dincolo de toată vorbăria teologică, în ultimă instanță, supersesionismul este o teologie nebiblică, scornită de credincioși dintre neamuri care, în loc să se mulțumească cu faptul că au fost primiți cu bunăvoință în sânul poporului lui Dumnezeu, după ce că au primit fără plată harul nemeritat al lui Dumnezeu, simt nevoia să se întoarcă și să dezbrace și să deposedeze poporul evreu de tot ce le-a fost promis lor de către Dumnezeu lui Israel. Din nou, nu contează cum se numește sau în ce ambalaj este prezentată această teologie, dacă rezultatul final este alienarea și deposedarea poporului evreu de chemarea, alegerea, identitatea și promisiunile lor viitoare, atunci este rasism teologic. După cum am afirmat la începutul acestui capitol, deși rămâne categoric adevărat că nu orice supersesionist din istorie a urât poporul evreu cu o ură profundă, este totuși cinstit să spunem că marea majoritate a celor care i-au urât sau persecutat fățiș pe evrei au fost supersesionisti. Cu toate că, fără îndoială, majoritatea celor ce acceptă sau promovează supersesionismul va refuza să admita ceea ce este evident, ultimii două mii de ani de ură și persecutare a evreilor de către creștini sunt o răsunătoare mărturie împotriva doctrinei supersesionismului. Între roadele putrede ale supersesionismului se numără și holocaustul. După cum a spus cândva, foarte corect, teologul romano-catolic Hans Küng, „anti-iudaismul nazist a fost lucrarea unor criminali lipsiți de Dumnezeu și anti-creștini. Dar nu ar fi fost posibil în lipsa celor aproape două mii de ani de istorie de anti-iudaism creștin ce l-au precedat.”¹³¹

Istoricii seculari văd limpede acest lucru, istoricii evrei îl văd limpede și astăzi încep să îl vadă și o mulțime de creștini. Singurii care refuză să deschidă ochii sau să îl recunoască sunt cei ce acceptă sau promovează supersesionismul. Să ne rugăm ca creștinii de pretutindeni să-și deschidă ochii și să vadă această fântână de rele care a inundat Biserica mult prea multă vreme.

---

¹³¹ Hans Küng, *On Being a Christian* (Garden City, NY: Doubleday, 1976), 169.

Capitolul 12.

Supersesionismul islamic

Pe măsură ce discutăm relația clară dintre supersesionism și anti-iudaism, este important să recunoaștem că, dincolo de creștinism, și islamul îmbrățișează propria sa formă de supersesionism. Ca și în cazul creștinismului, prezența supersesionismului în islam a condus la frecvente abuzuri și manifestări de ură împotriva poporului evreu în ultimele paisprezece secole. Tratamentele aplicate de musulmani evreilor au fost atât de aspre încât, în 1172, Moise Maimonide, marele înțelept evreu, afirma, cu multă elocvență: „Națiunea lui Ismael... ne persecută cu asprime și scornește tot felul de modalități de a ne face rău și de a ne înjosii... Nimeni nu a întrecut-o în înjosirea și umilințele la care ne-a supus. Nimeni nu a fost în stare să ne reducă numărul așa cum o fac ei.”¹³²

Cum a adoptat Islamul supersesionismul de la creștini

Istoria modului în care a ajuns islamul să accepte supersesionismul este, de fapt, relativ simplă. Când Mohamed s-a ridicat ca tânăr „profet“ în Arabia secolului al VII-lea, toți creștinii pe care i-a întâlnit erau supersesionişti. Pe măsură ce religia islamului s-a dezvoltat, Mohamed n-a făcut decât să preia ştafeta de la singurii creștini pe care îi ştia, însușindu-și supersesionismul lor. Printr-o tragică, dar deloc surprinzătoare, răsturnare de situație, creștinii din Arabia s-au trezit, în scurt timp, victime ale supersesionismului. Supersesionismul islamic era, însă, un soi mai puternic, o formă mutantă a celui creștin. Supersesionismul islamic este mult mai mult decât înlocuire teologică; este, în plus, profund militant, urmărind să eradiceze toți ne-musulmanii. Nu doar islamul ca religie este menit să înlocuiască creștinismul, iudaismul și orice altă religie, ci și musulmanii sunt meniți să înlocuiască creștinii, evreii și pe toate celelalte popoare. Așadar, foarte curând, creștinii au început să fie subjugați sau, pur și simplu, anihilați alături de evreii din Arabia. În timpul carierei lui Mohamed, una dintre realizările sale cele mai celebrate (în rândul musulmanilor) a fost aceea de a fi eliminat, literalmente, pe toți evreii, până la ultimul, din Peninsula Arabică. Soarta creștinilor nu a fost cu mult mai bună.

Aproape imediat după moartea lui Mohamed, în 632, au început cuceririle musulmane. Sub îndrumarea califului Abu Bakr și a generalului său, Khaled Ibn

¹³² Moise Maimonide, Scrisoare către Yemen, în Andrew G. Bostom, *The Legacy of Islamic Antisemitism: From Sacred Texts to Solemn History* (Amherst, NY: Prometheus, 2008), 11.

Walid, supersesionismul islamic a fost în plin marș. Au trecut doar patru ani scurți până când o treime din cei 1 milion de creștini ce trăiau în Orientul Mijlociu – străvechiul leagăn al Bisericii – au fost măcelăriți. Cele mai timpurii cronici islamice ale acestor evenimente arată că musulmanii asediau o cetate, îi omorau pe cei ce opuneau rezistență, își împărțeau prăzile și trimiteau în marș forțat în medie 30.000 până la 50.000 de femei înapoi la Mecca pentru a se căsători cu musulmani sau pentru a fi folosite ca sclave pentru sex. În decursul a doar zece ani, au fost uciși mai bine de 1 milion de creștini. În mai puțin de o generație, islamul zdrobise inima străveche a creștinătății. Într-o sută de ani, 50% din creștinismul mondial ajunsese sub jugul și stăpânirea islamului.¹³³ Într-o răsturnare tragică, dar remarcabilă, de situație, puii supersesionismului creștin se întorseseră acasă să facă pe cocoșii.

Supersesionismul cultural islamic

Firește, manifestarea islamică a supersesionismului a fost observată pentru prima dată la începutul islamului, când Mohamed s-a dus la altarul păgân al Kaaba din Mecca și l-a curățat de toți idolii lui, convertindu-l în centrul închinării musulmane. Supersesionismul islamic a continuat să-și facă de cap de-a lungul istoriei sale, servind drept catalizator pentru înlăturarea propriu-zisă, pe oriunde se răspândea, a culturilor și religiilor ce îl precedaseră. Odată cu ascensiunea islamului, un număr mare de situri religioase au fost convertite în moschei, ca simboluri ale triumfului islamului. Cândva glorioasa Hagia Sofia din Constantinopol (Istanbul, în zilele noastre), construită în anul 360 și cândva cea mai mare biserică din lume, a fost transformată în moschee de către Mehmet Cuceritorul, în 1453. Crucea de pe dom fusese de mult înlăturată și înlocuită cu o semilună. Minarete impunătoare înconjoară structura. Peste tot în interior, atârnă la întâmplare și fără nicio noimă plăci masive și stridente cu numele lui Allah, Mohamed și ale primilor patru califi (succesori) ai islamului, în scriere arabică. Astăzi, este un muzeu în care musulmanii se adună pentru rugăciune, însă creștinilor le este interzis să se roage până și în mod individual.

Programul supersesionist poate fi observat și pe Muntele Templului, în Ierusalim, unde musulmanii au ridicat Domnul Stâncii și Moscheea Al-Aqsa și unde *waqf*-ul musulman urmărește să șteargă orice dovadă că au existat vreodată evrei în acel loc. Supersesionismul islamic este vizibil și în distrugerea

¹³³ Pentru o lucrare de referință detaliată și erudită asupra acestor probleme, vezi Bat Ye'or, *The Decline of Eastern Christianity under Islam. From Jihad to Dhimmitude: Seventh – Twentieth Century* (Cranberry, NJ: Associated Univ. Presses, 1996).

statuilor budiste antice din Bamiyan, Afganistan, și a sutelor de biserici și mănăstiri din tot Orientul Mijlociu, Balcani și acum chiar și din Europa. Am putea cita mii de exemple similare. Perspectiva supersesionistă potrivit căreia islamul este religia cea adevărată și ultimă, rânduită de divinitate să le disloce și să le înlocuiască pe toate celelalte, a reprezentat forța motrice a imperialismului islamic în ultimii 1.400 de ani și va continua să o facă până la întoarcerea lui Cristos.

Fundamentul teologic al supersesionismului islamic

Baza teologică a supersesionismului islamic își are originea atât în Coran, cât și la Mohamed însuși, întrucât în Coran, Mohamed s-a declarat pe sine a fi „Pecetea Profeților“ sau „cel din urmă profet“ (în arabă: *Khātam an-Nabiyyīn*) (Coran 33:40). Titlul de „Pecetea Profeților“ este înțeles ca însemnând că Mohamed este ultimul dintre-un lung șir de profeți aleși de Dumnezeu să transmită mesajul islamului. Musulmanii sunt de acord că Mohamed a primit revelația finală de la Dumnezeu în forma Coranului și că acesta a fost merit întregii omenirii, pentru totdeauna, fără a fi înlocuit sau schimbat vreodată. Ideea că Coranul este, în esență, ultimul „Testament“ și cel final, este inferată și din versetul 5:3 al Coranului: „În ziua aceasta am desăvârșit religia ta pentru tine, mi-am încheiat favoarea asupra ta și am ales pentru tine islamul ca religie a ta.“ De asemenea, se presupune că acestea au fost ultimele versete revelate lui Mohamed înainte de moartea acestuia, în 632. Alte tradiții sacre islamice consemnează că Mohamed ar fi spus: „Cu adevărat, Allah m-a făcut pe mine Pecetea Profeților pe când Adam era încă între apă și lut,¹³⁴ și „Eu sunt cel din urmă din șirul profeților lui Allah, iar congregația mea este cea din urmă congregație“¹³⁵, precum și: „Am venit eu și, odată cu mine, s-a încheiat șirul profeților.“¹³⁶ Toate acestea sunt considerate dovada finalității și supremației islamului peste toate celelalte religii. Între erudiții musulmani, există un consens deplin asupra faptului că Mohamed este ultimul dintre profeții care au dat omenirii o lege nouă, finală și desăvârșită (sharia). În concepția musulmană asupra lumii, iudaismul și creștinismul, inclusiv scripturile lor, au fost pervertite. Islamul este privit ca fiind restaurarea singurei religii adevărate. O campanie musulmană recentă în Australia a folosit pancarte cu sloganul: „Sfântul Coran: ultimul testament.“ Astăzi, o mentalitate supersesionistă, suprematistă se

¹³⁴ Ahmad în „Musnad“, de Bayhaqī, în *Dala'il an-Nubuwwa*, și Ibn Kathir în cartea sa *Mawlid Rasul Allah*.

¹³⁵ Colecția de hadith-uri a lui Sahih Abu-Muslim, Kitab-ul-Hajj; Bab: Fadl-us Salat bi Masjidi Mecca wal Medina.

¹³⁶ Colecția de hadith-uri a lui Sahih Abu-Muslim, Kitab-ul-Fada'il, Bab-ul Khatimin-Nabiyyin.

infiltrază în toate aspectele teologiei islamice și a identității musulmane. Musulmanii sunt învățați că religia lor este cea finală, superioară tuturor celorlalte, menită să le disloce în cele din urmă pe toate celelalte, subsumându-și și dominând întreaga lume. Mai mult de-atât, ei sunt învățați că musulmanii înșiși vor înlocui toate celelalte popoare și că va veni o zi când toți locuitorii pământului vor spune: „Nimeni nu are dreptul să fie venerat în afară de Allah.“¹³⁷

Vremurile din urmă islamice: triumful islamului

Supersesionismul islamic se vede până și în tradițiile musulmane legate de vremurile din urmă. În escatologia islamică – ceea ce învață islamul cu privire la vremurile din urmă –, la întoarcerea Sa, Isus va veni ca musulman ca să judece după legea islamică. Potrivit tradiției, Isus se va întoarce și va sparge crucile, în mod specific, și îi va încuraja și pe alții să facă la fel, ca să-și arate dezaprobarea față de acest simbol al erorii creștine. Conform Coranului, creștinii cred, în mod greșit, că Isus a murit pe o cruce. De asemenea, se mai spune că Isus va aboli taxa *jizyah*, fapt ce înseamnă că creștinii nu vor mai avea opțiunea de a trăi ca *dhimmi*s sau popoare supuse sub legea islamică plătind o „taxă de protecție“. Altfel spus, potrivit tradiției islamice, Isus Se va întoarce ca să abolească creștinismul.

Hadith-ul copacului Gharqad

Chiar mai rău decât perspectiva islamică asupra revenirii lui Isus este, însă, infamul *hadith* al copacului gharqad. Acesta prevede un holocaust final, la sfârșitul vremurilor, condus de musulmani împotriva poporului evreu în țara lui Israel: „Ziua Judecării nu va veni înainte ca musulmanii să lupte cu evreii, iar evreii se vor ascunde după pietre și după copaci, dar pietrele și copacii vor spune: O, musulmanule, o, slujitor al lui Allah, este un evreu în spatele meu, vino și omoară-l – cu excepția copacului gharqad, care este unul dintre copacii evreilor.“¹³⁸

Prin urmare, acest *hadith* este piesa de rezistență a actului constitutiv oficial al Hamasului, călăuzind mișcarea. Concepția potrivit căreia destinul divin al musulmanilor este de a distruge poporul evreu și statul Israel, este o temă repetată la nesfârșit în rândurile politicianilor și conducătorilor religioși

¹³⁷ Colecția de hadith-uri a lui Sahih al-Bukhari 8: 387.

¹³⁸ Sahih Muslim, cartea 41, nr. 6985.

palestinieni. În mai 2011, membrul parlamentului asociat cu Hamas și clericul Yunis Al Astal, a declarat pentru postul de televiziune Al-Aqsa:

Evreii sunt aduși în cârduri în Palestina pentru ca palestinienii – și națiunile islamice unificate în spatele lor – să aibă onoarea de a anihila răutatea acestei organizații de criminali... În doar câțiva ani, toți sioniștii și coloniștii își vor da seama că sosirea lor în Palestina a fost în vederea acestui mare masacru... Când Palestina va fi eliberată și poporul ei se va întoarce în ea și întreaga regiune, prin grația lui Allah, se va transforma în Statele Unite ale Islamului, țara Palestinei va deveni capitala califatului islamic.¹³⁹

Ca atare, narațiunea musulmană a vremurilor din urmă nu prevede doar că Isus Se va întoarce ca profet musulman ca să abolească creștinismul, ci și că musulmanii vor executa un genocid final împotriva poporului evreu. În narațiunea islamică a vremurilor din urmă, ultimele zile delimitează un timp când supersesionismul islamic va fi implementat în mod deplin și mai victorios decât în oricare altă epocă istorică. Nici nu mai este nevoie să spun că nu ar trebui să tratăm cu ușurință o asemenea viziune, întrucât tocmai aceasta este misiunea pe care spune Biblia că Anticristul și adepții săi vor căuta să o îndeplinească.

Concluzie

Nimic din toate acestea nu ar trebui să ne surprindă. La o adică, dacă ne dăm un pas înapoi și ne uităm la imaginea de ansamblu, Satan a fost, cu adevărat, cel dintâi și cel din urmă supersesionist, dorindu-și să ia locul chiar al lui Dumnezeu Însuși: „Mă voi sui în cer, îmi voi ridica scaunul de domnie mai presus de stelele lui Dumnezeu; voi ședea pe muntele adunării dumnezeilor, la capătul miazănoaptei; mă voi sui pe vârful norilor, voi fi ca Cel Preaînalt“ (Isaia 14:13-14).

---

¹³⁹ Yunis Al Astal la Al-Aqsa TV, 11 mai 2011.

Capitolul 13. **Noul antisemitism creștin**

În secolul al XX-lea, două evenimente au transformat profund expresia creștină a ideilor și acțiunilor anti-iudaice. Cel dintâi, bineînțeles, a fost holocaustul – uciderea sistematică a două treimi din totalul populației de evrei europeni. Al doilea eveniment a fost renașterea statului Israel, în 1948. Amândouă au schimbat definitiv modul în care este exprimată credința creștină supersesionistă. După cum am văzut deja, în istoria Bisericii, numeroși conducători și teologi creștini au susținut plini de încredere că națiunea Israelului și Templul evreiesc aparțineau pentru totdeauna domeniului trecutului. În cuvintele lui Origen: „Putem, așadar, conchide cu deplină încredere că evreii nu se vor întoarce la starea lor dinainte, căci au comis crima cea mai odioasă dintre toate, formând această conspirație împotriva Salvatorului rasei omenești.”¹⁴⁰ Din perspectiva supersesionistilor, în anul 70 s-a sfârșit totul; Dumnezeu Însuși dizolvase definitiv acea națiune și distrusese Templul evreiesc, aruncând evreii într-o stare de exil continuu. În toate acestea, ni s-a spus, Dumnezeu Însuși trimitea mesajul că Biserica Creștină este noul Templu, iar Țara Promisă este ceva mult mai mare decât o bucățică de pământ din Orientul Mijlociu. Aceasta a fost mărturia teologilor creștini supersesioniști vreme de optsprezece veacuri.

Dar apoi, ca peste noapte, totul s-a schimbat. Statul Israel – în ciuda tuturor opozițiilor, în mod miraculos – a fost restaurat. A fost deopotrivă o adâncă umilire și o imensă provocare pentru cei ce susțineau că Dumnezeu decretase că nu avea să se întâmple vreodată așa ceva. Dacă supersesionismul este adevărat, atunci renașterea statului Israel ar fi putut să aibă loc doar ca un soi de accident, aflat cu totul în afara voii suverane a lui Dumnezeu. Israelul de azi, spun ei, este în esență o aberație, o coincidență, neavând nicio relevanță pentru profețiile biblice sau pentru promisiunile lui Dumnezeu. De-a lungul istoriei, când evreii se aflau în suferință, supersesioniștii pretinseseră că aceștia erau pedepsiți, crezând deci că evreii din zilele lor experimentau dreapta pedeapsă cuvenită pentru păcatele strămoșilor lor. Acum, când poporul evreu are succes – ba este chiar triumfător – în propria sa națiune, deodată, teologia asocierii a fost inversată. Nu se mai fac eforturi de a lega evreii din zilele noastre de evreii din vremea lui Isus. La o adică, cum ar putea Dumnezeu să-i binecuvânteze pe cei ce au fost vinovați de moartea Fiului Său? Israelul de azi

¹⁴⁰ Origen, citat de Leon Poliakov în *The History of Anti-Semitism* (New York: Schocken, 1965), 23.

nu mai este Israelul din timpurile biblice, declară ei cu înverșunare. Dar de ce oare această subită schimbare a tonului? La drept vorbind, există azi o profundă nevoie teologică și chiar psihologică în rândul supersesioniștilor de a lupta împotriva legitimizării și a existenței înseși a Israelului. Se poate simți, în cuvintele lui N. T. Wright, teama psihologică pe care o resimt supersesioniștii în fața simplei posibilități ca actualul stat al Israelului să fie, cu adevărat, împlinirea planurilor suverane ale lui Dumnezeu: „A sugera, deci, că noi, creștini fiind, ar trebui să susținem statul Israel pentru că reprezintă împlinirea unor profeții este, într-un fel oarecum radical, totuna cu a ne tăia craca de sub picioare.”¹⁴¹ *Întocmai*. Pentru Wright, susținerea Israelului echivalează cu admiterea faptului că supersesionismul ca sistem teologic este greșit. A susține Israelul înseamnă a afirma intervenția lui Dumnezeu în instituirea lui și a destabiliza supersesionismul care, spune Wright, îl ține pe el. Problema, însă, este, după cum am văzut, că creanga însăși este plină de termite și putredă și va cădea de la sine, în curând. Din acest motiv, cel mai bine este să te dai jos de pe ea cât încă mai este timp și să-ți înfigi bine picioarele pe promisiunile neschimbătoare ale lui Dumnezeu.

Pe de altă parte, creștinii moderni de după holocaust sunt puși acum față în față cu realitatea zguduitoare că optsprezece veacuri de supersesionism creștin – și ura față de evrei ce a rezultat din el – au culminat cu negrăita oroare a morții a șase milioane de evrei. Din cauza ororilor holocaustului, creștinii supersesioniști din zilele noastre tind să fie mult mai precauți și tacticoși în modul în care dau glas teologiei depozedării evreilor, rareori exprimând-o în maniera direct rasistă și instigatoare la ură a atâtoră dintre predecesorii lor teologici. Dar asta nu înseamnă că supersesionismul nu este în viață și în deplină sănătate. Comentatoarea britanică pe chestiuni sociale și politice, Melanie Phillips, a surprins foarte precis această realitate prezentă: „După Auschwitz, această teologie vicioasă a dispărut, deloc surprinzător, de la vedere. Dar s-a dovedit că n-a făcut decât să treacă în subteran.”¹⁴² Așadar, pe de o parte, odată cu succesul statului Israel, există o mai mare nevoie, o determinare internă, de a insista asupra teologiei lepădării evreilor, dar, pe de altă parte, aceasta trebuie să se facă într-o manieră mult mai corectă politic, în termeni

¹⁴¹ Tom Wright, „Epilog: Țara Sfântă astăzi” (publicat inițial în *The Way of the Lord: Christian Pilgrimage in the Holy Land and Beyond* [Grand Rapids: Eerdmans; London: SPCK, 1999], 119-30), http://ntwrightpage.com/Wright_Holy_Land_Today.htm.

¹⁴² Melanie Phillips, „Iisus a fost palestinian»: Revenirea antisemitismului creștin”, revista *Commentary*, 1 iunie 2014, <http://commentarymagazine.com/article/jesus-was-a-palestinian-the-return-of-the-christian-anti-semitism/>.

mult mai puțin fățiș rasiști. Înțelegând, deci, tensiunile cu care se confruntă acum supersesioniștii, putem înțelege de ce termenul de *anti-sionism* a devenit atât de convenabil și util. Astăzi, activismul supersesionist este aproape întotdeauna exprimat sub frunza de smochin a activismului politic „anti-sionist“. Deși adevărata motivație a supersesionismului este aceea de a dovedi lumii (și pesemne cu atât mai mult supersesioniștilor înșiși) că Dumnezeu și-a încheiat socotelile cu evreii și că aceștia nu au absolut niciun drept asupra țării în baza vreunui *legământ divin*, principala modalitate în care repoartă acest război este susținând că evreii nu au *niciun drept legal, moral sau politic asupra țării*. Așadar, nu este deloc neobișnuit să întâlnim azi tineri creștini evanghelici ce preiau papagalicește propaganda „versiunii palestinienilor“ sau susțin diverse mișcări ce urmăresc să submineze statul Israel, deopotrivă prin mijloace violente și non-violente. Într-o lume în care bigotismul creștin fățiș față de poporul evreu este inacceptabil, musulmanii radicali au devenit împluternicitul perfect al creștinilor. Într-o epocă în care fluxul liber de informații este o realitate atotcuprinzătoare, a trâmbița idea că Dumnezeu a dezmoștenit evreii ori că statul Israel stă în picioare împotriva voinței lui Dumnezeu, îi împluternicește, incontestabil, pe cei care urăsc sau doresc să omoare evreii. Nu poate exista îndoială că supersesionismul teologic creștin în combinație cu anti-israelismul politic de azi deservește la modul absolut anti-iudaismul activ și violent al islamului radical și al grupărilor neo-naziste ale căror rânduri se îngroașă văzând cu ochii.

Cu pași greoi spre supersesionism

Foarte trist este astăzi că activismul anti-Israel și chiar ura deschisă față de Israel câștigă un avanpost solid în unele din denominațiunile evanghelice mai mari și devin foarte populare chiar și în diverse cercuri ale tinerilor evanghelici. Ceea ce era cândva domeniul unic al activiștilor de stânga începe acum să fie oarecum la modă în mijlocul multor evanghelici altminteri conservatori. Într-un articol pentru *Middle East Quarterly*, autorul David Brog, director executiv al organizației *Christians United for Israel*, a abordat problema anti-israelismului care se răspândește cu rapiditate în rândul tinerilor evanghelici din Generația Y (născuți în anii 1980 și 1990, n.tr.): „Zilele în care era de la sine înțeles că evanghelicii sprijină Israelul au apus. Pe măsură ce sunt confrunțați cu o narațiune anti-israeliană benefică evanghelicilor, tot mai mulți dintre acești creștini se întorc împotriva statului evreiesc... A pune sub semnul întrebării sprijinul creștinilor față de statul evreiesc devine rapid pentru Generația Y o

modalitate-cheie prin care să demonstreze compasiune creștină și bona fides.”¹⁴³

Ce este atât de trist este faptul că mulți tineri evanghelici din zilele noastre resping sionismul, nu atât din cauză că au cercetat problema din ambele unghiuri și s-au simțit constrânși de conștiința lor să se poziționeze împotriva Israelului, sau pentru că au cercetat Scripturile și au ajuns la concluzia că legământul avraamic nu mai are nicio relevanță în această chestiune, ci adesea pur și simplu din cauza stereotipurilor pe care le asociază cu sionismul și sioniștii. Supersesioniștii s-au descurcat de minune să-și prezinte omologii restauraționiști ca pe niște țopârlani mai puțin educați, fundamentaliști, bătuți în cap, lipsiți de compasiune și hiper-literaliști, care sunt incapabili să recunoască ori sensurile mai subtile și mai nuanțate ale Scripturii, ori complexitățile conflictului din Orientul Mijlociu. Deși am spera ca, în sânul Bisericii, diversele doctrine sau idei să se înalțe sau să decadă pe baza exclusivă a conformității lor cu Scriptura, din nefericire, percepția a ceea ce este la modă și a ceea ce nu este va cântări întotdeauna mai greu în rândul tinerilor.

Urmarea este că, în zilele noastre, în unele cercuri ale culturii evanghelice, este la modă să promovezi versiunea palestiniană, în care Israelul este înfățișat într-o caricatură dintre cele mai grotești, drept o națiune ilegală, de apartheid¹⁴⁴, un Juggernaut¹⁴⁵ care există doar ca să calce în picioare sărmanele și oprimatele victime palestinene. Firește, înghițind acest cârlig, care este și undiță și plumb, s-au făcut, fără să știe, pioni într-un război de propagandă înarmat cu multe resurse și finanțat de către grupări islamice instigatoare la ură. Trista ironie este că, socotindu-se poziționați de partea compasiunii și a dreptății, mulți creștini și-au așezat bărcile pe un râu al urii despre care Biblia spune că, în cele din urmă, va inunda națiunea Israelului, ducând la o altă catastrofă fără precedent în istorie. Vom reveni asupra acestui lucru cu mult mai multe detalii în paginile următoare.

Regele Solomon a rostit cândva niște vorbe celebre: „Ce a fost va mai fi și ce s-a făcut se va mai face; nu este nimic nou sub soare” (Eclesiastul 1:9). Chiar dacă atât de mult din Biserica Creștină s-a trezit, de-a lungul istoriei, că funcționează ca un instrument al urii satanice față de evrei, se pare că această

¹⁴³ David Brog, „Sfârșitul sprijinului acordat de evanghelici Israelului?”, *Middle East Quarterly*, primăvara 2014, <http://www.meforum.org/3769/israel-evangelical-support>, sublinierea noastră.

¹⁴⁴ Politică de segregare rasială; termen folosit în general pentru a descrie politica guvernului Republicii Sud-Africane împotriva populației de culoare din țară, înainte de 1991. (n.tr.)

¹⁴⁵ O forță, campanie, mișcare sau obiect masiv și inexorabil care strivește toate în calea lui (n.tr., cf. Webster Merriam Dictionary)

tragică ironie se va repeta în ultimul ceas al istoriei. De bună seamă, ne rugăm să nu se întâmple asta, însă actuala tendință a unor evanghelici de a adopta o poziție atât de dură împotriva Israelului nu prevestește nimic bun pentru acel segment al Bisericii emergente. Să discutăm pe scurt care sunt câțiva dintre principalii actori ai mișcării tot mai ample împotriva Israelului.

Biserica Metodistă Unită a Marii Britanii

Spre mâhnirea a numeroși lideri evrei și a numeroase organizații evreiești, cu prilejul conferinței anuale din 2010, Biserica Metodistă Unită a Regatului Unit și-a făcut limpede cunoscută poziția de dușmani ai statului Israel. În cadrul conferinței, s-au supus la vot și s-au adoptat, mai întâi, boicotarea bunurilor și serviciilor evreiești produse în Iudeea și Samaria și, apoi, subscrierea la un document de un antisemitism fără scrupule, cunoscut sub numele de *Documentul Kairos Palestine*.

Aceasta a fost prima dată când Biserica Metodistă Unită a Marii Britanii a boicotat vreo țară. Și aceasta este tocmai Israelul – de unul singur. Boicotul a adus aminte de cel inițiat de Hitler pentru afacerile evreiești din Germania, care a început în 1933, precum și de boicotul practicat de arabii musulmani pentru toate produsele israeliene, din 1922 și până în zilele noastre. La șase ani de la acel prim boicot, Hitler și-a declarat scopul final: „Astăzi voi mai fi o dată profet: Dacă bancherii evrei internaționali din Europa și din afara ei vor izbuti să arunce națiunile încă o dată într-un război mondial, atunci rezultatul va fi... anihilarea rasei evreiești din Europa!”¹⁴⁶

Documentul Kairos Palestine declară: „În acest document istoric, noi, creștinii palestinieni declarăm că ocupația militară a țării noastre este un păcat împotriva lui Dumnezeu și a umanității și că orice teologie care legitimizează ocupația este departe de învățăturile creștine.”¹⁴⁷ Iată care este întrebarea mea: Atunci când creștinii susțin un document care afirmă că prezența evreilor în Iudeea și Samaria este „un păcat împotriva lui Dumnezeu și a umanității”, va încuraja asta violența în rândul elementelor radicale ale societății palestiniene sau o va descuraja? În mod deloc surprinzător, documentul nu condamnă nicăieri terorismul și nici nu cheamă la a-i pune capăt, ci îl aprobă, prezentând acte teroriste lipsite de scrupule în termeni luminoși și pozitivi. Conform documentului Kairos Palestine, poporul palestinian s-a mulțumit să „se

¹⁴⁶ „Protocol of Conference on the final solution (Endlösung) of the Jewish question.“ House of the Wannsee Conference, http://www.ghwk.de/fileadmin/user_upload/pdf-wannsee/texte/protocol.pdf.

¹⁴⁷ *A moment of truth: A word of faith, hope and love from the heart of Palestinian suffering* (2009), <http://www.kairospalestine.ps/sites/default/Documents/English.pdf>, 3.

angajeze doar în lupte pașnice, mai cu seamă în timpul celei dintâi Intifade.“ Documentul este cu adevărat o batjocură la adresa adevărului, justificând rezistența palestiniană față de statul Israel ca fiind o auto-apărare cu totul îndreptățită. Aceasta a fost, cu siguranță, și logica lui Adolf Hitler, care scris în *Meine Kampf*: „Iată de ce cred astăzi că acționez în conformitate cu voința Creatorului Atotputernic: *apărându-mă de evreu, lupt pentru lucrarea Domnului.*“¹⁴⁸

În mod ironic, documentul condamnă credințele lui John și Charles Wesley, părinții spirituali ai Bisericii Metodiste, care credeau cu înșuflețire că Scripturile apără restaurarea poporului evreu în străvechea lor țară. Din păcate, Biserica Metodistă Unită a Marii Britanii nu este singura denominațiune creștină istorică ce abandonează mărturia biblică și îmbrățișează teologia respingerii.

Biserica Prezbiterană (SUA)

În ultimul deceniu, Biserica Prezbiterană (SUA), sau PC(USA) – a nu se confunda cu Biserica Prezbiterană din America (PCA) – a adoptat și ea o poziție din ce în ce mai dură față de Israel.

În 2012, la Adunarea Generală anuală, s-a supus la vot, și a căzut cu o diferență mică de voturi, o moțiune de subscriere la Campania de Boicotare, Deposare și Sancțiuni împotriva Israelului. Scopul acestei mișcări, după cum vom discuta imediat, este să repoarte un război economic și ideologic împotriva statului Israel. Deși votul a fost împotriva, el a dat în vileag minoritatea crescândă a extremiștilor din cadrul PC(USA).

În 2013, un alt eveniment a scos la iveală nivelul animozității crescânde față de comunitatea evreiască din sânul denominațiunii. Aceasta este povestea reverendului Albert Butzer, un pastor prezbiteran care, la Adunarea Generală anuală a denominațiunii, a fost forțat să demisioneze din rolul de moderator al Comitetului pentru chestiuni privind Orientul Mijlociu. Marea lui crimă a fost că a întreprins două călătorii în Israel, care fuseseră sponsorizate de o grupare evreiască, și nu de una palestiniană. Deși Butzer mai făcuse turul țării și împreună cu grupări pro-palestiniene și chiar simpatiza cu ei în cauza lor, simplul fapt că fusese expus și la versiunea evreiască a lucrurilor îl făcea *persona non grata* și a impus demisionarea forțată din orice implicare în discuție.

---

¹⁴⁸ „Adolf Hitler: extrase din *Mein Kampf*“, Jewish Virtual Library, accesat în 18 iulie 2014, <http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/Holocaust/kampf.html>.

Însă cel mai deschis atac al PC(USA) împotriva statului Israel a avut loc în februarie 2014, când Rețeaua Misionară a Palestinienilor din Israel (în en Israel Palestinian Mission Network, IPMN) a presbiteranilor a scos o cărțuție de 74 de pagini cu ilustrații și un DVD însoțitor intitulate *Zionism Unsettled: A Congregational Study Guide* [Sionismul întors pe dos: Un ghid de studiu congregațional]. În opinia lui Jonathan S. Tobin, editor senior online al revistei *Commentary*, cărțuția este un atac în toată puterea cuvântului împotriva conceptului însuși de sionism și își propune să îl compare cu antisemitismul creștin care a produs holocaustul și alte atrocități din istorie. Scopul ei este să eticheteze Israelul drept o entitate nelegitimă și să îi trateze pe susținătorii evrei americani ca și când ar fi deviat de la valorile religiei lor... Este, nici mai mult, nici mai puțin, o declarație de război împotriva evreilor din Israel și din America... În *Zionism Unsettled*, evreii nu au niciun drept asupra Israelului și niciun drept să se apere. De cealaltă parte, documentul raționalizează și chiar justifică violența împotriva Israelului.¹⁴⁹

În sfârșit, în iunie 2014, PC(USA) a adoptat o hotărâre de a boicota mai multe dintre instituțiile care fac afaceri cu Israelul. În lumina celorlalte poziții profund liberale pe care această denominațiune le-a adoptat în ultimii ani cu privire la avort și la căsătoriile între homosexuali, poate că niciuna din toate acestea nu vine ca o uriașă surpriză pentru unii, însă, fără îndoială, vor avea un impact profund asupra celor 2,4 milioane de membri ai acestei congregații cândva robuste.

Biserica Unită a lui Cristos

În iunie 2014, Biserica Unită a lui Cristos, o altă denominațiune creștină principală, a emis un raport ce instiga la boicotarea bunurilor produse în așezări israeliene, inclusiv în estul Ierusalimului, intitulat „Raport al grupului de lucru asupra politicii Israel/Palestina“. Ironia este că acesta a venit la un moment în istorie când încălcarea drepturilor omului în națiuni precum Sudan au inclus și înlănțuirea unei creștine însărcinate într-o celulă și obligarea acesteia să nască pe podea, în timp ce își aștepta sentința la moarte pentru că se convertise la creștinism. Nu au fost, însă, chemări la boicot împotriva Sudanului. Doar împotriva Israelului. Israelul singur, dintre toate națiunile lumii, a fost țintit pentru boicot. Raportul etichetează doctrina restauraționismului drept „o falsă

¹⁴⁹ Jonathan S. Tobin, „Presbiteranii declară război evreilor“, revista *Commentary*, 11 februarie 2014, <http://commentarymagazine.com/2014/02/11/presbyterian-church-usa-declare-war-on-the-jews-israel/>.

doctrină“ și descrie susținerea acordată de creștini Israelului ca fiind o formă modernă de apostazie și o lepădare de Dumnezeu.

Biserica Unită a lui Cristos este cea mai mare denominațiune din Canada. Printre congregațiile cele mai notabile din această denominațiune se numără și Biserica Trinitară Unită a lui Cristos din Chicago, unde președintele Barack Obama s-a închinat mai bine de douăzeci de ani și unde au fost botezați el și copiii săi.

Biserica Scoției

O altă biserică ce a fost cândva o lumină strălucitoare a adevărului, dar care și-a îngăduit să devină un refugiu pentru propaganda anti-evreiască, este Biserica Scoției. În mai 2013, biserica a scos „Moștenirea lui Avraam? Un raport asupra «Țării Promise».“ Documentul combină supersesionismul teologic creștin tipic cu o dură incriminare a statului Israel.

Pe partea teologică, raportul neagă, în mod ironic, până și că ar mai exista așa-zisa „Țară Promisă“, acesta fiind și motivul pentru ghilimelele ce însoțesc sintagma în titlul raportului. Spre marea surpriză a lui Avraam, fără îndoială, raportul face afirmația ridicolă potrivit căreia „promisiunile legate de țara lui Israel nu au fost niciodată menite a fi luate în sens literal sau ca aplicându-se unui teritoriu geografic definit.“ Documentul continuă spunând că „«Țara Promisă» în Biblie nu este atât de mult un loc, pe cât este o metaforă pentru cum ar trebui să fie lucrurile în sânul poporului lui Dumnezeu. Această «Țară Promisă» poate fi găsită – sau construită – oriunde.”¹⁵⁰ Vă rog, opriți-vă o clipă să meditați asupra declarației făcute aici. Dumnezeu Însuși a făcut un jurământ până la moarte să dea descendenților lui Avraam țara pe care a specificat-o. El a repetat această promisiune de sute de ori în termeni foarte literali. Și totuși, Biserica Scoției ne spune că aceste promisiuni erau simple metafore pentru oricare bucată de pământ de oriunde. Mă întreb cât va mai fi până când ni se va spune că Dumnezeu Însuși nu este decât o metaforă care nu trebuie înțeleasă în sens literal. Raportul acesta este un adevărat act de vandalism teologic – batjocorind în cel mai înalt grad Biblia ca document coerent. Referitor la asemenea afirmații, foiletonistul evreu american sindicalizat, Dennis Prager, face următoarea observație foarte precisă: „Ar fi ca și când o entitate religioasă post-creștină majoră ar fi anunțat că «Isus», «răstignire» și «înviere» n-ar fi avut

¹⁵⁰ Biserica Scoției, Conciliul Bisericii și societate, „Moștenirea lui Avraam? Raport asupra «Țării Promise»“, mai 2013, http://www.israelpalestinemissionnetwork.org/main/ipmndocuments/Inheritance_of_Abraham_.pdf, 8.

niciodată sensul pe care creștinii și Noul Testament li l-au dat dintotdeauna. Imaginați-vă cum ar fi dacă o entitate musulmană majoră ar declara că Isus ar însemna Mohamed, Cristos înseamnă Coran; răstignire înseamnă islamofobie, iar înviere înseamnă Hajj-ul.¹⁵¹

Raportul continuă înfățișând Israelul ca pe un stat militar, rasist, opresiv și nedrept, care nu poate fi susținut de creștini. În timp ce lansează numeroase acuzații specifice împotriva Israelului și condamnă doar vag orice violență, indiferent de cine o pune în scenă, nu face referire nici măcar o dată la vreun singur act de ură, rasism sau agresiune militară a palestinienilor. Nici măcar o dată. Întregul document este o diatribă profund anti-Israeliană de cea mai joasă speță.

În urma a numeroase critici internaționale, Biserica Scoției a revizuit documentul, incluzând o referire la faptul că Israelul are dreptul să existe. Opriți-vă și gândiți-vă la acest lucru. Trăim acum într-o lume în care a fost nevoie ca un grup de creștini să fie supus unor presiuni pentru a recunoaște simplul fapt că o națiune are dreptul să existe. Cărei alte națiuni a lumii îi este pus sub semnul întrebării însuși dreptul la existență? Doar Israelului. Pe scurt, mă găsesc în deplin acord cu concluziile lui Dennis Prager:

Raportul Bisericii Scoției nu este despre critici la adresa Israelului; ci despre invalidarea poporului evreu și despre invalidarea pretențiilor istorice incontestabile ale evreilor asupra țării... Biserica Scoției a dat glas celei mai mârșave descrieri a evreilor din Evul Mediu încoace... Raportul este o combinație între anti-iudaismul creștin medieval și anti-sionismul contemporan de stânga. Pentru evrei și Israel, este o combinație letală.¹⁵²

Boicoturi, deposedare, sancțiuni

În 1933, Adolf Hitler și Partidul Nazist au boicotat în mod oficial afacerile evreilor. Acesta a fost abia începutul unui deceniu de forme de ură față de evrei dintre cele mai urâte din istoria lumii. Astăzi, o nouă mișcare de boicotare a statului evreu este în plină desfășurare. Această campanie de boicotare a Israelului se numește Boicoturi, Deposedare și Sancțiuni, sau BDS. BDS este o campanie globală care folosește presiuni economice și politice pentru a

¹⁵¹ Dennis Prager, „The Church of Scotland’s scandal“, *Jerusalem Connection Report*, 14 mai 2013, <http://www.thejerusalemconnection.us/blog/2013/05/14/the-church-of-scotlands-scandal.html>.

¹⁵² Ibid.

submina fundamental securitatea, legitimitatea și viitorul Israelului. Deși finanțată de palestinieni, organizația este foarte activă în campusurile colegiilor din jurul lumii. În această mișcare, găsim și o conexiune directă între organizații de stânga angajate, grupări islamice radicale și violente și creștinismul majoritar.

As'ad AbuKhalil este un profesor libanez american de științe politice la California State University – Stanislaus. El este, de asemenea, un înfocat susținător al BDS. În opinia lui Khalil, „adevărata țintă a BDS este să ducă de răpă statul Israel... Lucrul acesta ar trebui declarat a fi un obiectiv lipsit de echivoc. N-ar trebui să existe nicio confuzie în această privință. Dreptatea și libertatea pentru palestinieni sunt incompatibile cu existența statului Israel.”¹⁵³

Ahmed Moor, un alt susținător vocal al BDS și activist în Statele Unite ale Americii, a contribuit masiv la cotidienele *Guardian*, *Huffington Post*, *Daily Beast*, *Mondoweiss*, *Electronic Intifada* și *Al Jazeera*. În cuvintele lui Moor, „BDS nu este un alt pas pe calea către demascarea finală; BDS este Demascarea Finală... Sfârșirea ocupației nu înseamnă nimic dacă nu înseamnă desființarea statului Israel însuși.”¹⁵⁴

Deși puțini membri sau participanți la serviciile Bisericii Prezbiterane (SUA), ale Bisericii Unite a lui Cristos sau ale Bisericii Metodiste Unite a Marii Britanii din zilele noastre s-ar regăsi în toate sentimentele abjecte ale grupării islamice radicale Hamas, poziția anti-Israel a tuturor acestor biserici face ca prăpastia dintre Biserică și organizațiile teroriste să se închidă cu rapiditate. Mulți cred că BDS este o simplă mișcare autohtonă, al cărei scop este să pună presiune asupra Israelului ca să acceadă la un stat palestinian. Însă aceasta este o reprezentare complet eronată a ceea ce este cu adevărat această mișcare. Deși mulți dintre creștinii care s-au afiliat mișcării BDS cred adesea că sprijină o mișcare locală de colegiu, care militează pentru egalitate, justiție și valori creștine generale, în realitate susțin o mișcare radicală și violentă, care urmărește, în ultimă instanță, exterminarea rasei evreiești. Mișcarea BDS în Europa și în Statele Unite ale Americii este condusă în mod copleșitor și conectată direct la organizații islamice radicale ale terorii, precum Hamas. Atât Hamas, cât și Frăția Musulmană, cel mai adesea via Asociația Studenților Musulmani, pe care FBI-ul a legat-o direct de Frăția Musulmană, procură

¹⁵³ As'ad AbuKhalil, „O critică la adresa lui Norman Finkelstein asupra BDS”, *Al-Akhbar English* (blog), 17 februarie 2012, <http://english.al-akhbar.com/blogs/angry-corner/critique-norman-finkelstein-bds>.

¹⁵⁴ Ahmed Moor, „BDS este un proiect pe termen lung cu un potențial radical transformator”, *Mondoweiss* (blog), 22 aprilie 2010, <http://mondoweiss.net/2010/04/bds-is-a-long-term-project-with-radically-transformative-potential.html>.

principalii activiști, agenți operativi și directori pentru mișcările BDS internaționale și pentru activitățile politice anti-israeliene din numeroase campusuri universitare din lungul și latul Statelor Unite și Europei. Alte grupări pro-palestiniene asociate cu mișcarea BDS, precum Musulmanii Americani pentru Palestina sau Studenții pentru Justiție în Palestina, au canalizat, potrivit investigațiilor efectuate asupra lor, sute de mii de dolari către Hamas.¹⁵⁵

În 2014, în timpul Săptămânii Apartheidului din Israel, grupările BDS din campusurile universitare din SUA au fost înregistrate scandând „De la râu până la mare, Palestina va fi liberă.” O figură proeminentă a mișcării BDS este Azzam Tamimi, profesor de gândire politică și conducător al Campaniei de Solidaritate pentru Palestina din Londra. Într-un protest în fața ambasadei israeliene din Londra, vorbind despre statul Israel și despre poporul evreu, Tamimi a spus: „Toți oamenii din lume, cu credință sau fără, trebuie să vină împreună cu scopul de a eradica acest cancer din trupul omenirii.”¹⁵⁶ Într-un interviu acordat postului de televiziune BBC, Tamimi a pretins că, dacă ar putea, ar duce cu el o bombă sinucigașă în Israel, declarând în termeni cât se poate de clari: „Vedeți voi, a mă sacrifica pentru Palestina este o cauză nobilă. Este calea cea directă pentru a-i face pe plac zeului meu și aș urma-o, dacă aș avea ocazia.”¹⁵⁷

Nu uitați nicio clipă, aceasta este cauza pe care o susțin acum creștini mărturisitori. Nu suntem deloc surprinși, în acest caz, să găsim în literatura scoasă atât de Biserica Prezbiterană (SUA), cât și de Biserica Metodistă Unită a Marii Britanii, un limbaj de *incriminare* a Israelului aproape identic cu acela al *instigării* din Hamas.

Activismul anti-Israel al BDS în numeroase colegii și campusuri universitare a creat, în multe cazuri, o atmosferă de presiune și intimidare atât de puternică încât mulți studenți evrei încep să dea glas sentimentului că nu sunt în siguranță. În martie și aprilie 2014, studenții evrei de la Universitatea de Nord-Est și de la Universitatea din New York au primit înștiințări de evacuare în bătaie de joc, care le-au fost livrate pe sub ușă în dormitoarele lor. Potrivit lui Brett Cohen, directorul național al programului de campus pentru gruparea pro-Israel StandWithUS, „hărțuirea și intimidarea fățișă a studenților pro-Israel este la ordinea zilei peste tot pe unde BDS își înalță capul plin de ură.” Cohen a enumerat astfel de acte de intimidare în care studenții pro-BDS „închid gura cu

¹⁵⁵ Dan Diker, „Lumea de aici: Hamas și BDS”, *Jerusalem Post*, 4 martie 2014.

¹⁵⁶ The Investigative Project on Terrorism, „Susținător al Hamasului vorbește într-un campus universitar londonez”, *For the Record* (blog), 24 februarie 2012, <http://www.investigativeproject.org/3462/hamas-supporter-speaking-on-london-campus>.

¹⁵⁷ Ibid.

violență oponentilor lor și postează imagini de propagandă neo-nazistă antisemită pe conturile lor din media socială“, precum și „o preluare ostilă a agendei Guvernului Studenților, în care susținătorii BDS strigă epitete rasiste către studenții senatori.“¹⁵⁸

Ben White

Unul dintre activiștii cei mai activi și expliciti anti-Israel este Ben White. Acesta este un absolvent al Universității Oxford, un blogger anti-Israel cu experiență și un vorbitor foarte căutat în cercurile anti-Israel. Într-un articol pentru jurnalul politic online *CounterPunch*, White a scris: „Nu mă consider un antisemit, dar pot înțelege, totuși, de ce unii sunt. Sunt, de fapt, o mulțime de motive.“¹⁵⁹ Doar ca să știți, antisemit este, pur și simplu, o persoană care urăște evreii. White a exprimat o simpatie deplină față de cei ce urăsc evreii. Este important să observăm că nu apăra anti-sionismul, în mod specific, ci antisemitismul. În alte cuvinte, ura cu care simpatizează el nu este împotriva Israelului ca stat, ci împotriva evreilor ca popor. White continuă enumerând numeroase motive care, în opinia lui, legitimizează o astfel de ură. Acesta este un bun exemplu care ilustrează la ce mă refer când spun că ura creștinilor moderni față de evrei deservește ura mai curând vulcanică a musulmanilor radicali sau a grupărilor neo-naziste. Felul acesta de a vorbi seamănă în vreun fel, chiar și foarte vag, cu ce se găsește în inima lui Dumnezeu? În ce mă privește, încă n-am văzut pe niciunul dintre acești activiști moderni anti-Israel exprimându-și dragostea față de poporul evreu.

Stephen Sizer

Un alt activist anti-Israel dintre cei mai înfocați este Stephen Sizer, un vicar anglican. Sizer este exemplul perfect pentru noul antisemitism. În 2005, a publicat cartea *Christian Zionism: Roadmap to Armageddon?* [Sionismul creștin: hartă a drumului către Armaghedon?], iar în 2008, o versiune simplificată, intitulată *Zion's Christian Soldiers? The Bible, Israel and the Church* [Soldații creștini ai Sionului? Biblia, Israelul și Biserica]. În ambele cărți, Sizer susține că creștinii care nu sunt supersesioniști, prin simplul fapt că susțin Israelul, ațâță la ură, rasism și nedreptate și sunt responsabili pentru crearea unei atmosfere prielnice războiului, poate chiar de nivel apocaliptic. Sizer este bine primit nu

¹⁵⁸ Paul Miller, „Jewish Depaul Student: ‘I no longer felt safe on this campus’“, Breitbart, 23 mai 2014, <http://www.breitbart.com/Big-Peace/2014/05/23/Jewish-DePaul-Student-I-No-Longer-Felt-Safe-on-This-Campus>.

¹⁵⁹ Ben White, „Este posibil să înțelegem creșterea antisemitismului?“, *CounterPunch*, 18 iunie 2002, <http://www.counterpunch.org/2002/06/18/is-it-possible-to-understand-the-rise-in-anti-semitism/>.

doar de acele biserici care îmbrățișează versiunea anti-israeliană, ci și în cercurile seculare și musulmane anti-Israel. Deși în general încet la vorbire, Sizer este un aruncător de bombe ideologice de cea mai rea speță, lăsând adesea să-i scape declarații mai degrabă incendiare cu privire la Israel și la toți cei ce aparțin aceluiași segment al Bisericii care îi iau apărarea. În sensul acesta, deși este de departe mai puțin abil, Sizer a devenit, în esență, un soi de Ann Coulter a mișcării anti-Israel. În august 2013, de exemplu, în timp ce se afla în fața unei biserici aglomerate, a făcut următoarea declarație: „Sunt anumite biserici în Israel și în Palestina care se dau de partea ocupației, care iau apărarea sionismului. Una dintre sarcinile mele este să-i provoc la nivel ideologic și să le arăt că L-au repudiat pe Isus, au repudiat Biblia și sunt o urâciune.”¹⁶⁰

Cu acest comentariu, Sizer a etichetat întreaga comunitate a evreilor mesianici din Israel, precum și grosul populației arabe evanghelice din Israel, ca fiind „o urâciune” care „L-au repudiat pe Isus”. Toate acestea le-a spus însoțite de un zâmbet larg și plin de mulțumire de sine, smulgând râsete multora din audiență. În mod straniu, Sizer s-a scuzat ulterior pentru cuvintele sale, dar, după aceea, și-a retractat scuzele, exprimând faptul că se simțea cu totul în largul său cu acele cuvinte pe care le rostise. Cu altă ocazie, Sizer i-a numit „eretici” pe toți creștinii sau credincioșii mesianici care susțin Israelul.¹⁶¹ Cu o altă ocazie, a căutat din nou să condamne tot sprijinul acordat de creștini Israelului, postând pe Tweeter că „sionismul creștin prostituează Biblia. Este un oximoron.”¹⁶² Biserica cu discernământ să se întrebe: ce duh îl însuflețește cu adevărat pe acest om când lansează asemenea condamnări și acuzații excesive la adresa fraților săi creștini și recurge la un limbaj atât de inflamator, dezbinator și instigator la ură?

Cu toate acestea, supersesionismul său l-a determinat pe Sizer să folosească o retorică mai mult decât inflamatorie. L-a determinat și să se angajeze în activități profund anti-israeliene. În 2012, Sizer a călătorit în Bagdad la „Conferința internațională a solidarității cu prizonierii și deținuții arabi și palestinieni din închisorile ocupației israeliene.” Ca reprezentant al lui Cristos, s-a dus Sizer cu gând să facă pace și să caute reconcilierea între arabi și evrei? Ba

¹⁶⁰ Stephen Sizer, sesiune de întrebări și răspunsuri, Biserica Metodistă Rivercourt, King Street, Londra, 6 octombrie 2011, citat în Ron Cantor, „Sizer afirmă din nou: evreii mesianici din Israel sunt o urâciune”, *Charisma News*, 13 martie 2014, <http://www.charismanews.com/opinion/43110-sizer-reaffirms-messianic-jews-in-Israel-abomination>.

¹⁶¹ Stephen Sizer, „Sionismul creștin: Noua erezie care subminează pacea din Orientul Mijlociu”, *Middle East Monitor*, 1 august 2013, <https://www.middleeastmonitor.com/articles/guest-writers/6743-christian-zionism-the-new-heresy-that-undermines-middle-east-peace>.

¹⁶² 9 martie 2014, <https://twitter.com/stephensizer/status/442722828044210176>.

chiar contrariul. Dimpotrivă, a stat înaintea unei audiențe alcătuite cu preponderență din arabi și a descris cu multe cuvinte și exces de culoare torturile aplicate de israelieni copiilor de palestinieni. Aceasta nu este câtuși de puțin o exagerare. Chiar dacă s-a oprit înainte de a acuza evreii că drenează sângele palestinienilor ca să facă *matzo*, putem vedea în acest gest al său un ecou profund al mitului istoric al crimelor ritualice, folosit de urătorii de evrei isterici ai trecutului pentru a răscula masele împotriva poporului evreu și conducând adesea la masacre. Să ne întrebăm cu onestitate: lumea musulmană mai are nevoie de încurajare ca să urască poporul evreu și statul Israel? De ce oare anti-sioniști precum Sizer simt nevoia să toarne cu bună știință gaz pe focul urii musulmanilor, când acesta arde deja foarte bine de unul singur? Când observăm lucruri de genul acesta, nu putem să nu ne întrebăm: care este adevăratul scop, care sunt mutările finale? Și ce duh îi însuflețește pe oameni ca aceștia și mișcarea căreia vor să dea ei naștere? Nu-și dau ei seama oare că, în atât de multe feluri, sunt echivalentul modern al teologilor anti-iudaici și ai celor ce în trecut instigau la ură folosind momeala rasei? Cel mai important însă, sunt oameni și mișcări de genul acestora cu adevărat cei cu care creștinii cu conștiință doresc să se asocieze?

Cine pornește fără cheie Apocalipsa?

Din perspectiva mea, când văd că Stephen Sizer face ocolul lumii instigând musulmanii la ură față de Israel, sau când aud de supersesioniști care pretind că respingerea supersesionismului este vinovată de vărsarea de sânge, nu pot decât să scutur din cap. Eu însumi profesor cunoscut pentru discursurile pe subiectul rolului principal al islamului în zilele din urmă, am fost acuzat în nenumărate rânduri că, în esență, instig la Bătălia de la Armaghedon. De fapt, după mulți supersesioniști, toți creștinii care susțin Israelul (sioniștii creștini) nu doar că speră, dar chiar încurajează posibilitatea ca un *Armaghedon* real să aibă loc. Brian McLaren, un susținător renumit al mișcării anti-sioniste, a spus chiar că oricine ia în serios profețiile legate de Israelul vremurilor din urmă „folosește un scenariu fictiv al sfârșitului lumii ca să creeze un soi de dorință de a ucide pentru Al Treilea Război Mondial, care, dacă nu este confruntat cu mai multă vigoare de noi, ceilalți, ar putea mult prea ușor da naștere unei profeții care se îndeplinește singură.”¹⁶³ Titluri de cărți precum cel al lui Sizer, *Sionismul creștin: harta drumului către Armaghedon?*, cel al lui Hank Hanegraaf, *Fitilul Armaghedonului* [în en. *The Fuse of Armageddon*], sau cel al Victoriei Clark, *Aliați*

¹⁶³ Brian McLaren, „Patru puncte către pace în Orientul Mijlociu“, revista *Sojourners*, 16 aprilie 2009.

pentru Armaghedon: Nașterea sionismului creștin [în en. *Allies for Armageddon: The Rise of Christian Zionism*] sunt dedicate în întregime demonstrării faptului că sionismul este o idee periculoasă care încurajează potențialul unui război apocaliptic regional masiv sau chiar global. Dar gândiți-vă la straturile ironiei și ipocriziei implicate aici. Mai întâi, cei ce susțin că sioniștii grăbesc Bătălia de la Armaghedon cel mai adesea neagă faptul că profețiile biblice privitoare la Bătălia de la Armaghedon ar trebui luate în sens literal sau măcar aplicate zilelor noastre. Și totuși, tot ei sunt cei ce îi acuză pe toți creștinii care susțin statul Israel că le fac să se adeverească. *Poftim?* Dar și mai straniu este că mulți dintre acești aceiași critici ai sionismului, în opoziția lor față de sionism, în realitate încurajează, sprijină și chiar cultivă tocmai soiul acela de ură religioasă și rasială – „o ură veșnică“ (Ezechiel 35:5) – despre care Biblia spune în mod specific că va aprinde scânteia Bătăliei de la Armaghedon.

În „O scrisoare deschisă către evanghelici și alte părți interesate“, redactată de reprezentanți ai Seminarului Teologic Knox, autorii supersesioniști au îndrăznit chiar să arunce toată vina pentru sângele vărsat cu prilejul Cruciadelor în întregime asupra celor ce au crezut că țara Israelului este, de fapt, Țara Promisă. Documentul se lamentează: „O teologie creștină greșită cu privire la «Țara Sfântă» a contribuit la tragica cruzime a Cruciadelor din Evul Mediu.“¹⁶⁴ Problema evidentă pe care o pune această declarație, însă, este că teologia care a condus la Cruciade nu a fost concepția că țara Israelului este țara promisă; *dimpotrivă, a fost concepția supersesionistă că țara aparține în mod specific Bisericii Creștine*. Documentul nu a admis nici măcar o dată măcelărirea în masă a evreilor care a avut loc nu doar în țara Israelului, ci și peste tot în Europa. Pentru aceasta, răspunzătoare a fost, din nou, ura supersesionistă față de evrei. Cruciații nu erau decât niște dominioniști supersesioniști înarmați cu săbii. Aceasta este natura orbirii și a transferului afectiv al vinei ce continuă să îi molipsească pe supersesioniști până în zilele noastre. Fățarnicia întrece, pur și simplu, orice limită.

Concluzie

Rabinul Ammiel Hirsch a descris în mod desăvârșit mișcarea anti-Israel tot mai amplă în sânul Bisericii Creștine când a spus că: „Lumea este înțesată de oameni care propovăduiesc iubirea, dar sunt plini de ură. Ei declamă smerenia,

¹⁶⁴ O Scrisoare deschisă către evanghelici și alte părți interesate: poporul lui Dumnezeu, țara Israelului și imparțialitatea Evangheliei, inițiată de Seminarul Teologic Knox; disponibilă online la http://www.ifamericansknew.org/cur_sit/wdoor.html.

dar sunt plini de aroganță. Sunt mistuiți de o intensitate pătimasă – dar pentru lucrurile greșite. Prostituează cuvintele și pervertesc valorile. Spun că sunt de partea păcii, dar acțiunile lor promovează războiul.”¹⁶⁵

Mișcarea crescândă de delegitimizare sau subminare a statului Israel nu este, de fapt și cu adevărat, despre valorile păcii, dreptății și compasiunii, așa cum pretind mulți dintre cei ce o apără. Sub masca subțire a pretenției de a fi o mișcare politică sau de justiție socială, ea este, de fapt, mai mult decât un efort de a duce de răpă Israelul. Samuel Clough, un profesor articulat al Bibliei și prieten de-al meu, a rezumat perfect marele pericol al mișcării anti-Israel emergente în sânul Bisericii: „Aceste argumente împotriva Israelului nu sunt, în ultimă instanță, doar argumente intelectuale sau politice. Avem de-a face cu un sistem complet de gândire. În cele din urmă, concluzia logică a acestui sistem de gândire este că oamenii mor. Dacă nu am învățat nimic altceva din Al Doilea Război Mondial, să învățăm cel puțin că o teologie care privează evreii de drepturi civile, sfârșește până la urmă într-un lagăr de concentrare.”¹⁶⁶

Rugăciunea mea simplă este ca generația emergentă de credincioși creștini să se trezească și să vadă adevărata față a mișcării anti-Israel, și anume că este o manifestare modernă în sânul Bisericii Creștine a lungului continuum de ură îndreptată în istorie împotriva evreilor, poporul legământului lui Dumnezeu. Ea nu este decât o extensie a efortului istoric al creștinilor de a-i pune pe evrei înapoi la locul lor de popor lepădat de Dumnezeu și destinat să rămână în exil și în robie. În ciuda luciului de dreptate socială cu care susținătorii încearcă să spoiască această mișcare, rasismul ce stă la baza lui devine din ce în ce mai vizibil și mai neobrăzat. După ce se vor deștepta și vor da ochii cu această realitate demonstrabilă, mă rog ca generația mai tânără a credincioșilor ce gândesc și sunt informați să respingă această mișcare, nu doar pentru teologia greșită din spatele ei, ci și din cauza agendei sale în mod fundamental rasistă. Mă rog ca, după ce vor fi respins noua ură față de evrei, să se ridice o nouă generație de creștini care să revendice viziunea plină de speranță a restaurării pe care o proclamau Isus și apostolii – o viziune în care Isus, Regele evreilor, va domni deopotrivă peste evrei și ne-evrei, israeliți și arabi, care Îl vor sluji cu toții pe Creatorul lor, laolaltă, ca un singur popor unificat, dar divers, al lui Dumnezeu.

¹⁶⁵ Ammiel Hirsch, „SodaStream and Scarlett Johansson: Three Comments“, *HuffPost's The Blog*, 11 februarie, http://www.huffingtonpost.com/rabbi-ammiel-hirsch/sodastream-and-scarlett-j_b_4759810.html.

¹⁶⁶ Interviu personal cu autorul. Folosit cu permisiune.

PARTEA A III-A
ZILELE DIN URMĂ ȘI JUDECATA POPOARELOR

Capitolul 14.**Întoarcerea evreilor în țara lor a fost profețită**

Bryan Purtle este un pastor care mi-a devenit bun prieten de-a lungul ultimilor ani. El este pompier și provine dintr-o familie de pompieri. Bryan este un pastor pe gustul meu, are mintea unui învățat și mâinile pline de bătăături. Zilele acestea, își petrece o mare parte a timpului într-un atelier de la subsolul casei, prelucrând pielea în căști de protecție de o măiestrie magnifică. Face acest lucru pe lângă creșterea celor cinci copii ai lor, împreună cu soția lui, și căpătoria unei comunități de credincioși. De asemenea, Bryan este unul dintre cei mai erudiți frați pe care îi cunosc, deținând una dintre cele mai de invidiat biblioteci teologice personale pe care le-am văzut vreodată. Este specializat în clasici, în cărți care adesea sunt greu de găsit sau nu mai sunt disponibile. Pereții bibliotecii sale sunt plini de tablouri ale câtorva dintre eroii săi – venerabili pastori, teologi și misionari – oameni precum Charles Spurgeon, R. C. Chapman, Adolph Saphir, Horatius Bonar, A.W. Tozer și, din timpuri mai moderne, Leonard Ravenhill.

Soții Purtle au slujit, de asemenea, ca misionari într-o țară islamică, pe care nu o vom menționa aici. I-am vizitat în perioada pe care au petrecut-o peste ocean și am avut ocazia să desfășor și să înregistrez un amplu interviu cu Bryan, interviu care este, în opinia mea, aur curat. Așezați în sufragerie, în aerul fierbinte deja din Orientul Mijlociu, deși era încă înainte de amiază, am discutat pe marginea unuia dintre subiectele noastre favorite: centralitatea neîntreruptă a Israelului în planurile lui Dumnezeu. Pe nesimțite, Bryan a trecut la una din ariile lui de specialitate, o chestiune de o importanță vitală, dar de care foarte puțini credincioși de astăzi au habar: „Idea aceasta că Israelul are o semnificație aparte, potrivit profețiilor și potrivit mărturiei Scripturii despre zilele din urmă, nu este una nouă,” mi-a spus el. „Nu doar că este o consecință firească a citirii directe a Scripturii, dar, mai mult, în a doua jumătate a anilor 1800, oamenii susțineau că masele de evrei aveau să vină în Palestina, ajungând chiar până la alcătuirea unui stat. Mulți predicatori și teologi de renume din istorie au anticipat acest lucru, inclusiv Charles Spurgeon, Adolph Saphir, David Baron, J.C. Ryle [și] Horatius Bonar, mari predicatori, misionari și teologi.“

Idea că mulți mari predicatori ai Scripturilor au prezis reșezarea statului Israel în zilele din urmă, de către poporul evreu, este un argument deosebit de puternic în sprijinul interpretării literaliste și futuriste a Scripturii. Mulți dintre aceștia au prezis lucrul acesta cu sute de ani, ba chiar, într-un caz, *cu mai bine de*

o mie de ani înainte de a se întâmpla. Când examinează multe din cărțile celor ce denunță teologia înlocuirii, cei ce resping și adesea chiar își bat joc de ideea că profețiile biblice sunt pentru zilele noastre – sau că Israelul național are vreun loc în planurile actuale ale lui Dumnezeu – excelează în sublinierea diverselor profeții eșuate ori în scoaterea în evidență a diverșilor prezicători de date eronate ce au existat în istoria Bisericii. Le face plăcere să arate cu degetul spre profeți falși precum Edgar C. Whisenant (autor al *88 de motive pentru care Răpirea va avea loc în 1988*) sau Harold Camping (care a spus că Ziua Judecării va avea loc pe 12 mai 2011), dar niciodată n-ar admite predicțiile foarte încrezătoare și precise ale acestor nenumărați învățători, care au declarat că va veni o zi când evreii se vor întoarce în țara lor și vor întemeia un stat. Așadar, să ne aplecăm asupra acestor comori mult prea adesea uitate și să le scoatem la lumină:

David Baron (1855-1926)

David Baron a fost un evreu mesianic credincios care a slujit la sfârșitul anilor 1800 și începutul anilor 1900. După ce a venit la credință, s-a apucat să scrie mai multe cărți excelente și a co-fondat organizația misionară londoneză Hebrew Christian Testimony to Israel [Mărturia creștinilor evrei pentru Israel]. Lucrarea care îl face celebru este clasicul său comentariu din 1918 asupra profeției lui Zaharia, *The Visions and Prophecies of Zechariah* [Viziunile și profețiile lui Zaharia], care continuă să fie folosită și publicată la scară largă și azi. Pe marginea capitolului 14 din Zaharia, Baron a scris:

Înainte de toate, trebuie să presupunem o restaurare a evreilor într-o stare de necredință – nu o restaurare completă a întregii națiuni, care nu va avea loc decât după convertirea lor, ci a unei rămășițe reprezentative și influente... S-ar părea, din Scripturi, că în ceea ce privește Israelul și țara, va fi o restaurare, înainte de cea de-a doua venire a Domnului nostru, în foarte mare măsură a aceleiași stări de lucruri ce exista pe vremea celei dintâi veniri a Sa, când frânghiile planurilor lui Dumnezeu cu ei ca națiune au fost, în sfârșit, lăsate la pământ, urmând să fie ridicate din nou „când se va împlini numărul neamurilor.”¹⁶⁷

¹⁶⁷ David Baron, *Zechariah: A Commentary of His Visions and Prophecies* (Grand Rapids: Kregel, 2001), 492.

Această predicție a unei întoarceri a evreilor în țara lor, într-o stare de necredință, a fost făcută cu 30 de ani înainte de împlinirea ei propriu-zisă. Dar ea nu constituie cea dintâi predicție a lui Baron. Cu 27 de ani înainte de ea, în 1891, Baron a publicat o carte intitulată *The Jewish Problem: Its Past, Present and Future* [Problema evreiască: trecutul, prezentul și viitorul ei]. Eu dețin un exemplar original, vechi de mai bine de 120 de ani. Cartea expune un argument în favoarea unei restaurări viitoare a evreilor în țara lor. Redau mai jos comentariile lui Baron pe marginea textului din Ieremia 30:3:

Restaurarea de aici este una completă: „Voi aduce înapoi pe prinșii de război ai poporului Meu Israel și Iuda“ și cei ce se vor întoarce vor fi „în număr mare“, astfel încât nici întreaga țară promisă nu va fi destul de întinsă pentru ei. Același lucru apare și în remarcabila profeție din Isaia [11], care... este recunoscută a avea loc în viitor, unde „surghiuniții lui Israel“ și „cei risipiți ai lui Iuda“ vor fi strânși laolaltă... Am putea cita multe alte pasaje care vorbesc despre o Restaurare completă a întregii națiuni în termenii cei mai lipsiți de echivoc și în mare detaliu; lucru care, în mod cert, nu s-ar putea spune că și-a găsit împlinirea în – comparativ vorbind – mâna de oameni care s-au întors din Babilon.¹⁶⁸

Baron a continuat afirmând că „după Restaurarea prezisă în profeția aceasta și în altele asemenea ei, Israelul se va bucura cel puțin de independență națională, dacă nu de supremație.“¹⁶⁹ Predicțiile lui Baron, desigur, au fost făcute cu 57 de ani înainte de întemeierea oficială a statului Israel.

Nathaniel West (1826-1906)

Cu ceva timp mai în urmă, în 1826, s-a născut Nathaniel West, în Sunderland, Anglia, care, mai târziu, s-a mutat în Statele Unite ale Americii pentru a frecventa seminarul. A continuat apoi păstorind mai multe biserici din Cincinnati, Pittsburgh și Brooklyn. Mai târziu, a ajuns profesor la Seminarul Teologic Danville. De asemenea, a scris mai multe cărți, inclusiv clasică *Studies in Eschatology: The Thousand Years in Both Testaments* [Studii de escatologie: cei o mie de ani în amândouă testamentele], din 1890. Deși West credea că

¹⁶⁸ David Baron, *The Jewish Problem: Its Solution or Israel's Present and Future*, ed. a IV-a (London: Morgan and Scott, 1891), 18.

¹⁶⁹ Ibid.

restaurarea deplină avea să se petreacă în timpul domniei de o mie de ani a lui Isus, în această lucrare el a prezis, fără niciun dubiu, o restaurare viitoare a Israelului ca națiune:

Soluția la marea problemă a viitorului Israelului, izvorâtă din breșa din Împărăția lui David, este soluția Împărăției Milenare și vine cu acceptarea viitoare de către Israel a Fiului lui David ca Domn al lor, închiderea străvechii breșă din Împărăția lui David, unificarea Israelului și a lui Iuda într-o singură națiune, pe munții țării părinților lor, pentru totdeauna; – pe scurt, Israel, un popor și o națiune convertite, recunoscut de către Cristos în persoană, în aplauzele națiunilor.¹⁷⁰

Această predicție, publicată în 1890, a fost făcută cu 58 de ani înainte ca Israelul să devină în fapt o națiune.

J. C. Ryle (1816-1900)

Sărind înapoi în timp cu încă 23 de ani, dăm de scrierile lui J. C. Ryle. Ryle era un predicator reformat ce susținea interpretarea premilenară, futuristă, literalistă a Scripturii. Mai multe dintre comentariile sale privitoare la ceea ce, pe atunci, era o strângere viitoare a poporului evreu în țara sa, sunt cu adevărat izbitoare prin claritatea lor. De exemplu: „Eu cred că evreii vor fi, în cele din urmă, strânși din nou laolaltă ca o națiune separată, restaurați în țara lor și convertiți la credința în Cristos, după ce vor fi trecut prin mari necazuri (Ieremia 30:10-11; 31:10; Romani 11:25-26; Daniel 12:1; Zaharia 13:8-9).“¹⁷¹

Sau afirmațiile mai directe pe care Ryle le-a făcut în altă parte:

Dar nu mi-ar ajunge timpul dacă aș încerca să citez toate pasajele din Scriptură în care este descoperită istoria viitoare a Israelului. Isaia, Ieremia, Ezechiel, Osea, Ioel, Amos, Obadia, Mica, Țefania, Zaharia, toți declară același lucru. Toți prezic, cu mai multă sau mai puțină particularitate, că la finele acestei dispensații evreii vor fi restaurați în țara lor și în harul lui Dumnezeu. Nu am pretenția de infailibilitate în interpretarea Scripturii în această chestiune.

¹⁷⁰ Nathaniel West, *Studies in Eschatology: The Thousand Years in Both Testaments* (Fincastle, CA: Scripture Truth, 1890), 9.

¹⁷¹ J. C. Ryle, *Prophecy* (Reading, UK: Cox and Wyman Ltd. 1991), 8; retipărire a *Coming Events and Present Duties*, publicată inițial în 1876.

Sunt pe deplin conștient că mulți creștini excelenți nu pot vedea lucrurile ca mine. Pot spune doar că viitoarea salvare a Israelului ca popor, întoarcerea lor în Palestina și convertirea lor națională la Dumnezeu, mie îmi apar tot atât de clare și descoperite fără opreliști ca oricare altă profeție din Cuvântul lui Dumnezeu.¹⁷²

Din nou, predicțiile lui Ryle cu privire la restabilirea statului evreiesc au fost făcute în 1867, cu 81 de ani înainte ca Israelul să devină, în mod oficial, un stat.

Septimus Sears (1819-1877)

Septimus Sears, un alt predicator reformat, era renumit în Anglia ca fiind unul dintre pastorii și predicatorii cei mai remarcabili din țară. El și-a început lucrarea de slujire la vârsta de 20 de ani, după care a devenit pastorul bisericii baptiste Clifton Strict, pe care a condus-o până la moartea sa, în 1877. În cartea *The Things Which Shall Be Hereafter or God's Testimony about the Future, Gathered from the Holy Scriptures* [Lucrurile de apoi sau mărturia lui Dumnezeu despre viitor, adunate din Sfintele Scripturi], Sears a prezis clar viitoarea restabilire a statului Israel. În capitolul intitulat „Restaurarea evreilor“, a pornit de la afirmația:

Evreii se vor întoarce la Ierusalim fiind încă neconvertiți la Cristos. Căci abia după ce se vor fi întors în țara lor se va împlini următoarea scriptură: „Căci vă voi scoate dintre neamuri, vă voi strânge din toate țările și vă voi aduce iarăși în țara voastră. Vă voi stropi cu apă curată și veți fi curățiți; vă voi curăți de toate spurcăciunile voastre și de toți idolii voștri. Vă voi da o inimă nouă și voi pune în voi un duh nou; voi scoate din trupul vostru inima de piatră și vă voi da o inimă de carne. Voi pune Duhul Meu în voi și vă voi face să urmați poruncile Mele și să păziți și să împliniți legile Mele.“ (Ezechiel 36:24-27)¹⁷³

Sears a continuat apoi citând mai multe alte profeții ce indicau că evreii aveau să se întoarcă în țara lor. După aceasta, urma, în opinia lui Sears, un timp al „necazului lui Iacov“ – o calamitate națională teribilă, urmată de convertirea

¹⁷² Ibid., 213-14.

¹⁷³ Septimus Sears, *The Things Which Shall Be Hereafter, or God's Testimony about the Future, Gathered from the Holy Scriptures*, ed. a IV-a (London: Sovereign Grace Advent Testimony, 1963), 17.

națională a evreilor și, în sfârșit, restaurarea lor ultimă și permanentă în țară. Să observăm că și predicțiile lui Sears, ca și ale lui Ryle, au fost publicate în 1867, cu 81 de ani înainte de întemeierea oficială a statului Israel.

Charles Spurgeon (1834-1892)

Charles Haddon Spurgeon, numit uneori și „prințul predicatorilor“, era un baptist britanic. El rămâne o figură extrem de influentă pentru mare parte din creștinii din zilele noastre. Spurgeon a fost prolific în multe feluri. Deși nu a comentat frecvent asupra vremurilor din urmă, din acele ocazii în care a făcut-o reiese limpede că era un premilenist clasic, crezând cu ardoare că oricine citește Scripturile este determinat să urmărească întoarcerea evreilor în țara lui Israel, conform promisiunilor lui Dumnezeu. Țineți cont de următoarea declarație, foarte directă, a legendarului Spurgeon, pe care o regăsim în comentariul pe marginea ultimelor capitole ale profetiei lui Ezechiel:

Israelul este înlăturat de pe harta națiunilor; fiii ei sunt împrăștiați în lungul și-n latul pământului; fiicele ei jelesc pe malurile râurilor pământului. Cântecele ei sacru este amuțit; niciun rege nu domnește în Ierusalim; niciun guvernator nu se ridică din rândul semințiilor ei. Dar va fi restaurată; va fi restaurată „ca din morți“. Atunci când proprii ei fii vor fi lepădat orice nădejde pentru ea, Dumnezeu Se va arăta de partea ei. Va fi recunoscută și osemintele ei risipite vor fi strânse laolaltă. Va exista din nou o guvernare autohtonă; va exista din nou forma unei entități politice; se va întrupa într-un Stat, iar peste ea va domni un rege. Israelul a ajuns acum înstrăinat de propria țară. Deși nu pot uita vreodată pulbera sacră a Palestinei, fiii ei mor la o depărtare deznădăjduită de țărmurile ei consacrate. Dar nu va fi totdeauna așa, căci fiii ei se vor veseli din nou în ea.¹⁷⁴

Observați că Spurgeon a văzut în viitor „o guvernare autohtonă“, o „entitate politică“, când „se va întrupa într-un Stat“. În altă parte, Spurgeon ne îndeamnă pe toți, și pe bună dreptate:

---

¹⁷⁴ Charles Spurgeon, „Restaurarea și convertirea evreilor“, predică ținută în 16 iunie 1864, disponibilă online la <http://www.spurgeongems.org/vols10-12/chs582.pdf>; sublinierea noastră.

Socotesc că nu dăm restaurării evreilor importanța cuvenită. Nu ne gândim îndeajuns la ea. Dar, în mod cert, dacă este ceva promis în Biblie, este tocmai aceasta. Îmi închipui că nu poți citi Biblia fără a vedea limpede că va urma o restaurare propriu-zisă a copiilor lui Israel... Căci atunci când evreii vor fi restaurați, numărul deplin al neamurilor va fi împlinit; și de îndată ce se întorc ei, Isus va veni pe Muntele Sionului cu bătrânii Săi, în slavă, și atunci se vor ivi zorii zilelor de glorie ale mileniului; vom ști atunci că fiecare om ne va fi frate și prieten și Cristos va domni peste toată lumea.¹⁷⁵

Mult prea mulți creștini de azi nu numai că nu „dau restaurării evreilor importanța cuvenită“, ba chiar își dau toate silințele să nege că o asemenea restaurare va avea loc vreodată. Și totuși, în opinia lui Spurgeon, dacă „citim corect Scripturile“, vom înțelege pe deplin faptul că:

Evreii au mult de-a face cu istoria acestei lumi. Ei vor fi strânși laolaltă, va veni Mesia, acel Mesia așteptat de ei – același Mesia care a venit cândva va reveni – venind așa cum se așteptau ei să vină prima dată. Pe atunci, credeau că Mesia va veni ca un prinț care să domnească peste ei și tocmai asta va și face când va reveni. Va veni să fie Împăratul iudeilor și să domnească peste poporul Său, în cea mai mare glorie; căci, atunci când va veni El, evreu și ne-evreu deopotrivă vor avea privilegii egale, chiar dacă va continua să existe, totuși, o oarece distincție rezervată familiei regale din ale cărei coapse a ieșit Isus; căci El va ședea pe tronul tatălui Său David și toate națiunile se vor strânge la El.¹⁷⁶

Predicțiile lui Spurgeon privitoare la un stat evreiesc restaurat au fost făcute în 1864, cu 84 de ani înainte ca acesta să ia ființă.

Adolph Saphir (1831-1891)

Adolph Saphir a fost un evreu maghiar care, atunci când Biserica Scoțiană Liberă a trimis misionari la evreii maghiari, l-a acceptat pe Isus ca Mesia. Saphir a fost ordonat în Biserica Prezbiterană Irlandeză și a devenit recunoscut pentru

¹⁷⁵ Spurgeon, „Biserica lui Cristos“, *The New Park Street Pulpit*, 6 vols. (London: Passmore and Alabaster, 1856-61; repr., Grand Rapids: Baker, 1990).

¹⁷⁶ Spurgeon, „Copacul fără frunze“, *The New Park Street Pulpit*, 3: 114.

expunerile Sale din Cuvânt și pentru prelegerile sale emoționante. În celebra sa lucrare, *Cristos și Israel*, Saphir a dat mare importanță prezentării Scripturilor cu scopul de a afla ce aveau de spus despre strângerea laolaltă a Israelului. Saphir a văzut regruparea Israelului ca pe o realitate ce urma să se întâmple și care nu era nicicum sub semnul întrebării. Secțiunea în care tratează acest subiect se intitulează „Fazele restaurării, culminând cu venirea Marelui Împărat.” Comentând pe marginea pasajului din Isaia 66:19, 20, Saphir spunea:

Aici este declarat că va avea loc o a doua strângere a Israelului, mai amplă, din mijlocul tuturor națiunilor și [care va avea loc] după ce va fi venit lumina lui Israel și gloria Domnului va fi înălțată peste ea și după marile judecăți ale celor lipsiți de Dumnezeu. Există, așadar, două restaurări – una înainte, cealaltă, după marea criză; una parțială, cealaltă, completă; una care stârnește dușmănia națiunilor, cealaltă, de care popoarele se bucură și în vederea căreia chiar co-operează.¹⁷⁷

Saphir a fost foarte specific în afirmația că evreii aveau să se întorcă în Israel în număr mare și într-o stare de necredință, fără să se fi întors încă la adevăratul lor Mesia. Iată comentariile sale cu privire la Ezechiel 22:17-22:

Evreii se întorc într-o stare de nepocăință. Ei vor fi aduși la Ierusalim ca să fie judecați. „Cuvântul Domnului mi-a vorbit astfel: «Fiul omului, casa lui Israel a ajuns pentru Mine ca niște zgură; toți sunt aramă, cositor, fier, plumb în cuptorul de topit; au ajuns niște zgură de argint.» De aceea, așa vorbește Domnul, Dumnezeu: «Pentru că toți ați ajuns niște zgură, iată că vă voi strânge în mijlocul Ierusalimului. Cum se strâng argintul, arama, fierul, plumbul și cositorul în cuptorul de topit și se suflă în foc ca să se topească, așa vă voi strânge și Eu în mânia și urgia Mea; vă voi pune acolo și vă voi topi. Da, vă voi strânge și voi sufla peste voi cu focul mâniei Mele și vă veți topi în el. Cum se topește argintul în topitoare, așa veți fi topiți voi în mijlocul lui. Și veți ști că Eu, Domnul, Mi-am vărsat mânia peste voi.»“ Dacă evreii s-ar fi întors în

¹⁷⁷ Adolph Saphir, *Christ and Israel* (London: Morgan and Scott, 1911; repr., Jerusalem: Keren Ahvah Meshihit, 2001), 170.

țara lor într-o stare de pocăință, este cu neputință ca Dumnezeu să
-Și reverse asupra lor mânia¹⁷⁸

Predicțiile lui Saphir au fost făcute în 1864, în același an în care și Charles Spurgeon ajunsese la exact aceeași concluzie, cu 84 de ani înainte ca Israelul să devină, în mod oficial, un stat.¹⁷⁹

Horatius Bonar (1808-1889)

Horatius Bonar, un alt mare predicator reformat, a fost, de asemenea, un dedicat adept al trezirii, autor și compozitor de imnuri pentru Biserica Liberă a Scoției. Din următorul citat, redat pe larg, din lucrarea sa *Prophetic Landmarks, Containing Data for Helping to Determine the Question of Christ's Premillennial Advent* [Repere profetice cuprinzând date legate de venirea lui Cristos dinainte de Mileniu], reiese că Bonar avea convingerea fermă că viitorul avea să aducă întoarcerea evreilor în țara lui Israel. Vă încurajez să meditați la plinătatea acestor cuvinte atemporale ale lui Bonar:

Mă număr printre aceia ce cred în restaurarea și convertirea Israelului; care primesc ca pe o certitudine viitoare faptul că tot Israelul va fi strâns laolaltă și că tot Israelul va fi mântuit. După cum cred în degradarea actuală a Israelului, tot așa cred și în gloria și proeminența lui viitoare. Socotesc că planul lui Dumnezeu cu lumea noastră poate fi înțeles doar înțelegând planul lui Dumnezeu cu Israelul. Socotesc că toate calculele omenești privitoare la viitorul pământului, politice sau științifice, filosofice sau religioase, sunt sortite eșecului dacă nu pornesc de la poziția pe care o ocupă Israelul în zilele din urmă în planul marelui Dumnezeu. Socotesc că este imposibil să pătrundem în mintea lui Dumnezeu ca să aflăm destinul omului, fără a ne lua drept cheie sau călăuză gândurile pe care le are vizavi de națiunea străveche – acea națiune a cărei istorie, departe de a fi încheiată, ori aproape încheiată, se află abia la început. Și dacă se încumetă vreunul să întrebe cu îngâmfare: Ce-ar putea avea a face evreii cu istoria lumii? – să nu filosofăm noi oare, în mod corect, pe seama acestei istorii viitoare și să citim cursul lumii, lăsând Israelul cu desăvârșire în afara ecuației? Voi

¹⁷⁸ Ibid., 168-69.

¹⁷⁹ Cf. Comentariile lui David Baron din introducerea la Saphir, *Christ and Israel*, xii.

spune, nu; dar cine ești tu, omule, să răspunzi împotriva lui Dumnezeu? Tu întocmești straniile anale ale pământului, ale trecutului sau ale viitorului? Ești tu creatorul evenimentelor ce alcătuiesc aceste anale, sau regizorul acelor primăveri ascunse sau al semințelor din care răsar ele? Doar Acela căruia îi aparține viitorul îl poate dezvălui. Doar El poate anunța principiile în baza căruia va lua ființă viitorul acela. Iar dacă El a hotărât ca Israelul să fie marea națiune a viitorului, iar Ierusalimul, metropola cea mai de seamă a pământului, cine suntem noi pentru ca, cu filosofia noastră despre știință, să dăm la o parte aranjamentele divine și să le înlocuim cu o teorie omenească? Presupunerea oamenilor pe seama viitorului sunt incertitudinile cele mai incerte din câte există; iar nădejdi omenești, clădite pe aceste presupuneri, sigur se vor dovedi a fi cele mai dezamăgitoare, dacă nu chiar cele mai dezastruoase, dintre toate eșecurile. *Eu cred că fiii lui Avraam vor moșteni din nou Palestina și că fertilitatea pierdută urmează încă să se întoarcă în țară; că pământul sterp și locurile pustii se vor bucura pentru ei și deșertul se va veseli și va îmboboci ca trandafirul.* Eu cred că, până atunci, Israelul nu doar că va fi [alcătuit din] pribegi, dar și pretutindeni doar o rămășiță, o mică rămășiță, va fi salvată; și că pentru strângerea laolaltă a acestei rămășițe se duc misionarii noștri. Eu cred că vremurile acestea în care trăim (ca și toate vremurile celor patru împărății [Daniel 2]) sunt ale ne-evreilor; și că Ierusalimul și Israelul vor fi călcate la pământ de ne-evrei până când se va fi împlinit vremea lor. Cred că împlinirea acestor vremuri de preeminență a ne-evreilor și completarea a ceea ce apostolii numesc numărul deplin al neamurilor va fi semnalul pentru venirea judecăților ce anunță criza din istoria pământului, izbăvirea lui Israel și mult-așteptata Împărăție.¹⁸⁰

Predicțiile lui Bonar au fost făcute în 1847, cu 101 ani înainte de restabilirea statului Israel.

Samuel Prideaux Tregelles (1813-1875)

¹⁸⁰ Horatius Bonar, „Evreul“, *Quarterly Journal of Prophecy* (iulie 1870): 209-11, citat în Barry E. Horner, *Future Israel: Why Christians Anti-Judaism Must Be Challenged* (Nashville: B&H Academic, 2007), 10; sublinierea noastră. Pentru o discuție mult mai exhaustivă a subiectelor abordate în acest capitol, cartea lui Horner este absolut cea mai bună lucrare disponibilă și o recomand călduros ca pe o resursă indispensabilă.

Samuel Prideaux Tregelles a fost un strălucit exeget biblic, învățat și teolog din mișcarea Fraților din Plymouth. Tregelles, care, deși era fierar, a învățat greacă, ebraică, aramaică și galeză, era cu adevărat, ca prietenul meu, pastorul Bryan Purtle, un om erudit cu mâinile bătătorite de muncă. De altfel, el este unul dintre exegeții mei preferați din acea perioadă.

Cu mult înainte să se fi putut prezice, Tregelles a declarat încrezător, ca și cei dinaintea lui, că țara lui Israel avea să fie, într-o zi, repopulată de poporul evreu. Vorbind despre profețiile din Daniel, Tregelles a prezis: „Din mențiunea «jertfei zilnice» și a «locului sfânt»... [reiese limpede că] în vremea aceea, lucrurile acestea se vor găsi în existență – o parte din evrei se va fi întors, în necredință, în țara lor.”¹⁸¹

Tregelles a făcut aceste predicții în 1846, înaintea tuturor exegeților secolului al XIX-lea pe care i-am prezentat până acum și cu 102 ani înainte de întemeierea statului Israel.

Jonathan Edwards (1703-1758)

Puțini știu că, până în secolul al XIX-lea, un număr însemnat de teologi reformați, luterani pietiști și puritani credeau, de asemenea, într-o restaurare viitoare a Israelului. Între aceste grupări diverse, însă, existau multe diferențe de opinie. Unii credeau că evreii aveau să se întoarcă în țară doar la revenirea lui Cristos. Alții credeau că aveau să se întoarcă în țară, venind și la credința în Isus ca Mesia al lor, cu mult înainte de întoarcerea Lui. Mulți erau postmileniști, crezând o versiune profund optimistă a amilenismului.

Unul dintre cei mai cunoscuți restauraționiști este Jonathan Edwards, considerat cel mai important și original teolog filosof din America, precum și unul dintre cei mai de seamă intelectuali și promotori ai trezirii. Edwards era un teolog profund reformat, cu o moștenire puritană. Având în vedere rolul așa de esențial în Prima Mare Trezire, Edwards, asemenea multor altor teologi ai vremii sale, avea o viziune postmilenistă profund optimistă asupra viitorului, crezând nu doar că evreii vor fi restaurați în țara lor, ci și că aceștia îl vor accepta pe Isus ca Mesia al lor înainte de întoarcerea Lui. În cartea *History of the Works of Redemption* [Istoria faptelor răscumpărării], Edwards a vorbit pe îndelete despre viitoarea restaurare a evreilor în țara lor și la credința în Isus:

---

¹⁸¹ Samuel Prideaux Tregelles, *Tregelles on Daniel: Remarks on the Prophetic Visions in the Book of Daniel* (London: Sovereign Grace Advent Testimony, 1852; repr. Eugene, OR: Wipf&Stock, 2007), 87. Citatele sunt din ediția Wipf&Stock.

Necredința evreilor va fi atunci răsturnată. Oricât de îndărătnici au fost deja de mai bine de șaptesprezece veacuri în respingerea lui Cristos, iar cazurile de convertire a celor aparținând de această nație au fost atât de rare, încă de la distrugerea Ierusalimului încoace, dar au continuat, în ciuda învățăturilor explicite ale propriilor lor profeți, să aprobe cruzimea cu care înaintașii lor L-au răstignit [pe Cristos]; și totuși, când va veni acea zi, vălul gros ce le orbește ochii va fi înlăturat (2 Corinteni 3:16), iar harul divin le va topi și reînnoi inimile împietrite, „își vor întoarce privirile spre Cel pe care L-au străpuns. Îl vor plânge cum plânge cineva pe singurul lui fiu și-L vor plânge amarnic, cum plânge cineva pe un întâi născut“ (Zaharia 12:10 etc.). Și atunci, tot Israelul va fi mântuit (Romani 11:26). Evreii din toate locurile în care au fost împrăștiați își vor lepăda vechea necredință și inimile le vor fi schimbate în mod miraculos și se vor scârbi de necredința și încăpățânarea lor din trecut; și se vor îngrămădi laolaltă la binecuvântatul Isus, în pocăință, smeriți și recunoscându-L cu veselie ca fiind gloriosul lor Rege și singurul lor Mântuitor și vor declara din toată inima lor, la unison, laudele Lui înaintea altor națiuni [Isaia 66:20; Ieremia 50:4]. Nimic nu este prezis cu mai multă certitudine decât este această convertire națională a evreilor din Romani 11. Și mai sunt și multe alte pasaje din Vechiul Testament ce nu pot fi interpretate în orice alt sens, dar pe care nu am acum răgazul să le amintesc.¹⁸²

Edwards a continuat recunoscând că, deși nu cunoștea cu precizie timpul când se vor întâmpla aceste lucruri, era încrezător că Scripturile vorbeau despre restaurarea viitoare a evreilor, care avea să fie „viață din morți“ în mijlocul națiunilor pământului. Predicțiile lui Edwards au fost făcute în 1739, cu 209 ani înainte ca Israelul să fie declarat oficial o națiune. Jumătate din viziunea lui Edwards s-a împlinit deja, dar rămâne de văzut când va fi restaurată pe deplin întreaga națiune, prin venirea la credință în Isus.

Sir Isaac Newton (1642-1727)

Sir Isaac Newton nu necesită o introducere. Newton a fost un fizician și matematician care a murit în 1727. Mai era totodată un student dedicat al

---

¹⁸² Jonathan Edwards, *Works. A History the Work Redemption*. Vol. 9, ed. John E. Wilson (New Haven: Yale University Press, 1989), 469.

Bibliei. Deși în mare parte era adeptul unei interpretări istoriciste a Bibliei, Newton și-a dat silința să o interpreteze în sens literal. În comentariul său pe marginea cărții Apocalipsa, Newton a vorbit despre vremea viitoare când vom vedea „ruina națiunilor nelegiuite, sfârșitul bocetelor și al tuturor necazurilor, întoarcerea evreilor [din] captivitate și întemeierea de către aceștia a unei împărății înfloritoare și veșnice... La vremea aceea este prezis și sfârșitul regelui de la miazănoapte, căderea mării apostazii, întoarcerea prinșilor de război evrei și necazul cel mare.”¹⁸³

Deși credea, în mod greșit, că revenirea evreilor în țara lor va coincide cu întoarcerea lui Isus, Newton era de neclintit în convingerea că Scriptura prezicea o restaurare viitoare a evreilor în țara lor. Dezbaterea aceasta, dacă evreii vor fi convertiți înainte sau la vremea întoarcerii lui Isus, făcuse subiectul unor ample discuții în rândul a numeroși conducători și comentatori creștini, cu aproximativ o sută de ani înainte de Newton. Chiar dacă întoarcerea evreilor în țara lor nu a coincis, în mod evident, cu revenirea lui Isus, Newton a prezis cu acuratețe o restaurare în viitor a evreilor în țara lor cu aproximativ 250 de ani înainte ca aceasta să aibă loc.

Wilhelmus A Brakel (1635-1711)

Wilhelmus A Brakel a fost o figură emblematică în ceea ce se numește mișcarea Reformei olandeze (*De Nadere Reformatie*), care a slujit în Olanda, la Rotterdam, la sfârșitul secolului al XVII-lea și începutul secolului al XVIII-lea. Această mișcare era una pietistă cu mari influențe din partea puritanismului englez. În influența sa *magnum opum*, ce se întinde pe mai multe volume, *The Christian's Reasonable Service* [Slujirea rezonabilă a creștinului], scrisă în 1700, Brakel a afirmat următoarele cu privire la o viitoare strângere a evreilor în țara lor de baștină:

Mai rămâne de găsit răspunsul la o întrebare: Va fi poporul evreu strâns din nou laolaltă din toate regiunile lumii și din toate națiunile pământului în mijlocul cărora a fost risipit? Vor ajunge ei să locuiască în Canaan și în toate teritoriile promise lui Avraam, și va fi Ierusalimul reconstruit?

Noi credem că aceste evenimente se vor petrece. Negăm, însă, faptul că Templul va fi reconstruit și că va fi respectat modul de închinare de dinainte, care până la venirea lui Cristos era ca un

¹⁸³ „Sir Isaac Newton a prezis că lumea se va sfârși în anul 2060”, OpenTheWord.org, 16 octombrie 2010, <http://opentheword.org/2013/10/16/sir-isaac-newton-predicted-world-would-end-in-2060-ad/>.

model și care atunci va avea un caracter reflexiv... Vor fi o republică independentă, guvernată de un guvern de prim rang, binevoitor, foarte înțelept. Mai mult, Canaanul va fi extraordinar de roditor, locuitorii lui vor fi eminentemente evlavioși și vor constitui un segment al gloriosului stat al Bisericii în cei o mie de ani profețiți în Apocalipsa 20.¹⁸⁴

Deși Brakel era postmilenist și, ca atare, avea o viziune mult mai optimistă decât majoritatea premileniștilor de azi, predicțiile sale n-ar trebui ignorate. Cu toate că a afirmat răspicat că nu se aștepta să fie rezidit Templul evreilor și credea că cetățenii Israelului vor fi devenit toți credincioși în Isus Mesia, convingerea sa generală cu privire la o viitoare întoarcere în țară a fost corectă. Brakel a făcut această predicție în 1700, cu aproape 250 de ani înainte de împlinirea ei.

Thomas Brightman (1562-1607)

În rândul puritanilor exista o credință fermă în restauraționismul evreiesc. Thomas Brightman a fost un cleric englez care a scris mult pe această temă în cărțile sale, *A Revelation of the Revelation (or Apocalypse)* [O revelație despre Apocalipsa] (scrisă în 1611) și *Shall They Return to Jerusalem Again?* [Se vor întoarce iar în Ierusalim?] (scrisă în 1615). Cântărind întrebarea dacă evreii se vor întoarce sau nu în țara lor, Brightman a afirmat: „Cum adică, se vor întoarce iar la Ierusalim? Nu este nimic mai cert; profeții confirmă acest lucru peste tot, cu vârf și îndesat.”¹⁸⁵

Lucrările lui Brightman au fost deosebit de influente în cercul puritanilor. Mulți alții din acea perioadă au împărtășit perspectiva sa restauraționistă. Afirmațiile sale pline de încredere au fost făcute în 1611, cu 337 de ani înainte ca Israelul să fie restabilit în mod oficial ca națiune.

Ishodad of Merv (fl. 850)

Dacă toate predicțiile anterioare nu ajung să demonstreze că acești oameni n-au fost influențați de tendințe firești sau de idei populare în zilele lor, atunci țineți cont de această ultimă predicție ce datează tocmai din secolul al IX-lea. Ishodad de Merv a fost episcop creștin peste orașul Hadatha, aflat lângă orașul

¹⁸⁴ Wilhelmus a Brakel, *The Christian's Reasonable Service*, vol. 4, trad. Bartel Elshout, ed. Joel R. Beeke (Grand Rapids, Reformation Heritage Books, 1992), 530, 531.

¹⁸⁵ Baron, *The Jewish Problem*, 16.

Tiberias din zilele noastre. În comentariul pe care l-a scris pe marginea pasajului din Mica 5 3, acesta afirmă: „«Îi va lăsa până la vremea când va naște cea care are să nască.» Așa numește profetul Ierusalimul. Asta înseamnă că El îi va abandona nenorocirilor captivității până la vremea întoarcerii. Ceea ce înseamnă că aceste predicții nu se vor adevăra înainte ca ei să se întoarcă din captivitate.”¹⁸⁶

Când a făcut Ishodad aceste afirmații? Ele au fost scrise în 850 AD, cu o mie o sută de ani înainte să se nască statul evreiesc modern!

A fost prevăzut

Mulți alții pe care nu i-am amintit aici au făcut predicții cu o încredere similară. Este important să menționez că acestea nu au fost predicții bazate pe tendințe internaționale vizavi de întoarcerea evreilor în țara lor. Acest punct este important, deoarece unii dintre batjocoritorii mai hotărâți din rândurile celor ce îmbrățișează teologia înlocuirii susțin că acești oameni nu făceau decât să oglindească aspirațiile mișcării sioniste timpurii, de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului XX. Dar argumentul acesta pare a fi mai curând disperat, întrucât datele, pur și simplu, nu se potrivesc! Theodor Herzl, considerat de mulți a fi părintele modern al mișcării sioniste, nici nu se născuse încă în 1860. Fondarea Organizației Sioniste Mondiale a lui Herzl cu prilejul celui dintâi congres sionist, în Basel, Elveția, nu a avut loc decât în 1897. Primele semne ale vreunei mișcări distinct sioniste par a fi *Hovevei Zion*, sau Iubitorii Sionului, care au creat în jur de douăzeci de așezări evreiești în țară, între 1870 și 1897. Dar, în ce privește predicțiile pe care tocmai le-am citat, multe au fost făcute cu mult înainte de 1870, când această mică zvâcnire a evreilor ce se întorceau în Israel era abia la început. Și fiecare dintre predicțiile enumerate mai sus a fost făcută înainte de Primul Congres Sionist, când sionismul a început cu adevărat să aibă un impact asupra gândirii teologice populare. Simplu spus, *acești comentatori au știut de sionism înainte chiar ca înșiși primii sioniști să știe despre el!* De fapt, se poate afirma cu onestitate că sionismul creștin (sau biblic) a precedat cu mult sionismul evreiesc sau secular. Supersesioniștii par hotărâți să nege acest fapt. Carl Medearis, pe care l-am citat de mai multe ori în această carte, a articulat pretenția supersesionistă comună spunând despre sionismul creștin că „[este] o erezie de dată foarte recentă, care a apărut abia în ultimii o sută și ceva de ani.” Deși este, în mod evident, departe de adevăr, această

¹⁸⁶ Ancient Christian Commentary on Scripture, vol. XIV, The Twelve Prophets, General Editor Thomas Oden, (Intervarsity Press, Downers Grove, 2003), 166.

afirmație a fost repetată la scară largă în cercurile polemiștilor supersesioniști, care urmăresc să submineze bogata tradiție a restauraționismului între creștini, inclusiv mulți ce provin dintr-o tradiție reformată, nedispensaționalistă. Cât de adesea putem auzi afirmația că restauraționismul și susținerea acordată de creștini Israelului este un fenomen relativ nou, presupus a fi început odată cu John Nelson Darby și mișcarea dispensaționalistă. Dimpotrivă, după cum am văzut, nu la mult timp după ce mulți credincioși protestanți s-au dedicat studiului sârguincios al Scripturii, numeroși oameni de seamă ai Bisericii au început să recunoască chemarea și alegerea permanente ale Israelului prin profeți. Aceste așteptări legate de un stat al evreilor nu au izvorât din senzaționalism, tendințe politice sau întâlniri vizionare. Ele au izvorât, pur și simplu, dintr-o citire simplă și cinstită a mărturiei profeților biblici.

Concluzie

În încheierea acestui capitol, aș dori să revin asupra câtorva comentarii făcute de eruditul evreu mesianic David Baron, teologul din secolul al XIX-lea citat în acest capitol. Vorbind despre maniera în care ar trebui să interpretăm Scriptura, în cea a valorii nominale a premilenismului (abordare însușită și în această carte), ori, dimpotrivă, în cea alegorică a teologiei înlocuirii, Baron spunea:

Asemenea altor mii de oameni, scriitorul a fost, în infinitul har al lui Dumnezeu, scos din întunericul iudaismului rabinic și adus la minunata lumină și libertate a Evangheliei glorioase a lui Cristos. El L-a acceptat pe Isus din Nazaret ca Mesia al lui Israel și Mântuitorul lumii, pe baza unei interpretări literale a profețiilor privitoare la El; și nu poate, în mod consecvent, fără a-și ultragia propriile convingeri, accepta un principiu de interpretare dintr-un set de profeții care s-au adevărit deja și un alt principiu de interpretare dintr-un alt set de profeții ce nu și-au găsit încă împlinirea. Mai degrabă, el crede cu onestitate că maniera împlinirii acelor profeții ce constituie acum istorie ne oferă singura bază sănătoasă de interpretare în ceea ce privește Israelul și împărăția care își așteaptă încă împlinirea.¹⁸⁷

¹⁸⁷ David Baron, *The Jewish Problem, Its Solution*, ed. a IV-a, (Morgan and Scott, London, 1891), 15-16.

Dați-mi voie să-l citez, de asemenea, pe Dr. Walter C. Kaiser Jr., care a făcut un comentariu foarte similar, și totuși profund în simplitatea lui, legat de cei ce îmbrățișează teologia înlocuirii și care continuă să susțină că Dumnezeu nu mai este angajat să împlinească promisiunile pe care le-a făcut evreilor vizavi de țara lor: „Știi ce, este deja prea târziu ca să ne mai certăm pe acest subiect, pentru că sunt deja șase milioane de evrei întorși înapoi în țară. Așa că, dacă ții morțiș să ne certăm, va trebui să elimini cele șase milioane de oameni care s-au întors în țară, lucru pe care nu-l poți face. Așadar, a sosit timpul să modelăm teologia după ceea ce arată realitatea.”¹⁸⁸

Scripturile au prezis acest lucru, mulți oameni ai lui Dumnezeu, folosindu-se doar de călăuzirea Scripturilor deopotrivă l-au văzut și l-au prezis, iar acum, acest miracol s-a petrecut chiar sub ochii lumii întregi. Pastorul Purtle, rezumând cum ar trebui să se raporteze Biserica cu discernământ la această profundă realitate, a spus-o cel mai nimerit: „Așadar, trebuie să dăm atenție acestui lucru. Este unul dintre marile bubuituri de tunet ale lui Dumnezeu. Este aproape ca și când El Însuși ar profeti națiunilor spunându-le: «Nu Mi-am abandonat și nici uitat legământul încheiat cu acest popor sau cu această țară, așa că fiți atenți la ea!»“

Statul Israel stă înaintea noastră, ferm constituit înaintea întregii lumi. Negând mâna Domnului în toate acestea, negând cu hotărâre că acest lucru a fost profetizat dinainte și s-a împlinit înaintea ochilor noștri, adepții teologiei înlocuirii pătrund cu bună știință pe un făgaș al împietririi inimii și al închiderii urechilor în fața tuturor acestor semne clare. Iar dacă o simplă studiere a Scripturilor le-a dat acestor oameni capacitatea de a cunoaște viitorul, atunci ce altceva ar putea ieși la iveală în urma unui studiu cinstit al profetilor? Ce fel de cunoaștere a viitorului ar putea dobândi Biserica dacă s-ar întoarce la citirea simplă, deschisă, a cuvintelor profetilor? Și ce fel de informații sunt ignorate de acele segmente ale Bisericii care se uită de sus la profețiile biblice? Căci, în adevăr, sunetele trâmbițelor cerești nu sunt menite să ne amintească în primul rând de ceea ce s-a întâmplat deja, ci mai ales de ceea ce este pe cale să se întâmple. *O, dacă ar auzi Biserica ce are Duhul de spus poporului Său în ceasul acesta!* În încheierea acestui capitol, ai vrea să te rogi alături de mine?

O, Doamne, ajută-ne să nu ne găsim printre cei ce își închid urechile la ceea ce Tu faci în aceste clipe printre popoare. Fă ca

¹⁸⁸ Dr. Walter C. Kaiser Jr. (președinte emerit; Colman M. Mockler, distins profesor emerit pe Vechiul Testament și etica Vechiului Testament la Gordon Conwell), într-un interviu cu autorul, în iulie 2013.

Biserica să se trezească nu doar la ceea ce faci chiar acum pe pământ, ci și la ceea ce Scripturile spun că vei face. Arată-ne ce îl așteaptă pe poporul legământului Tău, Israel, și ce stă înaintea tuturor națiunilor. Trezește-ne, Doamne! Trezește poporul Tău. Și, discernând toate aceste lucruri înainte ca ele să aibă loc, ajută-ne să ne și pregătim pentru tot ce urmează să se întâmple. Ajută-ne să fim, cu adevărat, un popor pregătit. Amin.

Capitolul 15.

Furia lui Satan față de împlinirea evreilor

Pentru cei ce caută să dobândească o înțelegere a istoriei urii creștinilor față de evrei și a persecuției evreilor de către creștini, există zeci și zeci de cărți dedicate acestui subiect. Eu cred cu adevărat că toți creștinii ar trebui să-și pună în gând să învețe despre și să-și croiască drum printre sfâșietoarele și rușinoasele implicații ale antisemitismului creștin. Niciuna dintre aceste cărți, însă – cel puțin, din câte știu eu – nu abordează și viitorul Israelului. Cele mai multe sunt lucrări academice ce explorează chestiunea doar dintr-un unghi istoric, teologic ori sociologic. Pentru scopurile acestei cărți, însă, este esențial să adresăm și ce spune Biblia despre viitorul Israelului. Înțelegerea viitorului ar putea fi, de fapt, chiar mai importantă decât a trecutului. La o adică, în viitor se scrie partea pe care o jucăm noi în povestire.

Ca să înțelegem pe deplin narațiunea răscumpărării biblice, care se desfășoară sub ochii noștri, este de o importanță critică să recunoaștem culminarea furiei lui Satan față de poporul evreu și față de împlinirea lui. Satan nu s-a mulțumit să turbeze împotriva poporului evreu doar în trecut, ci Scripturile afirmă clar că, în zilele din urmă, chiar în pragul întoarcerii lui Isus, acesta se va folosi de influența pe care o are asupra națiunilor ca să strângă toate trupele de care dispune și să-și reverse furia asupra poporului ales al lui Dumnezeu. În Apocalipsa, citim: „Vai de voi, pământ și mare! Căci diavolul s-a coborât la voi cuprins de o mânie mare, fiindcă știe că are puțină vreme“ (Apocalipsa 12:12). Acesta va fi, cu adevărat, ultimul cântec de lebadă al diavolului. Motivul este, firește, foarte simplu: pentru că planurile Domnului de a-și constitui Împărăția pe pământ sunt în mod fundamental israelo-centrice, principalul atac al rezistenței finale a lui Satan se va concentra asupra Ierusalimului și asupra Israelului ca întreg. Este vital să ținem cont și să ne familiarizăm cu ideea că Biblia pune un accent copleșitor asupra țării lui Israel ca fiind punctul zero al încleștării finale dintre Satan și planurile lui Dumnezeu de împlinire a răscumpărării întregului pământ.

Invazia Israelului în zilele din urmă, profețită de Mica

Faptul că Israelul va fi centrul geografic al principalelor evenimente ce vor avea loc în zilele din urmă este o temă reluată de nenumărate ori în cărțile profeților. Profetul Mica, de exemplu, a vorbit foarte direct despre ziua în care Anticristul va invada țara lui Israel. În celebra profeție mesianică privitoare la

locul nașterii lui Mesia, Mica scria: „Și tu, Betleeme Efrata, măcar că ești prea mic între cetățile de căpetenie ale lui Iuda, totuși din tine Îmi va ieși Cel ce va stăpâni peste Israel și a cărui obârșie se suie până în vremuri străvechi, până în zilele veșniciei“ (5:2). Evangheliile consemnează că acesta este versetul la care au făcut referire preoții cei mai de seamă și scribii atunci când regele Irod i-a întrebat unde trebuia să Se nască Mesia. Răspunsul lor a fost neechivoc: Mesia urma să se nască în Betleemul Iudeei (Matei 2:4-5). Acest Mesia ce avea să vină era un semn pentru israeliți că o epocă lua sfârșit și că, de atunci înainte, aveau să trăiască în siguranță sub conducerea Lui: „El se va înfățișa și va cârmui cu puterea Domnului și cu măreția Numelui Domnului, Dumnezeului Său; vor locui liniștiți, căci El va fi proslăvit până la marginile pământului“ (Mica 5:4). Israelul nu mai avea de ce să se teamă de dușmanii ei, iar autoritatea acestui Mesia avea să se extindă peste întreaga lume. Însă, în următoarele versete, ni se spune că Mesia va elibera Israelul, în mod specific, de invazia „Asirianului“: „El va fi pacea noastră! Când va veni asirianul în țara noastră și va pătrunde în palatele noastre, vom ridica împotriva lui șapte păstori și opt căpetenii ale poporului. Ei vor pustii țara Asiriei cu sabia și țara lui Nimrod cu sabia scoasă din teacă. Ne va izbăvi astfel de asirian când va veni în țara noastră și va pătrunde în ținutul nostru“(vv. 5-6). În mod evident, nu a existat un moment în istorie când Isus a eliberat Israelul de vreo invazie asiriană. Pasajul acesta face referire la ziua când Isus Însuși va izbăvi definitiv Israelul de invazia forțelor lui Anticrist, reprezentate aici de Asiria imperială din antichitate. Așadar, conform profeției lui Mica, Anticristul este cel ce „va veni în țara noastră... va pătrunde în ținutul nostru...“ Nu încapă îndoială că atacul satanic din zilele din urmă va fi îndreptat, geografic vorbind, împotriva statului Israel.

Invazia Israelului în zilele din urmă, profețită de Ezechiel

În termeni ce oglindesc fidel națiunea restaurată a Israelului din zilele noastre, și profetul Ezechiel a profețit, într-unul dintre cele mai dramatice pasaje escatologice din Vechiul Testament, despre strângerea națiunilor, în zilele din urmă, împotriva „munților lui Israel“:

Cuvântul Domnului mi-a vorbit astfel: „Fiul omului, întoarce-te cu fața spre Gog, din țara lui Magog, spre domnul Roșului, Meșecului și Tubalului, și prorocește împotriva lui! ... După multe zile, vei fi în fruntea lor; în vremea de apoi, vei merge împotriva țării, ai cărei locuitori, scăpați de sabie, vor fi strânși dintre mai multe

popoare pe munții lui Israel care multă vreme fuseseră pustii, dar, fiind scoși din mijlocul popoarelor, vor fi liniștiți în locuințele lor. Iar tu te vei sui, vei înainta ca o furtună, vei fi ca un nor negru care va acoperi țara, tu cu toate oștile tale și multe popoare cu tine.”(Ezechiel 38:1-2, 8-9, sublinierea noastră)

Gog cu toate armatele sale va invada Israelul și va acoperi țara ca un nor. Într-una din cărțile mele, *Mideast Beast: The Scriptural Case for an Islamic Antichrist* [Fiara din Orientul Mijlociu: Argumente scripturale pentru un Anticrist islamic, n.tr.], am demonstrat că Gog este Anticristul. O parte a profeției care arată puternic acest lucru este Ezechiel 38:17, unde Domnul declară că Gog este același invadator menționat și de profeții dinainte: „Așa vorbește Domnul, Dumnezeu: «Nu ești tu acela despre care am vorbit odinioară, prin robii Mei prorocii lui Israel, care au prorocit atunci ani de zile că te voi aduce împotriva lor?»“ (Ezechiel 38:17)¹⁸⁹ Diverși profeți ce au trăit înainte de Ezechiel declaraseră „ani de zile“ că, la sfârșitul veacului, Domnul avea să aducă împotriva lui Israel un invadator străin, împreună cu armatele sale. Inutil să mai spun că profeții dinaintea lui Ezechiel ce vorbiseră clar despre o invadare a Israelului în zilele din urmă sunt Ieremia, Țefania, Habacuc, Isaia, Mica și Amos. Cu toate că mesajele lor se refereau adesea la amenințările din viitorul imediat sau apropiat, acești profeți au vorbit dincolo de aceste evenimente, având ca subiect ultim invazia finală a Israelului de către Anticrist și înfrângerea acestuia din urmă de către Isus, Mesia.

Bătălia cu Gog din Magog este o invazie reușită sau eșuată?

În rândurile celor ce studiază profețiile s-a încetățenit convingerea că Bătălia cu Gog din Magog este o invazie complet eșuată și că hoardele invadatoare sunt devastate în chip supranatural aproape imediat ce calcă pe teritoriul lui Israel. Nici nu apucă să intre în țară că și sunt doborâți până la ultimul om – ba chiar șterși de pe fața pământului –, sau cel puțin așa am fost învățați adesea de către diverși experți în profeții. Ani de-a rândul, am împărtășit și eu această convingere, întrucât descrierile distrugerii armatelor par, la o primă privire, să reflecte un asemenea scenariu. Dar dacă vedem ce spune, de fapt, textul despre starea Israelului la începutul invaziei, în comparație cu ce spune despre starea Israelului la încheierea invaziei, devine mult prea limpede că invazia este,

¹⁸⁹ Pentru o examinare pe îndelete a pasajului din Ezechiel 38-39, vezi cartea mea *Mideast Beast: The Scriptural Case for an Islamic Antichrist* (Washington, DC: WND Books, 2012).

de fapt, un succes total și că, drept urmare, Israelul suferă o înfrângere importantă.

Aidoma unui oracol, Domnul se adresează direct lui Gog Anticristul și, în descriere, poporul lui Israel nu este deloc bănuitor și trăiește într-o stare de relativ confort. Evreii fuseseră strânși laolaltă din mijlocul popoarelor, se reinstalaseră pe vechile ruine ale țării și acum trăiau în bogăție, având șeptel și belșug de bunuri. În esență, este descrierea perfectă a Israelului din zilele noastre:

„Așa vorbește Domnul, Dumnezeu: «În ziua aceea, multe gânduri îți vor veni în minte și vei urzi planuri rele. Vei zice: Mă voi sui împotriva țării acesteia deschise, voi năvăli peste oamenii aceștia liniștiți, care stau fără griji în locuințele lor, toți în locuințe fără ziduri și neavând nici zăvoare, nici porți! Mă voi duce să iau pradă și să mă dedau la jaf, să pun mâna pe aceste dărâmături locuite din nou, pe poporul acesta strâns din mijlocul neamurilor, care are turme și moșii și locuiește în mijlocul pământului.»“
(Ezechiel 38: 10-12)

Iată, deci, starea în care se află Israelul atunci când Gog Anticristul începe să-și pună la cale atacul. Mai târziu, însă, după distrugerea armatelor lui Gog, Ezechiel descrie poporul Israel ca fiind, în mare parte, prinși de război, prizonieri în mijlocul popoarelor învecinate, prezentate drept „țara vrăjmașilor lor“. Din aceste ținuturi, Domnul îi va izbăvi și îi va întoarce pe toți, până la ultimul, în siguranță, înapoi în Israel. Ezechiel pune în contrast, în mod specific, starea lor viitoare, de robiți risipiți printre națiuni, cu starea lor dinainte, când trăiau fără griji în țara lor, în necredincioșie față de Domnul:

„De aceea, așa vorbește Domnul, Dumnezeu: «Acum voi aduce înapoi pe prinșii de război ai lui Iacov, voi avea milă de toată casa lui Israel și voi fi gelos de Numele Meu cel sfânt. Atunci își vor uita ocară și toate fărădelegile pe care le-au săvârșit împotriva Mea când locuiau liniștiți în țara lor și când nu-i tulbura nimeni. Când îi voi aduce înapoi dintre popoare și îi voi strânge din țara vrăjmașilor lor, voi fi sfințit de ei înaintea multor neamuri. Și vor ști că Eu sunt Domnul, Dumnezeul lor, care-i lăsasem să fie luați prinși de război

între neamuri și care-i strâng iarăși în țara lor; nu voi mai lăsa pe niciunul din ei acolo...»“ (Ezechiel 39:25-28)

Evident, invazia lui Gog din Magog este reușită, ducând la luarea unui mare număr de israeliți ca prizonieri de război. În ceasul cel mai negru al Israelului, însă, mâna lui Dumnezeu va interveni și armatele lui Gog din Magog vor fi complet distruse. Aceasta se va întâmpla la întoarcerea lui Isus, eveniment despre care vorbește de fapt, spre șocul unora, Ezechiel.

Ezechiel 38-39: Parousia Vechiului Testament

În realitate, Ezechiel ne dezvăluie că, după distrugerea lui Gog, Isus, Mesia, va fi prezent fizic pe pământ, în țară: „O spun în gelozia și în focul mâniei Mele: În ziua aceea, va fi un mare cutremur în țara lui Israel. Peștii mării și păsările cerului vor tremura de Mine [de prezența Mea], și fiarele câmpului, și toate târâtoarele care se târăsc pe pământ, și toți oamenii care sunt pe fața pământului; munții se vor răsturna, pereții stâncilor se vor prăbuși și toate zidurile vor cădea la pământ“ (38:19-20). Cuvântul folosit pentru *prezență* este evreiescul *panim*, care se referă, de fapt, la fața cuiva. Spunând că oamenii de pe suprafața pământului se vor cutremura la *panim-ul* Său, Dumnezeu spune că oamenii vor fi îngroziți din cauza manifestării Sale reale, vizibile, față-în-față, înaintea lor. *The New Unger's Bible Dictionary* precizează despre *panim*: „Prezența (fața) lui Iehova este Iehova în persoană.“¹⁹⁰ În *The New International Encyclopedia of Bible Words* citim: „În Vechiul Testament, a fi în prezența lui Dumnezeu sau în prezența altcuiva este indicat printr-o prepoziție (I) prefixată la cuvântul ebraic *panim* (față). Gândul este de a fi «înaintea feței» unei persoane.“¹⁹¹

Descrierea pe care o face Ezechiel celor ce se ascund de fața propriu-zisă a lui Dumnezeu relevă că, la încheierea Bătăliei cu Gog din Magog, Isus, Mesia, Dumnezeul întrupat, va fi prezent în mod fizic pe pământ, în țara Israelului.

Alte dovezi ale prezenței fizice a lui Isus la încheierea acestei bătălii găsim și în Ezechiel 39:7: „Îmi voi face cunoscut Numele Meu cel sfânt în mijlocul poporului Meu Israel și nu-i voi mai lăsa să-Mi pângărească Numele Meu cel sfânt, ci vor ști neamurile că Eu sunt Domnul, Sfântul în Israel!“ (ESV).

Aceasta este singura dată când este folosită în Biblie sintagma „Sfântul în Israel“. Este vorba în ebraică de *qadowsh qadowsh ba Yisra'el*. O alta, similară,

¹⁹⁰ *The New Unger's Bible Dictionary* (Chicago: Moody, 1988), 1028.

¹⁹¹ *The New International Encyclopedia of Bible Words* (Grand Rapids: Zondervan, 1999), 502.

„Sfântul lui Israel“ (*qadowsh qadowsh Yisra'el*), este folosită de treizeci și una de ori (ca în Isaia 12:6; 43: 3; 55: 5; 60: 9). Dar aici, Domnul este văzut nu doar ca fiind Sfântul lui Israel, ci ca aflându-se realmente în țară, pe pământ! Deși mulți au susținut în trecut că pasajul vorbește despre o perioadă care se încheie cu mai mulți ani înainte de revenirea lui Isus, versetul acesta face ca asta să fie o imposibilitate absolută.

În concluzie, deci, este cu neputință ca profeția lui Ezechiel să fie despre altceva decât atacul lansat de Satan împotriva statului Israel și împotriva poporului evreu, în zilele din urmă.

Invazia Ierusalimului în zilele din urmă, profețită de Zaharia

Și profetul Zaharia a vorbit destul de clar despre strângerea popoarelor, în zilele din urmă, cu scopul specific de a cuceri Ierusalimul:

„Iată, voi preface Ierusalimul într-un potir de amețire pentru toate popoarele de pământ și chiar pentru Iuda, la împresurarea Ierusalimului. În ziua aceea, voi face din Ierusalim o piatră grea pentru toate popoarele. Toți cei ce o vor ridica vor fi vătămați și toate neamurile pământului se vor strânge împotriva lui. (Zaharia 12:2-3)

Și, din nou, în capitolul 14:

„Iată, vine ziua Domnului, când toate prăzile tale vor fi împărțite în mijlocul tău. Atunci voi strânge toate neamurile la război împotriva Ierusalimului. Cetatea va fi luată, casele vor fi jefuite și femeile, batjocorite; jumătate din cetate va merge în robie, dar rămășița poporului nu va fi nimicită cu desăvârșire din cetate. Ci Domnul Se va arăta și va lupta împotriva acestor neamuri, cum S-a luptat în ziua bătăliei. Picioarele Lui vor sta în ziua aceea pe Muntele Măslinilor, care este în fața Ierusalimului, spre răsărit... (vv.1-4, sublinierea noastră)

Este esențial să observăm că Domnul Însuși afirmă că va lua parte la bătălia raportată cu aceste națiuni multe la număr care invadează Israelul și vin la Ierusalim. „În ziua aceea“, picioarele Lui vor sta, la propriu, pe Muntele Măslinilor. Acesta nu poate fi nimeni altul decât Isus Cristos, Dumnezeu Fiul,

manifestat pe pământ, prezent în mod fizic, la vremea întoarcerii Sale. Ceea ce a descris Ezechiel a descris și profetul Zaharia. De fapt, mulți dintre profeți au vorbit despre această perioadă specifică de timp. Cu toții subliniau și indicau o realitate de netăgăduit, un punct ce nu poate fi subliniat îndeajuns: Isus Se va întoarce la Ierusalim.

Invazia Ierusalimului în zilele din urmă, profețită de Ioel

Asemenea profeților dinaintea lui, și Ioel a profețit despre invazia escatologică a Israelului de către națiunile înconjurătoare:

Căci iată că în zilele acelea și în vremurile acelea, când voi aduce înapoi pe prinșii de război ai lui Iuda și ai Ierusalimului, voi strânge pe toate neamurile și le voi coborî în valea lui Iosafat. Acolo, Mă voi judeca cu ele pentru poporul Meu, pentru Israel, moștenirea Mea, pe care l-au risipit printre neamuri, împărțind între ele țara Mea... Să se scoale neamurile și să se suie în valea lui Iosafat! Căci acolo voi șede să judec toate neamurile de primprejur. (Ioel 3:1-2, 12)

Deși motivația națiunilor invadatoare va fi aceea de a captura Israelul pentru ele însele, scopul cu care Dumnezeu le atrage acolo va fi de a executa judecățile Sale împotriva lor. Contextul acestei profeții legate de vremurile din urmă este „Iuda și Ierusalimul“. Dar, în mod specific, „Valea lui Iosafat“ este o referire la Valea Chedronului, care se întinde de-a lungul coastei estice a Ierusalimului. Numele Iosafat, o variantă a Iehosafat, înseamnă de fapt „Iahve judecă“. În Evanghelia după Matei, în timp ce ședea pe Muntele Măslinilor cu privirea ațintită asupra acestei văi, Isus a evocat această profeție a lui Ioel vorbind despre o vreme când va veni să judece toate națiunile: „Când va veni Fiul omului în slava Sa, cu toți sfinții îngeri, va șede pe scaunul de domnie al slavei Sale. Toate neamurile vor fi adunate înaintea Lui. El îi va despărți pe unii de alții cum desparte păstorul oile de capre...“ (Matei 25: 31-32).

După cum am văzut în discuția despre legământul davidic, „scaunul de domnie al slavei Sale“ pe care va șede Isus va fi chiar tronul lui David din Ierusalim, despre care Dumnezeu Însuși a promis, în repetate rânduri, că va fi ocupat, într-o bună zi, de Mesia al Său, Isus, fiul lui David.

Problema preteristă

Faptul că la sfârșitul veacului, chiar înainte de întoarcerea lui Isus și de învierea morților, mânia lui Satan va fi îndreptată cu precădere împotriva statului Israel, a poporului evreu și a Ierusalimului, constituie o problemă insurmontabilă pentru preterism. Amintiți-vă că preteriștii cred că majoritatea profețiilor s-au împlinit deja în evenimentele desfășurate în anul 70. Dacă, însă, disoluția națiunii, distrugerea Templului și risipirea multora dintre locuitorii evrei ai țării au fost modul lui Dumnezeu de a-Și declara, în mod foarte public, divorțul *permanent* de Israel, atunci n-ar avea niciun sens ca Satan să continue să-și îndrepte toată urgia împotriva acestui popor anume și împotriva acestei țări specifice, la sfârșitul veacului, două mii de ani mai târziu, în viitor. Sau, altfel spus, problema bătătoare la ochi cu preterismul este următoarea: dacă Israelul este acum întocmai ca oricare altă națiune, iar evreii nu sunt cu nimic diferiți de orice alt popor, atunci ceva trebuie să fie greșit, *fiindcă Satan, în mod evident, n-a primit înștiințarea*. Dacă Domnul a lepădat și a divorțat Israelul de chemarea ei colectivă de popor ales al Său, atunci n-ar mai exista niciun motiv pentru care Satan să pună atâta accent și să folosească atâta energie, la sfârșitul veacului, pentru luarea cu asalt a Ierusalimului și a poporului evreu. Lucrul acesta, pur și simplu, n-ar avea niciun sens.

Preterismul are trei martori importanți împotriva sa. Mai întâi, furia lui Satan s-a dezlănțuit împotriva poporului evreu în ultimii *două mii de ani*. De fapt, ar fi cu totul cinstit să afirmăm că niciun alt popor nu a fost persecutat de o varietate atât de mare de alte popoare, într-o varietate atât de mare de locații, pe o perioadă atât de îndelungată de timp, cu atâta perseverență, consecvență și vehemență. În al doilea rând, Satan continuă să turbeze de mânie împotriva Israelului și în zilele noastre, prin intermediul valului tot mai mare de antisemitism ce ia amploare în lungul și-n latul pământului. Exemplele sunt prea numeroase ca să le înșir aici. La vremea scrierii acestei cărți, în chiar inima Americii, în Overland Park, Kansas, un bărbat a ucis trei oameni într-un centru al comunității evreiești, strigând „Heil Hitler“ când a fost arestat. În Franța, sute de oameni au mășăluit scandând slogane prin care cereau tuturor evreilor să părăsească țara. În Paris, un imam elvețian a luat cuvântul la o conferință a islamului moderat declarând: „Tot răul din lume își are obârșia în evrei.“¹⁹² Mâine, fără îndoială, noi povești vor lua locul acestora. Și, în al treilea rând – și cel mai important – Scripturile depun mărturie pe îndelete despre faptul că, cu cât veacul acesta se apropie de punctul culminant, cu atât furia lui Satan se va

¹⁹² JTA, „Conferință islamică majoră îmbibată de antisemitism“, Times of Israel, 25 aprilie 2014, la <http://timesofisrael.com/major-islam-conference-said-mired-by-anti-semitism/>.

concentra în mod specific asupra țării și asupra poporului lui Israel. Funcționează aici un principiu pe care supersesioniștii și preteriștii par hotărâți să-l ignore, dar în privința căruia trebuie să fie onești. Când l-am intervievat pe rabinul Jonathan Cahn pentru documentarul meu, *End Times Eyewitness* [Martor ocular al vremurilor din urmă, n.tr.], acesta a dat următoarea explicație: „Vrăjmașul și tot iadul încearcă, de două mii de ani, să șteargă poporul evreu de pe fața pământului, în mod nebunesc, supranatural, vreau să spun. Hitler – iată o poziție care nu are niciun sens, decât dacă invocăm supranaturalul. Dar asta nu face decât să-L dovedească pe Dumnezeu, pentru că, dacă vrăjmașul își dă silința să extermine, în mod deosebit, acest popor, dacă încearcă să lupte, în mod specific, pentru această țară, asta ne spune că Dumnezeu are ceva deosebit pentru acest popor și că Dumnezeu are ceva deosebit pentru această țară și delimitează locul, spunând: «Hei, băieți, aici, se va întâmpla, aici!» Așadar, din oficiu, Satan ajunge să depună mărturie pentru Dumnezeu și pentru planurile lui Dumnezeu.“

O, dacă Biserica mai largă și, în mod specific, supersesioniștii și preteriștii, ar putea vorbi cu același bun simț! În furia lui Satan împotriva Israelului și a poporului evreu, ar trebui să vedem cu toții dovada dragostei adânci și durabile pe care le-o poartă Dumnezeu și dovada chemării lor. Și, bineînțeles, ar trebui să vedem și că teologia înlocuirii și preterismul sunt, pur și simplu, nefondate și, ca atare, să aruncăm aceste metode de interpretare la coșul de gunoi al ideilor teologice eronate.

Deoarece urmărește să mute copleșitorul accent al profetiei biblice pe evenimentele din jurul anului 70, preterismul preia multe dintre pasajele ce vorbesc despre răzbunarea Israelului și împlinirea legământului avraamic, al celui davidic și al celui nou, și le aplică uneia dintre cele mai mari catastrofe pe care le-a experimentat vreodată Israelul. În aceasta rezidă profunda diferență dintre restauraționism și teologia înlocuirii.

Restauraționismul futurist este profund *parousia-centric* – accentul cade, în mod copleșitor, pe întoarcerea lui Isus și pe evenimentele din apropierea imediată a revenirii Sale. Principala lui preocupare este pentru eliberarea pe care Domnul o va da Israelului în chiar ceasul său cel mai negru, pentru judecata dușmanilor săi și pentru restaurarea ulterioară. Preterismul, pe de altă parte, este centrat mai cu seamă în jurul așa-zisului divorț al lui Dumnezeu de Israel, pe distrugerea țării și pe pierderea a aproximativ 1,5 milioane de vieți evreiești care însoțește acest eveniment. Principala lui preocupare este pentru răzbunarea și triumful inamicilor Israelului. Din acest motiv, eu spun că

preterismul, ca sistem de interpretare, nu doar că este ireconciliabil cu Scripturile, ci și profund antisemit. El trebuie respins de către toți creștinii a căror conștiință este nepătată și care au un discernământ sănătos.

Concluzie

Scripturile mărturisesc temeinic despre faptul că miezul geografic al mâniei și rezistenței lui Satan față de planurile și scopurile lui Dumnezeu va fi țara Israelului și, în mod deosebit, Ierusalimul. Faptul că totul se petrece acolo este dovada că Dumnezeu nu și-a încheiat socotelile cu poporul Său Israel și a rămas credincios promisiunilor legământelor Sale. Motivul foarte simplu pentru care toate națiunile pământului se vor strânge împotriva Ierusalimului este acela că Satan și-a pus în gând să opună rezistență planurilor lui Dumnezeu de restabilire a unei împărății evreiești glorificate, prin care să aducă răzbunare și glorie Numelui Său și să binecuvânteze întregul pământ. Satan dorește să anihileze însuși poporul prin care Dumnezeu Se va răzbuna în mijlocul națiunilor. Satan știe că marele crescendo, glazura de pe prăjitură, cireșa de pe tortul planului magnific de răscumpărare al lui Dumnezeu este salvarea poporului evreu. De aceea, el are de gând să-și dezlănțuie toată furia împotriva însuși poporului pe care Dumnezeu l-a ales și împotriva cetății pe care El o va institui drept capitală mondială a Împărăției Sale viitoare.

Această perioadă finală de timp în care Satan va depune un ultim efort în vederea răsturnării planului glorios al lui Dumnezeu este cunoscută de majoritatea creștinilor sub denumirea de „necazul cel mare“. În altă parte, această perioadă este numită „vremea necazului lui Iacov“. Acesta va fi ceasul final și cel mai greu de încercare pentru întreaga omenire. Vom dedica următorul capitol acestui subiect, iar în capitolul final, vom discuta care trebuie să fie răspunsul nostru ca urmași ai lui Isus.

Capitolul 16. Necazul lui Iacov

În capitolul anterior, am revăzut mărturia a patru profeți din Vechiul Testament, care vorbeau despre Israel și despre Ierusalim ca fiind locul ce va avea parte de cea mai mare concentrare de forțe ale rezistenței satanice împotriva planurilor lui Dumnezeu, în perioada finală, dinaintea revenirii lui Isus. În capitolul acesta, vom examina predica lui Isus cunoscută sub denumirea de „Discursul de pe Muntele Măslinilor” (sau *predica de pe muntele Măslinilor*), pentru a dobândi o înțelegere solidă asupra învățaturii pe care a dat-o Isus cu privire la subiectul, extrem de dificil, al „necazului lui Iacov”. După cum vom vedea, Isus ne-a arătat că o tragedie importantă, care va zgudui lumea întregă, urmează să se întâmple în viitorul nostru.

Ca să pricepem exact care este necazul sau strâmtorarea lui Iacov, trebuie să ne oprim mai întâi asupra capitolului 30 din Ieremia, pasajul în care găsim pentru prima dată termenul de „necazul lui Iacov”. La începutul profeției, Cuvântul vine la Ieremia, înștiințându-l că, în timp, Dumnezeu va readuce poporul evreu în țara lor de baștină: „Iată, vin zile, zice Domnul, când voi aduce înapoi prinșii de război ai poporului Meu Israel și Iuda, zice Domnul; îi voi aduce înapoi în țara pe care am dat-o părinților lor și o vor stăpâni” (vv. 1-3).

Imediat, însă, profeția ia o turnură deosebit de dureroasă. Ceva se petrece în Israel, ceva atât de teribil încât bărbații se țin cu mâinile de burtă ca și când s-ar afla în durerile nașterii: „Așa vorbește Domnul: «Auzim strigăte de groază; e spaimă, nu este pace! Pentru ce văd pe toți bărbații cu mâinile pe coapse, ca o femeie la facere? Pentru ce s-au îngălbenit toate fețele?»” (vv. 5-6). Urmează apoi fraza critică, când ni se spune că Israelului îi sunt rezervate zile de incomparabilă suferință: „Vai, căci ziua aceea este mare. Niciuna n-a fost ca ea? Este o vreme de necaz pentru Iacov” (v. 7a). Și totuși, în ciuda naturii fără precedent a acestei perioade de necaz pentru poporul evreu, Israel este asigurat că „va fi izbăvit din ea” (v. 7b). În ziua aceea, Domnul va distruge toate națiunile care asupresc Israelul: „În ziua aceea, zice Domnul oștirilor, voi sfărâma jugul de pe grumazul lui, îi voi rupe legăturile, și străinii nu-l vor mai supune” (v. 8). Versetul 9 lămurește faptul că este vorba despre vremea întoarcerii lui Isus, când El va restaura împărăția evreilor: „Ci vor sluji Domnului, Dumnezeului lor, și împăratului lor David, pe care li-l voi scula.”

„O vreme de strâmtorare cum n-a mai fost...”

Păstrând în minte contextul profeției lui Ieremia, în Daniel 12: 1, îl găsim pe solul angelic informându-l pe Daniel cu privire la exact aceeași perioadă. Potrivit mesagerului, în acea vreme, îngerul Mihail, „ocrotitorul” poporului evreu, „se va scula” și, așa cum am văzut și în Ieremia, va fi „o vreme de strâmtorare cum n-a mai fost de când sunt neamurile și până la vremea aceasta.” Dar apoi, ca și în Ieremia, îngerul continuă spunând că neprihăniții lui Israel vor fi scăpați din această vreme de necaz: „poporul tău va fi mântuit, și anume oricine va fi găsit scris în carte. Mulți din cei ce dorm în țărâna pământului se vor scula: unii pentru viața veșnică și alții pentru ocară și rușine veșnică.” Întrucât acest timp de suferință fără precedent este legat atât de strâns de învierea morților, devine din nou evident că această mare „strâmtorare” va avea loc imediat înainte de întoarcerea lui Isus.

Discursul lui Isus pe Muntele Măslinilor

Odată stabilit contextul Vechiul Testament cu privire la „strâmtorarea lui Iacov”, ne oprim acum la cuvintele lui Isus. Cu puțin timp înainte de arestarea și crucificarea Lui, pe când ședea pe Muntele Măslinilor împreună cu ucenicii Săi, Isus a rostit cea mai lungă și mai detaliată predică a Sa pe tema vremurilor din urmă. Predica este reluată în cele trei evanghelii sinoptice, în Matei 24-25, Marcu 13 și Luca 21. E inutil să mai spun că aceste pasaje constituie un subiect de mari dezbateri între teologi și învățați. Mulți vor să aplice segmente întregi, sau chiar toată predica, la evenimentele din anul 70. După cum vom vedea, însă, o lectură atentă a textului, dispunând de o înțelegere corectă a diverselor aluzii profetice pe care le face Isus pe cuprinsul predicii Sale, demonstrează că nu vorbea câtuși de puțin de evenimentele din anul 70. Mai curând vorbea cu totul și cu totul despre zilele din urmă. Sunt mai multe fraze presărate de-a lungul predicii care dovedesc acest lucru fără urmă de îndoială. Este referința la „începutul durerilor facerii”, la „urâciunea [care aduce] pustiirii”, la „necazul lui Iacov”, precum și declarația lui Isus: „Atunci Se va arăta în cer semnul Fiului Omului, toate semințiile pământului se vor boci și vor vedea pe Fiul Omului venind pe norii cerului cu putere și cu o mare slavă” (v.30). Nici nu mai trebuie să o spun, dar nu se poate mai clar de-atât. Dați-mi voie, totuși, să „despachetăm” primele trei sintagme, începând cu referința la „începutul durerilor [nașterii]” (Matei 24: 8).

Începutul durerilor nașterii

Este greu de reprodus importanța a ceea ce le spunea Isus ucenicilor Săi prin declarația că Templul avea să fie distrus. Pentru un american, este ca și cum ar face un tur al Casei Albe și al altor monumente naționale din Washington, D.C., la capătul căruia ghidul turistic s-ar întoarce spre audiență și ar spune: „Adevărat, adevărat vă spun că toate aceste lucruri vor fi distruse; nu va rămâne decât molozul din ele.“ Ar fi complet șocant pentru oricare american. Pentru oricare evreu, însă, Templul era centrul, însăși inima Israelului. Așadar, după ce Isus a făcut această afirmație absolut șocantă pentru ucenici, cum că Templul avea să fie distrus, nu încapă îndoială că ucenicii au fost cuprinși de panică și de un sentiment al urgenței, ce i-a determinat să întrebe: „Când se vor întâmpla aceste lucruri și care va fi semnul venirii Tale și al sfârșitului veacului acestuia?“ (Matei 24: 3). Atunci, Isus s-a așezat lângă ei și a început să parcurgă împreună cu ei diversele semne ale sfârșitului vremurilor și ale întoarcerii Sale.

A început cu o expunere de evenimente oarecum generale: „Vor veni mulți în Numele Meu și vor zice: «Eu sunt Hristosul!» Și vor înșela pe mulți. Veți auzi de războaie și vești de războaie: vedeți să nu vă înspăimântați, căci toate acestea trebuie să se întâmple. Dar sfârșitul tot nu va fi atunci. Un neam se va scula împotriva altui neam, și o împărăție împotriva altei împărății și, pe alocuri, vor fi cutremure de pământ, foamete și ciumi“ (vv. 5-7). Apoi, Și-a încheiat declarația spunând: „Dar toate aceste lucruri nu vor fi decât începutul durerilor“ (v. 8).

După cum am văzut în capitolul anterior, referința la durerile nașterii este, în mod clar, o aluzie la Isaia 26 și se presupune că ucenicii ar fi înțeles-o imediat ca atare. În acea secțiune a profeției lui Isaia, Israel se lamentează de faptul că, în ciuda marii lor suferințe ca națiune, o suferință atât de grea încât este asemănată cu durerile nașterii unui copil, ei nu dăduseră naștere răscumpărării lumii: „Am zămislit, am simțit dureri și când să naștem, am născut vânt: țara nu este mântuită și locuitorii ei nu sunt născuți“ (v. 18). Însă Domnul a asigurat Israelul că va veni ziua când marea lor suferință va aduce, cu adevărat, învierea morților: „Să învie dar morții Tăi! Să se scoale trupurile mele moarte! Treziți-vă și săriți de bucurie, cei ce locuiți în țărână! Căci roua Ta este o rouă dătătoare de viață și pământul va scoate iarăși afară pe cei morți“ (v. 19). Deoarece analogia nașterii este folosită cu scopul de a vorbi despre înviere, când trupurile se vor scula din țărâna pământului, este clar că Isaia vorbea despre sfârșitul acestui veac. Asta lămurște dincolo de orice dubiu faptul că, spunând că „toate acestea nu sunt decât începutul durerilor nașterii“ (v. 8, sublinierea noastră),

Isus preciza că evenimentele pe care tocmai le amintise aveau să aibă loc cu puțin timp înainte de vremea sfârșitului, dar nu chiar atunci. Sintagma „începutul durerilor nașterii“, în termeni științifici moderni, ar putea fi ceea ce se numește *contractții Braxton Hicks*. Acestea pot apărea cu săptămâni bune înainte de nașterea propriu-zisă. Contractțiile Braxton Hicks, însă, nu sunt contractțiile mature, propriu-zise, care apar în ultimele ore ale travaliului. Isus făcea apel la analogii firești, din experiența umană, ca să descrie evenimentele ce aveau să culmineze cu întoarcerea Sa și învierea morților.

După ce descrie aceste evenimente preliminare, de tip Braxton Hicks, Isus trece la contractțiile propriu-zise, la evenimentele finale, care aveau să ducă la întoarcerea Lui. Tranziția de la contractțiile preliminare la contractțiile finale ale nașterii începe cu ceea ce Isus a denumit, simplu, „chin“:

„Atunci vă vor da să fiți chinuiți¹⁹³ și vă vor omorî; veți fi urâți de toate neamurile pentru Numele Meu. Atunci, mulți vor cădea, se vor vinde unii pe alții și se vor urî unii pe alții. Se vor scula mulți proroci mincinoși și vor înșela pe mulți. Și, din pricina înmulțirii fărădelegii, dragostea celor mai mulți se va răci. Dar cine va răbda până la sfârșit va fi mântuit. Evanghelia aceasta a Împărăției va fi propovăduită în toată lumea, ca să slujească de mărturie tuturor neamurilor. Atunci va veni sfârșitul.“ (Matei 24: 9-14)

Urâciunea pustiirii

În continuare, Isus face o referire foarte clară la profețiile din Vechiul Testament, și anume „urâciunea pustiirii despre care a vorbit prorocul Daniel“ (Matei 24: 15; cf. Daniel 9: 27; 11: 31; 12: 11), și o plasează în viitor. În mod ironic, mulți comentatori creștini încearcă să aplice cuvintele lui Isus la împăratul Titus și la evenimentele anului 70. Dar lucrul acesta este imposibil. O examinare atentă a interpretării angelice din Daniel 12 ne lămurește cu prisosință că urâciunea pustiirii și întreruperea jertfelor va avea loc în contextul ultimilor trei ani și jumătate dinaintea venirii lui Cristos, când poporul evreu va trece printr-o perioadă de suferință fără precedent, urmată de învierea morților. Dincolo de asta, este pomenită de cinci ori, în mod specific, în legătură cu *vremurile din urmă* (Daniel 8: 17, 19, 26; 12: 9, 13). Odată stabilit că „urâciunea

¹⁹³ În en. *tribulation*, același cuvânt folosit pentru *necazul cel mare*, în românește tradus prin „să fiți chinuiți“. (n.tr.)

pustiirii“ la care se referă Isus are loc nu în anul 70, ci în viitor, în timpul zilelor din urmă, înțelegem că și restul predicii de pe Muntele Măslinilor se referă tot la zilele din urmă. Tulburătoarele implicații, însă, devin clare când vedem că, odată cu prezența urâciunii pustiirii în Templul evreiesc, vine și necesitatea ca toți din Iudea să fugă neîntârziat ca să-și scape viața:

„De aceea, când veți vedea urâciunea pustiirii, despre care a vorbit prorocul Daniel, așezată în Locul sfânt – cine citește să înțeleagă! – atunci, cei ce vor fi în Iudeea să fugă la munți; cine va fi pe acoperișul casei să nu se pogoare să-și ia lucrurile din casă; și cine va fi la câmp să nu se întoarcă să-și ia haina. Vai de femeile care vor fi însărcinate și de cele ce vor da țăță în zilele acelea! Rugați-vă ca fuga voastră să nu fie iarna, nici într-o zi de Sabat.“ (Matei 24: 15-20)

Strâmtorarea lui Iacov: Necazul cel mare

Dacă referința la urâciunea ce aduce pustiire nu a fost suficientă pentru stabilirea contextului predicii, care este profund legat de vremea sfârșitului, atunci următoarea frază pe care Isus a folosit-o a lămurit problema în mod definitiv. Încă o dată, Isus a vârât mâna în sacul cuvintelor cărții lui Daniel și, scoțând afară cuvintele îngerului, a dezvoltat subiectul pornind de la ele: „Pentru că atunci va fi un necaz așa de mare, cum n-a fost niciodată de la începutul lumii până acum și nici nu va mai fi. Și dacă zilele acelea n-ar fi fost scurtate, nimeni n-ar scăpa; dar, din pricina celor aleși, zilele acelea vor fi scurtate“ (Matei 24: 21-22, sublinierea noastră; cf. Daniel 12: 1).

Iată ceva cu adevărat fascinant! Mai întâi, profetul Ieremia a descris un timp de suferință fără precedent pentru Israel (pentru care *Iacov* nu este decât un sinonim). Apoi, îngerul a dezvoltat cuvintele lui Ieremia, reiterând încă o dată natura strâmtorării viitoare, care nu are precedent în istorie. Și, în final, Isus a parafrazat cuvintele îngerului și, pornind de la ele, a dezvoltat și mai mult subiectul, subliniind încă o dată faptul că acest „necaz“ va fi fără precedent nu doar în istorie, ci și în viitor. Acesta ar fi cel mai groaznic necaz pe care l-a cunoscut și îl va cunoaște vreodată lumea. Gândiți-vă o clipă la progresia lucrurilor:

1. Ieremia: „Vai, căci ziua aceea este mare. Niciuna n-a fost ca ea? Este o vreme de necaz pentru Iacov...“ (Ieremia 30: 7)

2. Îngerul: „...căci aceasta va fi o vreme de strâmtorare cum n-a mai fost de când sunt neamurile și până în vremea aceasta“ (Daniel 12: 1)

3. Isus: „Pentru că atunci va fi un necaz așa de mare, cum n-a mai fost niciodată de la începutul lumii până acum și nici nu va mai fi.“ (Matei 24: 21)

Ideea ce se cuvine observată este că „Necazul cel Mare“, după cum este cunoscut cel mai adesea în cercurile creștine, își găsește, de fapt, contextul inițial în texte care sunt, toate, în foarte mare măsură legate de Israel. Prin asta, nu vreau să spun că ultimii trei ani și jumătate dinainte de întoarcerea lui Isus nu vor fi un timp de mare chin și pentru creștini, în general, pe tot pământul, pentru că Isus a vorbit despre necazuri pentru toți cei ce poartă Numele Lui. Aceștia vor fi urâți de toate popoarele, a spus El (Matei 24: 9-10; cf. Apocalipsa 13: 15). Dar rămâne faptul că mulți creștini au luat aceste declarații despre Necazul cel Mare, declarații axate foarte clar pe Israel, și le-au rupt, în mare parte, de contextul lor. Avertismentul de a fugi în munți este adresat în mod specific celor din Ierusalim și din Iuda (Luca 21: 21), care fug din calea armatelor invadatoare. Nu este o directivă pentru toți și oricine *la nivel mondial* de a fugi în cel mai apropiat lanț muntos în clipa în care aud că urâciunea pustiirii a fost înălțată în Templul evreilor.

Apare o controversă

Apropiindu-se de încheierea acestei porțiuni a predicii de pe munte, Isus a început să descrie timpul propriu-zis al întoarcerii Sale:

Îndată, după acele zile de necaz, soarele se va întuneca, luna nu-și va mai da lumina ei, stelele vor cădea din cer și puterile cerului vor fi clătinate. Atunci se va arăta în cer semnul Fiului omului, toate semințiile pământului se vor boci și vor vedea pe Fiul omului venind pe norii cerului cu putere și cu o mare slavă. El va trimite pe îngerii Săi cu trâmbița răsunătoare și vor aduna pe aleșii Lui din cele patru vânturi, de la o margine a cerurilor la cealaltă. (Matei 24:29-31)

Acum când am văzut diversele texte la care a făcut aluzie Isus în predica Lui, ar trebui să fie limpede că aceasta accentuează în principal perioada finală de timp aflată imediat înainte de întoarcerea Sa, și nu evenimentele din anul 70.

Deși mulți comentatori sunt de acord cu această afirmație, un text pe care majoritatea îl atribuie evenimentelor anului 70 face parte din Discursul lui Isus de pe Muntele Măslinilor consemnat în Evanghelia după Luca. Să examinăm pasajul ca să înțelegem de ce rămâne atât de controversat.

Versiunea lui Luca despre predica de pe Muntele Măslinilor

Spre deosebire de relatările din Matei și Marcu, în Luca 21, Isus vorbește despre Ierusalimul înconjurat de națiuni de ne-evrei, pornite într-un atac militar: „Când veți vedea Ierusalimul înconjurat de oști, să știți că atunci pustiirea lui este aproape“ (v. 20). Deși acest detaliu nu este amintit în relatările din Matei și Marcu, după cum am văzut în ultimul capitol, el este întocmai ceea ce profeții Zaharia, Ioel, Ezechiel și Mica au prevăzut întâmplându-se în zilele imediat dinainte de revenirea lui Isus. Următoarea declarație, însă, este cu precizie cea pe care o regăsim și în Matei și Marcu. Isus a avertizat că „cei din Iudeea să fugă la munți, cei din mijlocul Ierusalimului să iasă din el și cei de prin ogoare să nu intre în el. Căci zilele acelea vor fi zile de război, ca să se împlinescă tot ce este scris“ (vv. 21-22).

Spre deosebire de celelalte evanghelii sinoptice, în Luca Isus a vorbit specific și despre faptul că mulți dintre locuitorii Israelului ori vor cădea uciși de sabie în invazie, ori vor fi luați prizonieri de război de către națiunile înconjurătoare: „pentru că va fi o strâmtorare mare în țară și mânie împotriva norodului acestuia. Vor cădea sub ascuțișul sabiei, vor fi luați robi printre toate neamurile, și Ierusalimul va fi călcat în picioare de neamuri, până se vor împlini vremurile neamurilor“ (vv. 23-24). Iată unde apare controversa. Mai întâi, nimeni nu vrea să întrețină ideea că aceste lucruri ar putea să se întâmple din nou în viitor în Israel. Fapt care, desigur, este cu totul de înțeles. În al doilea rând, deoarece acest pasaj arată o imagistică atât de puternică încât pare că aduce cu asediul istoric al Ierusalimului de către legiunile romane conduse de Titus în anul 70, mulți interpreți sunt hotărâți să argumenteze că Luca se referă la acea catastrofă din trecutul îndepărtat. Însă această interpretare prezintă cel puțin patru probleme insurmontabile.

Îl vor vedea pe Fiul omului venind în nori...

Prima problemă, și cea mai evidentă, ce apare prin plasarea acestei părți din Luca în istorie este simplul fapt că, într-o curgere neîntreruptă, pasajul continuă cu descrierea semnelor cosmice ce sunt folosite, în mod repetat, cu referire la iminența Zilei Domnului (Isaia 13:10; Ioel 2:10, 31; Matei 24:29; Marcu 13:24;

Apocalipsa 6:12). De exemplu, găsim o referință foarte directă în continuarea imediată, care vorbește despre revenirea lui Isus pe norii cerului:

„Vor fi semne în soare, în lună și în stele. Și pe pământ va fi strâmtorare printre neamuri, care nu vor ști ce să facă la auzul urletului mării și al valurilor; oamenii își vor da sufletul de groază în așteptarea lucrurilor care se vor întâmpla pe pământ, căci puterile cerului vor fi clătinate. Atunci vor vedea pe Fiul omului venind pe un nor cu putere și slavă mare. Când vor începe să se întâmple aceste lucruri, să vă uitați în sus și să vă ridicați capetele, pentru că izbăvirea voastră se apropie.“ (Luca 21:25-28)

Zilele de răzbunare

Al doilea motiv pentru care relatarea din Luca are legătură cu zilele din urmă, și nu cu anul 70, îl găsim în fraza: „căci zilele acelea vor fi zile de răzbunare, ca să se împlinească tot ce este scris“ (v. 22). Această frază specifică, folosită în principal de profetul Isaia, se referă întotdeauna la eliberarea finală a Israelului de sub ocupația inamicilor săi, în vremurile din urmă. Oricare evreu cu educație vechi-testamentară din zilele lui Isus ar fi recunoscut-o. Luați aminte la folosirea repetată a acestei fraze pe parcursul profeției lui Isaia, cu referire la vremurile din urmă, la Ziua Domnului, la răzbunarea lui Israel și la distrugerea inamicilor ei:

Căci este o zi de răzbunare a Domnului, un an de răsplătire și răzbunare pentru Sion. (Isaia 34:8)

Spuneți celor slabi de inimă: „Fiți tari și nu vă temeți! Iată Dumnezeu vostru, răzbunarea va veni, răsplătirea lui Dumnezeu; El însuși va veni și vă va mântui.“ (Isaia 35:4)

Se îmbracă cu neprihănire ca și cu o platoșă, își pune pe cap coiful mântuirii, ia răzbunarea ca pe o haină și se acoperă cu gelozia ca și cu o manta. (Isaia 59:17)

...să vestesc un an de îndurare al Domnului și o zi de răzbunare a Dumnezeului nostru; să mângâi pe toți cei întristați... (Isaia 61:2)

„Eu singur am călcat în teasc și niciun om dintre popoare nu era cu Mine; i-am călcat astfel în mânia Mea și i-am zdrobit în urgia Mea; așa că sângele lor a țâșnit pe veșmintele Mele și Mi-am mânjit toate hainele Mele cu el. Căci în inima Mea era o zi de răzbunare și venise anul celor răscumpărați ai Mei. (Isaia 63: 3-4)

Trebuie să admitem că sintagma „ziua răzbunării“ nu este o simplă referință generală la vremurile din urmă; dimpotrivă, este o sintagmă foarte specifică legată de judecata Domnului față de inamicii Israelului și de triumful final al Israelului. Deși Scripturile spun răspicat că Israelul va experimenta o foarte mare curățare chiar înainte de această vreme, „ziua răzbunării“ este specific „pentru cauza Sionului“ (Isaia 34: 8). Este întotdeauna o referire la faptul că Domnul vine în răzbunare *ca să scape Israelul de inamicii ei, în ceasul cel mai negru, și ca să execute o judecată decisivă și finală împotriva acestora*. Nu există absolut nicio posibilitate ca cineva să spună că aceasta este o descriere a evenimentelor din anul 70. Anul acela a marcat o catastrofă istorică de mare importanță pentru Israel. Dar nu a fost urmat de niciun fel de eliberare. Ierusalimul și Templul au fost distruse și aproximativ 1,5 milioane de evrei au fost măcelăriți. Nu a fost nicidecum o vreme de răzbunare față de inamicii Israelului; nu a existat răzbunare sau salvare pentru Israel. Ba chiar din contra. A fost *un mare triumf pentru inamicii Israelului*. Evenimentele din anul 70, pur și simplu, nu se aliniează la criteriile scripturale și nu se poate spune că au constituit împlinirea a ceea ce a spus Isus. În modul cel mai cert, Isus făcea trimitere la Isaia și vorbea despre zilele din urmă, care pentru noi rămân încă viitoare.

Rateu sinoptic?

În al treilea rând, trebuie să recunoaștem, din nou, că această predică este aceeași cu cea consemnată în Matei 24 și Marcu 13 și cunoscută sub denumirea de „predica de pe munte“ sau „discursul de pe Muntele Măslinilor“. A pretinde că Isus vorbea cu precădere despre îndepărtatele zile din urmă în doar două dintre pasajele sinoptice și despre evenimentele din anul 70, în cel de-al treilea, este, pur și simplu, o dovadă de inconsecvență. Ca să vedeți cât de similară este această profetie cu pasajele paralele din Matei și Marcu, studiați următoarea diagramă:

Matei 24	Marcu 13	Luca 21
„De aceea, când veți vedea	„Când veți vedea urâciunea	„Când veți vedea Ierusalimul

urâciunea pustiirii, despre care a vorbit Daniel, așezată în Locul sfânt – cine citește să înțeleagă...”	pustiirii stând acolo unde nu se cade să fie – cine citește să înțeleagă...”	înconjurat de oști, să știți că atunci pustiirea ei este aproape.”
„...atunci, cei ce vor fi în Iudeea să fugă la munți.”	„...atunci cei ce vor fi în Iudeea să fugă la munți.”	„Atunci cei din Iudeea să fugă la munți.”
„Vai de femeile care vor fi însărcinate și de cele ce vor da țâță în zilele acelea!”	„Vai de femeile care vor fi însărcinate și de cele ce vor da țâță în zilele acelea!”	„Vai de femeile care vor fi însărcinate și de cele ce vor da țâță în acele zile!”
„Pentru că atunci va fi un necaz așa de mare, cum n-a fost niciodată de la începutul lumii până acum și nici nu va mai fi. Și dacă zilele acelea n-ar fi fost scurtate, nimeni n-ar scăpa; dar, din pricina celor aleși, zilele acelea vor fi scurtate.”	„Pentru că în zilele acelea va fi un necaz așa de mare, cum n-a mai fost de la începutul lumii pe care a făcut-o Dumnezeu până azi și cum nici nu va mai fi vreodată. Și dacă n-ar fi scurtat Domnul zilele acelea, nimeni n-ar scăpa, dar le-a scurtat din pricina celor aleși.”	„Pentru că va fi o strâmtoare mare în țară și mânie, împotriva norodului acestuia. Vor cădea sub ascuțișul sabiei, vor fi luați robi printre toate neamurile și Ierusalimul va fi călcat în picioare de neamuri, până se vor împlini vremurile neamurilor.”

Deși Luca a schimbat fraza „când veți vedea urâciunea pustiirii” cu „când veți vedea Ierusalimul înconjurat de oști”, este clar că Matei, Marcu și Luca relatează aceeași predică. Cu toate că Luca ne dă unele elemente pe care atât Matei, cât și Marcu le omit, nu încapă îndoială că este vorba de aceeași predică și că Isus Se referă, în mod evident, la aceleași evenimente legate de vremurile din urmă.

Cum s-a petrecut, de fapt, asediul Ierusalimului în anul 70

În al patrulea rând, o scurtă recapitulare a manierei în care a avut loc asediul Ierusalimului sub conducerea împăratului Titus va arăta că este imposibil ca Isus să fi vorbit despre aceste evenimente. Consemnările istorice arată că marea armată a legiunilor și auxiliarelor romane, conduse mai întâi de Vespasian, generalul roman răspunzător de campania împotriva Ierusalimului, și apoi de fiul acestuia, Titus, și-a croit drum spre Ierusalim oarecum treptat, în decursul mai multor ani. Isus, însă, descria luarea cu asalt a Ierusalimului ca fiind un eveniment ce avea să se întâmple oarecum pe nepusă masă, nelăsând timp nici pentru strângerea posesiunilor celor mai de bază.

Consilierii lui Vespasian îl sfătuiseră, de fapt, să inițieze atacul în anul 66. Dar pentru că cetatea se afla deja în toiul unui drastic război civil intern, Vespasian a

hotărât să-i lase, pur și simplu, pe evrei să se anihileze unii pe alții, mai ales că, după toate aparențele, îndeplineau această misiune mult mai rapid decât ar fi putut el. De asemenea, Vespasian nu a dorit ca o eventuală invazie din partea romanilor să-i facă pe evrei să-și unească forțele, care pe atunci erau profund divizate în cetate, împotriva unui inamic comun. Așadar, timp de aproape trei ani, Vespasian a cucerit diverse cetăți din nordul Galileii, dar a evitat asedierea directă a Ierusalimului. În acest timp, era relativ lesne de înțeles că norii grei ce prevesteau furtuna unei invazii se adunau la orizont. În anii 67 și 68, au avut loc două campanii romane importante lansate din Cezareea în nord, în urma cărora au căzut mai multe cetăți din țară. În iunie 68, când a murit împăratul Nero, Vespasian s-a întors la Roma, iar fiul său, Titus, a preluat campania.

Abia în mai 70, a început, în sfârșit, asaltul împotriva Ierusalimului. Titus a tăbărât pe Muntele Scopus, la nord-est de cetate. La început, ca să testeze rezistența evreilor, a pornit spre cetate în fruntea unui mic detașament de doar șase sute de trupe. Însă apărătorii au năvălit afară dintre zidurile cetății, i-au divizat trupele și au fost cât pe-acum să-l captureze pe Titus însuși. După aceea, folosindu-se de toată forța tuturor legiunilor și auxiliarelor sale, Titus a ridicat trei tabere în jurul cetății și a pus pe picioare o linie de asediu. Ierusalimul a fost înconjurat de trupe. La momentul acela, a fugi din cetate spre munți nu mai era o opțiune. De fapt, mulți care au încercat să fugă atunci au fost prinși sau uciși pe drum. Capitulara sau victoria erau singurele opțiuni la îndemână.

Ce vreau să spun este că, dacă avertismentul lui Isus din predica de pe Muntele Măslinilor viza asediul din anul 70, atunci sfaturile Lui au fost de-a dreptul îngrozitoare. Observați că Isus nu a spus că atunci când armatele încep să mărșăluiască spre Ierusalim, este timpul să fugiți. Nu a spus că atunci când romanii vin într-un prim atac preliminar, este timpul să fugiți. Nu a spus că atunci când trupele pătrund pe teritoriul Israelului, atunci este timpul să pregătiți un plan de scăpare. Nu, ci a avertizat în mod specific că „atunci când veți vedea Ierusalimul înconjurat de oști“, *atunci* este timpul să fugiți din el. Ba chiar și-a exprimat și mila pentru „femeile ce vor fi însărcinate și cele ce vor da țâță în zilele acelea, căci va fi mare strâmtoare și mânie împotriva norodului acestuia“ (Luca 21:23). Altfel spus, când cineva va vedea armatele, va simți o imensă urgență de a fugi chiar în clipa aceea. Și, deci, mă repet, dacă avertismentul lui Isus din Luca 21:20-21 se referă la distrugerea Ierusalimului de către Titus, după cum susțin atâția comentatori, atunci sfaturile Lui au fost, cu adevărat, groaznice. Toți cei din Ierusalim care ar fi așteptat până când cetatea

a fost încercuită și abia pe urmă ar fi încercat să fugă ar fi fost luați prizonieri sau uciși.

Unii sugerează că avertismentul lui Isus de a fugi din Ierusalim s-a adeverit în anul 66, când Cestius Gallus a înconjurat cetatea pentru o scurtă perioadă de timp, înainte de a se retrage. Problema cu această afirmație, însă, este că, dacă ne uităm la cuvintele lui Isus, deslușim un sentiment de extremă urgență în modul în care îi avertizează pe cei din Ierusalim să părăsească cetatea. Un avertisment atât de urgent încât le-a poruncit celor ce aveau să ia seama la cuvintele Lui să nu se întoarcă din drum pentru nimic. Pur și simplu, să fugă. Și totuși, au trecut patru ani lungi și lași de la scurta asediere a lui Cestius până la căderea propriu-zisă a Ierusalimului. Cu greu am putea spune că aceasta a fost împlinirea avertismentului lui Isus. Avertismentul lui Isus lasă să se înțeleagă că este vorba de minute în care se poate fugi, nu despre luni sau ani de zile.

Alții scot în evidență faptul că mulți dintre creștinii din cetate, când au văzut trupele lui Cestius, au ales să fugă în cetatea Pella în anul acela. Conform *Zondervan Pictorial Encyclopedia of the Bible*, „Cetatea și-a câștigat numele în istoria Bisericii în anul 66, când Pella a devenit un refugiu pentru creștinii ce fugeau din Ierusalim din calea armatei romane care venea să înăbușească o revoltă a evreilor.”¹⁹⁴ Există două probleme pe care le ridică afirmația că aceste evenimente ar fi împlinit profeția lui Isus. Cea dintâi, după cum am menționat adineauri, este că lucrul acesta s-a întâmplat cu patru ani înainte de căderea propriu-zisă a Ierusalimului și, deci, nu poate fi făcut nicicum să se coreleze cu caracterul urgent al avertismentelor date de Isus.

În al doilea rând, conform consemnărilor istorice, creștinii nu au fugit din cauză că au văzut armatele romane, ci datorită vreunei revelații de origine divină. Potrivit lui Eusebiu, în realitate, creștinii fugiseră încă dinainte de începerea războiului:

Însă întregul trup al Bisericii din Ierusalim, fiindu-le poruncit prin revelația divină ce le-a fost dată unor bărbați de o evlavie recunoscută de acolo, încă dinainte de război, a părăsit cetatea și a locuit într-un anumit oraș de dincolo de Iordan, numit Pella. Aici, [s-au dus] cei ce credeau în Cristos, părăsind Ierusalimul, [și a fost] ca și când toți sfinții abandonaseră de tot cetatea împărătească și întreaga țară a Iudeii; dreptatea divină pentru crimele lor împotriva

¹⁹⁴ Merrill C. Tenney, *The Zondervan Pictorial Encyclopedia of the Bible*, vol. 4, (Grand Rapids: Zondervan, 1974), 672.

lui Cristos și a apostolilor Săi i-a ajuns în sfârșit, nimicind cu totul de pe fața pământului întreaga generație a acestor răufăcători.¹⁹⁵

În definitiv, nu putem indica spre nimic ce are legătură cu aceste evenimente ale căderii Ierusalimului ca fiind „acel ceva“ despre care avertiza Isus. Evenimentele istorice, pur și simplu, nu se conformează caracterului avertismentelor Sale.

Dacă, pe de altă parte, avertismentul lui Isus viza atacul din zilele din urmă asupra Ierusalimului, de către Anticrist, atunci este de departe mai realist să ne imaginăm că un val de trupe vor fi mobilizate, oarecum pe neașteptate, în jurul Ierusalimului. Câteva scenarii posibile ar putea explica lucrul acesta.

Poate că se va întâmpla într-o perioadă când cetatea va fi divizată (Ioel 3: 2) și împărțită de israelieni și palestinieni și poate chiar ținută sub control de o formă sau alta de forțe internaționale „pacifiste“. Într-un asemenea caz, ar fi posibil ca un val de trupe să se strângă subit împotriva Ierusalimului, într-o manieră relativ abruptă și neașteptată, întocmai ca în descrierea lui Isus. Deși este dificil să cunoaștem cu precizie cum se vor desfășura evenimentele, se pare că va veni un moment, în mijlocul ultimilor șapte ani dinainte de întoarcerea lui Isus, când Anticristul își va scoate masca toleranței și, folosindu-și trupele, dintre care multe se vor fi aflat deja pe teritoriul țării ca să îndeplinească acest lucru, va pretinde controlul deplin asupra cetății Ierusalimului, inclusiv asupra Templului. Aceasta este urâciunea care aduce pustiire, amintită mai devreme, când Anticristul va șede în Templul lui Dumnezeu și îl va pustii (vezi 2 Tesaloniceni 2:4). Și, firește, toate acestea vor fi însoțite de teroare pentru locuitorii Israelului, dintre care mulți vor „cădea sub ascuțișul sabiei și vor fi luați robi printre toate neamurile“ (Luca 21:24), o vreme de chin și necaz atât de mare încât Isus a descris-o ca neavând precedent în toată istoria lumii, trecută și viitoare.

Necazul fără precedent și Holocaustul

Când ne gândim la informațiile pe care tocmai le-am trecut în revistă, suntem puși numaidecât în fața realității cu adevărat îngrozitoare și izbitoare a faptului că, dacă Ieremia, solul angelic (posibil Gabriel) și Isus Însuși au vorbit despre o vreme de necaz fără precedent chiar înaintea revenirii lui Isus, asta ar însemna că ceea ce se va abate asupra Israelului ar putea fi cu mult mai rău

¹⁹⁵ Eusebius, *The Ecclesiastical History of Eusebius Pamphilus, Bishop of Caesarea*, (London: George Bell&Sons, 1894), 75.

decât Holocaustul. Deși, în mod cert, așa par a sta lucrurile, eu aș sugera să nu încercăm să cuantificăm suferința ce va veni și nici să calculăm viețile ce se vor pierde. Angajarea în asemenea eforturi îmi pare sterilă. Dacă sunt onest, eu însumi sunt, pur și simplu, incapabil să explorez cu adevărat un eveniment de o asemenea magnitudine și oroare. Este un hău prea adânc și terifiant. Nu-mi pot aduna curajul să arunc o privire dincolo de începutul lui. Dar ideea este că ceva groaznic este pe cale să se întâmple și noi trebuie să fim pregătiți.

De asemenea, aș vrea să dau un avertisment în mod specific celor ce împărtășesc un interes general pentru subiectul profeției biblice. Uneori, chestiuni apocaliptice sunt privite într-o manieră factuală, dar profund detașată și lipsită de emoție. Chiar dacă este imposibil să simțim toată greutatea acestor lucruri pe care le discutăm, este esențial să ne mișcăm cu grijă și să nu pierdem o clipă din vedere faptul că nu vorbim despre piese de șah sau despre puncte pe o hartă profetică. Vorbim despre familii reale, oameni reali, vieți reale. Dacă discutând aceste lucruri, inimile nu ni se umplu de mâhnire și nu suntem conduși pe genunchi în rugăciune, atunci este limpede că nu le vedem prin ochii Tatălui și ai Fiului Său, Isus.

Voi încheia acest capitol spunând doar că aceia dintre noi care dorim să-L urmăm pe Isus, conștienți fiind de magnitudinea celor ce vor veni, trebuie să începem să ne pregătim inimile ca să putem îmbrățișa pe deplin și cu adevărat crucea. Cu doar câteva ceasuri înainte de a alege să îndure tortura trupului și sufletului Său, Isus a făcut un efort deliberat de a comunica unul dintre cele mai clare și mai solemne avertismente din toată Scriptura. Modul în care noi, ca trup al lui Mesia, deopotrivă la nivel individual și colectiv, răspundem acestor informații ar putea foarte bine să fie singurul test, și cel mai mare, cu care ne vom confrunta vreodată. Aceasta nu este defel o exagerare. În capitolul următor, vom porni într-o discuție legată de care ar fi răspunsul corect al Bisericii, care încearcă să trăiască după cuvintele lui Isus, în zilele din urmă.

Capitolul 17.**Dietrich Bonhoeffer, Corrie ten Boom și judecata popoarelor**

În capitolul anterior, am examinat câteva fragmente din discursul pe care l-a ținut Isus pe Muntele Măslinilor, ultima Sa predică și cea mai lungă pe tema vremurilor din urmă. În realitate, nu ne-am uitat, însă, la toată predică. Deși Matei 24 detaliază evenimentele ce conduc la întoarcerea lui Isus, predică propriu-zisă continuă și în capitolul 25. În încheierea acesteia, Isus merge mai departe și descrie ce se va întâmpla după întoarcerea Sa, când va strânge națiunile la judecată. Pasajul acesta este unul dintre cele mai importante din toate Evangheliile și, în ciuda acestui lucru, unul dintre cele mai neînțelese, în general. Să începem citind cu atenție cuvintele lui Isus:

„Când va veni Fiul omului în slava Sa, cu toți sfinții îngeri, va șede pe scaunul de domnie al slavei Sale. Toate neamurile vor fi adunate înaintea Lui. El îi va despărți pe unii de alții cum desparte păstorul oile de capre; și va pune oile la dreapta, iar caprele la stânga Lui. Atunci, Împăratul va zice celor de la dreapta Lui: «Veniți, binecuvântații Tatălui Meu, de moșteniți Împărăția, care v-a fost pregătită de la întemeierea lumii. Căci am fost flămând și Mi-ați dat de mâncat; Mi-a fost sete și Mi-ați dat de băut; am fost străin și M-ați primit; am fost gol și M-ați îmbrăcat; am fost bolnav și ați venit să Mă vedeți; am fost în temniță și ați venit pe la Mine.» Atunci, cei neprihăniți Îi vor răspunde: «Doamne, când Te-am văzut noi flămând și Ți-am dat să mănânci sau fiindu-Ți sete și Ți-am dat de ai băut? Când Te-am văzut noi străin și Te-am primit sau gol și Te-am îmbrăcat? Când Te-am văzut noi bolnav sau în temniță și am venit pe la Tine?» Drept răspuns, Împăratul le va zice: «Adevărat vă spun că, ori de câte ori ați făcut aceste lucruri unuia din acești foarte neînsemnați frați ai Mei, Mie Mi le-ați făcut.» Apoi va zice celor de la stânga Lui: «Duceți-vă de la Mine, blestemaților, în focul cel veșnic, care a fost pregătit Diavolului și îngerilor lui! Căci am fost flămând, și nu Mi-ați dat să mănânc; Mi-a fost sete, și nu Mi-ați dat să beau; am fost străin, și nu M-ați primit; am fost gol, și nu M-ați îmbrăcat; am fost bolnav și în temniță, și n-ați venit pe la Mine.» Atunci, Îi vor răspunde și ei: «Doamne, când Te-am văzut noi flămând sau fiindu-Ți sete sau străin sau gol sau bolnav, sau în

temniță și nu Ți-am slujit?» Și El, drept răspuns, le va zice: «Adevărat vă spun că, ori de câte ori n-ați făcut aceste lucruri unuia dintr-acești foarte neînsemnați frați ai Mei, Mie nu Mi le-ați făcut.» Și aceștia vor merge în pedeapsa veșnică, iar cei neprihăniți vor merge în viața veșnică.” (Matei 25: 31-46)

Cine sunt frații lui Isus?

Partea cea mai importantă și totuși cea mai neînțeleasă, în general, din această profeție este sintagma „frații Mei“, folosită de două ori de Isus, în versetele 40 și 45. Din cuvintele lui Isus reiese că destinul națiunilor în Ziua Judecării, respectiv dacă vor fi izgonite sau primite în Împărăția lui Dumnezeu, depinde în mare parte de raportarea pe care l-au aplicat acestea fraților Săi. Ba chiar Isus a mers până acolo încât a afirmat că felul în care i-au tratat națiunile pe frații Săi este *felul în care L-au tratat pe El*. El se identifică profund cu acest grup de oameni, înțelegând purtarea rea aplicată lor ca și când i-ar fi fost aplicate Sieiși. Cu siguranță, este de o importanță absolut crucială să înțelegem la cine Se referea Isus aici.

Interpreții au sugerat trei moduri distincte de a înțelege acest termen. Unii susțin că Isus vorbea despre poporul evreu, „frații Săi“ de sânge. Alții susțin că este vorba de ucenicii Săi sau de oricine este dispus să-L urmeze. Alții spun că Isus avea în vedere, pur și simplu, pe săraci, pe suferinzi și pe cei asupriți, în general. Acum, deși grija creștină față de săraci și asupriți este, categoric, o trăsătură centrală a credinței creștine, nu despre ea vorbește pasajul. Samuel Clough, un învățător biblic care a scris și a dat învățătură pe îndelete pe marginea acestui text, făcea observația: „Acești frați nu sunt frații lui Isus din cauză că suferă; dimpotrivă, ei suferă pentru că sunt frații lui Isus.”¹⁹⁶ Când analizăm Matei 25 în întregul său context propriu-zis, devine limpede că, atunci când vorbea despre „frații“ Săi, Isus Se referea la locuitorii Ierusalimului și ai Iudeei care vor suferi în timpul „necazului lui Iacov“, necaz pe care tocmai îl descriesese în capitolul 24. Țineți cont de următorul context mai larg al prediciei lui Isus:

Matei 23: Copleșit de emoție, lacrimi și jale, Isus a strigat: „O, Ierusalim, Ierusalim!“ (v. 37, NKJV)

¹⁹⁶ Samuel Clough, „Who are the ‘Least of These My Brethren’? <http://samuelclough.com/1109/who-are-the-least-of-these-my-brethren>; accesat în 21 iulie 2014.

Matei 24: Isus a avertizat despre o perioadă de mare necaz și strâmtoare fără precedent și pierderi de vieți în Ierusalim și Iudeea în zilele din urmă.

Matei 25: Isus a învățat că națiunile vor fi judecate, de fapt, pe baza a cum s-au purtat cu frații Săi în această vreme de mare necaz pentru ei.

Există o curgere foarte limpede și logică, pe care o pierdem din vedere dacă ignorăm contextul întreg al cuvintelor lui Isus.

Valea lui Iosafat

Dezbaterea cu privire la cei despre care vorbește Isus este cu totul rezolvată odată ce înțelegem că Isus nu făcea decât să elaboreze pe marginea profeției din Ioel 3. Să analizăm cu atenție profeția lui Ioel:

Căci iată că în zilele acelea și în vremurile acelea, când voi aduce înapoi pe prinșii de război ai lui Iuda și ai Ierusalimului, voi strânge pe toate neamurile și le voi coborî în valea lui Iosafat. *Acolo, Mă voi judeca cu ele pentru poporul Meu, pentru Israel, moștenirea Mea, pe care l-au risipit printre neamuri, împărțind între ele țara Mea. Au tras la sorț pentru poporul Meu; au dat un flăcău pe o curvă și au vândut fata pe vin și l-au băut... Să se scoale neamurile și să se suie în valea lui Iosafat! Căci acolo voi șede să judec toate neamurile de primprejur. (vv. 1-3, 12; sublinierea noastră)*

Valea lui Iosafat se întinde de la nord la sud, între Muntele Templului și Muntele Măslinilor. Este întocmai valea spre care Se uita Isus atunci când a rostit predica de pe Muntele Măslinilor. Înțelegeți că profeția lui Ioel vorbește despre Dumnezeuul YHVH ca judecător, iar Isus a vorbit despre Sine ca fiind judecătorul, prin aceasta declarându-Se a fi Dumnezeuul YHVH. Cu siguranță ucenicii ar fi recunoscut acest punct, de un dramatism extrem, asupra căruia Isus le atrăgea atenția, și asta cu atât mai mult cu cât Isus șede exact în locația în care spune Ioel că va avea loc judecata națiunilor. Așadar, în timp ce șede pe Muntele Măslinilor, cu privirile coborâte către Valea lui Iosafat și a spus că va strânge caprele la stânga Lui, Isus vorbea despre valea *Gheenei*, care este același termen în greacă pe care Isus îl folosea în mod consecvent cu alte ocazii

pentru a desemna locul pedepsei veșnice (Matei 5:22, 29, 30; 10:28; 23:15, 33; Marcu 9:43, 45, 47; Luca 12:5; Iacov 3:6). Mai mult, atât Isus, cât și Ioel au spus lămurit că națiunile vor fi judecate din cauza relelor tratamente pe care le-au aplicat poporului evreu, pe care Domnul îl numește „poporul Meu și moștenirea Mea“ (Ioel 3:2). Prin urmare, atunci când Isus a folosit sintagma „frații Mei“, El trimitea, în mod clar și direct, la această referință.

Domnul judecă în numele Israelului

Trebuie, de asemenea, să admitem că atunci când a predicat că națiunile vor fi judecate în funcție de tratamentul pe care l-au aplicat Israelului, Isus nu venea cătuși de puțin cu o idee nouă. Mânia lui Dumnezeu din Ziua Judecății față de inamicii Israelului este o temă repetată de nenumărate ori în Profeți. Să ne uităm la doar două dintre cele mai evidente exemple.

În Isaia 34, profetul spune că Ziua Judecății va fi ziua când Domnul Își va exprima mânia și răzbunarea față de inamicii Israelului: „Căci Domnul este mâniat pe toate neamurile și plin de urgie pe toată oștirea lor: El le nimicește cu desăvârșire, le măcelărește de tot... Căci este o zi de răzbunare a Domnului, un an de răsplătire și răzbunare pentru Sion“ (vv. 2, 8). Alte traduceri folosesc sintagma „controversa Sionului“. În mod sigur, azi, peste tot pe pământ, există o controversă legată de Sion. Chiar și în sânul Bisericii, există o profundă divizare între sioniști (cei ce sprijină Israelul) și anti-sioniști. Potrivit cu Isaia, după întoarcerea Sa, în Ziua Judecății, Isus va rezolva definitiv această controversă și, în mod clar, va judeca în numele Israelului în ce privește „cauza Sionului“.

Mai târziu, în Isaia 63, Isus este înfățișat ieșind în marș triumfător afară din Edom, deșertul din sudul Israelului, și îndreptându-se spre Ierusalim. Robele îi sunt îmbibate de sângele dușmanilor Săi, pe care îi zdrobise sub tălpi ca pe struguri. Acesta este unul dintre pasajele cele mai dramatice și grafice din toată Scriptura care îl descriu pe Isus după ce S-a întors pe pământ:

„Cine este acesta care vine din Edom, din Boțra, în haine roșii, în haine strălucitoare, și calcă mândru, în plinătatea puterii Lui?“ – „Eu sunt Cel care am făgăduit mântuirea, și am putere să izbăvesc!“ – „Dar pentru ce Îți sunt hainele roșii și veșmintele Tale ca veșmintele celui ce calcă în teasc?“ – „Eu singur am călcat în teasc și niciun om dintre popoare nu era cu Mine; i-am călcat astfel în mânia Mea și i-am zdrobit în urgia Mea; așa că sângele lor a țâșnit pe veșmintele

Mele și Mi-am mânjit toate hainele Mele cu el. Căci în inima Mea era o zi de răzbunare și venise anul celor răscumpărați ai Mei... Am călcat astfel în picioare popoare în mânia Mea, le-am îmbătat în urgia Mea și le-am vărsat sângele pe pământ.” (Isaia 63:1-4, 6)

Nici nu mai este nevoie să mai spun că această descriere se află într-un contrast izbitor cu tabloul stereotipic al păstorului blând ce ține după umeri un mieluşel. Ea prezintă un Isus al judecății și al răzbunării. Trebuie să înțelegem, însă, că motivul mâniei și urgiei Sale este marea dragoste pe care o poartă Domnul poporului Său Israel:

Voi vesti îndurările Domnului, faptele Lui minunate, după tot ce a făcut Domnul pentru noi! Voi spune marea Lui bunătate față de casa lui Israel, căci i-a făcut după îndurările și bogăția dragostei Lui. El a zis: „Negreșit, ei sunt poporul Meu, niște copii care nu vor fi necredincioși!” Și astfel El s-a făcut Mântuitorul lor. În toate necazurile lor n-au fost fără ajutor și Îngerul care este înaintea Feței Lui i-a mântuit; El Însuși i-a răscumpărat, în dragostea și îndurarea Lui, și necurmat i-a sprijinit și i-a purtat în zilele din vechime. (Isaia 63:7-9)

Un alt pasaj dintre cele mai proeminente ce descriu răzbunarea Domnului față de națiuni, în mod specific din cauza modului în care acestea s-au purtat cu Israelul, este Ezechiel 25. De fapt, și Isus a făcut aluzie la acest text în predica de pe Muntele Măslinilor. În acest capitol din Ezechiel, Domnul a vorbit încă o dată prin Ezechiel împotriva Edomului, care mai este numit și Muntele Seirului (cel mai înalt munte din Edom). Pentru că Edomul este stăpânit de o „ură veșnică” sau „ură nepotolită” (KJV) față de Israel și se va veseli când Israelul va suferi disciplina Domnului în zilele din urmă, Dumnezeu promite să judece Edomul și să-l prefacă într-o pustietate veșnică.

Așa vorbește Domnul, Dumnezeu: «Iată, am necaz pe tine, muntele Seirului! Îmi întind mâna împotriva ta și te prefac într-o pustietate și într-un pustiu! Îți voi preface cetățile în dărâmături, vei ajunge o pustietate, ca să știi că Eu sunt Domnul!» *Pentru că aveai o ură veșnică și ai doborât cu sabia pe copiii lui Israel în ziua necazului lor, în vremea când nelegiuirea era la culme [în en. în ziua necazului*

lor, la vremea pedepsei de la sfârșit, n.tr.], de aceea, pe viața Mea, zice Domnul Dumnezeu, că te voi face sânge și te va urmări sângele; fiindcă n-ai urât sângele, de aceea sângele te va urmări. Voi prefăce muntele Seir într-o pustietate și într-un pustiu și voi nimici cu desăvârșire din el și pe cei ce se duc și pe cei ce se întorc. Îi voi umple munții cu morți și cei uciși de sabie vor cădea pe dealurile tale, în văile tale și în toate puhoaiile tale. Te voi prefăce în niște pustietăți veșnice, cetățile nu-ți vor mai fi locuite, și veți ști că Eu sunt Domnul. (Ezechiel 35:3-9; sublinierea noastră)

Ce deosebește acest pasaj de cele din Isaia este faptul că acesta vorbește specific despre relele tratamente aplicate de Edom Israelului în vremea pedepsei și necazului lui din zilele din urmă. Așadar, acest pasaj conține deopotrivă referințe la disciplinarea pe care o va suferi Israelul la sfârșitul vremurilor (pe care Isus a descris-o în Matei 24) și avertismentele legate de judecata națiunilor pentru felul în care s-au purtat cu Israelul în această vreme (pe care Isus le-a descris apoi în Matei 25). De asemenea, este fascinant să recunoaștem că, în capitolul precedent, Ezechiel 34, este o profeție care prezintă evreii ca fiind oile Domnului și venirea lui Mesia ca un păstor credincios: „Voi pune peste ele un singur păstor, care le va paște, și anume pe Robul Meu David; El le va paște, El va fi păstorul lor“ (v. 23). Fără îndoială, imaginea în care Isus este un păstor drept care va separa oile neprihănite de caprele nelegiuite era o aluzie la Ezechiel 34. Așadar, în predica Sa, Isus evoca deopotrivă profețiile din Ioel 3 și din Ezechiel 34-35, îmbinându-le.

Există mai multe alte pasaje pe paginile Scripturilor care vorbesc și ele despre faptul că Domnul Se va întoarce ca să Se răzbune pe inamicii poporului Său Israel (vezi Numeri 24:14-20; Psalmii 102:13-20; Isaia 25:8-11; Ezechiel 25:12-17; 30: 1-5; 36:2-7; Obadia 1:8-20; Mica 4:10-12; Țefania 2:2-11; Zaharia 1:14-17; 14: 2-14). Deși este un adevăr bine stabilit și fundamental, predicat peste tot în Vechiul Testament și în mod clar reluat și pus la loc de frunte și în centrul învățăturilor lui Isus, acest concept lipsește aproape cu desăvârșire din sânul majorității Bisericii actuale. Fără îndoială, toți credincioșii cu discernământ au datoria să recunoască realitatea acestei zile viitoare.

Două exemple strălucitoare pentru zilele noastre

Contemplând implicațiile cu adevărat profunde ale faptului că o vreme de suferință fără precedent stă încă înaintea Israelului, sunt doi creștini ale căror

mărturii au fost păstrate pentru noi și la care generația noastră are nevoie să se uite ca la două exemple strălucitoare. Majoritatea creștinilor au auzit cel puțin de Dietrich Bonhoeffer și de Corrie Ten Boom. Există destule cărți care relatează viețile lor de martori credincioși și curajoși ai lui Isus în timpul celui de-Al Doilea Război Mondial, sub ocupație nazistă, dar dacă nu ați citit nimic despre niciunul dintre ei, vă încurajez călduros să puneți mâna măcar pe următoarele două: *Bonhoeffer – pastor, martir, profet, spion. Un neprihănit dintre neamuri împotriva celui de-Al Treilea Reich*, de Eric Metaxas și *Refugiul*, de Corrie Ten Boom. În vreme ce au fost, neîndoielnic, numeroși alți martori credincioși în timpul celui de-Al Doilea Război Mondial, care au murit fără ca poveștile lor să fie spuse vreodată, istoriile lui Dietrich Bonhoeffer și Corrie Ten Boom au fost păstrate pentru noi, cred eu, cu un scop. Acestea conțin lecții profunde de viață pentru noi, cei de azi, și mai cu seamă pentru aceia ce vor trăi să vadă cu ochii lor evenimentele pe care le-am discutat în ultimele două capitole. Să începem cu Dietrich Bonhoeffer.

Dietrich Bonhoeffer

Dietrich Bonhoeffer a fost multe lucruri: poet german, muzician, autor, pastor, teolog, filosof, dizident anti-nazist și, în cele din urmă, martir, murind în 1945. Dincolo de scrierile sale teologice, Bonhoeffer a ajuns cunoscut mai cu seamă pentru opoziția fățișă față de compromisul încheiat de Biserica germană cu nazismul și persecuțiile împotriva evreilor.

În 1933, chiar la începutul preluării Germaniei de către naziști, Bonhoeffer opunea deja rezistență în mod deschis. La două zile după ce Hitler s-a instalat în funcția de cancelar, Bonhoeffer a rostit o adresă radiofonică în care l-a criticat și i-a pus în gardă pe germani să nu cumva să alunece în idolatrie față de Führer (conducător), care, a spus el, ar putea foarte lesne să se dovedească a fi un *Verführer* (conducător greșit sau seducător). Emisiunea lui a fost întreruptă în mijlocul propoziției. De asemenea, a început să-și înalțe glasul în public chemând creștinii la o rezistență activă față de persecutarea evreilor de către Hitler și declarând că Biserica nu trebuie să se mulțumească să „bandajeze victimele sub roată, ci să pună bețe în spițele roții înseși.”¹⁹⁷

În același an, în Biserica Germană Luterană au avut loc alegeri, în care o majoritate copleșitoare a pozițiilor-cheie au fost ocupate de susținători ai

---

¹⁹⁷ Geffrey B. Kelly și F. Burton Nelson, ed., *A Testament to Freedom: The Essential Writings of Dietrich Bonhoeffer*, ed. sub. rev. (New York: HarperOne, 2009), 132. În en. „The church is not only to bandage the victims under the wheel, but jam the spoke in the wheel itself.” Sensul pare a fi de blocare, oprire a roții. (n.tr.)

nazismului, cunoscuți sub denumirea de mișcarea creștinilor germani (*Deutsche Christen*). La scurt timp după aceea, Bonhoeffer a fost autorizat de liderii opoziției din Biserică să întocmească ceea ce s-a numit „Confesiunea de la Betel“, o declarație de credință care se opunea în egală măsură mișcării creștinilor germani și afirma chemarea și alegerea neîntrerupte ale poporului evreu. Deși documentul accepta parțial o perspectivă supersesionistă, afirmând că „locul poporului legământului Vechiului Testament n-a fost luat de nicio altă națiune, ci mai degrabă de Biserica creștină, chemată afară din și în mijlocul tuturor națiunilor“, făcea și o concesie foarte puternică și rar întâlnită în ce privește caracterul de popor ales al evreilor, a căror împlinire va avea loc în viitor:

Dumnezeu a dat dovadă cu prisosință de credincioșie rămânând credincios Israelului, potrivit cărnii din care S-a născut în trup Cristos, în ciuda întregii necredincioșii a lui Israel și chiar după răstignire. Dumnezeu mai vrea încă să ducă la bun sfârșit cu evreii planul pentru răscumpărarea lumii, ce a început odată cu chemarea Israelului (Romani 9-11). Acesta este motivul pentru care Dumnezeu a păstrat, potrivit cărnii, o rămășiță sfântă din Israel... Această rămășiță sfântă are caracterul *indelebilis* al poporului ales.¹⁹⁸

Edițiile revizuite ale Confesiunii au fost ulterior atât de diluate încât Bonhoeffer însuși a refuzat să le semneze.

Ca răspuns la preluarea aproape totală a Bisericii de către simpatizanții naștiți, Bonhoeffer și prietenul și colegul său, Martin Niemöller, au format, în scurt timp, *Pfarrernotbund*-ul, o mișcare creștină ce avea să evolueze în ceea ce a ajuns să fie cunoscut drept „Biserica Confesiunii“. Biserica Confesiunii a fost o mișcare bisericească de separare, schismatică, care a ținut piept nazificării Bisericii protestante germane mai largi. Biserica Confesiunii a adoptat Declarația de la Barmen, un document care insista că Cristos, nu Führer-ul, era capul Bisericii germane și că creștinii germani pervertiseră conducerea Bisericii aservind-o statului și compromiseseră Evanghelia dându-se după nazism. În 1935, Bonhoeffer a pornit și condus un seminar subteran pentru instruirea pastorilor din Biserica Confesiunii. Doi ani mai târziu, în iulie 1937, când

¹⁹⁸ Confesiunea de la Betel din 1933, în *Dietrich Bonhoeffer Works*, vol. 12, Berlin 1932-1933, ed. Carsten Nicolaisen (Minneapolis: Fortress, 2009), 418.

suprimarea Bisericii Confesiunii de către naziști s-a intensificat, Niemöller, asociat și prieten apropiat de-al lui Bonhoeffer, a fost arestat. În 1937, Gestapo-ul a închis seminarul și a arestat douăzeci și șapte de pastori și foști studenți. Cam în această perioadă a publicat Bonhoeffer celebra sa carte, *Costul uceniciei: un studiu al prediciei de pe munte*, în care nu doar că a atacat „harul ieftin“ ca fiind o acoperire pentru laxitatea morală, ci a și predicat „harul costisitor“.

În următorii doi ani, Bonhoeffer a călătorit în secret de la un sat la altul ca să instruiască pastori în ceea ce era numit „seminarul pe fugă“. Cei mai mulți dintre studenții săi slujeau ilegal în parohii mici.

În aprilie 1943, după zece ani de slujire și rezistență activă față de naziști, Bonhoeffer a fost arestat. Timp de un an și jumătate, a fost ținut la închisoarea militară din Tegel, în așteptarea procesului. În februarie 1945, a fost transferat în secret în lagărul de concentrare de la Buchenwald și, la urmă, în lagărul de concentrare din Flossenbürg. În zorii zilei de 9 aprilie 1945, Bonhoeffer a fost executat prin spânzurare. A murit cu doar două săptămâni înainte ca soldații americani să elibereze lagărul, cu trei săptămâni înainte de sinuciderea lui Hitler după ce sovieticii au capturat Berlinul și cu o lună înainte de capitularea finală a Germaniei naziste. Iată relatarea unui doctor care a fost martor la execuția lui:

L-am văzut pe pastorul Bonhoeffer... îngenunchind pe podea și rugându-se fierbinte lui Dumnezeu. Am fost cel mai adânc mișcat de modul în care s-a rugat acest om amabil, cu atâta dedicare și cu atâta certitudine că Dumnezeu îi auzea rugăciunea! La locul execuției, a rostit din nou o scurtă rugăciune și apoi a urcat cele câteva trepte până la spânzurătoare, brav și stăpânit. Moartea i-a survenit după câteva secunde. În cei aproape cincizeci de ani în care am lucrat ca doctor, cu greu pot spune că am văzut pe cineva murind într-o supunere atât de deplină față de voia lui Dumnezeu.¹⁹⁹

Corrie Ten Boom

În apropiere, în Olanda aflată sub ocupație nazistă, o altă martoră pentru Cristos, Corrie Ten Boom, și familia ei făceau eforturi pentru a ajuta evrei să scape de holocaustul nazist din timpul celui de-Al Doilea Război Mondial. În 1940, naziștii au invadat Olanda și, în scurt timp, au început să aresteze evreii și să-i trimită pe mulți în lagăre de concentrare. Familia Ten Boom avusese mereu

¹⁹⁹ Eberhard Bethge, *Dietrich Bonhoeffer: A Biography* (Minneapolis: Fortress, 2000), 927.

casa deschisă pentru oricine se afla în nevoie. Așadar, în mai 1942, când o femeie evreică al cărei soț fusese arestat și al cărui fiu s-a ascuns a venit, cuprinsă de teamă, în casa familiei Ten Boom, căutând un loc în care să stea, tatăl lui Corrie, Casper, a fost imediat de acord să o primească la ei. Casper studia cu ardoare profeții Vechiului Testament și respingea categoric orice formă de supersesionism. „În casa aceasta,” a declarat Casper, „cei din poporul lui Dumnezeu sunt întotdeauna bineveniți.”

Pe măsură ce strânsoarea ocupației naziste s-a întezit, casa familiei Ten Boom a devenit un refugiu deopotrivă pentru evrei și pentru rezistența olandeză subterană. Pe toată durata anului 1943 și până la începutul anului 1944, existau în mod curent șase sau șapte oameni ce trăiau în ilegalitate în casa lor. Uneori, și alți refugiați locuiau împreună cu familia timp de câteva ceasuri sau zile până când puteau găsi o altă casă sigură. Corrie și sora ei, Betsie, au devenit lidere active în rezistența subterană din Haarlem, localizând alte familii curajoase de olandezi dornici să primească refugiați. Corrie și Betsie au petrecut multă vreme, în acei ani, îngrijindu-se de nevoile refugiaților ce se ascundeau de autorități. Ca să îi poată găzdui pe oaspeții lor evrei, familia Ten Boom le puneau la dispoziție mâncare kosher și onorau Sabatul evreiesc. Construiseră chiar o încăpere secretă, adâncă de doar câțiva centimetri, dar lată de câteva picioare, unde mai mulți oameni puteau sta liniștiți în picioare, în caz că se făcea vreo inspecție sau vreun raid asupra casei. Spațiul acesta mic îl numeau „refugiu”.

În februarie 1944, un informator olandez le-a spus naziștilor despre lucrarea familiei Ten Boom. Întreaga familie a fost arestată. Când naziștii au executat un raid asupra casei lor, în ascunzătoare se aflau șase oameni. Aceștia au rămas acolo timp de aproape două zile. Întrebat fiind dacă știa că îl păștea moartea pentru că dăduse ajutor evreilor, Casper a replicat: „Ar fi o onoare pentru mine să-mi dau viața pentru străvechiul popor al lui Dumnezeu.” Casper, în vârstă de 84 de ani când a fost arestat, a murit după doar zece zile în închisoarea Scheveningen.

Corrie și Betsie au petrecut un total de zece luni în trei închisori diferite, dintre care ultima a fost infamul lagăr de concentrare din Ravensbrück, în apropiere de Berlin. Până și când se aflau în lagărul de concentrare, Corrie și Betsie au continuat să-și petreacă timpul depunând mărturie pentru Isus și vestind Evanghelia și multe femei au fost conduse la Cristos în timpul încarcerării lor acolo.

Betsie a murit în Ravensbrück, în 16 decembrie 1944. Înainte de a muri, i-a spus lui Corrie: „Nu este groapă atât de adâncă încât El [Dumnezeu] să nu fie mai adânc de-atât.“ Corrie a fost eliberată în 28 decembrie 1944, fiind singura din familia ei imediată care a supraviețuit ca să își spună povestea. Evreii pe care familia Ten Boom îi ascunsese în momentul arestării au rămas nedescoperiți și au supraviețuit toți, cu excepția unei bătrâne. Se estimează că familia Ten Boom și rețeaua pusă pe picioare cu ajutorul lor au salvat mai mult de opt sute de vieți.

Modele de rol pentru Biserica din zilele din urmă

Atât Dietrich Bonhoeffer, cât și Corrie Ten Boom sunt modele de rol profetice pentru Biserica de azi – care ar putea foarte bine să fie Biserica zilelor din urmă. Nu încapă discuție că, atunci când ne uităm la Biserica creștină de azi, atât de mult din ceea ce vedem nu este decât o umbră ștearsă a ceea ce este chemată cu adevărat să fie. Atât de puțin din ea reflectă cu adevărat Biserica din era apostolică. Când ascult atâtea din predicile ce emană de la amvoanele celor mai mari și mai populare biserici din națiunea mea, ceea ce aud și văd nu aduce aproape deloc cu credința descrisă în paginile Noului Testament. Puține predică chemarea de a ne duce crucea. Încă și mai puține predică nevoia de a ne pocăi de păcat. Puține se țin cu tărie de afirmațiile exclusiviste ale lui Isus ca fiind singurul mijloc de dobândire a salvării. Încă și mai puține predică despre chemarea pe care ne-o face Isus de a ne da viețile ca să trăim cu El în veacul viitor. Dacă ne gândim câte dau învățătură despre restaurarea viitoare a împărăției evreilor, nu găsim aproape niciuna. Până și în rândul acelor biserici și lucrări care se consideră a fi mai conservatoare și ortodoxe în expresie, văd în continuare un grad ridicat de compromis cu spiritul veacului acestuia. În acest context, viața lui Bonhoeffer și ale celor din familia Ten Boom ies în evidență ca niște exemple atât de remarcabile. Atât Bonhoeffer, cât și familia Ten Boom au desconsiderat tendințele populare în sânul Bisericii din zilele lor. În ciuda acceptării tot mai răspândite a supersesionismului, cei din familia Ten Boom erau restauraționiști impenitenți, care se țineau cu atâta tărie de convingerile lor încât erau gata să încalce orice lege a țării ca să dea ascultare Cuvântului lui Dumnezeu. Tot așa și Bonhoeffer a fost un glas profetic, care nu doar opunându-se ferm tendințelor din sânul Bisericii din vremea lui, ci și văzând cu claritate ceea ce avea să vină cu mulți ani înainte, a fost capabil să conducă o mișcare de rezistență ce s-a ținut ferm de chemarea Evangheliei. Să enumerăm

doar câteva din aspectele în care Bonhoeffer a fost un exemplu pentru vremea noastră.

Exemplul lui Dietrich Bonhoeffer

Vocile profetice sunt întotdeauna batjocorite și marginalizate, chiar și în sânul Bisericii, și abia mai târziu sunt recunoscute și onorate, cele mai multe dintre ele la mult timp după moarte. Ceea ce este atât de fascinant la viața lui Dietrich Bonhoeffer este că opoziția sa vocală față de nazism a început cu mulți ani înainte ca atât de mulți dintre contemporanii săi să înceapă măcar să întrevadă natura cu adevărat demonică a ceea ce pune stăpânire pe Germania. Astăzi, mulți creștini sunt incapabili să discearnă multiplele moduri în care spiritul veacului s-a infiltrat în Biserică. În mod sigur, unul dintre cele mai importante semne că acest lucru se întâmplă este acela că Biserica tolerează din ce în ce mai mult și chiar îi celebrează pe aceia ce urmăresc nu doar să se uite cu obiectivitate la Israel, ci chiar să o demonizeze. Satan folosește deja lideri care se autointitulează creștini pe post de purtătorii săi de cuvânt în războiul pe care îl duce împotriva poporului legământului lui Dumnezeu. Dar, după cum înșelătorul își are propriile voci în sânul Bisericii, tot așa și Domnul ne cheamă să fim glasurile Lui, să fim ucenici precum Dietrich Bonhoeffer, care să stăm neînfricați împotriva valurilor de minciuni și înșelăciune ce continuă să se spargă de zidurile Bisericii Sale.

Așadar, un aspect fundamental în care Bonhoeffer a fost un exemplu pentru Biserica zilelor din urmă, aspect în care ar trebui să căutăm să-l imităm chiar acum, a fost neobosita sa determinare de a se poziționa de partea adevărului și purității în bisericile lui Dumnezeu și de a suna alarma atunci când vedea un pericol clar ivindu-se la orizont. Fără îndoială că și Bonhoeffer a fost acuzat de instigare la frică, la începutul anilor 1930, dar în mai puțin de un deceniu, avertismentele sale au fost pe deplin îndreptățite. Astăzi, el este privit ca un profet. Oricât de mult mă tulbură să spun acest lucru, norii de furtună ce se adună la orizont, la nivel mondial, în zilele noastre, sunt de departe mai negri și mai prevestitori de rele decât erau cei din 1930. Este timpul ca bărbații și femeile de caracter să-și ridice vocile și să sune alarma. Se apropie o furtună puternică. Acum este timpul să ne pregătim.

Un alt aspect vital în care Bonhoeffer a fost un exemplu pentru Biserica zilelor din urmă este lucrarea sa de formare a Bisericii subterane, incluzând un seminar subteran. Atunci când compromisul cu nazismul atinsese punctul în care pusese stăpânire pe denomi-națiunea sa, Bonhoeffer a trecut în subteran și

a început să ucenicească, să instruiască și să dea naștere adevăratei rămășițe a Bisericii, ridicând alți lideri tineri. Tot așa în zilele noastre, pe măsură ce se răspândește legislația anti-creștină și corupția din biserici, va fi nevoie tot mai mare de o armată de învățători, pastori și părinți spirituali maturi care să iasă din tabără și să conducă rămășița Bisericii. În vremuri de pace, Biserica prosperă, dar în timpuri de haos, adevărata Biserică întotdeauna trece în subterană. Este cazul deja în multe națiuni ale lumii, dar în zilele ce vin, eu cred că aceasta va deveni norma mai curând decât excepția. Acum este timpul să se ridice adevărații conducători apostolici.

Exemplul familiei Ten Boom

În viețile celor din familia Ten Boom găsim un exemplu la care poate privi aproape oricare creștin de rând. Deși nu fiecare creștin este chemat să umble la nivelul de ucenicie la care se afla Bonhoeffer, toți creștinii pot nutri aspirația de a deveni slujitori de speța celor din familia Ten Boom. Dacă, în multe privințe, Bonhoeffer constituie un exemplu pentru liderii creștini din zilele noastre, familia Ten Boom este unul pe care sunt convins că toți creștinii vor avea nevoie să-l imite în zilele ce ne stau înaintea. Puțini ar lua azi în calcul ideea de a-și pregăti casele și inimile pentru a ascunde și a purta de grijă refugiaților din zilele ce vor veni, însă dacă punem cap la cap multiplele tendințe și evenimente mondiale cu avertismentele clare ale Scripturii, aceasta este, de fapt, o concluzie foarte firească.

În ultimul timp, mulți din sânul Bisericii creștine și mulți chiar din afara Bisericii s-au alăturat mișcării cunoscute sub denumirea de „pregătire“. Ideea este simplă: pe fondul prăbușirii economiei mondiale, a răspândirii tot mai largi a terorismului și a înmulțirii dezastrelor naturale, este înțelept să te pregătești. Nu încapă îndoială că există multă înțelepciune în a avea resursele necesare pentru a privi în viitor cu mintea liniștită. Din perspectivă creștină, însă, este periculos să te pregătești dacă principalul scop este auto-conservarea și ești puțin interesat sau deloc să-i slujești pe alții și să faci o demonstrație foarte reală a Evangheliei pe timp de criză. Eu cred că Domnul îi va chema pe cei ce sunt ai Săi din toată lumea să-și deschidă casele ca locuri de refugiu în timpul marii furtuni ce stă să vină. Dar disponibilitatea de a face acest lucru presupune să ne pregătim inimile de pe acum. Se apropie zilele când mulți dintre frații lui Isus, evreii, vor fi din nou în situația de a suferi de foame și de sete. Ești pregătit să le dai ceva de mâncat și de băut? Mulți nu vor avea unde locui. Îi vei invita la tine? Isus spune că, făcând aceasta, Îl vom fi invitat la noi pe El.

Este fascinant să vedem că Apocalipsa 12:6 spune că, în zilele din urmă, Israel va fugi în „pustie“, unde „va fi hrănită“. Trebuie să ne întrebăm, dacă femeia este hrănită în pustie, cine este acela ce o va hrăni? Unii vor să supra-spiritualizeze acest lucru, spunând că Dumnezeu Însuși o va hrăni. Bineînțeles, în sensul ultim, așa este, dar Domnul aproape întotdeauna îi folosește pe cei ce sunt ai Lui ca să-și îndeplinească planurile. Isus a afirmat răspicat lucrul acesta. Eu cred că, în chiar clipa aceasta, Domnul îi trezește pe cei ce sunt ai Săi pretutindeni pe pământ la cunoștința chemării lor de a fi purtarea Lui de grijă pentru poporul evreu în zilele ce ne stau în față.

Celor mai multor creștini le poate părea foarte greu să se conecteze la realitatea practică a tuturor acestor lucruri. Dacă, însă, cântărim problema, când ne gândim la tendința mondială spre ură față de evrei și față de statul Israel, la radicalizarea unor părți extinse din lumea musulmană și la retragerea influenței americanilor din Orientul Mijlociu, devine foarte evident, pentru cei ce au ochi să vadă, că toate acestea sunt, în fapt, chestiuni foarte rezonabile și de o importanță presantă.

Când am făcut cercetări pe acest subiect, i-am luat un interviu lui Samuel Clough. După cum am menționat mai devreme, Clough este un învățător biblic foarte bine articulat, care a gândit pe îndelete această chestiune și care, în opinia mea, o abordează într-o manieră foarte echilibrată și sobră. Clough a vorbit despre standardul dublu al multora din Biserica de azi, care, pe de o parte, judecă Biserica germană pentru eșecul de a recunoaște încă din fașe adevărul despre Hitler și partidul nazist și, pe de alta, își bat joc de ideea că ceva foarte similar, dacă nu cumva mai îngrozitor, ar putea plana asupra propriului nostru orizont:

„Ne uităm în trecut și spunem: «Uau, germanii au fost atât de orbi în anii 1930! N-au putut vedea ce urma?» Dar, chiar acum, ceea ce se spune deschis, mai cu seamă în Orientul Mijlociu, dar chiar și peste tot pe pământ este cu mult mai virulent, cu mult mai agresiv decât tot ce s-a spus public vreodată în Germania nazistă,“ mi-a spus el. Iar una dintre condamnările cele mai mari, cred eu, ale acestei generații este că îl studiem și celebrăm și chiar exaltăm pe Bonhoeffer și pe alții asemenea lui și apreciem înțelepciunea lor profetică, dar trăim într-o generație în care lucrurile depășesc cu mult pe cele la care a fost martor Bonhoeffer, în termeni de limbaj, retorică, chiar și scară. Nu aveam de-a face cu o națiune localizată din Europa; avem de-a face cu un val mondial tot mai mare de radicalism, care proferează pe față amenințări agresive, genocidale.

„Îl celebrăm pe Bonhoeffer,“ a continuat Clough, „și totuși, ideea de a sluji practic evreii, sau chiar de a ne pregăti să o facem cândva, în generația noastră, este de neconceput; este cu totul de lepădat. Este văzută ca fiind o chestiune de importanță secundară. Faptul că nu dăm nicio atenție acestui subiect constituie, în el însuși, o criză a Bisericii. Biserica germană, în majoritatea ei, nu a răspuns cum se cuvenea la criza vremii ei. Iar pentru aceasta, am judecat-o cu asprime, și pe bună dreptate, pentru că pasivitatea în fața unei asemenea răutăți – pasivitatea este totuna cu a ne da acordul. Însă, în generația noastră, ne confruntăm din nou cu un antisemitism fanatic și încă o dată cu un islam radical ce amenință să extermine evreii. „În lumina propriei noastre pasivități,“ a întrebat el, „cum ne așteptăm să scăpăm de dreapta judecată a lui Dumnezeu?“²⁰⁰

Clough are dreptate în atâtea privințe! Astăzi, trăim în prima generație din istoria omenirii care este martora împlinirii mai multor semne ale sfârșitului veacului, cum ar fi acela că Evanghelia ajunge la fiecare trib și limbă, că statul politic al evreilor a fost restabilit în țara biblică a Israelului și că amenințările împotriva lui sunt tot mai mari și îl înconjoară din toate părțile, venind nu doar din partea islamului radical, ci și din valul tot mai mare de antisemitism global. Avem multiple semne și, cu toate aceste semne, mulți par hotărâți să nege că sfârșitul veacului acestuia va veni vreodată.

„Cum ne-ar judeca pe noi Biserica germană?“ m-a întrebat Clough. „Noi pe ei i-am judecat cu asprime, dar ce facem noi diferit acum? Avem mai multe dovezi, mai multă retorică, totul se întâmplă în câmp deschis, la lumină, suntem mai conștienți și, mai presus de toate, avem exemplul lor. Holocaustul a fost pus la cale, în cea mai mare parte, în privat, în dosul ușilor închise. Planurile pentru exterminarea finală au fost ticluite de cei din vârful SS-ului etc. În generația noastră, însă, valul crescând de antisemitism nu capătă glas îndărătul ușilor închise, în sânul unei elite puțin numeroase, ci este ticluit în mod fățiș pe rețelele sociale, fără ocolișuri pe internet. Este strigat din moschee și din alte locuri. Este trâmbițat deschis. Și, cu toate acestea,“ a conchis el cu tristețe, „cei mai mulți se fac că nu văd.“

Atunci când Biserica acestei generații va sta înaintea lui Isus, în Ziua Judecării, se va găsi vreunul în stare să spună, cu onestitate, că nu am avut niciun semnal de avertizare?

---

²⁰⁰ Samuel Clough, într-un interviu personal cu autorul.

Concluzie

Am început această carte citând din avertismentele apostolului Pavel cu privire la aroganța ne-evreilor față de Israel. Acest avertisment nu seamănă cu altele. Pavel nu a spus că, dacă neamurile sunt arogante față de evrei, riscă să piardă vreun adevăr sau vreo binecuvântare importante. Pavel a spus răspicat că atitudinile greșite ale credincioșilor ne-evrei față de poporul evreu, inclusiv față de evreii necredincioși, vor duce la „tăierea“ credincioșilor ne-evrei, termen ce implică o condamnare și separare veșnică de Dumnezeu. Declarația lui Pavel a fost un avertisment cât se poate de puternic. Trecând în revistă lunga și brutala istorie a tratamentelor aplicate de creștini evreilor, am aflat că nu numai că avertismentul lui Pavel a rămas nebăgat în seamă, ci a fost de-a dreptul călcat în picioare. În loc să interzică aroganța față de poporul evreu, Biserica a fost campioana, a celebrat și chiar s-a bucurat să-i degradeze. Lunga istorie a antisemitismului creștin este, cu adevărat, marea rușine a creștinătății. Însă, cum creștinii de azi nu pot schimba trecutul, putem da ascultare azi avertismentului lui Pavel, pocăindu-ne și respingând orice formă de supersesionism. Ne putem raporta la evrei așa cum așteaptă Domnul să o facem: arătând îndurare, dragoste și cinste. În timp ce trecutul nu poate fi schimbat, există încă speranță pentru viitor.

De asemenea, am studiat multe din pasajele ce demonstrează că, la sfârșitul veacului, energia, rezistența și mânia lui Satan vor fi îndreptate, în principal și în mod specific, împotriva poporului și țării lui Israel. Deși creștinii sunt acum, și vor continua să fie, ținte ale mâniei satanice, peste tot în lume (Apocalipsa 12:17), dacă ținem cont de accentul Scripturilor, acesta cade, în mod copleșitor, aproape în totalitate asupra Israelului. Astăzi, cei ce au ochii discernământului pot vedea că zilele din urmă pe care le descriu profeții evrei din vechime se apropie tot mai mult și sunt, poate, chiar înaintea noastră.

Întrebarea care trebuie să-i preocupe pe creștini cel mai mult în aceste momente este aceasta: Unde se va găsi majoritatea Bisericii la sfârșitul veacului și în Ziua Judecății? Creștinii dintre neamuri, care sunt chemați să umble în discernământ și să rămână alături de poporul evreu, vor vedea, în schimb, pe mulți din rândurile lor războindu-se cu Israelul și susținându-i pe cei ce lucrează înspre anihilarea lui? Deși este greu de imaginat o tragedie mai mare, dacă istoria Bisericii și mai multe tendințe actuale din sânul Bisericii constituie un indicator, atunci, cu mâhnire o spun, așa stau, de fapt, lucrurile. Ca în câteva alte chestiuni, Satan și-a îndreptat energiile spre bătălia spirituală ce se dă pentru inima Bisericii, mai cu seamă în ceea ce privește modul de raportare al

acesteia la poporul evreu și la statul Israel. Oriunde găsește o ușiță deschisă, cât de mică, Satan o va exploata și o va folosi în slujba scopurilor sale demonice. Tocmai această furie demonică împotriva legământului avraamic – în fapt, împotriva planului însuși de răscumpărare pe care îl are Dumnezeu – este principalul catalizator spiritual ce pune în mișcare atât de mult din conflictul existent astăzi pretutindeni în lume.

Dalton Thomas, un prieten de-al meu și autor al cărții *Controversy of Zion and the Time of Jacob's Trouble* [Controversa Sionului și vremea necazului lui Iacov], a rezumat cu multă elocvență și precizie ceea ce se petrece în zilele noastre nu doar peste tot în lume, ci chiar și în sânul Bisericii, și a explicat motivul pentru care toate acestea vor continua să se intensifice:

„Astăzi, controversa sporește într-o manieră fără precedent,“ mi-a spus el într-un interviu personal. „Putem să o explicăm în termeni geopolitici sau istorici și, cu toate acestea, să continuăm să pierdem din vedere motivul de la baza ei. Motivul ce stă la baza atâtor controverse legate de cetatea Ierusalimului astăzi este acela că Dumnezeu a făcut un legământ ca Fiul Său să domnească și să conducă dintr-o bucată specifică de pământ, într-un timp desemnat de El. Și cu cât ne apropiem de acel timp, puterile și principalitățile și stăpânitorii văzduhului își vor urgenta mânia, rezistența, opoziția și competiția și vor folosi oamenii ai domnului unor marionete cu scopul de a-și realiza și orchestra planurile.“²⁰¹

Creștinii cu discernământ au datoria de a face tot ce le stă în putere ca să se asigure că nenumăratele eșecurile pe care le-a avut Biserica în trecut nu se vor repeta în viitor. Trebuie să ne asigurăm că nu există nicio ușiță deschisă pe care inamicul să o poată exploata. Asta se poate întâmpla doar dacă Biserica respinge mai întâi ideile și doctrinele specifice care au autorizat, susținut și împuternicit imensa ură față de evrei ce a dominat mult prea mult din Biserică, o vreme mult prea îndelungată. Dacă Biserica vrea să-și împlinească chemarea în zilele din urmă și să umble în adevăr, dacă vrea să evite intrarea în parteneriat cu inamicul, atunci trebuie să se debaraseze de doctrinele false și distructive ale supersesionismului, preterismului și amilenismului și să recupereze doctrinele biblice ale restauraționismului, futurismului și premilenismului.

Chemarea cea mai înaltă a creștinilor ne-evrei în zilele ce ne stau în față este să dea Israelului o ultimă mărturie strălucitoare a crucii – întruparea însăși a dragostei Tatălui pentru poporul Lui. Lucrul acesta este posibil doar prin identificarea cu ei și prin jertfirea vieților noastre pentru ei. Dacă Isus, Mesia, a

²⁰¹ Interviul personal. Folosit cu permisiune.

venit și Și-a dat viața pentru noi, lăsându-ne un exemplu de urmat (1 Petru 2:21), atunci cu cât mai mult ar trebui noi să facem același lucru pentru cei pe care El îi numește frații Lui? Ultima generație va fi judecată în mare parte pe baza refuzului sau acceptului ei de a-și lua crucea și de a-și da viața pentru apărarea poporului evreu. Mulți creștini doresc azi să fie altoiți la gloria și moștenirea Israelului, dar nu vor să aibă nimic de-a face cu suferința lor. Isus Însuși Se identifică în întregime cu poporul evreu în suferința lui: „În toate necazurile lor n-au fost fără ajutor“ [în en. *În toate suferințele lor, El a suferit*, n.tr.] (Isaia 63:9). Cum se face, atunci, că atât de mulți creștini de azi Se cred mai mari decât Stăpânul lor (vezi Ioan 15:20)? Creștinii de azi care doresc să-L urmeze pe Isus în zilele ce vin trebuie să se identifice cu poporul evreu în persecuția, marginalizarea și suferința lor. În cele din urmă, toți cei ce s-au alăturat cu adevărat Împăratului evreilor trebuie să accepte faptul că vor avea de suferit alături de poporul evreu.

Înțeleg că ideea de suferință nu este ceva de dorit cu ardoare pentru nimeni. Atât de mult din viețile noastre ne dedicăm evitării durerii. Astăzi, atât de multe din ideile populare răspândite în Biserica occidentală transmit ideea că, fiind creștini, nu suntem chemați la suferință. Dar eu i-aș aminti oricui are urechi de auzit că „la aceasta ați fost chemați, fiindcă și Hristos a suferit pentru voi și v-a lăsat o pildă, ca să călcați pe urmele Lui“ (1 Petru 2:21). Suntem chemați să-L imităm pe Isus. Dar când ne gândim la gloria și frumusețea veacului viitor, putem îndura necazurile vremelnice pe care le experimentăm acum. După cum ne-a adus aminte Pavel, „întristările noastre ușoare de o clipă lucrează pentru noi tot mai mult o greutate veșnică de slavă“ (2 Corinteni 4:17). Suferința și durerea prin care trecem în veacul acesta, când ne străduim din greu să trăim ca popor al Său, se vor fi meritat din plin. Cât de repede va fi uitată durerea acestui veac când vom păși în frumusețea și gloria veacului viitor!

În ziua aceea, nu va mai fi îndoială, nu va mai fi frică, nu va mai fi boală, nu vor mai fi avorturi, nu va mai fi trafic de ființe umane și nu va mai fi război. Care dintre noi nu tânjește după sfârșitul sistemului actual, cu răutățile lui, după sfârșitul tuturor lucrurilor care ne fac să gemem și să suspinăm? Toată creația tânjește după ziua aceea. Da, vine ziua, poate chiar mult mai curând decât se gândesc cei mai mulți, când Isus Însuși va coborî din cer într-un foc mistuitor, cu toți sfinții Săi îngeri, ca să-Și instaureze glorioasa împărăție, aici, pe pământ. O, cât mi-e dor de ziua aceea! Cât tânjesc după ziua când cunoștința Domnului umple pământul așa cum apele umplu marea, când, în sfârșit, Îl vom vedea pe

Isus față în față! Cât mi-e dor de ziua aceea – ziua când un evreu va conduce lumea!